

Curs de
LLENGUA
CATALANA
Nivell C

Inclou el solucionari

Curs de
llengua
Catalana

Nivell **C**

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

BIBLIOTECA DE CATALUNYA - DADES CIP

Curs de llengua catalana.
Nivell C Bibliografia
I. Catalunya. Departament de
Justícia 1. Català – Gramàtica –
Ensenyament 804.99-5

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense cap restricció sempre que se'n citi el titular dels drets (Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia). La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/es/legalcode.ca>.

© Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
www.gencat.cat/justicia

Primera edició: novembre de 2008
Dipòsit legal: B-53.838-2008
Creació gràfica i impressió: Novatesa Gràfiques, SL

La versió electrònica d'aquest document és accessible a
www.gencat.cat/justicia/departament/publicacions

ÍNDEX

ORTOGRAFIA	7
La síl·laba	8
A/E àtones	11
O/U àtones	15
L'accentuació	19
La dièresi	24
B/V	28
Les oclusives	31
S sorda i S sonora	35
G/J (TG/TJ), IG/TX, X/IX	39
M (MPC, MPT), N	42
R/RR	44
L/L·L/LL	47
H	50
MORFOSINTAXI	53
L'oració	54
Els determinants i els quantificadors	59
El substantiu i l'adjectiu. Gènere i nombre	71
El verb	82
Les funcions sintàctiques	102
Els pronoms febles	110
Els pronoms relatius	123
Les preposicions	133
Les conjuncions	144
Els adverbis	152
LÈXIC	159
Derivació	160
Mots compostos	170
Sinonímia i antonímia	174
Polisèmia i homonímia	177
Locucions i frases fetes	179
Barbarismes	184
Problemes lèxics	190

EXPRESSIÓ ESCRITA.....	197
Introducció.....	198
La puntuació.....	202
Els connectors.....	205
La descripció.....	209
El resum.....	210
La narració.....	212
La carta personal.....	213
La carta formal.....	217
El text argumentatiu.....	222
El text instructiu.....	224
EXPRESSIÓ ORAL.....	227
MODELS D'EXAMEN.....	231
CLAU DELS EXERCICIS.....	245
BIBLIOGRAFIA.....	305

Ortografia

LA SÍL·LABA

Entenem per síl·laba un grup de sons que emetem d'un sol cop de veu.

Els diftongs

Un diftong és la reunió en una mateixa síl·laba d'una vocal i d'una *i* o una *u*.

Creixents	<i>ua, üe, üi, uo</i> darrere de <i>g</i> o <i>q</i>	gua: a-guan-tar güe: ai-güe-ra güi: pin-güí guo: pa-rai-guot	qua: qua-li-tat qüe: de-lin-qüent qüi: a-qüi-cul-tu-ra quo: quo-ti-di-à
Decreixents	Quan la <i>i</i> i la <i>u</i> estan situades al darrere d'una altra vocal	ai: ai-re ei: fei-na oi: noi ui: cui-na	au: pa-lau eu: creu-re iu: viu-re ou: mou-re

Remarques

a) Els diftongs *ii* i *uu*, tot i que teòricament possibles, són rars en la nostra llengua.

b) Quan tenim dues vocals contigües en síl·labes diferents diem que estem en presència d'un hiat o hiatus, no d'un diftong.

Eu-là-li-a, Jo-an, u-ni-ó, cu-a, te-a-tre

c) En els diftongs decreixents la primera lletra funciona com una vocal i la segona, com una semivocal. En aquestes combinacions la semivocal mai no és tònica, altrament no hi hauria diftong, sinó hiat. En moltes paraules que porten dièresi aquest símbol indica la presència d'un hiat on hi podria haver un diftong decreixent.

a-gra-ir, tra-du-int, trans-e-ünt, ra-ïm, ve-í

d) Tingueu en compte com separem les combinacions següents que molts manuals inclouen en els diftongs creixents:

<i>i</i> + vocal a inici de mot	io-gurt, io-de, hie-na, iu-gos-lau, iot
vocal + <i>i</i> / <i>u</i> + vocal	no-ia, La-ia, fe-ia, dè-iem, dú-iem cre-uar, be-uen, ni-ua-da, mo-uen

Els triftongs

Són el resultat de la combinació, en una mateixa síl·laba, d'un diftong creixent i un de decreixent.

Al-guai-re, Pa-ra-guai, guai-tar, fè-ieu, dú-ieu, cre-ueu

La separació de síl·labes a efectes ortogràfics

a) Els dígrafs

Dígrafs que no podem separar	gu a-con-se-guir	ny pi-nya
	qu ro-ques	ig re-buig
	ll ca-va-ller	
Dígrafs que hem de separar	rr car-ro	ss tas-sa
	sc as-cen-sor	l·l til·la
	tx cot-xe	tj nat-ja
	tg fet-ge	tz set-ze
	ix cai-xa	

b) En els mots compostos hem de destriar quins són els elements que els integren.

in-ter-ur-bà, trans-at-làn-tic, mal-a-gra-ït, in-hu-mà, al-ho-ra, cel-o-bert

c) A final o a inici de ratlla no podem deixar mai una lletra tota sola. Per tant, és incorrecte fer les següents separacions:

farmàci-a, d'-altres, l'-oli, a-nell, o-bligació

Síl·laba tònica i síl·laba àtona

La síl·laba tònica és la que es pronuncia en un to de veu superior a la resta de síl·labes. Segons la posició d'aquesta síl·laba, els mots es divideixen en aguts, plans i esdrúixols.

Mots aguts	La síl·laba tònica és l'última.	camí, algú, paper, dolent, paret, parlarem, faré, roí, demà, partit
Mots plans	La síl·laba tònica és la penúltima.	cérvol, pinta, jutge, pilota, til·la, préssec, platja, beina
Mots esdrúixols	La síl·laba tònica és l'antepenúltima.	ràdio, autèntica, Dénia, física, història, fórmula, Úrsula

► EXERCICIS

1. Separeu les síl·labes d'aquestes paraules i classifiqueu-les segons si tenen diftong creixent, decreixent o hiat.

caure, interlocutòria, eina, treure, condició, guineana, quatre, boina, freqüent, pingüí, fruita, sentien, aguantar, continuar, quota, ciutat, crueltat, antiquari, cloure, cuota, guapa

diftong creixent	diftong decreixent	hiat

2. Separeu les síl·labes de les paraules següents i digueu quantes síl·labes té cadascuna.

Ex.: adhesió

ad-he-si-ó

4

desinhibició		
guaitéssim		
mouen		
reimpressió		
joieria		
cloïssa		
guaitar		
delinqüència		
trèieu		
il·lusió		
diguéssiu		
cacauet		
veïna		
Maria		
besàvia		
lleyataire		
engreixar		

interacció		
atribuir		
traduïa		
possessiu		
interactuar		
borratxera		
guant		
juliol		
bellugueig		
Eulàlia		
sapigueu		
policíac		
anàveu		
vosaltres		
iaia		
produir		
aleatòria		

3. Torneu a escriure aquestes poblacions dels Països Catalans amb les síl·labes separades. Tingueu en compte que teniu un requadre per a cada síl·laba.

Aiguamúrcia					
Alguaire					
Guadassuar					
Carcaixent					
Borriana					
Paüls					
Riudecanyes					

Duesaigües					
Maials					
Arbúcies					
Enveig					
Eivissa					
Mollerussa					
Dénia					

4. Classifiqueu, com en l'exemple, les paraules de més d'una síl·laba d'aquesta cita segons si són agudes, planes o esdrúixoles. Escriviu-les amb les síl·labes separades.

Al cementiri dels mots en jauen molts de benemèrits. Però també n'hi ha de morts assassinats i de suïcides. En aquest cementiri, tanmateix, creuen en el miracle de la resurrecció dels morts i la reencarnació.

Stanislaw Jerzy Lec (1909-1966), escriptor polonès

Agudes:

Planes: *ce-men-ti-ri*

Esdrúixoles:

A/E ÀTONES

Anomenem vocal neutra el so vocàlic del català oriental que correspon a les vocals *a/e* en posició àtona i que de vegades s'escriu amb *a* i d'altres amb *e*, però que fonèticament és un so entremig que representem amb el símbol [ə].

A/E àtones en l'acabament de substantius i adjectius

En general, els mots masculins acaben en *-e* i els femenins acaben en *-a*.

alcalde, poble, Pere, viatge directe, tendre, esquerre, ample	porta, taula, Maria, platja directa, tendra, esquerra, ampla
--	---

Aquests acabaments coincideixen amb els acabaments en castellà, però no sempre és així.

el pobre, la pobra el pediatre, la pediatra el psiquiatre, la psiquiatra la pesta, la tarda, la planícia, l'orgue, l'Esteve la ema, la ena, la ela, la essa, la erra (els noms de lletra)

D'altra banda, hi ha alguns mots que no segueixen la regla general i que, per tant, són excepció a la norma. És a dir: masculins que acaben en *-a* i femenins que acaben en *-e*.

Masculins que acaben en <i>-a</i>	Les terminacions	-arca: monarca, patriarca -cida: homicida, insecticida -ista: artista, ciclista -ma: diploma, cisma -grama: programa, diagrama -ta: pirata, demòcrata
	Substantius masculins que provenen de femenins	el defensa, el guàrdia, el paleta, el policia, el terra, el guarda-roba, el paraigua, el picaporta
	Altres	dia, goril·la, ioga, mapa, papa, pària, el tequila, el titella, antípoda (masc. i fem.), geòmetra (masc. i fem.), trànsfuga (masc. i fem.), agrícola (masc. i fem.), belga (masc. i fem.)
Femenins que acaben en <i>-e</i>	Els femenins següents	febre, flaire, llebre, mare, torre, Carme, Irene, Clotilde, Matilde, verge, àgape, barbàrie, base, calvície, classe, faringe, fase, higiene, superfície, espècie, sèrie
	Les terminacions	-aire: cantaire, xerraire -ble: comptable, feble -me: enorme, inerme -ne: indemne, solemne -re: acre, alegre
	Altres	jove, ferotge, múltiple, rude, salvatge, tènue, verge, ximple

Tots els substantius i adjectius, encara que en singular acabin en *-a*, fan el plural en *-es*. Recordeu que la formació de plural comporta els canvis ortogràfics següents:

ca > ques: vaca > vaques
ça > ces: plaça > places
qua > qües: Pasqua > Pasqües

ja > ges: esponja > esponges ga
> gues: mànega > mànegues
gua > gües: aigua > aigües

A/E àtones en l'acabament de verbs

Si la vocal neutra és l'última lletra, hi escrivim -a; si la vocal neutra és la penúltima lletra, hi escrivim -e.

venia, anava, canta, deia	venien, anaves, cantes, dèieu
---------------------------	-------------------------------

Hi ha, però, algunes formes de verb que acaben en -e.

Els infinitius dels verbs de la 2a conjugació: veure, prendre, riure, caure
Les formes: corre, vine, obre, omple

A/E àtones en l'arrel dels mots

	Com podem saber quina lletra cal escriure?	Exemples
Substantius i adjectius	Buscar el primitiu de la paraula o una paraula de la família on aquest so aparegui en posició tònica, és a dir, accentuat (gràficament o no).	taula > taulada teula > teulada blau > blavós negre > negrós
Verbs	Buscar la 3a persona del singular del present d'indicatiu.	parla > parlar queda > quedar

Els verbs següents, però, tenen doble arrel. Cal escriure la vocal que pronunciem en posició tònica, i a, en posició àtona.

jeure (jaure)	jec (jac), jeguis (jaguis), jaiem, jauréu, jaiem, jagut
néixer (nàixer)	neixi (naixi), neix (naix), naixia, naixessis, naixent, nascut
treure (traure)	treus (traus), treuen (trauen), trauràs, traquem, traient, tret

En canvi, els verbs següents presenten alternances de a/e en el radical, però les formes àtones sempre s'escriuen amb a.

saber	sé, sabés
caure	quèiem, cauran
fer	fent, faria
haver	hem, hagut

Recordeu que els mots següents sovint s'escriuen malament per influència del castellà.

Català amb e / castellà amb a

albercoc	alcàsser	almogàver	ametista	ànec
assemblea	cànem	canemàs	Caterina	eben
efeminat	emparar	Empordà	Empúries	enyorar
espàrrac	estella	estendard	Esteve	gelea
javelina	Llàtzer	malenconia	màrfega	meravella
monestir	orfe	orgue	polsequera	punxegut
ràfega	rapsode	rave	resplendir	sergent
setí	sometent	tàlem	tàvec	temptejar
tràfec	treball	vernís	Xúquer	

Català amb *a* / castellà amb *e*

afaitar	ambaixada	arravatar	assassí	avaluar
avantatge	avaria	davall	davant	darrere
latrina	maragda	quarantena	ramat	rancor
sanefa	sarbatana	Sardenya		

►EXERCICIS

1. Completeu els substantius següents amb *a/e*. Tingueu en compte que en el primer grup tots són masculins, i en el segon, femenins.

psiquiatr...	dogm...	mestr...	ebenist...	orf...
periodism...	belg...	rav...	sogr...	templ...
tract...	vespr...	síptom...	bisb...	pediatr...
palet...	deut...	comet...	titell...	pebr...
sèri...	escombriair...	Assumpt...	flair...	piràmid...
rest...	sogr...	catàstrof...	tard...	llebr...
templ...	lley...	ef...	pediatr...	Carm...
pest...	obr...	cov...	act...	xacr...

2. Escriviu el singular (masculí i femení) d'aquests adjectius.

xerraires:	agres:	golafres:
terribles:	còmodes:	cultes:
lliures:	dignes:	rudes:
joves:	liles:	agrícules:
ximplés:	amples:	tendres:
pulcres:	alegres:	pobres:
febles:	rectes:	neutres:

3. Completeu la taula següent tal com mostrem en l'exemple.

Derivat	Primitiu	Verb derivat
terreny	<i>terra</i>	<i>aterrar</i>
t...ulell		
t...ndresa		
recl... mació		
abr...çada		
bl...vor		
lam...ntació		

emb...natge		
quar...ntena		
c...ndrer		
m...ndrós		
verm...llor		
f...blesa		

4. I ara completeu la taula de verbs següents d'acord amb l'exemple.

pensar	<i>jo penso</i>	<i>tu pensaves</i>	<i>ell pensarà</i>	<i>pensant</i>
saber				
treure				
afaitar				
néixer				
caure				
jeure				

5. Completeu aquestes frases amb una de les dues paraules que teniu entre parèntesis.

- Em fa l'..... (afecte / efecte) que fa la seva feina amb diligència.
- La Mariona (centra / centre) el seu treball de recerca en l'evolució de la pagesia.
- Cal enllestir el (conducta / conducte) de l'aigua abans de l'arribada de les pluges.
- La nau (espacial / especial) es va enlairar amb cinc tripulants europeus.
- La modista m'..... (estranyaria / estrenyeria) el vestit per a la festa si l'hi portés avui.
- Avui es (jutja / jutge) a l'Audiència l'acusat de l'homicidi de Romeu Guinart.
- Aquest any no hi haurà prou pastures per a tots els (ramats / remats).
- Al poble on passo l'estiu, Gisclareny, hi (regna / regne) la tranquil·litat.
- Avui gairebé cap jove ja no treballa en la (tornaria / torneria).
- El genet (subjecta / subjecte) el cavall amb fermesa abans de la cursa.

6. Completeu les paraules i torneu-les a escriure al costat del seu sinònim o hiperònim.

orgue, ass...ssí, jav...lina, pols...guera, l...trina, r...ncor, punx...gut, ...stella, ...valuar, fr...gant, ràf...ga, tràf...c, est...ndard, g...lea, m...r...vella, r...spl...ndir, av...ria, màrf...ga, v...rnís, av...ntatjós, s...rgent

harmònim: *orgue*

llança:

ratxa:

afilat:

brillar:

fusta:

olorós:

gelatina:

puntuar:

agitació:

sac:

laca:

militar:

vàter:

desperfecte:

penó:

homicida:

profitós:

polsinera:

ressentiment:

prodigi:

7. Completeu els buits amb les vocals adients.

- Tot i el caràcter ...f...minat i aquella pell de s...tí, destacava entr... la rest... dels ...mbaix...dors en ser un dels homes més atractius de l'...ss...mblea.
- La metgessa forens... va examinar la presupt... homicid... i va recom...nar que rom...ngués aj...guda un mínim de quar...nta-vuit hores per un problema al pàncre...s.
- La veu del rapsod... ompl... la sala del mon...stir mentr... els tr...balladors que la restaur...n en van d...v...llant plaques de la t...ulada.
- Vés tr...ient del cov... els alb...rcocs que s'hagin fet malbé i posa'ls a la caixa del r...có.
- L'...stiu passat var...m fer un viatg... per S...rdenya, però ...nguany anirem a ...mpúri...s, a l'Alt ...mpordà, perquè arran del n...ix...ment de la nostr... filla no podem viatjar lluny.
- Corr... una altr... vegad... cap al celler i digu...s a l'Estev... que l'ampoll... verd... només s'ompl... fins a la m...itat.
- Per veur... si la s...nefa amb forma de ess... ha quedat ben fixada te l'has de mirar pel d...vant i pel d...rrer... .
- La jutgessa va admetr... el recurs d'...mpara interposat i va prendr... la decisió d'obrir el procediment un altr... cop.
- La Cat...rina, pobr..., ...ncar... nyora l'època en què només lluïa m...ragdes i am...tistes.
- Obr... una llauna d'espàrr...cs perquè f...rem una bona am...nida d'enciam i n'hi posarem.

O/U ÀTONES

En català oriental les *o* i les *u* que es troben en posició àtona es pronuncien totes dues com una *u*.

O/U àtones en l'arrel dels mots

	Com podem saber quina lletra cal escriure?	Exemples
Substantius i adjectius	Buscar el primitiu de la paraula o una paraula de la família on aquest so aparegui en posició tònica, és a dir, accentuat (gràficament o no).	lluny > llunyania grumoll > grumollós
Verbs	Buscar la 3a persona del singular del present d'indicatiu.	ell munta > muntar ell triomfa > triomfar

Ara bé, no sempre que la tònica s'escriu amb *o* o amb *u* aquesta lletra es conserva en les altres paraules de la mateixa família.

a) En els verbs *collir*, *cosir*, *escopir*, *sortir* i *tossir* (i els seus compostos) aquesta vocal s'escriu *u* quan és tònica i *o* quan és àtona.

collir	collíem, colliré	culli, culls
cosir	cosíssim, cosiries	cusó, cusin
escopir	escopiré, escopia	escup, escupis
sortir	sortiríeu, sortí	surt, surto
tossir	tossim, tossissis	tusso, tussi

b) En els verbs *poder* i *voler*, quan l'arrel és tònica, escrivim *o/u*, segons soni; quan l'arrel és àtona escrivim *o*, llevat de les formes del present de subjuntiu i de l'imperatiu, que s'escriuen totes amb *u*.

puc / vull	pugui / vulgui	
pots / vols	puguis / vulguis	pugues / vulgues
pot / vol	pugui / vulgui	pugui / vulgui
podem / volem	puguem / vulguem	puguem / vulguem
podeu / voleu	pugueu / vulgueu	pugueu / vulgueu
poden / volen	puguin / vulguin	puguin / vulguin

c) Els pseudoderivats són mots cultes derivats directament del llatí i no de la paraula catalana evolucionada del llatí. És per això que no es pot partir del primitiu català per escriure'ls correctament.

Primitius	Derivats	Pseudoderivats
boca	boqueta	bucal
cònsol	consolat	consular
corb	encorbar	curvatura, curvilini
doble	doblar	duplicar, duplicitat
dolç	endolcir	dulcificar, edulcorar
home	homenet	humà, humanitat, humanisme
jove	jovent, joventut	juvenil
moc	mocós	mucositat, mucosa
món	_____	mundial, mundà
nodrir	nodriment	nutritiu, nutrició
sorgir	ressorgir	insurgent, insurrecció
títol	titolàs	titular, titulació
volcà	volcànic	vulcanisme

O/U àtones en l'acabament dels mots

Substantius i adjectius	Normalment s'ha d'escriure -o: xoriço, toro, lloro... Hi ha alguns cultismes, però, que acaben en -u. Sovint coincideixen amb la terminació en castellà -uo: individu, vidu, interviu, contigu, mutu...
Verbs	La 1a persona del present d'indicatiu acaba en -o: admeto, cabo, començo, rebo, venço...

La terminació del plural de noms i adjectius masculins és sempre -os, tot i que en català oriental soni -us: discos, calaixos, braços, pisos, espessos, textos, lletjos, complexos...

Cal no confondre aquests plurals amb mots invariables com: tipus, globus, cactus, sinus, cosinus, ficus...

Recordeu que els mots següents sovint s'escriuen malament per influència del castellà!

Català amb o / castellà amb u

aixovar	atordir	avorrir-se	bordell	Borriana
botifarra	brúixola	capítol	cartolina	cobrir
colobra	complimentar	complir	cònsol	embotir
Empordà	escapolir-se	escodrinyar	escopir	escrúpol
esdrúixol	fonament	furóncol	governatiu	Hongria
Joan	joglar	joventut	monyó	mostela
nodrir	ordir	pèndol	podrir	polir
polvoritzar	rètol	robí	roí	Romania
rossinyol	sofrir	sorgir	sospirar	sostreure
tamboret	títol	tomba	tonyina	Torí

Català amb u / castellà amb o

ateneu	bufetada	butlletí	butxaca	cacau
correu	cuirassa	escullera	estiu	europèu
fetus	focus	fòrum	harmòniu	liceu
muntanya	muntar	mussol	Pirineus	Pompeu
porus	ritu	riu	sèrum	sinus
subornar	sufocar	supèrbia	suportar	tètanus
tramuntana	trofeu	turmell	turment	vidu

►EXERCICIS

1. Completeu amb o o u aquestes paraules i escriviu una paraula de la mateixa família que tingui una o o una u tòniques.

floreta: *flor*

p... nxe gut:

j... ventut:

f... scor:

s... rdesa:

p... bresa:

...llada:

p... rtalada:

b... ndat:

f... guera:

f... llejar:

f... mera:

d... tzena:

s... rtejar:

f... steria:

p... ruc:

garr... tada:

rej... venir:

f... llia:

cart... lina:

j... guina:

toss... deria:

c... llada:

pl... mall:

2. Completeu el quadre segons l'exemple.

dur	<i>duc</i>	<i>duies</i>	<i>duguem</i>	<i>dut</i>
tossir				
poder				
muntar				
sortir				
bullir				
voler				
collir				

3. Completeu els pseudoderivats següents i aparelleu-los amb la seva definició.

b... cal	Que posseeix un títol.
cons...lar	De tot el món.
d... plicar	Relatiu o pertanyent a un cònsol, als cònsols.
n... trició	Conjunt de les manifestacions volcàniques.
v... lcanisme	Que segueix una línia corba.
c... rvilini	Fer dolç.
tit...lar	Fer doble, multiplicar per dos.
m... ndial	Pertanyent a la joventut.
j... venil	Relatiu o pertanyent a la boca.
d... lcificar	Acció de nodrir o de nodrir-se, l'efecte.

4. Completeu aquestes paraules i classifiqueu-les segons que s'escriuin amb *o*, amb *u* o que no hi afegim ni *o* ni *u*.

trofe..., cangur..., ganx..., barat..., s...pèrbia, s...spirar, corre..., tamb...ret, vidu..., rit..., b...tifarra, trib..., gest..., individ..., b...fetada, lice..., caca..., lavab..., estupend..., mutu..., escrúp...l, at...rdir, s...f...car, t...nyina, b...txaca, atene..., xoriç..., t...mba, t...rment, europe..., ridíc...l

s'escriuen amb <i>o</i>	s'escriuen amb <i>u</i>	no hi afegim ni <i>o</i> ni <i>u</i>

5. Empleneu els buits de les frases següents amb *o* o *u*.

- Se us ac...mulen els problemes si pretene... travessar la m...ntanya després d'haver-vos s...stret el J...an la brúix...la.
- Agafe... el llibre primer sobre n...rmativa ...rbanística l...cal i ane... al tít...l preliminar, capít...l 1, per resoldre el cas dels b...rdells ubicats en carreteres dels Pirine...s.
- Tot i s...p...sar un t...rment per a ell, va esc...llir l'adv...cacia ac...nsellat pel seu t...tor, encara que ell hauria v...l gut ser m...ntador.
- Tingue... en compte que s...vint s'usa inc...rrectament el verb *c...mplimentar* com a sinònim d'*emplenar*.

5. El s...pitós de s... streure una gran quantitat de r... bins del magatzem va ac...nseguir escap...lir-se de la policia esc...rtat per una banda j...venil que havia s...b... rnat ja abans de l'esti....
6. La pr... posta que va tri...mfar incl...ïa un rèt... l il·luminat per un p...tent foc...s que emetia una llum fl...orescent.
7. L'ac...sat ha inc... rregut en un delictes d'h...micidi amb l'agre... jant de traïd... ria, per la qual cosa la jutgessa l'ha c...ndemnat a una pena de presó inc... ndicional.
8. El viatge fins a T... rí en un tren tan atr... tinat li va permetre p... der llegir d'una tirada tot *El pènd ...l de Foucault*.
9. Si p...guéssim c... brir les baixes ràpidament, p...dríem c...mplir amb escriu tots els compromiss... s adoptats amb el g...vern.
10. No admet... que v...lguen que el s...tssecretari de defensa h...ngarès faci públic el mem...ràndum que ha aixecat tanta p...lsegura.

6. Ompliu els buits del text següent amb les vocals corresponents. Un cop corregit, prepareu-vos el text perquè us el dictin.

Un n...mbrós grup d'usuaris va viur... ahir una altr... j...rnada negr... a conseqüència de l'av...ria de trens. Els problemes més importants es var...n pr...duir a les lín...s emp...rdaneses, amb la cancel·lació de la m...tat dels trens previst...s fins a primera hora de la tard... . Els ...fectats, av...rrits d'haver de s...p...rtar el servei deficient que ...fereix l'empresa pel reiterat inc...mpliment de l'horari, van celebrar una ass...mblea en què es van c...nstituir com a grup i van instal·lar una taula per rec...llir signatures de queixa d...vant de diferents estacions, signatures que preten...n portar a l'òrgan g...vernamental competent. A més, els ...fectats consider...n que ni la ret...lació, ni les s...rtides d'emergència ni els av...ntatges per al j...vent i la gent gran són adequats. L'empresa ha anat tr...ient importància als fets i els ha ...valuat com a lleus, tot i la freqüència amb què han oc...rregut d...rrer...ment.

L'ACCENTUACIÓ

L'accentuació gràfica de les paraules està determinada per la posició que ocupa la síl·laba tònica dins del mot i per la terminació de la paraula.

La síl·laba tònica és la que es pronuncia en un to de veu superior a la resta de síl·labes. Segons la posició d'aquesta síl·laba, els mots es divideixen en aguts, plans i esdrúixols, tal com expliquem en el tema dedicat a la síl·laba.

En català hi ha dos tipus d'accent, l'obert (greu) i el tancat (agut). L'accent obert recau sobre les vocals obertes (*a, e, o*), i l'accent tancat, sobre les vocals tancades (*e, i, o, u*). A continuació us donem algunes pautes per escriure bé l'accent sobre la *e* i la *o*.

E oberta / e tancada

La majoria de mots aguts, plans i esdrúixols porten l'accent obert.

Mots aguts	alè, cafè, vostè, cinquè, sisè, oboè pagès, francès, Vallès, interès, entès mossèn, aprèn, ofèn, comprèn
Mots plans	dèbil, mèrit, cèntim, fèrtil, rèptil, mèdic, tècnic, pèsol, grèvol convèncer, conèixer, vèncer, estrènyer dèiem, dèieu; fèiem, fèieu; quèiem, quèieu
Mots esdrúixols	molèstia, diferència, pèrdua, mètode, herència, sèmola, Amèrica, acadèmia

Però hi ha excepcions a aquesta norma general.

Mots aguts amb accent tancat	Formes verbals de futur i passat simple	cantaré, diré, faré, aniré digué, pogué, escrigué, dugués, cantés, parlés
	Gal·licismes	puré, consumé, clixé, jaqué, quinqué, ximpanzé
	Els compostos de <i>-bé</i> , <i>-té</i> i <i>-vé</i>	també, gairebé, malbé, conté, sosté, convé, prové
	Els mots que fan el plural en <i>-essos</i>	accès (accessos), congrés (congressos), exprés (expressos), progrés (progressos)
	Els verbs acabats en <i>-cén</i> i <i>-tén</i>	encén, estén, pretén, entén
Mots plans amb accent tancat	Aquests tres adverbis	després, només, adés
	Els temps verbals següents	prémer, témer, créixer, néixer, ésser érem, éreu, duguérem, duguéreu tinguéssim, tinguéssiu, diguéssim, diguéssiu
	Els mots següents	feréstec, préssec, préstec, cérvol, llépol
Mots esdrúixols amb accent tancat	Els mots següents	església, cérvola, llémena, Dénia, Sénia, feréstega

O oberta / o tancada

La majoria de mots aguts porten l'accent tancat. En canvi, la majoria dels mots plans i esdrúixols porten l'accent obert.

Mots aguts	cançó, atenció, camió, carbó, rigorós, fabulós
Mots plans	pròxim, mòbil, sòlid, lògic, pròleg
Mots esdrúixols	glòria, memòria, còlera, còmode, crònica, història

Però hi ha excepcions a aquesta norma general.

Mots aguts amb accent obert	això, allò, però, de debò arròs, espòs, terròs, repòs, talòs, ressò exclòs, conclòs, inclòs
Mots plans amb accent tancat	estómac, córrer (i els derivats: concórrer, discórrer, recórrer...) fóra, fórem, fóreu, fóssim, fóssiu
Mots esdrúixols amb accent tancat	fórmula, pólvora, tómbola, góndola

Regla general d'accentuació

Mots aguts	S'accentuen els que acaben en les terminacions següents: -a: català -e: cafè, convé -í: llumí -o: allò, nadó -u: comú -as: repàs -es: anglès, revés -is: incís -os: capgròs, calorós -us: talús -en: edèn, amén -in: Berlín
Mots plans	S'accentuen sempre que no acaben en alguna de les terminacions anteriors: plàstic, àcid, mòbil, íntim, malèvol, cànem, Campdevàno, dipòsit, exàmens
Mots esdrúixols	S'accentuen sempre: àguila, església, València, pel·lícula, pólvora, interlocutòria, música

Aquesta regla general serveix per a tots els mots, però cal anar amb compte amb els mots que contenen diftongs.

Mots amb diftong decreixent	Els mots aguts s'escriuen sense accent gràfic.	palau, correu, escriu, enrenou, desmai, remei, xiroi, avui, paranoic
	Els mots plans s'escriuen amb accent gràfic.	anàveu, amaguéssiu, movíeu, dèieu, vòlei, tròlei
Mots amb diftong creixent	Els mots plans s'escriuen sense accent gràfic.	contigua, obliqua, ambigua, paraigua, aigua, llengua, pasqua, pasqües

Casos especials

Mots compostos	En els mots construïts amb formes prefixades acabades amb o (i de vegades amb i) només porta accent el segon element, si s'escau.	fisicoquímic, anglosaxó, cardiovascular, socioeconòmic
	En els mots que s'escriuen amb guionet, si el primer element ha de portar accent, l'hi hem de posar.	pèl-roig, adéu-siau, més-dient

Adverbis acabats en <i>-ment</i>	Porten accent si l'adjectiu de què provenen també en duu.	fàcil > fàcilment tèbia > tèbiament comuna > comunament
----------------------------------	---	---

Així mateix, hi ha alguns mots que els parlants pronuncien de manera diferent a les regles d'accentuació i que, per tant, se solen accentuar malament.

a) Alguns cultismes i mots d'origen estranger.

Mots aguts		Mots plans		Mots esdrúixols	
oceà	futbol	intèrfon	medul-la	diòptria	olimpíades
timpà	tiquet	atmosfera	míssil	aurèola	Himàlaia
poliglòt	hoquei	rèptil	tèxtil	Etiòpia	Hèlsinki
elit	interval	megàlit	omòplat	isòbara	pneumònia
iber	oboè	termòstat	acne	èczema	Ítaca
xassís	Raimon	Marràqueix	víking	període	Àtila

b) Determinades formes del present d'indicatiu i de subjuntiu dels verbs acabats en *-iar*.

jo estudio / canvio / copio / denuncio	(i no <i>estúdio</i> / <i>cànvio</i> / <i>còpio</i> / <i>denúncio</i>)
tu estudies / canvies / copies / denuncies	(i no <i>estúdiés</i> / <i>cànvies</i> / <i>còpies</i> / <i>denúncies</i>)
ell/a estudia / canvia / copia / denuncia	(i no <i>estúdia</i> / <i>cànvia</i> / <i>còpia</i> / <i>denúncia</i>)
ells/es estudien / canvien / copien / denuncien	(i no <i>estúdien</i> / <i>cànvien</i> / <i>còpien</i> / <i>denúncien</i>)

L'accent diacrític

S'anomena *diacrític* l'accent que s'usa per diferenciar dos mots que s'escriuen igual però que tenen una pronúncia diferent i que, segons la regla general, no n'haurien de dur.

Verbs	
sóc (v. ésser) / soc (soca)	véns (v. venir) / vens (v. vendre)
és (v. ésser) / es (pronon)	vénen (v. venir) / venen (v. vendre)
són (v. ésser) / son (ganes de dormir)	té (v. tenir) / te (infusió; nom de la t; pronon)
dóna (v. donar) / dona (sexe femení)	sé (v. saber) / se (pronon)
dónes (v. donar) / dones (sexe femení)	mòlt (v. moldre) / molt (quantitatiu)
fóra (v. ser) / fora (adverbi)	
Noms	
bóta (de vi) / bota (calçat)	déu (divinitat) / deu (número; font: v. deure)
móra (fruita) / mora (àrab)	pèl (vellositat) / pel (contracció)
ós (animal) / os (ossamenta)	sòl (terreny) / sol (adjectiu; astre)
nét, néta (parents) / net, neta (adjectiu)	ús (acció d'usar) / us (pronon)
mà (extremitat) / ma (possessiu)	món (terra) / mon (possessiu)
rés (pregària) / res (cap cosa)	séc (plec) / sec (adjectiu; v. seure)
Altres formes	
més (quantitatiu) / mes (període de l'any)	sí (afirmació) / si (condicional)
bé (riquesa; adverbi) / be (xai)	què (pronon tònic) / que (conjunció; pronon àton)

▶EXERCICIS

1. Totes aquestes paraules porten accent a la vocal tònica. Poseu-l'hi.

cantare	comite	mossen	cafe	apren
enten	pure	ale	pages	impres
irlandes	cinque	nomes	entes	tambe
consome	congres	gairebe	fare	interes
aixo	resso	boiros	aficio	ambdos
espos	preso	arros	coto	refos
exclos	allo	pero	sino	curios
talos	glorios	repos	difos	inclos

2. Les paraules següents són totes agudes. Poseu l'accent a les que n'hagin de portar.

riuet	colliu	dema	permis	aniran
algun	llumins	Ramon	porro	avis
aixi	crosto	votacio	anireu	Ferran
proces	respon	cigro	campio	espai

3. Aquestes són totes planes. Accentueu les que calgui.

corriem	deies	telefon	debil	reiem
escrivia	origens	parlavem	orfe	fessin
xerif	llapis	avisaven	nuvol	diguessiu
feieu	cantaveu	fenomen	sortieu	cervol

4. En aquesta llista de paraules només les esdrúixoles porten accent. Poseu-l'hi.

Grecia	espaiosa	patiria	trajectoria	mengessin
artilleria	polvora	Letonia	policia	camera
academia	esglesia	pertinent	ferestega	origen
palauet	hostilitat	ciencia	exigua	dolcissima

5. Com hauríem d'escriure correctament aquestes paraules tenint en compte la posició de la síl·laba tònica? Poseu-hi els accents que calguin.

hoquei	olimpiades	dioptria	xassis	elit
xandall	medul·la	viking	reptil	període
atmosfera	interfon	pneumonia	termostat	tulipa
isobara	missil	futbol	textil	omoplat

6. En aquestes frases hi falten tot d'accents diacrítics. Poseu-los-hi.

1. El meu net te un os de la ma mes llarg del que es normal.
2. Si ara em dius que si que vens a fer la volta al mon no se pas que et puc dir per no fer-la.
3. Te mes son des que dorm com un soc ara que sap que no deu res.
4. Ha molt el sucre per endolcir la mousse de mores que us vol oferir per postres.
5. Els bens de l'acusat son un pel mes reduïts del que creu el seu advocat.

7. Accentueu el text següent. Tingueu en compte que hi falten 30 accents.

Abans-d'ahir no se que va passar, pero nomes recordo que despres d'arribar a casa varem asseure'ns al sofa porque voliem veure que feien a la tele i ens varem adormir. I fins avui, que es dissabte, no ens hem despertat. Jo em trobo be, no obstant el mal de cap de que em resseno. El Ramon, pero, encara te son i es passeja per la masia com una anima que cerca repos. Que hauriem de dir que ens ha succeït? Per que hem dormit aquest munt d'hores? Es potser porque en l'ultim apat que ferem haviem pres un cafe espes amb un gust estranyament curios?

8. I ara accentueu aquest altre en què en falten 27.

El cotxe es va aturar del tot al semafor que hi ha a la cantonada dels carrers Corsega i Sicilia. La Maria no sabia per que. I si no hi havia benzina al diposit? I si hi havia algun problema mecanic? Com que no sabia que fer, va trucar a la seva companyia d'assegurances amb l'estupida pretensio que li poguessin resoldre el problema. Despres de premer els numeros que indicava la targeta que li havien lliurat en contractar l'assegurança, va sonar una d'aquelles musiques que pretenen ser simpatiques, pero que poden fer perdre la paciència a l'usuari mes sofert del mon. Finalment, li sembla sentir una veu amb un marcat accent frances, pero nomes li ho sembla, porque amb la cridoria i els claxons dels conductors dels vehicles no podia sentir res. Allo era un caos!

9. Accentueu ara els fragments d'aquests llibres.

No tenia la funcio sanitaria ni tampoc la d'administrar cures propiament dites, sino que mes aviat tenia una activitat hospitalaria, en el sentit mes estricte de la paraula. L'hospital, a recer del monestir, acollia i alimentava homes i dones pobres, rodamons, pelegrins, infants abandonats i altres persones malaltes i de vida miserable. Els religiosos del monestir de Sant Pere se'n feien carrec i el gestionaven. El centre es mantenia en part gracies als donatius de molts dels finats que per guanyar-se mes de pressa el cel ho deixaven indicat aixi en els seus testaments.

Va ser un vespre, alla a l'hospital, mentre els monjos repartien el plat de pobres, quan una dona malalta i mig moribunda va estirar la maniga de l'habit de fra Basili per explicar-li el que havia vist.

El pont dels jueus, Martí Gironell

La primera cosa que Teresa Valldaura veie aixi que obri els ulls fou una tortora a l'ampit de la finestra. Mes petita que un colom, amb el plomatge de color de cafe amb llet i un collaret negre a mig coll. Quina desvergonyida. Una angoixa sobtada li estrenye el pit: el dia que Valldaura havia mort, una tortora havia parrupejat a la finestra. Sabe que era una tortora porque la Sofia digue: "Miri, mama, una tortora. Tan salvatges que son..." No se n'havia recordat mai mes. La tortora, abans d'emprendre el vol, rigue. La Teresa es frega els ulls, es posa una ma davant de la boca per ofegar un badall i a l'ultim es toca els genolls: de fusta. Quan estaria a punt d'emprendre el gran viatge, li agradaria cremar-ho tot: que tot el que havia estimat, mobles, arbres, casa, moris ences. Purificat. Fora records!

Mirall trencat, Mercè Rodoreda

Aquell any [1988], l'autor angloindi Salman Rushdie va publicar la seva quarta novel·la, *Els versos satanics* (la versio catalana va sortir l'any següent). El titol feia referencia a un suposat afegito fet pel profeta Muhàmmèd a un capitol de l'Alcora, segons el qual era permisible venerar tres deesses preislamiques, trencant aixi el monoteisme pur del llibre sagrat. Aquesta referencia, lligada a un capitol que dona una versio gens ortodoxa de la vida del profeta, va ser suficient porque l'India, pais amb una important minoria musulmana, prohibis el llibre tan sols dues setmanes despres de la seva publicacio. Tot seguit, els musulmans britanics van demandar l'editorial londinenca, i deu països islamics mes van seguir l'exemple indi i el van prohibir.

La vida despres de Déu, Matthew Tree

LA DIÈRESI

La dièresi és un signe ortogràfic (¨) que s'escriu damunt les vocals *i* i *u* per indicar que es pronuncien, o que es pronuncien com a vocals i no com a semivocals o semiconsonants.

La dièresi, doncs, fa les funcions següents:

a) Indica que la *u* es pronuncia en els grups *qüe*, *qüi*, *güe*, *güi*.

aigües, següent, qüestió, freqüent, pingüí, argüir, adequi, obliquitat

b) Indica que la *i* o la *u* damunt la qual hi ha la dièresi no forma diftong amb la vocal en contacte.

raïm, cocaïna, oïda, heroïna, fortuïta, peüc, reüll, diürn, cruïlla, proteïna, suïssa, països

També és el cas d'aquests temps verbals dels verbs de la 3a conjugació l'infinitiu dels quals acaba en vocal+*ir*.

conduïm	produïm	reduïm
conduïu	produïu	reduïu
conduïa	produïa	reduïa
conduïes	produïes	reduïes
conduïen	produïen	reduïen
conduïssis	produïssis	reduïssis
conduïssin	produïssin	reduïssin
conduït/ïda	produït/ïda	reduït/ïda

Així mateix, també porten dièresi les formes del singular i de la 3a persona del plural del present de subjuntiu dels verbs l'infinitiu dels quals acaba en vocal+*ar*.

denunciï, denunciïis, denunciïin
actuï, actuïis, actuïin

Hi ha altres mots en què la dièresi no és en síl·laba tònica i, per tant, és més difícil saber com s'escriuen.

-*tat*: espontaneïtat, continuïtat, gratuïtat, heroïcitat,
homogeneïtat -*a*: esferoïdal, trapezoïdal, discoïdal
-*itzar*: europeïtzar, arcaïtzar

A banda d'aquests acabaments, tenim altres mots que cal aprendre que porten dièresi.

agraïment, posseïdor, intuïció, aïllar, amoïnar, arruïnar, atuïment, coïssor, decaïment, diürètic, ensaïmada,
esfereïdor, esmorteïdor, genuïnament, suïcida, traïdor, veïnat, viduïtat

Aquests mots que acabem d'esmentar són generalment derivats d'un mot que té una *i* o una *u* tòniques.

agraïr → agraïment	aïllo → aïllar
veí → veïnat	saïm → ensaïmada

Remarques

Casos en què ens estalviem la dièresi:

	Exemples
Quan la <i>i</i> o la <i>u</i> han de dur accent segons les regles d'accentuació	veí (aguda acabada en vocal) - veïna agraïem (plana acabada en <i>m</i>) - agraïa
Els mots que acaben en els sufixos <i>-isme</i> i <i>-ista</i>	egoisme, arcaisme, heroisme, altruista, europeïsta, maoïsta
L'infinitiu, el gerundi, el futur i el condicional dels verbs acabats en <i>vocal+ir</i> (beneir, produir, seduir...)	agrair agraïnt agrairé, agrairàs, agrairà, agrairem, agraireu, agrairan agrairia, agrairies, agrairia, agrairíem, agrairíeu, agrairien
Els mots que comencen per un prefix com <i>re-</i> , <i>contra-</i> i <i>co-</i>	reunir, reincidir, reintegrar, contraindicació, coincidència, coincidir
Els mots acabats en <i>-um</i> i <i>-us</i>	harmòni ^u m, aquàri ^u m, Pius, Màri ^u s

►EXERCICIS

1. Separeu les síl·labes d'aquests mots, marqueu-ne la tònica i poseu-los dièresi, si cal.

veïna:	becaina:	raim:
fruita:	geniut:	dia:
saim:	consequent:	transeunt:
diurn:	feina:	unguent:
riu:	aigua:	cofoi:
terraqui:	maleien:	produïa:
boira:	peuc:	esmorteit:
antiguitat:	peulla:	introduïu:
almoïna:	proteïna:	joia:
heroïna:	contribuïssin:	taut:
palauet:	lluïes:	cafeïna:

2. Poseu les dièresis que calguin en aquestes formes del verb *traduir*.

tradueixo	traduïa	tradueixi	traduís	
tradueïxes	traduïes	tradueïxis	traduïssis	tradueix
tradueix	traduïa	tradueixi	traduís	tradueixi
traduïm	traduïem	traduïm	traduïssim	traduïm
traduïu	traduïeu	traduïu	traduïssiu	traduïu
tradueïxen	traduïen	tradueïxin	traduïssin	tradueïxin

3. Poseu accent o dièresi, si cal, en les paraules següents i classifiqueu-les.

Lluís, paisos, aillar, pais, aïllament, vei, mania, traidoria, agraiés, genuí, llengua, benei, produieu, beneida, lluíssor, juliol, fluidesa, viure, assiduitat, Cain, descafeinat, veinatge, accentua, diumenge

amb accent	amb dièresi	sense accent ni dièresi

4. Poseu dièresi i/o accent en aquestes paraules, si cal.

trair	arcaisme	harmonium	complaiem	heroïnoman
rabiut	egoista	constituia	proteínic	fiin
suin	canvii	contraïndicat	cuit	circuit
beneir	reunificar	suant	gratuitament	fluidament
medium	ateisme	traduiria	posseir	deslluïment
succeir	intuïcio	queixa	coieu	reull
succeiran	constituïnt	diurètic	lluïnt	obeïm

5. Poseu els accents i les dièresis que falten en aquestes frases.

- No et refiis d'anar a l'aquarium amb el Marius i el Raul perquè segur que obehiran les ordres dels seus pares i no hi faran cap.
- En la pel·lícula, els vikings, airats com uns posseïts, esgrimien les armes perquè els deus els beneïssin.
- Es millor que no s'enrabii tant amb el veinat si vol que el seu germa continui vivint al pis que tenien els avis a la cruïlla entre els carrers de Nàpols i València.
- Per reduir els índexs de mortalitat en accidents de trànsit cal que apliqueu mesures com ara que les fàbriques ja no produeixin automòbils de sèrie tan ràpids.
- Es diu que es una dona molt intuïtiva: ja sabia que substituïrien el director arcaic del setmanari local per un altre de dotat d'una increïble espontaneïtat.

6. Poseu els accents i les dièresis que falten en aquests textos.

Encara que a primera vista sembla una cloïssa mes, la cloïssa d'Islandia no es un mol·lusc qualsevol, sino tot un fenomen aïllat. Un grup d'oceanògrafs n'ha descobert un exemplar que pot presumir de ser l'animal viu mes llougeu de la Terra, amb 405 anys, edat que s'ha deduit a partir de les línies de les seves conquilles. El creixement dels mol·luscs no es gratuït, ates que esta relacionat amb condicions mediambientals com la temperatura de l'aigua, la salinitat i la disponibilitat d'aliment. D'aquesta manera permeten reconstruir la historia del clima passat i la seva repercussió en els oceans. Ara els investigadors es pregunten com ha aconseguit sobreviure tant temps aquest animal mari. Un dels seus descobridors afirma que perquè un ésser visqui tant cal que creï mecanismes de defensa extraordinàriament efectius que li permetin retardar l'envelliment. Així, l'anàlisi del funcionament dels seus teixits podria ajudar-nos a entendre com evitar el declivi propi de la vellesa.

Pero el que es preten en aquest escrit no es coneixer aquesta cloïssa, sino saber com es pot preparar una exquisida cassola de cloïsses amb pesols i cigrons, o amb arros, o amb esparrecs de marge...

Com cada any el capella de la parroquia expressava el seu agraïment als fidels que havien omplert la capella de Sant Ramon durant la celebració de la Pasqua. I com cada any el públic assistent era el mateix: en un banc, l'Antonia de cal Mas amb el seu marit, el Julia, maleïnt com sempre la beatitud de la seva esposa; al banc següent, l'Isaïes Joan, proveïdor de petits electrodomèstics de gairebé tota la província, amb cara de no pair que la muller i les filles lluïssin un escot tan generós en una cerimònia tan assenyada; a continuació, la família Pujals, que havia contribuït a refer la teulada de l'església; uns bancs més enllà, la Lluïsa Roig... I podríem allargar i allargar la llista, però el fet que no continuem per aquí és que no volem que després els omesos ens maleïixin els ossos dues centúries seguides.

7. Finalment, poseu els accents i les dièresis que falten en aquest text.

Després d'un instant d'esverament general, un treballador més sere que no pas els altres va acostar-se amb cautela al punt indicat pel company i comprova que el cap que sobresortia de les runes no era una despulla humana sinó una peça escultòrica. L'aspecte insolit i un pel esfereïdor de la troballa, a causa de la mirada de l'únic ull encastat al mig del front d'aquella testa, junt amb les nafres que presentava, algunes ja velles, altres produïdes per l'enderroc, van ser la causa que la invenció estrambòtica quedés abandonada entre les ruïnes.

Camí de sirga, Jesús Moncada

B/V

Actualment la be (b) i la ve baixa (v) es pronuncien de la mateixa manera en gran part del domini lingüístic català, cosa que comporta problemes ortogràfics. Tenim, però, algunes regles que ens resolen alguns casos de dubte.

	Exemples	Excepcions
Davant /i r	moble, bloc, oblidar, cobla abraçar, brusa, brivall, bressol	
Darrere m	embolicar, comboi, vamba, reembors	circumval·lació, tramvia, triumvirat
Si a l'arrel d'un mot de la mateixa família trobem el so de p	llop → lloba, llobató rep → rebia, rebut	

	Exemples
Darrere n	canviar, convertir, enviament, investir
Si a l'arrel d'un mot de la mateixa família trobem la lletra u	neu → nevar, nevada viu → viva, vivència
La terminació de l'imperfet d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació	cantava, trobaves, acabàvem, arribàveu, parlaven

Tingueu present que els pseudoderivats, derivats d'un mot llatí, conserven la grafia llatina.

Primitius	Derivats	Pseudoderivats
avortar	avortament	aborció, abortiu
calb	calba, calbejar	calvícia
cervell	cervellet	cerebral, cerebel
corb (adj.)	corba	curvatura, curvilini
corb (ocell)	corbera	còrvids
deure	devia	dèbit
escriu	escrivent, escrivà	escriba
llavi	llaviejar	labial
lliure	lliurement	llibertat, liberal
moure	movia, moviment	automòbil, immòbil, mobilitzar, mòbil
provar	emprovar, aprovar, comprovable, provable (que es pot provar)	probable (que és possible), probabilitat, probatori

L'ús de b/v coincideix sovint amb el d'altres llengües romàniques, però no sempre és així.

S'escriuen amb *b*:

abans	acabar	Àlaba	arribar	automòbil
baf	baró	basc	beina	bena (tira de fil)
berbena (planta)	berruga	biga	Biscaia	bivac
bolcar	boleiar	bufeta	calb	comboi
corb	desimbolt	embenar	rebentar	rebolcar
riba	ribera	saba	sabó	treballador

S'escriuen amb *v*:

advocat	alcova	almívar	arravatar	avall
avet	avi	avorrir	avortar	bava
canvi	caravel·la	cascavell	cavall	civada
covard	Còrdova	endivia	envestir	escrivà
espavilar	Esteve	esvelt	fava	gavardina
govern	gravar	haver	javelina	l'Havana
llavi	núvol	pavelló	prevere	provar
raval	rave	rovell	savi	sivella
tàvec	taverna	travar	trèvol	vaixell
vedella	vernís	Vesuvi	voltor	

►EXERCICIS

1. Completeu les paraules següents amb *b/v* tenint en compte les regles que afecten aquestes dues lletres. Aneu amb compte amb les paraules pseudoderivades.

bla... or	be... ia	esto... ar	tram... ia	ne... ar
arxi... ament	la... ial	sua... itat	cla... ar	mo... iment
cal... ície	ca... ota	escri... ia	automò... il	re... ut
vam... a	trium... ir	estre... ar	o... lidar	pro... abilitat
bre... etat	no... etat	lli... ertat	escla... itud	circum... al·lació

2. Completeu amb *mb* o *nv* i escriviu un verb i un substantiu o adjectiu derivats de cada mot.

	verb	subst. o adj.		verb	subst. o adj.
esco ra.....			i.....ent		
ca..... i			bo..... a		
e.....às			to.....		
a.....ició			o..... ra		
co..... at			e..... olic		

3. Completeu les paraules amb *b/v* i escriviu un verb derivat de cadascuna.

sa... ó:	ende... í:	tra... a:
tra... és:	...ufetada:	...af:
a...anç:	mò... il:	ba... a:
pro... a:	...adall:	a... ís:
co... ard:	tre... all:	cal... :

...ernís:

...eina:

nú...ol:

...olta:

...ena:

...ala:

4. Completeu els buits de les frases següents amb *b/v*.

1. Han impro...isat un en...elat annex al pa...elló d'esports per enca...ir tots els con...idats al congrés de tre...alladors socials.
2. El ...ehicle del pilot ala...ès va ...olcar al re...olt número di...uit en re...entar-se-li una roda del da...ant; així, el trè...ol que duia a la si...ella dels pantalons no li va portar gaire sort.
3. Ja cal que m'esper...ili si per les noces d'or dels a...is ...ull lluir un figura ...en es...elta.
8. L'ad...ocat de l'acusació va posar tra...es a l'hora d'admetre la gra...ació com a pro...a de la defensa en el cas dels a...ortaments il·legals.
5. A...ans de ser...ir-nos la ...edella amb fa...etes ens van portar una amanida d'endí...ies i ra...es amb un almí...ar que li dona...a un toc exòtic.

5. Completeu el text amb *b/v* i prepareu-vos-el perquè us el dictin.

No sa...ia com ha...ia arri...at a la situació en què em tro...a...a: m'aca...a...a de separar, potser per a...orriment, per l'enyorança d'una altra època millor o, senzillament, perquè no el suporta...a. Si hagués de descriure què ha...ia influït a l'hora de prendre la gran decisió, pro...a...lement hauria d'esmentar les contínues infidelitats amb què l'Este...e m'ha...ia castigat des que ha...ia sa...ut com ha...ia condicionat el go...ern en la decisió de tancar nom...roses ta...ernes ...asques. La intuïció em diu, però, que les nostres desa...inences es remunten més enllà, que potser ja naixeren quan ens ...am conèixer mentre muntà...em a ca...all per aquella a...etosa del Montseny.

LES OCLUSIVES

L'escriptura de les grafies *p/b*, *t/d* i *c/g* (consonants oclusives) no presenta cap problema quan apareixen a principi de síl·laba. En canvi, quan es troben en posició de final de síl·laba es pronuncien de la mateixa manera.

sap / dissabte
potser / nord
sacsejar / càstig

P/B, T/D, C/G a final de paraula

a) En general, escrivim *p*, *t*, *c* després de vocal tònica o de diftong tònic.

llop, tap, sap, equip, percep, naip mut,
nebot, cunyat, humit, got, beneit groc,
foc, aparec, amic, prec, arcaic

Hi ha paraules, però, que no segueixen aquesta norma.

Acaben en <i>-b</i>	adob, club, tub, cub, Jacob, Carib, Job, baobab, esnob
Acaben en <i>-d</i>	Els noms femenins acabats en <i>-itud</i> i <i>-etud</i> : solitud, lentitud, quietud Els mots: fluid, fred, sud, quid, alcaid, David, Alfred, Conrad, Madrid
Acaben en <i>-g</i>	Els mots acabats en <i>-gog</i> : pedagog, demagog mag, estrateg, tuareg, Hug, zig-zag

Tingueu en compte que paraules com *inic* o *oblic* fan el femení amb *-qua* (*iniqua* i *obliqua*), mentre que les paraules que acaben en *-cu*, com *innocu* o *promiscu*, fan el femení amb *-cua* (*innòcua* i *promíscua*).

b) Després de consonant o de vocal àtona, en canvi, escrivim la mateixa lletra que apareix en els derivats.

àrab (arabesc), príncep (principat), superb (supèrbia)
ràpid (rapidesa), sord (sordes), sort (sortós)
càstig (castigar), amarg (amargar), fresc (frescor)

No són comprovables per derivació paraules com ara: sumand, subtrahend, baluard, tord, rang, míting, púding, etc.

Hi ha paraules que no segueixen la norma de la derivació: són paraules que acaben en *-c* en lloc de *-g*. És el cas de la primera persona del present d'indicatiu, que acaba en *-nc*: vinc, venc, entenc, comprenc, etc.

I també d'aquests altres mots:

màneg (mànega), feréstec (feréstega), préssec (presseguer), ànec (ànega), ròneg (rònega), càrrec (càrrega), espàrrec (esparreguer), fàstic (fastiguejar), aràbic (aràbiga)

A banda de totes aquestes regles, cal recordar:

	Exemples
Els gerundis acaben en <i>-nt</i> .	ballant, naixent, sortint
Els adjectius plans que fan el femení en <i>-da</i> acaben en <i>-d</i> .	àcid (àcida), pàl·lid (pàl·lida), tímid (tímida)
Els mots acabats en <i>-fag</i> , <i>-fug</i> , <i>-leg</i> acaben en <i>-g</i> .	sarcòfag, centrífug, sacríleg
Cal escriure la <i>p</i> i la <i>b</i> darrere d'una <i>m</i> tot i que no es pronunciïn.	Tremp (trempolí), camp (camperol), tomb (tombar)
Cal escriure la <i>t</i> i la <i>d</i> darrere d'una <i>n</i> tot i que no es pronunciïn.	profund (profunditat), pont (pontet), desmunt (desmuntar)
Paraules que s'escriuen sense <i>-t</i> final.	col·legi, geni, premi, api

P/B, T/D, C/G enmig de paraula

Grafies p/b

	Exemples	Excepcions
Mots començats per <i>ab-</i> , <i>ob-</i> i <i>sub-</i> .	abdicar, absència, absolut objecte, obsessió, obtenir subjecte, subtil, submarí	apnea, apte, òptic, òptim, optar
En general escrivim <i>p</i> .	recepta, adoptar, escriptor, clepsa, el·lipsi, hipnosi	dubte, sobte, dissabte
També escrivim amb <i>p</i> els mots començats per <i>cap-</i> .	capsa, captar, capçalera, capdamunt, capciós	cabdal, cabdell, cabdill

Grafies t/d

	Exemples	Excepcions
En general escrivim <i>t</i> .	formatge, platja, ametlla, setmana, cotna, potser, dotze	
Escrivim <i>d</i> en els mots començats per <i>ad-</i> .	administració, adjectiu, admissió, advocat	atles, atleta, Atlàntic, atzar, atmosfera, atzavara

Grafies c/g

	Exemples	Excepcions
Escrivim <i>c</i> davant <i>c</i> , <i>t</i> , <i>z</i> , <i>s</i> .	cc → accident, succés ct → actor, recte cz → èczema cs → sacsejar, sacsó	

Escrivim <i>g</i> davant <i>m, n, d, g</i> .	gm → fragment, augment gn → signar, magnífic gd → magdalena, maragda gg → suggerir, suggestió	acne, anècdota, aràcnid, dracma, estricnina, sinècdoque, tècnic
--	--	---

► **EXERCICIS**

1. Escriu la forma masculina d'aquests substantius i adjectius.

adequada:	sociòloga:	geperuda:
tímida:	àcida:	àvida:
xenòfoba:	pedagoga:	austríaca:
muda:	fluida:	cega:
balba:	gallega:	càlida:
humida:	polida:	opaca:
clàssica:	grega:	plàcida:
feréstega:	malastruga:	enemiga:

2. Escriu el primitiu d'aquestes paraules.

rigidesa:	sortejar:	agudeses:
rapidesa:	adobar:	supèrbia:
albergar:	abadia:	profunditat:
candidesa:	antiguitat:	presseguer:
destorbar:	enfangar:	catalogar:
buidor:	verdor:	tombar:
sangonós:	fastigós:	amargor:

3. Ompliu els buits de les paraules següents amb *p/b, t/d, c/g*.

<i>p/b</i>		<i>t/d</i>		<i>c/g</i>	
su ...venció	ca... dal	bu ...llofa	bi... llet	mara da...	si... nificat
ca... dell	su... til	a... vocat	a... zar	è...zema	anè...dota
ò... tima	ca... tenir	a... mosfera	a... miració	sa...só	si... natura
ca... taire	du... te	è... nic	co... na	au... ment	tè... nic
a... te	a... sència	a... quisició	reve...lla	dra... ma	co... nom

4. Completeu amb *c* o *q* i escriu cada paraula al costat de la seva definició.

eva...uar, ini...ua, ...uocient, ...uotidià, conspí...ua, innò...ua, obli...ua, và...ua,
 promís...ua, perspí...ua, a...uïtat

Que no és perpendicular ni paral·lela a un pla, a una recta, a una direcció:

Nombre que resulta de la divisió d'un nombre per un altre:

Qualitat d'agut:

Que manté relacions sexuals sovint i amb persones diferents:

Buida, especialment en sentit figurat:
Que atreu l'atenció per la seva excel·lència:
Que no fa mal:
Clarament comprensible, no obscur ni ambigu:
De cada dia:
Treure d'un lloc les persones que l'ocupaven:
Mancat de justícia:

5. Ompliu els buits del text següent amb les grafies corresponents (*b/v/p/t/d/c/g*).

Aquell home àra... vi...ia al nor... de ...iscaia i regenta...a des de feia molt de temps un clu... ròne..., amb ...igues fumades i rene...s escrits a les pare...s. Era alt i cal..., tenia una ...erruga al lla...i i se li perfila...a una incipient cor...a de la felicitat. Tenia per soci un paio norue..., fre..., prim com un espàrre... i pàl·li... com un glo... de llet, que porta...a tot l'hi...ern la mateixa ga...ardina, del qual es deia que era pròfu... de la justícia del seu país. Forma...en una parella professional aparentment a...orrida, tot i que es mo...ien en un esplèndi... automò...il descapotable de color gro... que no passa...a desaparece...ut. So...int ha...ien re...ut su...eriments anònims perquè clausuressin el local, però ells es feien el sor... i es tanca...en a qualsevol possibilita... de diàle...

6. Completeu el text, si cal, amb *b/p/t/d/c/g* i, un cop corregit, prepareu-vos-el perquè us el dictin.

Quan... sa...s que la solitu... serà per sempre la teva companya de viatge po...s comprendre què passa per la men... d'un aspiran... a suïcida. Així, és ara quan... enten... per què l'Alfre... ens imposà amb severita... el càsti... de la seva mort, per què el gran... ma... de les finances que ocupava el càrre... més prestigiós en aquella empresa d'origen aràbi... ens sorprengué amb la seva decisió de deslliurar-se de la vida, una vida que, al ca...davall, era ben seva. Ara bé, l'Alfre... havia nascu... un càli... dissa...te del mes de desembre i, segons els astròle...s a què massa sovín... s'encomanava, només havia estat aquesta circumstància la causan... de la seva mort.

S SORDA I S SONORA

La diferència a l'hora de pronunciar el so de la essa sorda [s] i el de la essa sonora [z] consisteix en la vibració de les cordes vocals. Així, quan pronunciem una essa sorda, les cordes vocals no vibren; en canvi, quan pronunciem una essa sonora, sí que ho fan.

[z]	[s]
pesar	passar
casa	caça
zona	sona
zinc	cinc

Com es pot veure, el so de la essa es pot representar amb aquestes cinc lletres: s, ss, c, ç, z.

La essa sorda

La essa sorda es pot escriure amb les lletres s, ss, c, ç. Podem agrupar aquestes lletres en dos grups diferents –s/ss, d'una banda, i c/ç, de l'altra– i, en certa manera, podem dir que cada mot s'inclou en un d'aquests dos grups.

Per saber si el so de la essa sorda s'ha d'escriure s/ss o bé c/ç cal tenir en compte que hi ha moltes paraules que coincideixen amb altres llengües romàniques. Així, si en italià, francès o castellà van amb z, c o ç, en català van amb c o ç. I si en una altra llengua romànica van amb s en català van amb s o ss:

cançó, informació, ofici, cent, llaç, pinça, citació
fals, assassí, sentiment, assenyalar, premissa, vicissitud, assentiment

Cal tenir present, però, que hi ha paraules que no coincideixen. Trobareu un quadre amb aquestes paraules al final d'aquest tema.

	s	ss	c	ç
Inici de paraula	sal, serp, sina, soca, suc		cèdula, cella, citació, civil	
Entre vocals		massa, assumpte, discussió, agressor, assegurança	Mercè, felices, cacic, decisió	amenaçar, alliçonar, traçut
Abans o després de consonant	atansar, precursor, polsim, parsimònia		sencer, vèncer, sentència, violència	començar, llençol, forçut
Final de paraula	cas, tres, avís, orgullós, embús			incapaç, redreç, feliç, precoç, lluç, març, comerç, esforç

Remarques

En la majoria de paraules que comencen amb un prefix escrivim una sola s, però no en totes.

<i>a-</i> (asimètric)	<i>alti-</i> (altisonant)	<i>ante-</i> (antesala)
<i>anti-</i> (antisocial)	<i>bi-</i> (bisectriu)	<i>contra-</i> (contrasentit)
<i>entre-</i> (entresuat)	<i>foto-</i> (fotosíntesi)	<i>hipo-</i> (hiposensible)
<i>homo-</i> (homosexual)	<i>mono-</i> (monosil·làbic)	<i>psico-</i> (psicosomàtic)
<i>as-</i> (assegurar)	<i>dis-</i> (dissociar)	<i>pres-</i> (pressentir)
<i>pros-</i> (prosseguir)	<i>res-</i> (resseguir)	<i>trans-</i> (transsexual)

El plural de *qualsevol* és *qualssevol*.

S'escriuen amb *ss* els femenins acabats amb el sufix *-essa* com: *metgessa*, *alcaldessa*, *jutgessa*, *comtessa*, *duquessa*, etc. Cal tenir en compte, però, que *pagesa*, *marquesa* i *princesa* s'escriuen amb una *s*.

S'escriuen amb *ss* els mots acabats amb els sufixos següents:

- <i>assa</i> : bonassa, cuirassa
- <i>issa</i> : canyissa, terrissa -
<i>ussa</i> : gentussa, batussa
- <i>gressió</i> , - <i>gressor</i> : agressió, agressor, transgressió, transgressor -
<i>missió</i> , - <i>missor</i> : emissió, emissor, dimissió, transmissió, admissió -
<i>pressió</i> , - <i>pressor</i> : impressió, impressor, expressió, compressor

Els sufixos de derivació *-ança* i *-ença* sempre s'escriuen amb *ç*: *enyorar* → *enyorança*, *témer* → *temença*. Cal anar alerta, però, amb mots com *dansa* i *defensa* perquè no són derivats.

La essa sonora

Per representar gràficament el so de la essa sonora tenim dues grafies: *s*, *z*.

	s	z	Excepcions
Inici de mot		z àping, z ebra, z iga-zaga, z ona, z ulu	
Entre vocals	rasa, desena, provisió, gasós, casual		amazona, bizantí, topazi, ozó, trapezi nazisme, esquizofrènia, Ezequiel, protozou, rizòfag, paleozoic
Després de consonant	atzar, dotzena, agutzil, gatzoneta, atzur		

Remarques

Els mots compostos amb *fons*, *dins* i *trans* s'escriuen amb una *s* però s'han de pronunciar amb essa sonora: *enfonsar*, *endinsar*, *transistor*, *transitar*, etc.

Cal tenir en compte que hi ha un grup de paraules que sovint són pronunciades erròniament ja que ho fem amb el so de la essa sorda en lloc de fer-ho amb el de la sonora. Vegem-ne algunes:

Noms de lloc: Àsia, Camarasa, Freser
 Noms de persona: Cèsar, Eusebi, Susanna
 Paraules que en castellà acaben en -s, però no en català: tesi, crisi, anàlisi, dosi
 Altres: anestèsia, asil, gasa, presumpte, fase, casino, paisatge, medusa

Finalment, i tal com hem dit, hi ha un seguit de paraules que sovint escrivim malament per influència d'altres llengües romàniques.

Paraules que s'escriuen amb s o ss:

alferes	arrebossar	arriisar	arròs	assot
barnús	basar	bus	cabàs	Cadis
calabós	capatàs	carrossa	cassola	cervesa
Còrsega	dansa	disfressa	drassana	Eivissa
embarassar	esbós	gasela	gasetà	garsa
gessamí	hissar	Ignasi	llapis	masmorra
massapà	massís	Mequinensa	Montsó	mostassa
pissarra	pòlissa	pretensió	quars	regalèssia
ris	Saragossa	Sardenya	sarsuela	sentinella
sèquia	suïssa	tapís	tassa	tossut
tros	Tunis	vernís	Vinaròs	xerès

Paraules que s'escriuen amb z:

alzina	benzina	botzina	bronze	donzella
pinzell	senzill	ximpanzé	zebra	zèfir
zel	zenit	zinc		

► EXERCICIS

1. Completeu aquestes paraules amb s/ss i relacioneu-les amb la seva categoria.

metge...a		prince...a
savie...a		portugue...a
hoste...a	– gentilici	barone...a
abade...a	– substantiu abstracte	belle...a
page...a	derivat d'adjectiu	ferme...a
jutge...a	– substantiu femení	dee...a
irlande...a		marque...a

2. Col·loqueu s, c o ç en aquestes paraules acabades en *-ança*, *-ença*, *-ansa*, *-ensa*.

dan...a	creen...a	esperan...a	inten...a	son...a
defen...a	pan...a	renaixen...a	coneixen...a	ordenan...a
ofen...a	alian...a	recompen...a	bonan...a	estan...a

3. Feu el substantiu derivat dels verbs següents.

prémer: *pressió*

imprimir:

explotar:

agredir:

emetre:

discutir:

incloure:

dividir:

transmetre:

admetre:

remetre:

cometre:

4. Completeu el quadre següent amb el plural i un verb derivat de cada paraula.

pas	passos	passar
avís		
tros		
ingrés		
pes		
ros		
vernís		
embaràs		

tapís		
repòs		
interès		
matís		
ús		
espès		
gas		
llis		

5. I ara completeu aquest quadre amb el plural i un substantiu de la mateixa família.

gros	grossos	grossària
seriós		
matalàs		
rus		
curiós		
capaç		
glaç		

accés		
gos		
suís		
mas		
llaç		
pagès		
nas		

6. Completeu aquestes frases amb les grafies corresponents (s/ss/c/ç/z/x).

- El ...entinella va observar una co...a e...tranya a l'e ...planada i va preparar el fu...ell sen... e adonar-se que només era una ga... ela e ...traviada.
- Atan...eu-me els permi... os de re...idència dels di... et ciutadans e... trangers que re... ideixen a Eivi...a inclo...os en el programa de forma...ió.
- Els Mo...os d'Esquadra van detenir aquest de... embre pa... at quin...e persones acu... ades d'un delictes d'estafa i fal... edat documental.
- És un contra...entit que en aquest hotel tan preten...iós els barnu... os tinguin aquest to gri...ós i que les ta...es de l'esmor... ar fa...in tan poc goig.
- En la ter... era fa ...e de discu...ió del judi...i es va avaluar l'actitud del pre...umpte a... a...í d'una mestre...a de ca... a d'origen cor....
- Pa...a'm les ... etrilleres per po... ar-les al costat de la ga...o... a i la ...erve...a i així es podran amanir ells mateixos els en... enalls de caraba... a arrebo...ats.
- Si no fó... iu tan to... udes i us hagué... iu disfre... at de don... elles medievals us haurien deixat desfilar en una de les carro... es.
- L'igna... i va pre...entar la pòli... a d'a... eguran... a d'una antiquí...ima col·lecció de topa...is tuni... ians que volia e...po... ar al ca... al del barri.
- Cal e...pol... ar la ga... a aban... d'esbo... ar-hi amb el pin...ell el perfil del ma...ís del Mont... eny.
- Les de...ions pre... es amb pre...es han supo... at un autèntic de...astre en la construcció de la ...èquia que ha de trave... ar els arro...ars.

G/J (TG,TJ), IG/TX, X/IX

Les grafies de què parlem en aquesta unitat es poden classificar en dos grups, segons si representen un so sonor o un de sord.

so sonor	so sord
pagès	xiular
Joan	peixateria
fetge	faig
platja	Txèquia

G/J (TG/TJ)

	Exemples	Excepcions
Escrivim <i>j</i> al davant de <i>a, o, u</i> .	jardí, menjar jove, rajolí juvenil, ajuda	Els mots amb els grups <i>-jecc-</i> i <i>-ject-</i> : objecció, objectar, injecció, injectar, trajectòria, projecció
		Totes les formes del verb <i>jeure</i> : jec, jeus, jeu, jèiem
		Una sèrie de noms propis, d'origen hebreu: Jesús, Jesucrist, Jeremies, Jehovà, Jeroni, Jerusalem, jesuïta, Jerònim
		Altres mots, com ara: jerarca, jersei, majestat, jeroglífic
Escrivim <i>g</i> al davant de <i>e, i</i> .	gener, mengen girafa, màgic	

Aquestes regles també s'han d'aplicar als grups *tg* i *tj*.

mitja, platja, desitjar, ostatge, paisatge, metge

IG/TX

Les grafies *ig* i *tx* representen el mateix so quan són a final de mot. En cas de dubte els derivats dels mots que acaben amb aquest so ens indiquen amb quines lletres s'han d'escriure.

El grup <i>tx</i> sempre alterna amb <i>-tx-</i> en els derivats.	escabetx → escabetxada despatx → despatxar
El grup <i>ig</i> alterna amb <i>g/j</i> o <i>tg/tj</i> en els derivats.	bateig → batejar boig → bogeria mig → mitjana lleig → lletgesa

Tingueu en compte que no hi ha cap paraula que acabi amb els dígrafs *tg* o *tj*.

X/IX

La lletra x representa diversos sons:

taxi, fix, explotar
examen, exemple, hexàgon
maduixa, xiclet, carxofa

Per escriure el so de *maduixa*, *xiclet* o *carxofa* tenim la grafia x i el dígraf ix:

Escrivim x	A començament de paraula i darrere de consonant	xal, xerès, xiroi, xofer, xumet orxata, panxeta, arxiu, tronxo, panxut
	Darrere de la vocal i i darrere del dígraf decreixent <i>au</i>	guix, bixest, Flix disbauxa, xauxa, rauxa
Escrivim ix	Darrere de vocal	faixa, lleixa, boix (arbre), gruixut

► EXERCICIS

1. Completeu aquestes paraules amb *g* o *j* i torneu-les a escriure on correspongui.

...ut...essa, ...erani, ...erusalem, ser...ent, ...irafa, ...enet, ...eure, in...ectar, ...erarca, bu...ia, ...ulivert, còn...u...e, ...elea, pro...ectil, ...essamí, ...in...ebre, ma...estat, pro...ecció, bur...ès, tar...eta, ...ira-sol, ...inesta, ...onc, ...eroni

Segueixen la norma general	Són excepcions

2. Completeu els mots següents amb *g/j/tg/tj/tx* i escriviu-ne el primitiu.

cartu...era:

sonde...ar:

sandvi...eria:

passe...ada:

saque...ar:

escabe... ar:

mi...ana:

sorte...os:

bloque... ar:

bate...os:

mare... ar:

ra...olí:

capri... ós:

despa... ar:

rebu... ar:

3. Completeu amb *ig/ix/x* i escriviu el plural (masculí i femení) i un verb derivat de cada paraula.

	Masculí plural	Femení plural	Verb derivat
lle...			
anne...			
flu...			
fi...			
bo...			
ba...			
ro...			
co...			

4. Completeu aquests mots amb *j/g/tj/tg/tx/ig/x/ix*. Tingueu en compte que n'hi ha 9 que es poden completar amb més d'una opció.

...ile	...au ...a	refle...	ven ...ar	Ca... mir
ta ... a	Fli...	lle... iu	...arampió	...erro
tor...a	...oc	ra...ar	esque...	esbia...ada
a... udar	...i...ona	va... a	missa...e	rau... a
fe...isme	mi... eta	Cui... à	bol... evic	bi... est
...ec	...e...ènia	mere...o	pu... ant	e...ut
corre...ir	ma...úscula	via... e	e...tin...ir	rè... im
...ep	...aciment	fa...enda	ma...	fa...eda

5. Completeu aquest text amb les lletres que calguin. Un cop corregit, prepareu-vos-el perquè us el dictin.

La tra...ectòria del nostre persona...e està farcida d'è...its de presti...i mundial que fan considerar el su...eriment d'investir-lo doctor *honoris causa* tot un encert. Tot i que en els anys de ...oventut visqué amb e...altació l'ingrés en un monestir ...esuïta, més endavant, arran d'un brevíssim període d'estiue... al ...ad, descobrí la seva veritable vocació i optà per canviar de professió. Aleshores diri...í la seva tra...ectòria cap a l'antropolo...ia, una matèria que sempre li havia suscitat un gran interès, disciplina de la qual avui se'l considera un ...eni. Els seus estudis han contribuït a des...ifrar els ...eroglífics e...ipcis més comple...os que han suportat el pas del temps i que ...uguen un paper fonamental en el cone...ement del passat de la humanitat.

M (MPC, MPT), N

Quan *m* i *n* van al davant d'una consonant poden ocasionar problemes ortogràfics ja que tenen gairebé el mateix so:

T'ho pots **combinar** per **compaginar** els dos cursos o has de **canviar** d'horari?

Regles que resolen alguns casos en què *m* i *n* sonen igual:

		Exemples	Excepcions
Escrivim <i>m</i>	Davant <i>b</i> , <i>p</i> i <i>m</i>	gamba, ombra, embenar comprovar, trempat, omplir immòbil, commutar, emmetzinar	benparlat enmig, granment, tanmateix
	Davant <i>f</i>	èmfasi, samfaina, xamfrà, simfonia, triomf, àmfora	Escrivim <i>n</i> en els mots començats per <i>con-</i> , <i>en-</i> , <i>in-</i> :
	En els prefixos <i>circum-</i> i <i>amfi-</i>	circumval·lació, circumferència, amfiteatre, amfibi	confitar, conferència, confessió enfonsar, enfilat, enfeinat informar, infinit, infermer
Escrivim <i>n</i>	Davant <i>v</i>	envair, conveni, canviari	circumval·lació, tramvia i triumvir (i derivats)

Remarques

Mots que s'escriuen amb <i>m</i>	imprensa, empremta, premsa, somriure, somnàmbul, somiar	
Mots que dupliquen la consonant	<i>mm</i> → gamma, summe, Gemma <i>nn</i> → Anna, annex, connectar, innocent, Susanna	
Els grups consonàntics <i>mpt</i> i <i>mpc</i>	<i>mpt</i>	Les paraules acabades en <i>-sumpte</i> : assumpte, presumpte Paraules com: atemptat, exempt, prompte, redemptor, símptoma, temptar, temptativa, temptejar
	<i>mpc</i>	Les paraules acabades en <i>-sumpció</i> : assumpció, presumpció I paraules com: exempció, redempció
Les paraules <i>compte</i> , <i>comte</i> i <i>conte</i>	El títol de comte està per damunt del de vescomte i per sota del de marquès. He perdut el compte de les trucades que he fet aquest mes. Vés amb compte de no caure! El banc li ha cancel·lat el compte corrent. Tenim el costum d'explicar-li un conte abans d'anar a dormir.	

► EXERCICIS

1. Completeu les paraules següents amb *mb/nv/mv* i classifiqueu-les.

a.....uladori, e..... elat, ca.....i, triu.....irat, aiciós, e.....oltar, e.....estida, i..... itar, rebo..... ori, eussar, co.....ersa, iestigar,
ta.....oret, be..... ingut, tra.....iaire, ti..... al, co.....inar, to.....ar, co.....idar, eafar, e..... eja, e..... otit, e.....ut, circu..... al·lar

mb	nv	mv

2. Completeu aquestes paraules amb *mf* o *nf*.

co..... iscar	co..... usió	à.....ora	i.....ernal	li..... àtic
trio..... ant	í..... usió	circu.....lex	pa..... let	co..... raria
co..... essar	sa..... aina	xa..... rà	co..... ort	co..... abular
e.....ebrar	cà..... ora	e.....arfegar	ni..... a	e..... urismar

3. Escriviu els contraris d'aquestes paraules.

moral:	mortal:	pacient:
perfecte:	fal·lible:	prudent:
madur:	mòbil:	maneuable:
feliç:	voluntari:	material:
mediat:	millorable:	fidel:

4. I ara escriviu un verb derivat de cadascuna d'aquestes paraules.

petit:	vermell:	mandra:
creu:	midó:	dolç:
fons:	fang:	gran:
mordassa:	car:	marc:
focus:	bala:	magatzem:
bell:	barca:	faixa:
curiós:	malalt:	pedra:
boig:	vell:	noble:

5. Completeu les frases següents amb *m/n/mm/nn/nm/mn/mp*, segons calgui.

- L'í.....fant va esbossar un iocent so.....riure quan li van servir un deliciós fla..... amb nata.
- El jutge va tenir en co..... te a l'hora de co..... demnar el presu.....te acusat que en l'i..... forme presentat consta que les empre..... tes trobades corresponen als culpables d'e..... etzinar la co.....tessa.
- Els inco..... tables intents d'aturar un ate..... tat i.....inent han fracassat.
- La pre..... sa ha e..... fatitzat la su.....tuositat de les festes del co..... tat, la qual cosa ha enutjat la pri.....irada noblesa del país.
- En el so..... i l'A..... a es veia caminant so..... àmbula pels passadissos de la impre..... ta e..... ig d'i.....enses piles de paper.
- Té un do i.....at per co..... oure el públic quan escriu co.....tes i, ta.....ateix, és un pèssim recitador de poemes.
- La Ge..... a, sempre tan be..... parlada, presentava clars sí..... tomes d'e.....briaguesa després d'uns gotets de ro..... cremat.

R/RR

La lletra *r* pot representar dos sons diferents segons la posició en què apareix, el so simple i el so múltiple:

carota, pare, corall, perill
rata, roca, enraonó, colrar

A l'hora d'escriure'ls, però, només la erra múltiple ofereix una certa dificultat, ja que es pot escriure de dues maneres: amb *r* o amb *rr*.

Escrivim <i>r</i>	A començament de mot	Raquel, religió, riquesa, roca, ruïna
	Darrere de consonant	Celrà, folre, Conrad
Escrivim <i>rr</i>	Entre vocals	esborrar, carrer, parricida, ferro, carruatge, arrestar

Remarques

a) Els mots compostos i derivats

En un mot format per una paraula o un prefix que acaba en vocal i una altra que comença amb *r* no doblem la erra, encara que quedi entre dues vocals.

<i>a-</i>	arítmic	<i>greco-</i>	grecoromà	<i>semi-</i>	semirecta
<i>anti-</i>	antireligiós	<i>infra-</i>	infraroig	<i>sobre-</i>	sobrealitat
<i>auto-</i>	autoretrat	<i>mono-</i>	monorail	<i>supra-</i>	suprarenal
<i>bi-</i>	bireactor	<i>multi-</i>	multiracial	<i>tele-</i>	telereceptor
<i>co-</i>	coreligionari	<i>neo-</i>	neoromànic	<i>termo-</i>	termoregulació
<i>contra-</i>	contrareforma	<i>poli-</i>	polirítmia	<i>tri-</i>	trirectangle
<i>extra-</i>	extraradi	<i>pre-</i>	preromà	<i>ultra-</i>	ultrarràpid
<i>foto-</i>	foto reproducció	<i>radio-</i>	radioreceptor	<i>vice-</i>	vicerector

Hi ha altres mots compostos en els quals tampoc no doblem la *r*: dentirostre, eradicar, bielorrús, otorinolaringòleg, etc.

b) Emmudiment de la erra final

En la majoria dels mots la erra final no sona, la qual cosa comporta sovint problemes ortogràfics. Així, cal recordar que s'escriuen amb *r* final mots com:

	Exemples	Excepcions
Els infinitius dels verbs lliurar, esperar, témer, córrer, sortir, fugir segona conjugació que acaben en <i>-re</i> : moure, caure, viure		
Els primitius de mots derivats en què apareix una <i>r</i>	carrer → carreró clar → clarejar por → poruc paper → paperera flor → florir	

Els mots acabats amb aquests sufixos de derivació	-ar: alzinar, bestiar, colomar -er: ametller, clauer, fuster -or: blavor, escalfor, maror -dor: escalfador, parador, pescador -tor: cantor, pintor, corrector -sor: impressor, marmessor, professor	
---	--	--

A més, cal anar amb compte de no confondre les dues formes de la tercera persona del singular del passat, que tenen una mateixa pronúncia en català oriental:

mirà, escopí
va mirar, va escopir

Finalment, cal tenir present que no pronunciem la primera *r* de la paraula *arbre* ni la de les formes de l'infinitiu, el futur i el condicional del verb *prendre* i els seus derivats i compostos, com *aprendre*, *comprendre* o *corprendre*.

► EXERCICIS

1. Completeu els mots següents amb *r* o *rr* i escriviu cada mot al costat de la seva definició.

co...eferent, ba...al, anti...àbic, con...eu, pre...ogativa, e...adicar, pre...equisit, i...isori, contra...estar, i...adiar

Privilegi, gràcia, exempció, de què frueix un cos polític o una persona:

Requisit previ a un altre o altres requisits:

Atuell per contenir líquids, de formes i matèries diverses:

Llevar radicalment:

Anul·lar els efectes (d'una força, d'una acció, etc.), mitjançant una altra:

Que fa riure:

Un cos, llançar rajos de llum, de calor, (sobre alguna cosa):

Plantació que hom explota:

Que designa el mateix referent que un altre element:

Que prevé o combat la ràbia:

2. Completeu la taula d'acord amb l'exemple que us donem.

fon	ell va fondre	ell fongué	jo fondré
aprens			
temies			
conec			
tinguéssim			
prenem			
planyut			
corries			

desfés			
pertany			
percebien			

3. A partir de cadascun dels mots següents escriviu un substantiu acabat en *-r*.

botiga:

canya:

cendra:

avió:

vidre:

buit:

cirera:

mercat:

carn:

bou:

venda:

gris:

pastís:

carxofa:

ferro:

4. Completeu els mots següents afegint-hi una *r* o bé accentuant-ne la vocal, si cal.

consome...

potse...

hindu...

melo...

ple...

llogue...

clixe...

estupo...

fre...

lleuge...

cale...

atza...

robi...

clamo...

fino...

milló...

seito...

cartro...

llumi...

calo...

L/L·L/LL

En català hi ha força paraules que tenen repetit el so de la *ela*, és a dir, la *ela* geminada. La pronúncia, però, sovint no marca clarament aquest so, la qual cosa comporta problemes ortogràfics a l'hora d'escriure aquestes paraules.

Com a regla general, cal recordar que s'escriuen amb *ela* geminada:

a) Els mots començats per:

al·l-	Al·là, al·legar, al·legoria, al·leluia, al·lèrgia, al·licient, al·lucinar
col·l-	col·laborar, col·lateral, col·locació, col·lapse, col·lectiu, col·lega, col·legi, col·lisió, col·locar
il·l-	il·legal, il·legible, il·lès, il·lícit, il·limitat, il·lògic, il·luminar, il·lusió, il·lustrar
mil·l-	mil·lenari, mil·lenni, mil·lèsim, mil·ligram, mil·límetre
sil·l-	síl·laba, sil·logisme

b) Els mots acabats per:

-el·la	aquarel·la, caravel·la, cel·la, Compostel·la, damisel·la, franel·la, legionel·la, Marcel·la, mortadel·la, novel·la, ombrel·la, parcel·la, passarel·la, salmonel·la, varicel·la
-el·lar	apel·lar, cancel·lar, flagel·lar, interpel·lar
-il·la	axil·la, Camil·la, clorofil·la, goril·la, pupil·la, til·la, tranquil·la
-il·lar	capil·lar, cavil·lar, destil·lar, maxil·lar, oscil·lar, titil·lar, vacil·lar

c) Paraules com:

ampul·lós	el·lipse	imbecil·litat	mol·lusc	pusil·lànim
Avel·lí	excel·lent	instal·lar	nul·la	putxinel·li
bèl·lic	expel·lir	intel·lectual	pal·liar	rebel·lió
Brussel·les	fal·laç	intel·ligent	pàl·lid	satèl·lit
cal·ligrafia	fal·lera	libèl·lula	paral·lel	sigil·lós
cel·lofana	fàl·lic	lil·liputenc	pel·lícula	sol·licitar
cèl·lula	fil·loxera	lul·lià	penicil·lina	taral·lejar
circumval·lació	gal·lès	mal·leable	pol·len	violoncel·lista
constel·lació	gal·licisme	medul·la	pol·luir	xarel·lo
coral·lí	hel·lènic	metàl·lic	protocol·lari	xitxarel·lo
cristal·lí	idil·li	miscel·lània	pul·lular	

Cal tenir en compte que aquestes paraules no duen *ela* geminada:

alegria, cèdula, celebrar, columna, elaborar, lila, miler, milió, revelar, selecció, solitud, solució

També cal tenir present que les parelles següents, entre altres, tenen un significat diferent segons que duguin *ela* geminada o no en duguin:

al·locució (discurs) / elocució (dicció)
al·ludir (esmentar) / eludir (evitar)

vil·la (casa) / vila (població)
anul·lar (derogar) / anular (dit anular)

Per acabar, pareu compte a pronunciar i escriure bé les paraules següents:

motxila, rellotge, traslladar, porcel·lana, pullòver, lògic, aubergínia, bauma
 motxilla, rellotge, traslladar, porcellana, pul·lòver, lògic, albergínia, balma

► EXERCICIS

1. Escriviu la paraula contrària dels adjectius següents.

legal:	lícit:	lògic:
llegible:	localitzable:	les:
limitat:	legítim:	literari:

2. Escriviu *-ela* o *-el·la* en l'acabament d'aquests mots.

sarsu.....	fran.....	parc.....	esqu.....	t.....
ombr.....	p.....	cand.....	varic.....	mortad.....
client.....	most.....	gas.....	passar.....	pam.....

3. Completeu ara aquests mots amb *-ila* o *-il·la*.

ax.....	cercav.....	pup.....	arg.....	l.....
t.....	f.....	p.....	clorof.....	gor.....
pap.....	Cam.....	tequ.....	mut.....	cav.....

4. Completeu aquests mots amb */* o */·l* i escriviu-ne un substantiu derivat de cadascun.

oscil·lar: <i>oscil·lació</i>	ampu..... ós:	pà..... id:
so..... :	he..... ènic:	conci..... i:
co..... aborar:	inte..... igent:	co..... idir:
to..... erar:	nu..... :	e.....aborar:
po..... uir:	rebe..... :	ga..... ant:
so..... icitar:	a..... egre:	de..... egat:
a..... udir:	a..... ucinar:	tranqui..... :

5. Trieu les paraules adients per completar aquest text.

L'lu va (revelar / rebel·lar) les fotografies que havia fet a la (vila / vil·la) on havia passat les vacances, una gran casa amb jardí, el lloc ideal per (eludir / al·ludir) les obligacions quotidianes, (anular / anul·lar) qualsevol maldecap i recuperar l'..... (alè / al·lè) necessari per tornar a la feina després de l'estiu.

6. Completeu aquestes frases amb *l*, *l·l* o *ll*.

1. Quina fa..... era per co..... ar bé la camami.....a! Tampoc no cal ser tan primmirat.
2. El govern ha paiat la seva ma..... a premsa amb uns ampu.....osos actes de ce ebració del mi.....enari del monestir.
3. Li han garantit que aquest medicament és infa..... ible contra la maaltia del cò.....era perquè no li'n quedi cap seqüe..... a.
4. A l'examen ava..... uaran si domines la termino.....ogia jurídica; et poden preguntar què és una cèdu..... a de citació, un recurs d'ape..... ació, la egítima, etc.
5. Tras..... adeu amb molta cura al pis de la Mique..... a aquesta exceent co.....ecció de tasses de porce..... ana que va heretar de la seva àvia.
6. Tot i que semblava infa..... ible, el sistema informàtic ha patit un co..... apse co..... ossal que ha causat la cance..... ació de mi.....ers de vols.
7. En la tertúia literària d'aquest mes els assistents podran dia..... ogar amb una de les nove.....istes més cè.....ebres del nou mi..... enni.
8. La insta..... ació de més tanques metà.....iques no so..... ucionerà el problema dels accidents que hi ha en la circumva..... ació nord.
9. Deixa't de fa.....òrnies i reconeix que un dels a..... icients de la pe..... ícula és l'idi..... i entre els protagonistes.
10. Calcu..... em que els títols que ha acumu..... at la se.....ecció nacional d'halterofi..... ia no cabran en les noves vitrines.

H

La lletra hac, que es conserva per raons etimològiques, no representa avui cap so, tret d'alguns casos d'onomatopeies i de mots manllevats d'altres llengües:

ha, ha, ha!; he, he, he!; ehem
handicap, hawaià, Hèlsinki, hippy, Sàhara

Convé recordar les paraules que porten hac i també fixar-se en les diferències que hi ha respecte a altres llengües.

Per exemple, escrivim amb hac:

haixix	ham	hàmsster	handbol	harmonia
hecatombe	hectolitre	hel·lènic	hemisferi	hemorràgia
hendecasíl·lab	heptàgon	heràldic	herba	hereu
hèrnia	heterosexual	hexàgon	higiene	hipèrbole
hipòtesi	hissar	hivern	homicida	homogeni
hoquei	hort	humitat		

També escrivim amb hac, en aquest cas intercalada, paraules com:

adherir	ahir	alcohol	aleshores	ahora
conhort	cohesió	cohibir	exhalar	exhaurir
inherent	inhibir	menhir	subhasta	subtrahend
tothom	tothora			

Però tingueu en compte que s'escriuen sense hac paraules com ara:

avui	benaurat	Boí	cacauet	coet
exuberant	Ester	Judit	malaurat	Maó
orfe	orxata	truà	Taüll	

Remarques

Cal fixar-se en els homònims o parònims. Per exemple, cal distingir bé:

ha: forma del verb <i>haver</i>	El vent ha fet caure les fulles.
ah!: interjecció	Ah! , eres tu qui trucava?
a: preposició	Agafarem l'avió a Girona.

he: forma del verb *haver*
eh: interjecció

He escoltat la ràdio tot el matí.
Eh?, què dius?

hem: forma del verb *haver*
em: pronom feble

Els pares **hem** de ser responsables.
Em dic Joana.

► EXERCICIS

1. Completeu amb *hac* aquestes paraules, si cal, i escriviu un verb derivat de cadascuna.

...àbil:	...ombra:	...umit:
...ospital:	...ereu:	...igiene:
...orgull:	...omogeni:	...umà:
...armonia:	...ivern:	...oste:
...alè:	...èrnia:	...ona:
...àgil:	...èmfasi:	...imant:

2. Algunes d'aquestes paraules han perdut la *hac*. Ratlleu les que estiguin mal escrites i escriviu-les correctament.

air <i>ahir</i>	inalar	ermètic	emorràgia
Maó	erba	Taüll	exhaustiu
ostatge	cacauet	avui	ipòtesi
totom	orfe	inibir	exultant
exibir	òstia	ermità	Elisabet
indú	orxata	exaurir	subasta
Zuric	emicicle	anel	endecasíl·lab
aderir	truà	Boí	malaurat
Vic	Ester	coesió	exorbitant
isard	coet	menir	ortodox
conort	coibir	exàgon	Montblanc

3. Completeu els espais en blanc amb un dels mots indicats, com en

l'exemple. **i/hi:** **Hi** va anar **i** en va tornar ràpidament.

1. **si/sí/s'hi:** Vam dir que al metge quan ens va preguntar volíem saber el sexe de la criatura posava bé (en l'ecografia).

2. **amb/em/ham/hem:** preguntat quina diferència de gust hi ha entre el peix pescat un i el pescat xarxa, però penso que no entès res.
3. **as/has:** Sempre de fer veure que et guardes un a la màniga.
4. **o/ho:** Vols conduir tu vols que faci jo?
5. **li/l'hi:** Recorda que, al Marc, havies de portar el dècim de la loteria i que encara no has portat.
6. **a/ha:** veure, qui llençat aquests papers?
7. **mi/m'hi:** A veuran pas, en un parc temàtic.
8. **e/eh/he:** , Vicenç, des que vaig assistir a les teves classes sempre més distingit la oberta de la tancada.
9. **ni/n'hi:** que tu ho vulguis no portaré cap.
10. **sabia/s'havia:** oblidat l'agenda a l'oficina i ara no on havien quedat.

Morfosintaxi

L'ORACIÓ

L'oració és la unitat mínima de comunicació amb sentit complet.

Aquesta unitat la formen paraules, que podem agrupar en diverses categories gramaticals:

Categoria	Definició	Exemples
Substantius	Mots que representen o designen una persona, un animal o una cosa (concreta o abstracta)	fill, gat, museu, pau
Adjectius	Mots que acompanyen un substantiu i que li afegeixen alguna característica. Hi concorden amb gènere i nombre	blanc, gros, meu, quart
Determinants	Mots que acompanyen el nom, el determinen i n'indiquen el nombre i el gènere	el, un, tres, algun, meva, aquest, quin
Verbs	Mots que expressen accions, estats d'ànim, processos, etc. Els podem classificar en: – copulatiu – predicatiu: transitiu, intransitiu, reflexiu i recíprocs	copulatiu: semblar, estar, ser transitiu: cantar intransitiu: arribar reflexiu: rentar-se recíprocs: escriure's
Pronoms	Mots que substitueixen altres mots que han aparegut abans o que queden sobreentesos	ell, que, li, ho
Preposicions	Partícules invariables que enllacen un element sintàctic amb el seu complement	a, de, en, amb
Conjuncions	Partícules que relacionen mots o oracions	perquè, quan, si
Adverbis	Mots invariables que modifiquen el significat d'un verb, d'un adjectiu o d'un altre adverbi	bé, avui, aquí, no, sí

L'estructura bàsica de l'oració, la formen un sintagma nominal, que fa la funció de subjecte, i un sintagma verbal, que fa la funció de predicat.

SN (Subjecte) + SV (Predicat)

El nucli del subjecte pot ser un substantiu o un pronom, al qual s'atribueix l'acció o la qualitat expressada pel verb.

L'Arnau ha dormit tota la nit. / **Ell** ha dormit tota la nit.

El meu gat és molt esquerp.

Aquest mas té el sostre malmès.

El nucli del predicat és el verb i el poden acompanyar diversos tipus de complements:

La Mireia **ha marxat en bicicleta**.

El nostre pare **era alguerès**.

Fixeu-vos, però, que tant el subjecte com el verb d'una oració poden no aparèixer. Si això passa amb el subjecte, parlem d'**oracions amb el subjecte elidit**. Quan passa amb el verb, ho podem marcar amb una coma. Tant en un cas com en l'altre, aquests elements queden sobreentesos pel context; per tant, és com si hi fossin.

Marxarem d'hora.	(S'entén que el subjecte elidit és <i>nosaltres</i>)
Jo estudio a la biblioteca. Ella, a casa.	(S'entén que el verb elidit de la segona oració és <i>estudia</i>)
Rebaixes!	(S'entén que el verb elidit és <i>hi ha</i>)

De fet, en la nostra parla quotidiana, trobarem molts exemples d'expressions que suprimeixen un o altre element, tot i tractar-se d'oracions.

El verb és l'element clau de l'oració. Per tant, no hi ha cap oració sense verb. Ara bé, sí que hi ha oracions sense subjecte. Es tracta de les **oracions impersonals**, dins les quals hem d'incloure les passives pronominals, les que tenen com a nucli el verb *haver-hi* o verbs de comunicació utilitzats en tercera persona del plural i les oracions amb verbs meteorològics.

Es viu bé al teu país.
És d'hora encara.
Hi ha dinar per a tothom.
Diuen que l'equip baixarà a segona.
Aquest vespre **ha plogut** molt.

Recordeu que el verb *haver-hi* només es conjuga en singular i que el sintagma nominal que l'acompanya fa la funció de complement directe i no de subjecte.

Hi han escamarlans per a tothom.

Hi ha escamarlans per a tothom.

L'ordre usual de l'oració (subjecte + predicat) pot resultar invertit:

S'expressa molt malament, **aquest polític**.
Ja ha sortit **el tren de rodalies**.
M'agraden **les telenovel·les de la tarda**.

Per identificar el subjecte d'aquestes d'oracions, que de vegades confonem amb el complement directe, cal tenir present la **regla de concordança**, segons la qual el subjecte i el verb d'una oració sempre concorden en nombre i persona.

S'expressa molt malament, **aquest polític**. / S'expressen molt malament, **aquests**
polítics. V S V S

Ja ha sortit **el tren de rodalies**. / Ja han sortit **els trens de**
rodalies. V S V S

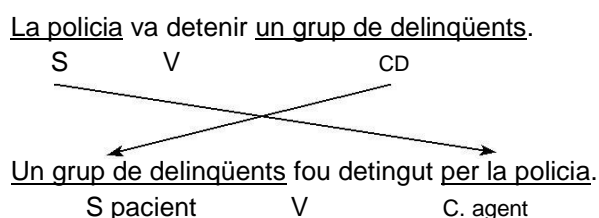
M'agraden **les telenovel·les de la tarda**. / M'agrada **la telenovel·la de la**
tarda. V S V S

L'oració passiva

Dins aquest tipus d'oracions, hi trobem dos grups: les passives perifràstiques i les passives pronominals.

La passiva perifràstica

Aquest tipus d'oracions, tot i que segueixen l'estructura bàsica de l'oració (SN + SV), alteren l'ordre normal dels components per ressaltar el complement directe. El subjecte de l'oració activa passa a ser el complement agent en la passiva i el complement directe de l'oració activa passa a ser el subjecte pacient. El verb, a més a més, adopta una forma perifràstica (d'aquí el nom), constituïda pel verb *ser* o *ésser* + el participi del verb transitiu, que concorda amb el subjecte.

La passiva pronominal

Aquestes oracions les utilitzem quan no volem indicar quin és el subjecte de l'acció; per tant, són oracions impersonals. El verb està format pel pronom *es* + el verb conjugat en tercera persona.

Es menja bé en aquest restaurant.

Com a oracions impersonals, doncs, és incorrecte acompanyar el verb d'un complement agent:

S'ha presentat un escrit pel procurador.	Oració passiva pronominal incorrecta
S'ha presentat un escrit per part del procurador.	Oració passiva pronominal incorrecta
S'ha presentat un escrit.	Oració passiva pronominal correcta
El procurador ha presentat un escrit.	Oració activa correcta

D'altra banda, en cas que el verb regeixi, és a dir, demani o exigeixi, complement directe, si aquest està en plural, s'hi pot fer concordar.

Es recull molt poca aigua a l'estiu.

CD

Es cull / Es cullen moltes maduixes a l'estiu.

CD

L'oració composta. Classificacions

Fins ara totes les oracions que hem vist eren **oracions simples**. Ara bé, l'oració pot tenir alguns dels seus elements –subjecte o complement verbal– constituïts per tota una altra oració, que s'anomena proposició. En aquests casos l'oració és composta. Les **oracions compostes** tenen més d'un verb, doncs, i formen una unitat sintàctica.

TIPUS D'ORACIONS COMPOSTES		
Coordina­des	La coordinació té lloc entre dues o més proposicions que es troben en un mateix nivell gramatical (no n'hi ha cap que predomini sobre l'altra). Les uneix una conjunció de coordinació. En sèries de tres o més oracions la conjunció freqüentment se substitueix per una coma, que cal considerar també com a element d'enllaç.	Ni m'agrada el futbol ni hi vull entendre. En Pep cantava, en Lluís ballava i els altres s'ho miraven.
Juxtaposades	Quan les oracions coordinades prescindeixen de conjuncions es diu que són oracions juxtaposades. En l'escriptura, l'element que aleshores les enllaça són alguns signes de puntuació: el punt i la coma, els dos punts i, sobretot, la coma.	Entri, miri, remeni, compri. La seva reacció no m'ha estranyat gens: és pròpia del seu comportament. Les dones xerraven al menjador; els homes fumaven a la terrassa.
Subordinades	En la subordinació tenim sempre una oració principal i una, o més, de subordinades que la completen i exerceixen una funció sintàctica determinada respecte al verb de l'oració principal. Van gairebé sempre enllaçades amb la principal per mitjà de conjuncions de subordinació o per pronoms relatius.	La nena plora perquè té son. Sempre que se sentia trist pujava a la muntanya. Han arribat al magatzem els discos que em vas demanar.

► EXERCICIS

1. Diguen quina categoria gramatical tenen els mots subratllats d'aquest text.

Els bombers van rescatar il·lesos quatre joves que havien quedat incomunicats quan practicaven barranquisme. L'avís de la desaparició dels joves es va rebre abans-d'ahir però fins avui no s'ha acabat el rescat d'aquest grup, format per un noi i tres noies.

2. Identifiqueu el subjecte i el predicat de les oracions següents. Si el subjecte està elidit, especifiqueu-ho.

1. La tieta de la Núria s'ha llicenciat en filologia anglesa.
2. Em molesta molt el soroll.
3. M'empasso tots els programes d'Andreu Buenafuente.
4. Afanya't!
5. Les actuacions han quedat vistes per a sentència.
6. Ha arribat un nou carregament de fruita.

3. Diguen quines d'aquestes oracions són impersonals i quines no, i d'aquestes últimes indiqueu-ne el subjecte.

1. Es menja molt malament a casa teva.
2. S'asseu aquí, l'Elisenda.
3. No hi ha prou cadires per a tothom.
4. S'ha estat tot l'estiu de vacances a Suïssa.
5. El març passat va nevar moltíssim als Pirineus.
6. S'han de complir les regles del joc.

4. Assenyaleu quines d'aquestes oracions són passives.

1. L'Ernest ha estat president de la companyia durant vuit anys.
2. L'Ernest va ser nomenat president de la companyia vuit anys enrere.
3. Aquestes ajudes socials són concedides per l'Ajuntament.
4. L'Ajuntament és l'encarregat de concedir aquestes ajudes socials.
5. He fet la reunió amb l'assistència de tots els vocals de la junta.
6. La reunió ha estat feta amb l'assistència de tots els vocals de la junta.

ELS DETERMINANTS I ELS QUANTIFICADORS

Els determinants

Els determinants són mots que acompanyen el nom, amb el qual concorden, i l'especifiquen. Formen part d'aquesta categoria lèxica els articles, els demostratius, els possessius i els interrogatius.

Articles

Els articles es divideixen en definits, indefinits i personals segons si el nom que determinen és conegut, poc conegut o si especifiquen un nom propi, respectivament.

a) Definits

	Singular	Plural
Masculí	el	els
Femení	la	les

Remarques

Quan fem enumeracions, és aconsellable precedir de l'article corresponent cada substantiu, sobretot quan l'enumeració conté mots amb gèneres diferents.

He comprat **els** pèsols, **les** patates, **el** pa i l'arròs.

Els dies de la setmana no porten article quan s'usen com a adverbis, però sí que en duen quan s'usen com a substantius.

Dimarts tinc hora al metge. (Només aquest dimarts.)

El dimecres vaig a dansa. (Tots els dimecres, cada dimecres.)

És incorrecte l'ús de l'article davant d'infinitius amb valor verbal i d'oracions subordinades substantives.

El caminar és saludable.

Caminar és saludable.

El que m'hagis convidat a la festa em fa molta il·lusió.

Que m'hagis convidat a la festa em fa molta il·lusió.

Dins d'un text, escrivim amb minúscula l'article que precedeix alguns topònims.

la Bisbal d'Empordà, el Vendrell, els Hostalets de Pierola, Castellar de n'Hug

En canvi, en les adreces l'article s'escriu amb majúscula, ja que inicia frase.

43700 El Vendrell

Pel que fa al nom de les comarques, tret de la d'Osona, la resta duen article.

el Pla de l'Estany, l'Alta Ribagorça, la Selva

Cal tenir en compte que l'article definit masculí i el neutre tenen la mateixa forma: *el*. Per tant, la forma *lo* per a l'article neutre és incorrecta.

No et pots imaginar **lo** que m'ha dit.

No et pots imaginar **el** que m'ha dit.

Això és **lo** millor que li podia passar.

Això és **el** millor que li podia passar.

Avui **a lo millor** ve en Roger a dinar.

Avui **potser** ve en Roger a dinar.

Tu no saps **lo** animal que és! Tu

no saps **com n'és, d'**animal!

Ara ve **lo** bo! Ara

ve **el** que és bo.

– L'apòstrof

Els articles *el* i *la* s'apostrofen davant de mots que comencen en vocal, precedida o no d'una hac.

masculins	l'altaveu, l'habitatge l'expedient, l'helicòpter l'infermer, l'historiador l'ofici, l'horari l'universitari, l'humanisme	femenins	l'acta, l'harmonia l'espècie, l'herba l'illa, l'hípica l'ona, l'hora l'ungla, l'hulla
------------------	--	-----------------	---

Tingueu en compte, però, que l'article femení no s'apostrofa davant de paraules femenines que comencen en *i*, *u*, *hi* i *hu* àtona.

la investigació, la instància, la infermera, la infància; la historiadora, la hisenda, la historieta; la universitària, la ubicació, la unificació, la urgència; la humitat, la humiliació, la humilitat

Pel que fa a la preposició *de*, sempre s'apostrofa davant d'un mot que comença en vocal o en vocal + hac.

d'Austràlia, d'handbol, d'espera, d'herba, d'inici, d'hisenda, d'ofici, d'hora, d'unitat, d'humor

Remarques

No s'apostrofen a) les paraules que comencen amb el diftong creixent *i* + vocal:
el iogurt, la hiena, de iode

- b) els noms de les lletres:
la ena, la essa, de a
- c) els mots que comencen amb una hac aspirada: el handicap, el hawaià, de Hawaii
- d) per tradició:
la una (hora), la host, la ira i la Haia

S'apostrofen Les xifres que es pronuncien amb una vocal inicial: l'11 de setembre, l'1 de maig

Pel que fa a l'ús de l'apòstrof amb les sigles, tant si es pronuncien com un mot com si es lletregen, segueixen les mateixes normes que acabem de veure. Cal tenir en compte, a més, que les sigles que es lletregen i comencen amb una consonant s'apostrofen si aquesta es pronuncia amb una vocal inicial.

No s'apostrofen la UNESCO, la UGT, la CEE, el DNI, el NIF, el CP

S'apostrofen l'ADN, l'IRPF, l'ONU, l'URSS, l'FP, l'LSD

Quant a la preposició *de*, només s'apostrofa davant de sigles que comencen en vocal: *d'ADN*, *d'IRPF*, *d'UGT*, però *de FP*, *de LSD*.

– Les contraccions

Els articles definits *el* i *els* es contrauen amb les preposicions *a*, *de*, *per* i amb la partícula *ca*, mentre que l'article personal *en* només es contrau amb aquesta última.

+	el	els	en
a	al al Gironès	als als estudiants	
de	del del Tarragonès	dels dels amics	
per	pel pel camí	pels pels carrers	
ca	cal cal metge	cals cals avis	can can Manel

Tingueu en compte que la contracció es desfà quan precedeix un mot que comença en vocal o vocal + hac.

+	el	en
a	a l' a l'Empordà	
de	de l' de l'Urgell	
per	per l' per l'horitzó	
ca	ca l' ca l'oculista	ca n' ca n'Enric

b) Indefinits

	Singular	Plural
Masculí	un	uns
Femení	una	unes

c) Personals

	Singular	
Masculí	en	n'
Femení	na	

En singular, els noms propis de persona poden anar precedits tant de l'article personal (*en / na / n'*) com de l'article definit (*el / la / l'*), però no en plural, ja que l'article personal només té les formes del singular: *el / en Codina*, però *els Codina*.

Demostratius

Els demostratius determinen la proximitat o la llunyania respecte a l'espai que ocupen els interlocutors o respecte a elements apareguts en el discurs. D'acord amb això, tradicionalment s'ha establert un sistema de tres graus segons si es parteix de l'espai de l'emissor (primer grau), del receptor (segon grau), o si es tracta d'un espai llunyà a aquests (tercer grau). Val a dir, però, que en l'actualitat aquesta distinció ha quedat reduïda a dos graus: *aquest* i *aquell* (amb les variants flexives respectives).

		Singular	Plural
1r grau	Masculí	aquest	aquests
	Femení	aquesta	aquestes
	Neutre	açò	
2n grau	Masculí	aqueix	aqueixos
	Femení	aqueixa	aqueixes
	Neutre	això	
3r grau	Masculí	aquell	aquells
	Femení	aquella	aquelles
	Neutre	allò	

Possessius

Els possessius estableixen relacions de pertinença. Es divideixen en tòncics i àtons.

Possessius tòpics		Singular		Plural		
Un posseïdor	1a pers.	Masculí	meu	meus		
		Femení	meva	meves		
	2a pers.	Masculí	teu	teus		
		Femení	teva	teves		
	3a pers.	Masculí	seu	seus		
		Femení	seva	seves		
Diversos posseïdors	1a pers.	Masculí	nostre		nostres	
		Femení	nostra			
	2a pers.	Masculí	vostre		vostres	
		Femení	vostra			
	3a pers.	Masculí	seu	llur	seus	llurs
		Femení	seva		seves	

Possessius àtons		Singular	Plural
1a pers.	Masculí	mon	mos
	Femení	ma	mes
2a pers.	Masculí	ton	tos
	Femení	ta	tes
3a pers.	Masculí	son	sos
	Femení	sa	ses

Els possessius àtons acompanyen noms de parentiu i formen part d'alguns tractaments protocol·laris.

El caldo de **ma** mare és el millor que he tastat mai.
L'homilia de **Sa** Santedat ha estat llarga i avorrida.

Les formes *llur*, *llurs* sempre han de fer referència a diversos posseïdors.

El manifestant assistirà a l'acte amb llurs pancartes.
Els manifestants assistiran a l'acte amb llurs pancartes.
Els manifestants assistiran a l'acte amb llur pancarta.

Els possessius tòpics tant poden anar al davant com al darrere del nom que acompanyen. Quan van al davant sempre els precedeix un article, però no quan van al darrere.

Hi anirem amb **el meu** cotxe.
Vindrà un cosí **meu** que viu al Japó.

En algunes expressions, però, el possessiu va sempre al darrere.

Hem quedat per sopar a casa **meva**.
Dóna-li records de part **meva**.

Pel que fa a la posició dels possessius àtons, van sempre al davant del nom que acompanyen i no els precedeix cap altre determinant.

Hi anirem amb el cotxe de **mon** pare.

Interrogatius

	Singular	Plural
Masculí	quin	quins
Femení	quina	quines

Quin dia vindràs?

Aquestes formes també s'utilitzen com a exclamatives.

Quina gana que tinc!

Els quantificadors

Els quantificadors expressen quantitat o assenyalen algun tipus d'especificació de caràcter numèric. Es divideixen en numeral, quantitativ i indefinit.

Numerals

a) Cardinals

Fan referència a una quantitat exacta. No tenen flexió de gènere ni de nombre, tret de les formes *un*, *dos* i *cent* (aquesta última sols té flexió de gènere en plural).

Ha aconseguit **dos** entrades per al concert d'avui.

Ha aconseguit **dues** entrades per al concert d'avui.

Xifra	Numeral	Xifra	Numeral
1	u, un / una	21	vint-i-u, vint-i-un / vint-i-una
2	dos / dues	22	vint-i-dos / vint-i-dues
3	tres	23	vint-i-tres
4	quatre	30	trenta
5	cinc	31	trenta-u, trenta-un / trenta-una
6	sis	32	trenta-dos / trenta-dues
7	set	40	quaranta
8	vuit	50	cinquanta
9	nou	60	seixanta
10	deu	70	setanta
11	onze	80	vuitanta
12	dotze	90	noranta
13	tretze	100	cent
14	catorze	110	cent deu
15	quinze	125	cent vint-i-cinc
16	setze	200	dos-cents / dues-centes
17	disset	500	cinc-cents / cinc-centes
18	divuit	1.000	mil
19	dinou	10.125	deu mil cent vint-i-cinc
20	vint	65.389	seixanta-cinc mil tres-cents vuitanta-nou

Usem la forma *u* quan el cardinal té valor ordinal, com també quan ens referim al nom del número.

Va ser el número **u** de la promoció.
El bitllet de loteria acaba en **u**.

Quan els numerals cardinals s'utilitzen amb valor ordinal han d'anar darrere del nom i sempre en masculí (hi ha implícit el mot *número*).

El que et dic ho trobaràs a la pàgina (número) **dos**.
Com que la fila (número) **u** estava plena, no he comprat les entrades.

Recordeu que només escrivim guionet entre les desenes i les unitats (*vint-i-dues, trenta-un*), i entre les unitats i les centenes (*dos-cents, cinc-centes*).

b) Ordinals

Fan referència a l'ordre. Tots els ordinals tenen flexió de gènere i de nombre.

Xifra	Singular		Plural	
	Masculí	Femení	Masculí	Femení
1	primer	primera	primers	primeres
2	segon	segona	segons	segones
3	tercer	tercera	tercers	terceres
4	quart	quarta	quarts	quartes
5	cinquè	cinquena	cinquens	cinquenes
6	sisè	sisena	sisens	sisenes
7	setè	setena	setens	setenes
8	vuitè	vuitena	vuitens	vuitenes
9	novè	novena	novens	novenes
10	desè	desena	desens	desenes
11	onzè	onzena	onzens	onzenes
12	dotzè	dotzena	dotzens	dotzenes
13	tretzè	tretzena	tretzens	tretzenes
14	catorzè	catorzena	catorzens	catorzenes
15	quinzè	quinzena	quinzens	quinzenes
16	setzè	setzena	setzens	setzenes
17	dissetè	dissetena	dissetens	dissetenes
18	divuitè	divuitena	divuitens	divuitenes
19	dinovè	dinovenà	dinovens	dinovenes
20	vintè	vintena	vintens	vintenes
21	vint-i-unè	vint-i-unena	vint-i-unens	vint-i-unenes
22	vint-i-dosè	vint-i-dosena	vint-i-dosens	vint-i-dosenes
23	vint-i-tresè	vint-i-tresena	vint-i-tresens	vint-i-tresenes
30	trentè	trentena	trentens	trentenes
100	centè	centena	centens	centenes
1.000	milè	milena	milens	milenes

c) Partitius

Fan referència a una part d'un conjunt. La majoria de les formes coincideixen amb les dels ordinals, si bé n'hi ha d'altres que no: *terç*, *dècim* (també *desè*), *centèsim* (o *centè*), *mil·lèsim* (o *milè*) i *mig*.

Només una quarta part dels inscrits s'ha presentat a l'examen final.
 Segons l'OMS, un terç de la població mundial no té accés a l'aigua potable.
 Ens partim mitja poma?

No hem de confondre les formes *mig* (amb les variants flexives *mitja* / *mitjos* / *mitges*) i *mitjà* (*mitjana* / *mitjans* / *mitjanes*). Tal com hem vist, *mig* significa 'que forma la meitat d'un tot', mentre que *mitjà* vol dir 'que és igualment lluny de dos extrems'.

Som al punt **mitjà** de l'illa.
 M'apassionen les novel·les de l'edat **mitjana**.

Com endrapa! S'ha menjat **mitja** barra de pa.
 La notícia ha commocionat **mig** país.

Quantitatius

Els quantitatius fan referència a una quantitat sense precisar-la. N'hi ha que tenen flexió de gènere i nombre i d'altres que no.

Singular		Plural	
Masculí	Femení	Masculí	Femení
bastant		bastants	
quant	quanta	quants	quantas
molt	molta	molts	moltes
poc	poca	pocs	poques
tant	tanta	tants	tantes
gaire		gaires	
més			
menys			
prou			
massa			
força			
gens			

Encara fa **bastantes** faltes d'ortografia.
 Encara fa **bastants** faltes d'ortografia.

No hi haurà **proutes** cadires ni **prous** ordinadors.
 No hi haurà **prou** cadires ni **prou** ordinadors.

Tinc **masses** ganes de marxar de viatge.
 Tinc **massa** ganes de marxar de viatge.

Ha comprat **forces** coses.

Ha comprat **força** coses.

Recordeu que en frases interrogatives, condicionals i negatives l'equivalent de *poc* és *gaire*, i no pas *molt* o *massa*.

No tinc **molts** amics.

No tinc **massa** amics.

No tinc **gaire** amics.

Cal anar amb compte a no confondre els quantitatius *quant* i *tant* amb les formes *quan* i *tan*.

Quant valen aquestes arracades?

Digueu-me **quan** arribareu.

Té **tant** fred que ha de dormir amb peücs.

La Núria m'ha dit que ha conegut un noi **tan** encantador.

Indefinits

Els indefinits designen d'una manera vaga o general. En alguns casos presenten formes diferents segons si funcionen com a pronoms o com a especificadors.

Pronoms	Especificadors
algú	algun / alguna / alguns / algunes
altre	altre / altra / altres
cada u	cada un / cada una
cadascú	cadascun / cadascuna
	cert / certa / certs / certes
	diferents
hom	
	mateix / mateixa / mateixos / mateixes
ningú	
qualsevol	qualsevol / qualssevol
quelcom	
res	
tal	tal / tals
tot	tot / tota / tots / totes
tothom	
un / una / uns / unes	un / una / uns / unes

La forma *tot* s'usa sempre en masculí quan determina un topònim que no va precedit d'article.

Avui plourà a tot Catalunya.

No és correcte l'ús de *mateix* com a pronom amb valor referencial (és a dir, quan s'utilitza per substituir un substantiu esmentat abans), tot i que sí és correcte com a pronom quan significa *la mateixa cosa*.

Feu saber a les parts que poden impugnar **el recurs d'apel·lació** o bé adherir-se (valor referencial)
al **mateix**.

Feu saber a les parts que poden impugnar el recurs d'apel·lació o bé adherir-s'**hi**. (valor referencial)
Sempre passa el **mateix** quan anem de viatge. (= *la mateixa cosa*)

D'altra banda, *mateix* també ens serveix per expressar èmfasi quan acompanya un substantiu o determinats pronoms o adverbis, en substitució de l'incorrecte **propi*.

Els **propis** directius han dimitit després de conèixer el resultat de la moció de censura. Els **mateixos** directius han dimitit després de conèixer el resultat de la moció de censura. Els directius **mateixos** han dimitit després de conèixer el resultat de la moció de censura. Fes-ho tu **mateixa**. –Ara **mateix** m'hi poso.

Remarca general

Els determinants demostratius, possessius i interrogatius també poden funcionar com a pronoms.

Quin jersei t'agrada més? –**Aquest**.
El meu pis és més assolellat que el **teu**.
Pots triar un d'aquests dos llibres. **Quin** vols?

► EXERCICIS

1. Corregiu, si cal, l'article determinat dels mots que teniu a continuació.

el espai	<i>l'espai</i>	la opinió
el horari		la unglà
la ona		la universitària
el avi		el universitari
la illa		el investigador
la oca		la investigació
el ull		el univers
el elefant		la història
el altaveu		el historiador
la Anna		la herba

2. Poseu la forma d'article que correspongui davant els mots que trobareu tot seguit.

.....instànciainterlocutòria imaginació
.....hípicaIreneunió
.....imaginari indiÍndia
..... infermerainfància intern
.....hipòtesihumitatIsabel
..... infantinterlocutorhúmer
.....ÚrsulaIgnasiinfermer
.....imatge humàhumanitat

3. Feu el mateix que en l'exercici anterior.

.....unahandbolira
.....UNESCO iodeADN
..... hawaiàhostiaia
.....DNIema1
.....iogurtianquiela
.....31hienahàmster

4. Subratlleu l'opció correcta de les que hi ha entre parèntesis.

1. Els convidats han arribat a (la / l') hora prevista; ni massa tard ni massa (de / d') hora.
2. El mes (de / d') abril és el més plujós (del / de el / de l') any.
3. Amb aquell vi (de / d') ínfima qualitat vam agafar una turca.
4. (La / L') interessada principal es reserva el dret de dir (la / l') última paraula.

5. Reescriuiu les frases següents aplicant les regles d'apostrofació i, quan calgui, de contracció.

1. La infermera de el iode.
2. A el estiu tinc el costum d'anar a passar uns dies a El Pla de el Estany.
3. Viu a els afores de el poble, a prop de cal Eugeni.
4. Estudia a la UOC; la Universitat Oberta de Catalunya.
5. Què fem amb la Íngrid? L'hem de inscriure al casal o la durem a ca els avis?

6. Ompliu amb la preposició *de* i amb articles determinats els buits d'aquest text.

Únic fiscal, en informe emès 1 abril 2007 davant aquest Jutjat, sol·licita inadmissió total recurs, acord amb el que disposa article 1710 Llei enjudiciament civil, atès que quantitat litigiosa és notòriament inferior a import que estableix article 1687 Llei esmentada. Aquest Jutjat ha tramès les actuacions, mitjançant interlocutòria de 25 juliol 2007, tribunal competent.

7. Escriviu amb lletres els numerals cardinals següents.

29
72
555
1.925
83.677

8. Corregiu, si cal, els quantitius de les frases que teniu a continuació.

1. En aquest curs hi ha massa nois i masses poques noies.
2. Encara ha de fer bastantes coses abans d'agafar l'avió.
3. No té prous diners per pagar tots els deutes.
4. Sempre diu que no té gaire amics, però la veritat és que en té forces.
5. Darrerament té bastanta gana, però no té proutes hores per preparar-se el menjar.
6. No compro molts llibres, perquè cada vegada tinc menys lloc on posar-los.

9. Corregiu les frases que trobareu tot seguit.

1. El Enric anirà de viatge amb llurs pares.
2. El dissabte passat vaig acabar les vacances.
3. Tinc dos tortugues i un periquito.
4. Vaig aprovar l'BUP amb una nota mitja de 8,75.
5. És tant poc agraciat que tothom se'l rifa.
6. Viu a La Garrotxa, en una zona de interès natural.
7. Trameteu-me el informe lo més aviat possible.
8. El fumar perjudica seriosament la salut.
9. A lo millor recorro tota Catalunya amb bicicleta.
10. Quant pensis venir, avisa'm amb temps, que reservaré taula a cal Enric.
11. Aquest vespre, a el teatre, seurem a les butaques dues i quatre de la fila una.

EL SUBSTANTIU I L'ADJECTIU. GÈNERE I NOMBRE

El substantiu o nom és la categoria gramatical que serveix per representar o designar una persona, un animal o una cosa (sigui concreta o abstracta), mentre que l'adjectiu indica les qualitats del substantiu al qual acompanya.

La majoria d'adjectius i de substantius referits a persones o animals amb dos gèneres tenen una forma per al masculí i una altra per al femení, tant en singular com en plural, si bé n'hi ha que són invariables. Tot seguit veurem les diferents alternances que presenten el gènere i el nombre dels substantius i dels adjectius.

Gènere

En la majoria de casos el femení es forma a partir del masculí, tot i que n'hi ha que parteixen del femení per crear el masculí i d'altres que fan l'oposició de gènere mitjançant l'alternança de sufixos.

a) Afegim una *-a* al masculí.

∅ masculí / -a femení			
Substantius		Adjectius	
nen	nen	exempt	exempta
gat	gata	mixt	mixta
regidor	regidora	gris	grisa
Ramon	Ramona	annex	annexa
carnisser	carnissera	limítrof	limítrofa

Aquest és el sistema més productiu. Cal tenir en compte que l'addició de la vocal a la forma masculina pot donar lloc a alguns canvis.

Canvis	Substantius		Adjectius	
Accentuació i dièresi	secretari	secretària	erroni	errònia
	Lluís	Lluïsa	seriós	seriosa
	funcionari	funcionària	cortès	cortesa
	pagès	pagesa	conspicu	conspícua
Última grafia s → ss p → b t → d c → g u → v l → l·l f → v ig → j/tj c → qu	gos	gossa	espès	espessa
	llop	lloba	adequat	adequada
	advocat	advocada	groc	groga
	amic	amiga	tou	tova
	hereu	hereva	nul	nul·la
	Marcel	Marcel·la	roig	roja
	serf	serva	lleig	lletja
	boig	boja	inic	iniqua

Fixeu-vos que els adjectius que acaben en *-cu* no experimenten cap canvi de grafia, ja que l'únic que fem és afegir una *-a* al masculí: *vacu* → *vàcua*; *innocu* → *innòcua*; *promiscu* → *promíscua*.

b) Canviem la *-e*, la *-o* o la *-u* final del masculí per una *-a*.

-e, -o, -u masculí / -a femení				
	Substantius		Adjectius	
-e / -a	pediatre alumne psiquiatre mestre ministre fillastre rapsode arquitecte	pediatra alumna psiquiatra mestra ministra fillastra rapsoda arquitecta	pobre ample culte vague altre esquerre negre addicte	pobra ampla culta vaga altra esquerra negra addicta
-o / -a	moro monjo viudo	mora monja viuda	fondo flonjo moreno	fonda flonja morena
-u / -a	reu ateu	rea atea	europèu hebreu	europèa hebrea

Els mots que canvien la *-u* final per una *-a* són els que en masculí tenen com a terminació el diftong decreixent *-eu* : *plebeu* → *plebea*, però *nadiu* → *nadiua*.

En general, els adjectius que canvien la *-e* del masculí per una *-a* en el femení són els que en castellà (i en masculí) acaben en *-o*. Cal tenir en compte, però, que hi ha un cert nombre d'adjectius acabats en *-e* que són invariables (vegeu l'apartat g).

c) Afegim la terminació *-na* als masculins que acaben en vocal tònica.

-vocal tònica masculí / -na femení			
Substantius		Adjectius	
germà cosí lleó degà	germana cosina lleona degana	pla amè oportú comú	plana amena oportuna comuna

Hi ha un cas que, tot i que no acaba en vocal tònica, també fa aquesta flexió: *orfe* → *òrfena*.

d) Afegim un sufix feminitzador al masculí.

Masculí + sufix feminitzador				
Sufix	Substantius		Adjectius	
-essa	jutge poeta abat duc	jutgessa poetessa abadessa duquessa		
-ina	gall heroi tsar	gallina heroïna tsarina		

Tingueu en compte que substantius com *pagès*, *burgès*, *marquès* i *príncep* no fan el femení amb el sufix *-essa*, sinó que formen part dels casos en què afegim una *-a* al masculí (vegeu l'apartat a): *pagès* → *pagesa*; *burgès* → *burgesa*; *marquès* → *marquesa*; *príncep* → *princesa*.

e) Afegim un sufix masculinitzador al femení.

Femení +sufix masculinitzador				
Sufix	Substantius		Adjectius	
-ot	abella bruixa merla nina	abellot bruixot merlot ninot		

Es tracta d'un nombre molt reduït de mots que es caracteritzen pel fet que, a diferència de la resta de casos que hem vist, el masculí es forma a partir del femení.

f) El masculí i el femení tenen sufixos diferents.

Sufixos diferents				
	Substantius		Adjectius	
-or / -riu	actor emperador	actriu emperadriu		
-leg / -loga	psicòleg podòleg	psicòloga podòloga	anàleg homòleg	anàloga homòloga

Tingueu en compte que el femení de l'adjectiu *sacríleg* és *sacrílega*, i no pas **sacríloga*.

g) El masculí i el femení tenen la mateixa forma.

Invariables						
			Excepcions			
	Substantius	Adjectius	Substantius		Adjectius	
-aire	captaire escombriaire pidolaire	xerraire rondinaire somicaire				
-ista	artista anestesia publicista	altruista capitalista egoista				
-cida	homicida suïcida fratricida	bactericida herbicida larvicida				
-arca	jerarca monarca oligarca					
-a	gimnasta recluta espia	entusiasta agrícola hipòcrita				
-ant	demandant manifestant firmant vigilant	amargant extravagant elegant abundant	ajudant comerciant	ajudanta comercianta	sant	santa
-ent	agent contribuent delinqüent pacient vident	prudent bullent creient llucent diferent	client aprenent parent president	clienta aprenenta parenta presidenta	corpulent violent fraudent turbulent	corpulenta violenta fraudenta turbulenta

-e	cònjuge lladre forense conserge jove	rude alegre cèlebre golafre indemne				
-ble	comptable responsable	amable possible feble	deixeble	deixebila		
-al	criminal fiscal	igual normal	caporal	caporala	mal anòmal	mala anòmala
-el		fidel cruel rebel			paral·lel	paral·lela
-il		fàcil difícil àgil			tranquil	tranquil·la
-ar		regular auxiliar vulgar			avar rar car	avara rara cara
-aç		capaç audaç				
-iç		feliç				
-oç		veloç preçoç				

Tingueu en compte que els adjectius acabats en -aç, -iç, -oç són invariables en singular, però no en plural.

un noi feliç / una noia feliç
uns nois feliços / unes noies felices

Pel que fa als noms d'animals, generalment són invariables. En cas que vulguem fer la distinció de sexe, hem d'indicar-ho mitjançant els mots *mascle* o *femella*.

el canari mascle / el canari femella
la balena mascle / la balena femella

h) El masculí i el femení tenen arrels diferents en substantius com ara:

gendre → nora o jove	pare → mare
ase → somera	porc → truja
home → dona	oncle → tia
boc → cabra	toro → vaca
marit → muller	amo → mestressa
cavall → euga o egua	hereu → pubilla

Remarques sobre el gènere dels substantius

a) Hi ha noms que canvien de significat segons el gènere.

el canal (via d'aigua)	la canal (conduïte, canonada)
el cremallera (ferrocarril)	la cremallera (sistema de tancament)
el delta (terme geogràfic)	la delta (lletra grega)
un editorial (article)	una editorial (empresa)
el fi (objectiu, finalitat)	la fi (acabament)
el planeta (astre)	la planeta (destí d'una persona)
el llum (aparell)	la llum (resplendor, claror)
un ordre (contrari de desordre)	una ordre (manament)
el son (el fet de dormir)	la son (les ganes de dormir)
el terra (sòl, paviment)	la terra (altres sentits)
el clau (de clavar)	la clau (d'obrir i tancar)
el còlera (malaltia)	la còlera (ràbia)
el coma (estat patològic)	la coma (altres sentits)
el pols (batec)	la pols (partícules)
el pudor (modèstia)	la pudor (mala olor)
el salut (salutació)	la salut (estar sa)
el vall (excavació)	la vall (depressió entre muntanyes)

Cal tenir en compte que hi ha substantius que admeten tots dos gèneres i tenen el mateix significat: *el mar o la mar; un art o una art; un èmfasi o una èmfasi; el vessant o la vessant.*

b) Són noms masculins:

els afores	un anell	el pebre	el lleixiu
els bacteris	el batent	el titella	el pendent
el costum	el deute	un avantatge	el dubte
el front	els espinacs	el compte	els narius
un orde	els llegums	el corrent	el senyal

c) Són noms femenins:

una anàlisi	les incisives	una aroma	la suor
una esplendor	una olor	la cercavila	una au
la dent	la remor	les pólvores	la claror
la nespra	una allau	la resplendor	la maratón
la calor	la síndrome	la sida	les postres

Nombre

a) En la majoria de casos, afegim una -s al singular per formar el plural.

Ø singular / -s plural			
Substantius		Adjectius	
advocat	advocats	exempt	exempts
hereu	hereus	límitrof	límitrofs
ministre	ministres	nul	nuls
reu	reus	addicte	addictes
jutge	jutges	fondo	fondos
client	clients	violent	violents
actor	actors	fraudent	fraudulents
actriu	actrius	dur	durs
boletaire	boletaires	prudent	prudents
demandant	demandants	alegre	alegres

b) Canviem la -a àtona final del singular per -es.

-a àtona singular / -es plural			
Substantius		Adjectius	
advocada	advocades	exempta	exemptes
hereva	hereves	limítrofa	limítrofes
ministra	ministres	nul·la	nul·les
rea	rees	addicta	addictes
jutgessa	jutgesses	fonda	fondes
clienta	clientes	violenta	violentes
suïcida	suïcides	fraudenta	fraudentes
recluta	reclutes	dura	dures
germana	germanes	egoista	egoistes

Aquest canvi pot provocar certes alternances ortogràfiques.

	Substantius		Adjectius	
ca → ques	monarca	monarques	fosca	fosques
ça → ces	adreça	adreces	monoplaça	monoplaces
ja → ges	monja	monges	mitja	mitges
ga → gues	podòloga	podòlogues	anàloga	anàlogues
gua → gües	paraigua	paraigües	ambigua	ambigües
qua → qües	ventríloqua	ventríloqües	iniqua	iniques

c) Afegim -ns al singular dels mots que acaben en vocal tònica.

-vocal tònica singular / -ns plural			
Substantius		Adjectius	
germà	germans	pla	plans
cosí	cosins	amè	amens
lleó	lleons	oportú	oportuns
degà	degans	comú	comuns
mà	mans	bo	bons

Hi ha, però, alguns mots en què afegim -s al singular tot i que acaben en vocal tònica.

Substantius		Adjectius	
a (nom lletra)	as	cru	crus
be (nom lletra)	bes	nu	nus
re (nota musical)	res		
do (nota musical)	dos		
perquè	perquès		
però	peròs		
sofà	sofàs		
cafè	cafès		
puré	purés		
bisturí	bisturís		
menú	menús		

d) Afegim -os al singular dels mots aguts masculins acabats en -s, -ç, -x, -ix, -tx.

-s, -ç, -x, -ix, -tx singular / -os plural			
Substantius		Adjectius	
imprès	impresos	gris	grisos
esquinç	esquinços	eficaç	eficaços
annex	annexos	complex	complexos
brioix	brioixos	flux	fluxos
capritx	capritxos	gavatx	gavatxos

Cal tenir en compte, però, que afegim -s a determinats substantius acabats en -ç o -x (alguns dels quals són plans o femenins).

calç → calços
 falç → falços
 índex → índexs
 apèndix → apèndixs
 tòrax → tòraxs matx
 → matxs

Hi ha paraules acabades en -s que la doblen quan en fem el plural.

Substantius		Adjectius	
tros	trossos	espès	espessos
congrés	congressos	llevadís	llevadissos
calabós	calabossos	malaltís	malaltissos

Recordeu que els adjectius acabats en -aç, -iç, -oç són invariables quant al gènere, però no quant al nombre.

	Singular	Plural	
	Masculí / Femení	Masculí	Femení
-aç	audaç capaç	audaços capaços	audaces capaces
-iç	feliç	feliços	felices
-oç	veloç preçoç	veloços preçoços	veloces precoces

e) Afegim -s o -os al singular dels mots masculins acabats en -sc, -st, -xt, -ig.

-sc, -st, -xt, -ig singular / -s o -os plural				
	Substantius		Adjectius	
-sc	disc	discs o discos	fosc	fosc o foscos
-st	test	tests o textos	llest	llest o llestos
-xt	text	texts o textos	mixt	mixt o mixtos
-ig	passeig	passeigs o passejos	lleig	lleig o lletjos

Tingueu en compte que afegim -s al reduït nombre de substantius femenins acabats en -st. *la post* → *les posts*; *la host* → *les hosts*.

Remarques

Recordeu que hi ha mots que tenen la mateixa forma del plural tant en masculí com en femení.

Invariables						
			Excepcions			
	Substantius	Adjectius	Substantius		Adjectius	
-ants	demandants manifestants	amargants elegants	ajudants comerciants	ajudantes comerciantes	sants	santes
-ents	agents delinqüents	prudents diferents	parents presidents	parentes presidentes	corpulents fraudulents	corpulentes fraudulentes
-als	criminals fiscals	iguals normals	caporals	caporales	mals anòmals	males anòmales
-els		fidels cruels			paral·lels	paral·leles
-ils		fàcils difícils			tranquils	tranquil·les
-ars		regulars auxiliars			rars cars	rares cares

També són invariables els substantius que teniu a continuació, ja que tenen la mateixa forma tant en singular com en plural.

dilluns	temps	comptagotes	focus
dimarts	tos	obrellaunes	globus
dimecres	ics	penja-robes	cactus
dijous	llapis	paracaigudes	tipus
divendres	atles	eucaliptus	virus

He perdut **dos llapissos** de color vermell.

He perdut un llapis de color vermell.

He perdut dos llapis de color vermell.

En canvi, no són invariables mots com *oasi*, *tesi*, *crisi*, *anàlisi*, *tuberculosi*, etc. Per tant, tenen la forma del singular i la del plural:

Aquest any en Climent només ha tingut **una crisi** nerviosa.

Aquest any en Climent només ha tingut una crisi nerviosa.

Ahir al vespre la Farners va patir dues crisis nervioses.

Finalment, tingueu en compte que hi ha noms que només tenen la forma del plural tot i que els podem utilitzar per referir-nos a un únic element.

les acaballes	les alicates	les bermudes	les tisoires
els afores	les arres	els calçotets	les postres

► EXERCICIS

1. Canvieu el gènere dels noms i dels adjectius subratllats.

1. El jutge ha disposat que el metge forense aturi l'autòpsia.
2. El demandant va manifestar que el seu veí era un homicida violent.
3. Segons el president, aquell agent era massa prudent.
4. El secretari sempre havia considerat que aquell advocat autodidacte era capaç de guanyar qualsevol cas.
5. El pacient predilecte del psiquiatre era un monarca golafre i tranquil, addicte a la xocolata.
6. El degà de la facultat era un cèlebre filòleg, parent d'un arquitecte famós, culte i elegant.
7. L'heroi de la sèrie d'èxit del moment és un pagès ateu, cosí d'un duc creient.
8. La podòloga tenia un ajudant molt xerriare, capaç de fer perdre els estreps a l'home més tranquil del món.
9. El meu cosí va comprar a un vell príncep extravagant un cavall negre i salvatge, gens àgil ni veloc i difícil de dominar.
10. La fillastra del fiscal era una artista lletja i egoista, amant d'un recluta cruel i rebel.

2. Completeu les sèries de substantius i d'adjectius que trobareu tot seguit.

reu			
	culta		
bessó			
			complexes
bruixot			
	boja		
precoç			
		mixts / mixtos	
		fiscals	
	exempta		
			crues
intel·ligent			
institutor			
cardiòleg			
		denunciants	
fàcil			
dur			
		alegres	
			lleones
marquès			

3. Torneu a escriure les expressions següents canviant el mot subratllat pel que hi ha entre parèntesis i fent els canvis necessaris.

sala annexa (document): *document annex*

1. <u>escola</u> mixta (jutjat)	6. <u>vi</u> agre (llet)
2. <u>país</u> gris (ciutat)	7. <u>cotxe</u> lluent (patena)
3. <u>suc</u> amargant (ametlla)	8. <u>carrer</u> ample (carretera)
4. <u>plaça</u> lletja (quadre)	9. <u>cafè</u> bullent (aigua)
5. <u>memòria</u> vaga (discurs)	10. <u>sentència</u> iniqua (judici)

4. Ara canvieu el nombre de les sèries de l'exercici anterior.

sala annexa: sales annexes

1. escola mixta	6. vi agre
2. país gris	7. cotxe lluent
3. suc amargant	8. carrer ample
4. plaça lletja	9. cafè bullent
5. memòria vaga	10. sentència iniqua

5. Torneu a escriure les expressions següents canviant el mot subratllat pel que hi ha entre parèntesis i fent els canvis necessaris.

sala annexa (document): document annex

1. <u>funcionari</u> cortès (cambrera)	6. <u>mestra</u> culta (professor)
2. <u>manifestant</u> corpulent (majordoma)	7. <u>actor</u> feliç (infància)
3. <u>ostatge</u> intel·ligent (rea)	8. <u>rei</u> alegre (princesa)
4. <u>germà</u> pobre (ciutat)	9. <u>client</u> extravagant (noia)
5. <u>amo</u> rude (tardor)	10. <u>home</u> difícil (situació)

6. Feu el mateix que en l'exercici anterior.

1. funcionari <u>cortès</u> (atractiva)	6. mestra <u>culta</u> (treballador)
2. manifestant <u>corpulent</u> (agressiva)	7. actor <u>feliç</u> (bona)
3. ostatge <u>intel·ligent</u> (submisa)	8. rei <u>alegre</u> (trista)
4. germà <u>pobre</u> (rica)	9. pagès <u>extravagant</u> (somiadora)
5. amo <u>rude</u> (trepçada)	10. europeu <u>pedant</u> (viatjadora)

7. Canvieu el nombre de les sèries que teniu a continuació.

sala annexa: sales annexes

1. sofà incòmode	6. ministra elegant
2. annex incomplet	7. temps inestable
3. passeig rar	8. equació fàcil
4. casc fosc	9. apèndix espès
5. llapis normal	10. calçotets grisos

8. Corregiu els errors de les sèries que trobareu tot seguit.

1. caporal corrupte	6. calabosos mixtes
2. esquinços dolorosos	7. tuberculosi violenta
3. torneigs europeos	8. rea alegre
4. jutges dusos	9. pagessa ruda
5. índex complexe	10. païssos catalàs

9. Poseu les formes dels articles que corresponguin.

1. Viu afores de la ciutat.
2. claror del sol l'enlluernava.
3. S'ha fet anàlisis per saber si li falta ferro.
4. Li agraden llegums barrejats amb espinacs.
5. Hi va haver allau de neu que va provocar remor que ens eixordava.
6. És avantatge que ja hagi pagat deute.
7. postres de l'àvia desprenen aroma que enamora.
8. Deixeu el missatge quan hàgiu sentit senyal.
9. Ens queda dubte que es puguin.....trobar restes del vaixell.
10. sida és síndrome d'immunodeficiència adquirida.

EL VERB

Definició i categories

El verb, nucli del sintagma verbal o predicat, és l'element imprescindible de l'oració, perquè indica l'acció que fa o rep el subjecte, el seu estat o la seva qualitat.

Està format per un lexema (o arrel) que és la part invariable, al qual s'afegeix un grup de morfemes (desinència) que aporten les informacions següents:

nombre: singular o plural, en concordança amb el subjecte

persona: primera, segona o tercera (del singular o del plural), d'acord amb el subjecte

temps: moment en què té lloc l'acció verbal (passat, present, futur)

mode: indica la manera com es realitza l'acció verbal (indicatiu, subjuntiu, imperatiu)

aspecte: indica si el procés de l'acció verbal s'ha acabat (perfectiu) o si encara no ha començat o encara ha de finalitzar (imperfectiu).

Classificació

Des del punt de vista sintàctic, els verbs es divideixen segons la manera com es relacionen amb els altres components de la frase, això és, amb el subjecte o amb els altres complements.

Quant a la relació amb el subjecte, podem trobar:

- a) **Verbs impersonals.** Són els que no tenen subjecte que realitza l'acció, com els verbs meteorològics i els verbs *haver-hi* i *caldre*:

ploure, nevar, fer calor, fer sol, llampejar
Hi ha trenta persones. / Cal tenir paciència.

- b) **Verbs personals.** Són els que formen oracions amb

subjecte. Els podem trobar en veu activa:

El meu amic **va guanyar** la plaça d'agent merescudament.

O en veu passiva:

La plaça d'agent **va ser guanyada** merescudament pel meu amic.

Quant a la seva relació amb els complements, podem trobar:

- a) **Verbs copulatius o atributius.** Quan sols enllacen un atribut amb el subjecte, sense cap altra càrrega semàntica: *ser, estar, semblar, tornar-se*.

El Pere **és** un xicot molt trempat. (copulatiu)
La Maria **s'ha tornat** vermella. (atributiú)

- b) **Verbs predicatius.** Quan indiquen una acció o una activitat del subjecte. Aquests se subdivideixen en transitius, intransitius, reflexius, pronominals i recíprocs:

El funcionari **va avisar** els mossos. (transitiu)

Els testimonis **passejaven** pels passadissos. (intransitiu)

L'advocat **es prepara** les preguntes. (reflexiu)

L'edifici nou és tan gran que ens hi **vam perdre**. (pronominal)

Els funcionaris **s'ajuden** molt els uns als altres. (recíproc)

Conjugacions

1a conjugació		2a conjugació		3a conjugació	
-ar		-er / -re		-ir	
REGULARS	IRREGULARS	<i>témer</i>	<i>dir</i> <i>dur</i>	PURS	INCOATIUS
<i>cantar</i>	Només:	<i>créixer</i>		<i>dormir</i>	<i>servir</i>
<i>estudiar</i>	<i>anar</i>	<i>perdre</i>		<i>sortir</i>	<i>compartir</i>
<i>pujar</i>	<i>estar</i>	<i>rebre</i>	<i>consentir</i>	<i>definir</i>	

1a conjugació: verb *cantar*

VERB CANTAR			
Infinitiu: cant-ar	Gerundi: cant-ant	Participi: cant-at, cant-ada, cant-ats, cant-ades	
MODE INDICATIU			
Present	Perfet	Imperfet	Plusquamperfet
cant-o cant-es cant-a cant-em cant-eu cant-en	he cantat has cantat ha cantat hem cantat heu cantat han cantat	cant-ava cant-aves cant-ava cant-àvem cant-àveu cant-aven	havia cantat havies cantat havia cantat haviem cantat havíeu cantat havian cantat
Passat simple	Passat anterior	Passat perifràstic	Passat ant. perifràstic
cant-í cant-ares cant-à cant-àrem cant-àreu cant-aren	haguí cantat hagueres cantat hagué cantat haguérem cantat haguéreu cantat hagueren cantat	vaig cantar vas cantar va cantar vam cantar vau cantar van cantar	vaig haver cantat vas haver cantat va haver cantat vam haver cantat vau haver cantat van haver cantat
Futur	Futur perfet	Condicional	Condicional perfet
cant-aré cant-aràs cant-arà cant-arem cant-areu cant-aran	hauré cantat hauràs cantat haurà cantat haurem cantat haureu cantat hauran cantat	cant-aria cant-aries cant-aria cant-ariem cant-ariéu cant-arien	hauria cantat hauries cantat hauria cantat hauríem cantat hauríeu cantat haurien cantat

MODE SUBJUNTIU				MODE IMPERATIU
Present	Perfet	Imperfet	Plusquamperfet	
cant-i	hagi cantat	cant-és	hagués cantat	-----
cant-is	hagis cantat	cant-essis	haguessis cantat	cant-a
cant-i	hagi cantat	cant-és	hagués cantat	cant-i
cant-em	hàgim cantat	cant-éssim	haguéssim cantat	cant-em
cant-eu	hàgiu cantat	cant-éssiu	haguéssiu cantat	cant-eu
cant-in	hagin cantat	cant-essin	haguessin cantat	cant-in

Irregularitats de la 1a conjugació

– Irregularitats ortogràfiques

Tot i que la majoria dels verbs que pertanyen a aquesta conjugació són regulars (excepte *anar* i *estar*), en alguns verbs es produeixen canvis ortogràfics provocats per l'alternança de certes grafies:

començo–comences, jutjar–jutges, entregar–entregues, aixeco–aixeques, adequar–adeqües

A més, cal recordar que el verb *donar* duu accent diacrític (*dóna/dónes*) i que els verbs acabats en *-ear*, *-iar*, *-oar* i *-uar* duen dièresi en algunes terminacions del present de subjuntiu i de l'imperatiu, per marcar que no hi ha diftong: *cre-ï*, *canvi-ïs*, *inco-ïs*, *actu-ïn*.

– Irregularitats morfològiques

Pel que fa al verb *anar*, té doble arrel o lexema: l'arrel **va-** en els presents d'indicatiu, de subjuntiu i en l'imperatiu (*vaig, vagi, vés...*) i l'arrel **an-** en la resta de temps (*aniré, anava, anem, aniréu, anéssim...*).

Quant al verb *estar*, té el present d'indicatiu irregular, llevat de la 1a i 2a persona del plural, i el passat simple adopta els morfemes auxiliars propis de la 2a conjugació. Cal anar amb compte amb les formes **jo estés, *tu estessis*, etc., del present de subjuntiu perquè són incorrectes.

Present indicatiu	Passat simple	Present subjuntiu	Imperfet subjuntiu
estic	estiguí	estigui	estigués
estàs	estigueres	estiguis	estiguessis
està	estigué	estigui	estigués
estem	estiguérem	estiguem	estiguéssim
esteu	estiguéreu	estigueu	estiguéssiu
estan	estigueren	estiguin	estiguessin

2a conjugació: verbs *témer* o *perdre*

VERB <i>TÉMER</i>			
Infinitiu: <i>tém-er</i>	Gerundi: <i>tem-ent</i>	Participi: <i>tem-ut, tem-uda, tem-uts, tem-udes</i>	
MODE INDICATIU			
Present	Perfet	Imperfet	Plusquamperfet
tem-o	he temut	tem-ia	havia temut
tem-s	has temut	tem-ies	havies temut
tem-Ø	ha temut	tem-ia	havia temut
tem-em	hem temut	tem-íem	haviem temut
tem-eu	heu temut	tem-íeu	havíeu temut
tem-en	han temut	tem-ien	havien temut

Passat simple	Passat anterior	Passat perifràstic	Passat ant. perifràstic
tem-í tem-eres tem-é tem-érem tem-éreu tem-eren	haguí temut hagueres temut hagué temut haguérem temut haguéreu temut hagueren temut	vaig témer vas témer va témer vam témer vau témer van témer	vaig haver temut vas haver temut va haver temut vam haver temut vau haver temut van haver temut
Futur	Futur perfet	Condicional	Condicional perfet
tem-eré tem-eràs tem-erà tem-erem tem-ereu tem-eran	hauré temut hauràs temut haurà temut haurem temut haureu temut hauran temut	tem-eria tem-eries tem-eria tem-eríem tem-eríeu tem-erien	hauria temut hauries temut hauria temut hauríem temut hauríeu temut haurien temut
MODE SUBJUNTIU			MODE IMPERATIU
Present	Perfet	Imperfet	Plusquamperfet
tem-i tem-is tem-i tem-em tem-eu tem-in	hagi temut hagis temut hagi temut hàgim temut hàgiu temut hagin temut	tem-és tem-essis tem-és tem-éssim tem-éssiu tem-essin	hagués temut haguéssis temut hagués temut haguéssim temut haguéssiu temut haguéssin temut
			----- tem-Ø tem-i tem-em tem-eu tem-in

Irregularitats de la 2a conjugació

La majoria dels verbs d'aquesta conjugació són irregulars.

– Irregularitats ortogràfiques

Els verbs que tenen l'infinitiu acabat en *-tendre* (*entendre, estendre, pretendre...*) i el verb *encendre*, porten accent tancat a la *e* en la 3a persona del singular del present d'indicatiu i la 2a persona del singular de l'imperatiu (*atén, estén, pretén, encén...*). En canvi, el participi segueix la regla general de l'accentuació i manté la *e* oberta (*atès, estès, pretès, encès...*).

Cal recordar que les formes dels verbs *poder* i *voler* s'escriuen sempre amb *o* (*podia, poguérem, voldràs, volguéssim...*), excepte la 1a persona del singular del present d'indicatiu, el present de subjuntiu i l'imperatiu, que s'escriuen amb *u*.

Present d'indicatiu	Present de subjuntiu	Imperatiu
puc / vull	pugui / vulgui puguis	-----
----	/ vulguis pugui /	pugues / vulgues
----	vulgui puguem /	pugui / vulgui
----	vulguem pugueu /	puguem / vulguem
----	vulgueu puguin /	pugueu / vulgueu
----	vulguin	puguin / vulguin

Els verbs *jeure, treure, néixer i péixer* tenen una peculiaritat en la primera vocal de l'arrel: pot ser *e* o *a* quan és en posició tònica i amb *-a* quan és en posició àtona.

	<i>Tònica</i>	<i>Àtona</i>
Infinitiu	neixer / nàixer	
Present ind.	neixo / naixo neixen / naixen	naixem naixeu
Present subj.	neixi / naixi	
Futur		naixeré
Imperfet		naixia

El verb *dur* pot tenir dues formes en el present d'indicatiu i en l'imperatiu: **duus** o **dus**, **duu** o **du**.

– Irregularitats morfològiques

Cal tenir en compte que molts verbs de la 2a conjugació tenen el radical velaritzat, que tractem a l'apartat dels verbs velars.

Els verbs *caldre* i *soler* manquen d'algunes formes del paradigma de la 2a conjugació: només tenen terceres persones, a més de les formes no personals, i no tenen imperatiu.

Els verbs *saber* i *cabre* o *caber* tenen aquestes formes en el present de subjuntiu i l'imperatiu:

<i>Present de subjuntiu</i>		<i>Imperatiu</i>	
càpiga	sàpiga	----	----
càpigues	sàpigues	cap	sàpigues
càpiga	sàpiga	càpiga	sàpiga
capiguem	sapiguem	capiguem	sapiguem
capiguen	sapiguen	cabeu	sapiguen
capiguen	sàpiguen	càpiguen	sàpiguen

Cal parar atenció, però, en l'imperfet de subjuntiu d'aquests verbs:

cabés	capigués	sabés	sapigués
cabessis	capiguéssis	sabessis	sapiguéssis
cabés	capigués	sabés	sapigués
cabéssim	capiguéssim	sabéssim	sapiguéssim
cabéssiu	capiguéssiu	sabéssiu	sapiguéssiu
cabessin	capiguéssin	sabessin	sapiguéssin

Per acabar, cal tenir en compte que a vegades, per influència del castellà i per analogia amb altres verbs catalans, es formen infinitius acabats en *-èixer* que són incorrectes. Això fa que molts cops els conjuguem amb el paradigma de la 2a conjugació quan, de fet, n'hi ha alguns que són de la 3a.

compadèixer, pertènèixer, prevalèixer, florèixer, afavorèixer, permanèixer, apetèixer
compadir, pertànyer, prevaler (o prevaldre), florir, afavorir, romandre, venir de gust

De fet, els verbs acabats en *-èixer* només són *conèixer*, *merèixer*, *parèixer*, *aparèixer* i els seus derivats.

3a conjugació: verb *dormir* (model pur)

VERB DORMIR							
Infinitiu: dorm-ir		Gerundi: dorm-int		Participi: dorm-it, dorm-ida, dorm-its, dorm-ides			
MODE INDICATIU							
Present		Perfet		Imperfet	Plusquamperfet		
dorm-o dorm-s dorm-Ø dorm-im dorm-iu dorm-en		he dormit has dormit ha dormit hem dormit heu dormit han dormit		dorm-ia dorm-ies dorm-ia dorm-íem dorm-íeu dorm-ien	havia dormit havies dormit havia dormit haviem dormit havíeu dormit havien dormit		
Passat simple		Passat anterior		Passat perifràstic	Passat ant. perifràstic		
dorm-í dorm-ires dorm-í dorm-írem dorm-íreu dorm-iren		haguí dormit hagueres dormit hagué dormit haguérem dormit haguéreu dormit hagueren dormit		vaig dormir vas dormir va dormir vam dormir vau dormir van dormir	vaig haver dormit vas haver dormit va haver dormit vam haver dormit vau haver dormit van haver dormit		
Futur		Futur perfet		Condicional	Condicional perfet		
dorm-iré dorm-iràs dorm-irà dorm-irem dorm-ireu dorm-iran		hauré dormit hauràs dormit haurà dormit haurem dormit haureu dormit hauran dormit		dorm-iria dorm-iries dorm-iria dorm-iríem dorm-iríeu dorm-irien	hauria dormit hauries dormit hauria dormit hauríem dormit hauríeu dormit haurien dormit		
MODE SUBJUNTIU					MODE IMPERATIU		
Present		Perfet		Imperfet		Plusquamperfet	
dorm-i dorm-is dorm-i dorm-im dorm-iu dorm-in		hagi dormit hagis dormit hagi dormit hàgim dormit hàgiu dormit hagin dormit		dorm-is dorm-issis dorm-is dorm-íssim dorm-íssi dorm-íssin		hagués dormit haguéssis dormit hagués dormit haguéssim dormit haguéssi dormit haguéssin dormit	
----- dorm-Ø dorm-i dorm-im dorm-iu dorm-in							

3a conjugació: verb *servir* (model incoatiu)

VERB SERVIR							
Infinitiu: serv-ir		Gerundi: serv-int		Participi: serv-it, serv-ida, serv-its, serv-ides			
MODE INDICATIU							
Present		Perfet		Imperfet		Plusquamperfet	
serv-eix-o serv-eix-es serv-eix serv-im serv-iu serv-eix-en		he servit has servit ha servit hem servit heu servit han servit		serv-ia serv-ies serv-ia serv-íem serv-íeu serv-ien		havia servit havies servit havia servit haviem servit havíeu servit havien servit	

Passat simple		Passat anterior		Passat perifràstic		Passat ant. perifràstic	
serv-í serv-ires serv-í serv-írem serv-íreu serv-iren		haguí servit hagueres servit hagué servit haguérem servit haguéreu servit hagueren servit		vaig servir vas servir va servir vam servir vau servir van servir		vaig haver servit vas haver servit va haver servit vam haver servit vau haver servit van haver servit	
Futur		Futur perfet		Condicional		Condicional perfet	
serv-iré serv-iràs serv-irà serv-irem serv-ireu serv-iran		hauré servit hauràs servit haurà servit haurem servit haureu servit hauran servit		serv-iria serv-iries serv-iria serv-iríem serv-iríeu serv-irien		hauria servit hauries servit hauria servit hauríem servit hauríeu servit haurien servit	
MODE SUBJUNTIU						MODE IMPERATIU	
Present		Perfet		Imperfet		Plusquamperfet	
serv-eix-i serv-eix-is serv-eix-i serv-im serv-iu serv-eix-in		hagi servit hagis servit hagi servit hàgim servit hàgiu servit hagin servit		serv-ís serv-issis serv-ís serv-íssim serv-íssi serv-íssi		hagués servit haguéssis servit hagués servit haguéssim servit haguéssi servit haguéssin servit	
						----- serv-eix serv-eix-i serv-im serv-iu serv-eix-in	

Irregularitats de la 3a conjugació

– Irregularitats ortogràfiques

La majoria dels verbs d'aquesta conjugació són incoatius, això vol dir que afegeixen l'increment *-eix* entre l'arrel i la desinència en algunes formes del present d'indicatiu, del present de subjuntiu i de l'imperatiu: *jo serveixo, ell serveixi, serveixin ells*, etc. Els altres, de forma pura, no afegeixen la partícula *-eix*: *escullo, bullo, obro, cuso, fujo*, etc.

Hi ha un grup de verbs que admeten totes dues formes, la incoativa i la pura:

mentir	→	menteixo / mento
acudir	→	acudeixo / acudo
consumir	→	consumeixo / consumo
presumir	→	presumeixo / presumo

El verb *sentir* és pur i ho són també la major part dels seus derivats (*consentir, pressentir, ressentir-se...*). Els únics derivats que són incoatius són *assentir* i *dissentir*.

consento, presento, resseno; consents, presents,
ressents assenteixo, disseno; assenteixes, disseno

Alguns dels verbs acabats en *-air, -eir, -oir* i *-uir* porten dièresi quan es conjuguen en alguns temps verbals (*païm, obeït, desoïm, traduíu*). En aquest sentit, cal recordar que l'infinitiu, el gerundi, el futur i el condicional no porten mai dièresi (*conduir, conduint, conduirà, conduiria*) i que l'accent gràfic té prioritat sobre la dièresi (*obeïem, obeïeu*).

Els verbs *collir*, *cosir*, *escopir*, *sortir* i *tossir* s'escriuen amb *u* quan està en posició tònica i amb *o* quan està en posició àtona: *cullo* – *collim*, *cus* – *cosíeu*, *escups* – *escopirà*, *surto* – *sortí*, *tusso* – *tossiríem*.

Els verbs *tenir* i *venir* alternen *e* / *i* en l'arrel de les formes verbals (*tinc* – *tenia*, *vindré* – *veniu*). Cal recordar que els infinitius *tindre* i *vindre* no són adequats al registre estàndard. A més, com veurem més endavant, la 1a persona del present d'indicatiu d'aquests verbs té el radical velaritzat: *tinc*, *vinc*.

El verb *lluir* és pur quan vol dir *emetre llum* i incoatiu quan vol dir *fer goig*:

El sol *lluu*.
Aquest vestit no et *llueix* gens.

– Irregularitats morfològiques

En la forma estàndard hi ha alguns verbs que tenen el participi irregular:

establir →
establert imprimir
→ imprès morir →
mort obrir → obert
omplir → omplert

Més endavant, en l'apartat d'*Usos de modes i temps verbals*, hi trobareu més exemples.

També hi ha alguns verbs que els tractem com si fossin de la 1a conjugació i que en realitat són de la 3a. Són aquests:

reflexar, traicionar, pol·lucionar, garantirzar,
col·lisionar reflectir, traïr, pol·luir, garantir, col·lidir

Per tant, són incorrectes les formes **reflexa*, **traiciona* o **garantitza*, etc., i cal dir *reflecteix*, *traeix* o *garanteix*.

Els verbs velars

Són els que acaben en consonant velar (-c / -g) en la primera persona del singular del present d'indicatiu. Aquest fet comporta uns canvis: en totes les persones del present de subjuntiu, de l'imperfet de subjuntiu i del passat simple; en totes o algunes persones de l'imperatiu, i en algunes formes del participi.

Infinitiu	1a pers. pres. ind.	Present subjuntiu	Imperfet subjuntiu	Passat simple	Imperatiu	Participi
absoldre	absolc	absolgui	absolgués	absolguí	absol absolgui (ell) absolguem (nos.) absoleu absolguin (ells)	absolt

aparèixer	aparec	aparegui	aparegués	apareguí	apareix aparegui apareguem apareixeu apareguin	aparegut
conèixer	conec	conegui	conegués	coneguí	coneix conegui coneguem coneixeu coneguin	conegut
dir	dic	digui	digués	diguí	digues digui diguem digueu diguin	dit
dur	duc	dugui	dugués	duguí	duu (du) dugui duguem dueu duguin	dut
valer	valc	valgui	valgués	valguí	val valgui valguem valeu valguin	valgut
viure	visc	visqui	visqués	visquí	viu visqui visquem viviu visquin	viscut

Remarques

El verb *escriure* admet també el so velar en els temps següents:

Passat simple

escriví / escriguí
 escrivires / escrigueres
 escriví / escrigué
 escrivírem / escriguérem
 escrivíreu / escriguéreu
 escriviren / escrigueren

Imperfet de subjuntiu

escrivís / escrigués
 escrivissis / escriguessis
 escrivís / escrigués
 escrivíssim / escriguéssim
 escrivíssiu / escriguéssiu
 escrivissin / escriguessin

El verb *donar* no fa la velarització: no **donc*, sinó *dono*, *i* no **dongui*, sinó *doni*.

Els infinitius i gerundis tampoc fan la velarització, és a dir, no acaben en *-guer* o *-guent*, respectivament.

Correctes		Incorrectes	
<i>Infinitius</i>	<i>Gerundis</i>	<i>Infinitius</i>	<i>Gerundis</i>
caldre o caler	calent	*calguer	*calguent
haver	havent	*haguer	*haguent

poder	podent	*poguer	*poguent
saber	sabent	*sapiguer	*sapiguent
cabre o caber	cabent	*capiguer	*capiguent
valer o valdre	valent	*valguer	*valguent
voler	volent	*volguer	*volguent

Finalment, per a l'ús dels verbs preposicionals, vegeu el tema de les funcions sintàctiques i de les preposicions.

Usos de modes i temps verbals

El gerundi

El gerundi és la forma no personal del verb que fa funcions bàsicament adverbials.

Es va lesionar **jugant** a futbol.
Sortint del despatx he coincidit amb el Toni.
 Es passa el dia **xiulant** l'himne del Barça.
Parlant tan fort despertaràs els nens.
 Reprendrem el judici **havent** dinat.

Per utilitzar correctament el gerundi, cal que tinguem en compte:

1. Expressa una acció simultània a la del verb principal:

Es va lesionar **jugant** a futbol.
 verb principal

Per saber si l'acció és simultània, podem comprovar-ho de diverses maneres:

	Exemples
Si intercanviem l'ordre i no canvia el sentit de la frase.	Jugant a futbol es va lesionar.
Si podem posar-hi una conjunció del tipus <i>mentre</i> .	Mentre jugava a futbol es va lesionar.
Si hi podem afegir el mot <i>tot</i> davant del gerundi.	Tot jugant a futbol es va lesionar.

2. Expressa una acció anterior al verb principal:

Reprendrem el judici **havent** dinat.
 verb principal

Per saber si és una acció anterior podem provar-ho, igualment, de les maneres següents:

Si intercanviem l'ordre i no canvia el sentit de la frase.	Havent dinat, reprendrem el judici.
Si podem posar-hi una locució adverbial del tipus <i>després de</i> .	Després de dinar, reprendrem el judici.

Així doncs, són usos incorrectes del gerundi:

– el gerundi **de posterioritat** (quan expressa una acció posterior a la que expressa el verb principal)

L'acusat fou ingressat a la presó, *fugint* al cap de dos dies.

L'acusat fou ingressat a la presó **i va fugir** al cap de dos dies.

Noteu que, en aquest cas, si fem les comprovacions anteriors la frase no té sentit.

Invertir l'ordre.	Fugint al cap de dos dies, l'acusat fou ingressat a la presó.
Posar-hi la conjunció <i>mentre</i> o la locució <i>després de</i> .	L'acusat fou ingressat a la presó, mentre fugia al cap de dos dies. L'acusat fou ingressat a la presó, després de fugir al cap de dos dies.

– el gerundi **copulatiu** (que pot ser substituït per la conjunció *i*), usat per coordinar dues accions diferents

El jutge va declarar ferma la Sentència, *advertint* les parts que no hi podien interposar cap recurs.

El jutge va declarar ferma la Sentència i va **advertir** les parts que no hi podien interposar cap recurs.

– el gerundi **especificatiu** (el que pot ser substituït per un relatiu)

El nombre de dones *complint* condemna és de 300.

El nombre de dones **que compleixen** condemna és de 300.

Han redactat una circular *regulant* l'ús de les màquines fotocopiadores. Han redactat una circular **que regula** l'ús de les màquines fotocopiadores.

La quantitat de presos encara és massa alta, *portant* a la construcció d'una nova presó.

La quantitat de presos encara és massa alta, **la qual cosa / cosa que** ha portat a la construcció d'una nova presó.

Recordeu, a més, que els gerundis acabats en *-guent* i *-quent* (**poguent*, **visquent*, etc.) són incorrectes.

El participi

És la forma no personal del verb que pot tenir un valor de verb (quan va acompanyat d'un auxiliar: *ha cantat*) o d'adjectiu (quan acompanya un nom: *el full imprès*).

En els verbs regulars el participi es forma afegint *-at*, *-ut* i *-it* a l'arrel del verb:

1a conjugació: cantar → **cantat**

2a conjugació: témer → **temut**; perdre → **perdut**

3a conjugació: dormir → **dormit**; patir → **patit**

La formació dels participis de la primera conjugació no genera cap dubte, perquè sempre usa la mateixa terminació i no hi ha alteracions ortogràfiques.

En canvi, en la segona i tercera conjugacions sovint utilitzem formes de participi incorrectes perquè tenen diverses terminacions i no segueixen una regla a l'hora de formar-se. A més, cal tenir en compte les modificacions ortogràfiques que pateixen.

2a conjugació			
Terminacions	Infinitiu	Participi	
		Incorrecte	Correcte
-ut / -uda -uts / -udes	cabere o cabre	*capigut	cabut
	saber	*sapigut	sabut
	vendre	*vengut	venut
	tòrcer	*torçat	torçut o tort
-cut / -cuda -cuts / -cudes	nèixer o nàixer	*naixut	nascut
	créixer	*creixut	crescut
	merèixer	*mereixut	merescut
-gut / -guda -guts / -gudes	aparèixer	*aparescut	aparegut
	comparèixer	*comparescut	comparegut
	conèixer	*conescut	conegut
	seure	*sentat	segut
	sobreseure	*sobreseüt	sobresegut
-t / -ta -ts / -tes	absoldre / resoldre	*absolgut / resolgut	absolt / resolt
	estrènyer / constreñyer	*estrenyut / constrenyut	estret / constret
	compondre	*compongut	compost
-s / -sa -os / -es	admetre/ comprometre	*admetut / comprometut	admès / compromès
	fondre / confondre	*fundit / confundit	fos / confós
	empènyer	*empenyut	empès
	romandre	*romangut	romàs

3a conjugació			
Terminacions	Infinitiu	Participi	
		Incorrecte	Correcte
-it / -ida -its / -ides	dormir / patir / florir / oir		dormit / patit
-ert / -erta -erts / -ertes	obrir	*obrit	obert
-ert / -erta -erts / -ertes	establir omplir	*establit	establert omplert
-ès / -esa -esos / -eses	imprimir	*imprimit	imprès
-rt / -rta -rts / -rtes	morir	*morit	mort
-ut / -uda -uts / -udes	tenir		tingut

Remarques

El participi és la forma no personal del verb que pot tenir un valor adjectiu i, per tant, pot concordar en gènere i nombre amb el nom que qualifica.

Hem tingut un matí **farcit** de sorpreses.

Les places, ben **repartides**, satisfan a tothom.

Els menors, **avisats** del perill, van creure l'educador.

També es respecta la concordança en les oracions amb funció de complement circumstancial.

Vistes les proves presentades, és procedent admetre a tràmit la demanda.

Admesa a tràmit la demanda, citeu les parts.

Adjunta, us trameto la demanda presentada.

L'infinitiu

És la forma no personal del verb que pot tenir el valor d'un substantiu i és independent de qualsevol matís temporal.

Tot seguit repassarem els errors més comuns que se solen fer en l'ús dels verbs en infinitiu:

a) L'infinitiu no porta article.

El començar és el que més costa.

Començar és el que més costa.

El fet de començar és el que més costa.

Haver de començar és el que més costa.

b) L'infinitiu no és un imperatiu.

Passar a la sala, si us plau.

Passeu a la sala, si us plau.

c) *Al + infinitiu* no s'admet en contextos formals.

A l'acabar el curs es farà un qüestionari de satisfacció.

En acabar el curs es farà un qüestionari de satisfacció.

Quan acabi el curs es farà un qüestionari de satisfacció. (més recomanable)

S'ha suspès el judici **al** retirar la denúncia.

S'ha suspès el judici **en** retirar la denúncia.

S'ha suspès el judici **perquè** han retirat la denúncia. (més recomanable)

d) *De + infinitiu* no té valor condicional.

De saber-ho, hauríem actuat d'una altra manera.

Si ho haguéssim sabut, hauríem actuat d'una altra manera.

e) L'infinitiu d'introducció no és correcte.

Finalment, **advertir**-lo que si no es presenta serà declarat en rebel·lia.

Finalment, l'**adverteix**o que si no es presenta serà declarat en rebel·lia.

Finalment, **convé advertir**-lo que si no es presenta serà declarat en rebel·lia.

L'imperatiu

L'imperatiu es forma a partir dels presents d'indicatiu i de subjuntiu. Ja sabem que no té 1a persona del singular; la 2a persona, del singular i del plural, es forma a partir de l'indicatiu, i la resta de persones (és a dir, 3a del singular i 1a i 3a del plural) es formen a partir del subjuntiu.

<i>present d'indicatiu</i>	imperatiu	<i>present de subjuntiu</i>
moc	--	mogui
mous	→ mou	moguis
mou	← mogui	mogui
movem	← moguem	moguem
moveu	→ moveu	mogueu
mouen	← moguin	moguin

Pel que fa a les formes velars, de vegades podem dubtar a l'hora de formar un imperatiu. Per això, és útil recordar aquesta norma, que segueixen sempre tots els verbs: cal fixar-se en les formes del singular, de manera que la 2a persona del singular es correspon amb la 2a del plural i la 3a persona del singular es correspon amb la 1a i 3a del plural. Vegem-ho en l'esquema següent:

imperatiu	
<i>singular</i>	<i>plural</i>
--	→ 1a
2a	→ 2a
3a	→ 3a

Per exemple:

--	→ diguem	--	→ beguem
digues	→ digueu	beu	→ beveu
digui	→ diguin	begui	→ beguin
--	→ coneguem	--	→ vinguem
coneix	→ coneixeu	vine	→ veniu
conegui	→ coneguin	vingui	→ vinguin

Ja hem vist que quan es vol expressar una ordre s'ha d'utilitzar la 2a persona del plural de l'imperatiu i no l'infinitiu:

Tancar la porta, si us
plau. *Apagar* els mòbils.

Tanqueu la porta, si us
plau. **Apagueu** els mòbils.

Quan l'ordre és negativa, s'ha d'utilitzar el present de subjuntiu:

Moveu els expedients. (imp.) → No **mogueu** els expedients. (pres. subj.)
Enceneu el llum. (imp.) → No **encengueu** el llum. (pres. subj.)

Oracions condicionals

En el quadre següent trobareu esquematitzat com hem d'usar els temps verbals en les oracions condicionals.

Oració subordinada	Oració principal
Si aproves l'examen de català, <i>present</i>	farem una festa. <i>futur</i>
Si aproveassis l'examen de català, <i>imperfet subj.</i>	faríem una festa. <i>condicional</i>
Si haguessis aprovat l'examen, <i>plusquamperfet subj.</i>	hauríem fet una festa. <i>condicional perfet</i>

Per tant, són incorrectes les construccions següents:

Si haguessis aprovat l'examen, haguéssim fet una festa. Si hagués sabut que vindries, hagués encomanat el dinar.
Si **hagués sabut** que vindries, **hauria encomanat** el dinar.

Perífrasis verbals

Són la unió de dos verbs per expressar una idea única. El primer verb es conjuga i aporta el sentit a la perífrasi, i el segon ha de ser un infinitiu, un gerundi o un participi, i és el que aporta el significat a l'oració.

Segons quin sigui el primer verb, distingim entre diversos tipus de perífrasis, tal com veureu a la taula següent. A més, cal tenir en compte els errors més freqüents que se solen fer en algunes d'aquestes construccions.

Tipus de perífrasis		Exemples	Incorreccions habituals
D'obligació o necessitat	Haver de + infinitiu	Heu de comparèixer al judici del dia 3 de juny.	Teniu que comparèixer al judici del dia 3 de juny.
	Haver-se de + infinitiu	S'ha de provar la seva culpabilitat.	Es té de provar la seva culpabilitat.
	Caldre + infinitiu	Cal presentar l'escriptura de poder.	Hi ha que presentar l'escriptura de poder.
	Caldre + que + oració	Cal que ratifiquen el conveni regulador.	Es precis que ratifiquen el conveni regulador.
De probabilitat	Deure + infinitiu	Deu ser el pèrit qui truca. Devien ser cent persones, en aquella manifestació.	<i>Serà</i> el pèrit qui truca. <i>Hi serien / Deurien ser</i> cent persones, en aquella manifestació.
	Poder + infinitiu	Enguany podríem ampliar els pressupostos per al material.	
D'imminència	Estar a punt de + infinitiu	La vista està a punt de començar .	
	Estar per + infinitiu	El tren estava per sortir.	
	Anar a + infinitiu (sempre en passat)	Anava a obrir la porta, però vaig veure que no hi havia pany. Tot seguit fonamentaré les meves conclusions. Plourà./ Està a punt de ploure.	Tot seguit vaig a fonamentar les meves conclusions. Va a ploure.

De freqüència	Soler + infinitiu	Com que és molt tenaç, en Pere sol aconseguir tot allò que es proposa.	
De durada	Estar + gerundi	Les autoritats estan fent un seguiment exhaustiu dels abocaments.	Les autoritats vénen fent un seguiment exhaustiu dels abocaments.

► EXERCICIS

1. Completeu les frases següents amb les formes adients dels verbs entre parèntesis.

- La lesió no va permetre que l'atleta (igualar) les marques anteriors.
- Quan érem petits, els professors ens (castigar) de cara a la paret.
- Sempre que (tornar, nosaltres, imperfet) de viatge li (portar) algun regal.
- En Joan i l'Ester (desitjar) que els facis algun regal sorpresa.
- No (marejar, tu) el teu pare amb aquestes fotoses.
- (abraçar, vosaltres) la vostra germana.
- El professor continua (esperar) que facis el treball pendent.
- Serà millor que us (abstenir, vosaltres) de fer comentaris forassenyats durant la declaració.
- Hem demanat a l'Ajuntament que (adequar) els parcs i jardins del municipi.
- És millor que l'escola (tancar) mentre duren les obres.

2. Conjugueu la 1a persona del singular del present d'indicatiu i del present de subjuntiu d'aquests verbs.

	1a persona singular	
	Present indicatiu	Present subjuntiu
renunciar		
crear		
lloar		
continuar		
suar		
incoar		
adequar		
creuar		

3. Destrieu entre els següents verbs de la tercera conjugació quins són incoatius i quins són purs. Distribuïu-los en dues files conjugant-los en primera persona del present d'indicatiu.

dormir, servir, avorrir, inhibir, grunyar, munyar, produir, requerir, precedir, ajupir, descobrir, escollir, repartir, deduir, recollir, aclarir, fugir, sofrir, emmalaltir, competir, sorgir, cruixir, introduir, proveir, consentir, bullir, eximir, pressentir, transgredir, urgir

verbs purs	verbs incoatius
dormo	serveixo

4. Completeu les frases següents amb la forma verbal adequada.

- Per fer el pastís, primer (batre, jo, present) la clara amb el sucre i després hi (afegir, jo, present) el rovell i la farina.
- L'acte s'..... (anunciar, present) a tot arreu com un gran esdeveniment.
--vos (menjar, vosaltres) l'esmorzar i després (veure, nosaltres) si us compro pegadolça.
- No pots anar (interrompre) cada minut!

5. Feu el mateix que a l'exercici anterior.

- Fa quinze anys que el (conèixer, jo).
- Em passo el dia (introduir) dades a l'ordinador.
- (comparèixer, jo, present) en qualitat de testimoni.
- La Marta (poder, present) aprovar fàcilment les oposicions.
- L'advocada va provar suficientment que el seu client no havia (ometre) el deure de socors a la víctima.
- Ella el (denunciar, present) com a autor de les amenaces.
- Si no heu (estendre) la roba, haureu de fer-ho de seguida.
- Després dels aldarulls s'ha (reprendre) el judici amb normalitat.
- Els nens (obeir) el mestre si tingués més autoritat.
- No (consentir, jo, present) que m'insultis!

6. Feu el mateix que a l'exercici anterior.

- De seguida que (poder), vine a recollir l'informe pericial.
- (treure) aquests paquets d'aquí, i després feu el que (volar).
- Abans sempre (tossir) durant la nit, però ara ja hi he trobat remei.
- (escollir) el que t'agradi més.
- Desitgem que tots els invitats (caber) bé en aquesta sala.
- Si et (poder) ajudar, ho faria de bon grat.
- Quan (saber) el resultat de l'examen medicoforens, digues-me'l.
- Quan li semblava (escopir) a terra; era una persona amb molt poca educació.
- (estar) quiet, si no avisaré la mestra.
- El jutge ha decidit que el reu (sortir) de la presó controlat per una polsera.

7. Corregiu les formes verbals quan sigui necessari.

- La secretària atèn els convidats amablement.
- No cal que traguis els expedients de l'armari. Ara treiem els nostres.

--

3. Si sapigués on anirem de vacances, ja començaria a preparar-ho tot.
4. Jo m'asseguraria que capiguessin les maletes al cotxe.
5. Si pertanguéssiu al club excursionista, gaudirieu de la natura amb tota la família.
6. Vaig estar molt content que m'escriguéssiu des d'Egipte.
7. No crec que poguem venir.
8. Els ciutadans se senten traïdonats perquè els resultats no reflexen la seva elecció ni garantitzen un govern estable.

8. Ompliu els espais buits amb la forma que correspongui dels verbs en negreta de la mateixa frase.

1. **Encenc** la foguera.

Vol que jo la foguera.

Volia que jo la foguera.

2. **Enteneu** això?

M'agrada que això.

M'agradaria que això.

3. **Treu** la moto.

Et dic que la moto.

Et vaig dir que la moto.

4. **Suspendran** el judici?

Espero que no el judici.

Esperava que no el judici.

5. Ens **revenem** les entrades del concert.

Ens demanen que ens les entrades.

Ens demanaven que ens les entrades.

6. Aquest aparell **val** molts diners.

Quan en menys, el compraré.

Si en menys, el compraria.

7. **Seieu**, si us plau!

M'agrada que a classe.

M'agradaria que a classe.

9. Passeu les següents ordres afirmatives a negatives.

Ex. Moveu els expedients!

No mogueu els expedients.

1. Parla més fluix!
2. Dissoleu la manifestació!
3. Repreneu el ritme!
4. Estigues quiet!
5. Escriviu la redacció!
6. Coneguem-nos primer!
7. Correu més de pressa!
8. Beu més aigua!

10. Les frases següents són ordres. Poseu-hi les formes verbals adients.

1. No li (retreure, nosaltres) la seva feblesa.
2. (veure, vosaltres) la tasca que ha fet i -ne (conèixer, vosaltres) els motius.
3.-me (dir, tu) si començaràs el curs.
4. No ens (estendre, nosaltres) amb detalls que no interessin a ningú.
5. No ens (mourre) i no passarà res.
6. Cal que us (creure) el que us diuen.
7. Vull que (reconèixer) el vostre error.
8. No (respondre, vosaltres) amb monosíl·labs al vostre pare! (aprendre, vosaltres) a comportar-vos.
9. Cal que (obtenir, nosaltres) una autorització del jutge per poder embargar-li el sou.
10. Vull que (saber, vosaltres) que si fumeu al bus, al taxi o al tren infringireu la llei.

11. Corregiu, si cal, els gerundis incorrectes d'aquestes frases.

1. Van assistir a la reunió esperant arribar a un consens.
2. Instrucció 01/06 modificant la Instrucció 11/96, de permisos d'absència del lloc de treball.
3. Si rebeu estudis informatius, analitzeu-los retornant-los a la unitat emissora.
4. La Unitat de Control de Gestió va elaborar el pressupost, gestionant-lo immediatament.
5. S'està ampliant la formació dels funcionaris oferint-los cursos d'informàtica.
6. Van presentar una demanda sol·licitant que es requerís de pagament el demandat.
7. Havent acabat l'acte, els assistents van sortir de la sala.
8. Va sortir del judici rient i saltant.
9. Ha trigat 255 dies a curar-se de les lesions, quedant-li seqüeles a l'avantbraç dret.
10. La sentència absol la persona acusada imposant d'ofici les costes causades.

12. Completeu les frases següents amb la forma del participi adequada.

1. L'Ajuntament ha (establir) un termini molt curt per fer les reclamacions.
2. El seu ajudant l'ha (suplir) amb tanta eficàcia mentre era fora que l'empresa ha decidit contractar-lo.
3. Quants fulls has (imprimir)?
4. No se m'havia (ocórrer) que podien ser cosins.
5. A l'acte de presentació, he (seure) a la primera fila.
6. No m'han (cabre) tots els expedients a l'arxivador.
7. Per fi li han (aparèixer) els informes que buscava.
8. No hem (ser) a temps de citar tots els testimonis.

13. Completeu aquestes frases condicionals amb la forma verbal adient.

1. Si li (escriure) una postal, l'àvia us ho hauria agraït.
2. Podries guanyar tots els rivals si (córrer) una mica més ràpid.
3. Si hagués sabut que em podien desnonar, (pagar) abans.
4. Si demà (perdre, nosaltres) el judici, haurem de pagar una multa.
5. Si la moto (estar) en millors condicions, segur que me la compraria.

14. Escriviu les formes que falten per acabar la sèrie.

Infinitiu	Pres. ind. 1a sing.	Pres. ind. 1a plural	Pres. subj. 1a plural	Gerundi	Participi
<i>combatre</i>	<i>combato</i>	<i>combatem</i>	<i>combatem</i>	<i>combatent</i>	<i>combatut</i>
córrer					
		concebem			
pertànyer					
				percehent	
difondre					
incloure					
			capiguem		
resoldre					

15. Ompliu els buits amb les formes de les perfrasis d'obligació o de probabilitat adients.

1. El denunciat complir amb l'obligació de presentar-se al judici.
2. El jurat ja haver pres una decisió.
3. No que presentis el carnet d'identitat.
4. L'imputat aclarir al magistrat si va participar en el robatori.
5. La imposició de mesures penals alternatives valorar amb molta prudència.
6. que fóssiu puntuals.
7. No ser cert que l'hagin inculpat.
8. Ja no venir, si a hores d'ara no ha arribat.
9. Pel que fa a les penes imposades, indicar que no arriben al 3%.

16. Corregiu les frases següents quan sigui necessari.

1. Si haguessin aprovat els pressupostos, els haguéssim gestionat immediatament.
2. Els alumnes tenen que assistir obligatòriament a les 40 hores de pràctiques.
3. És precís que portis els expedients al despatx del secretari abans de les dotze.
4. Seria el mes de juliol passat quan es va inaugurar el Servei d'Atenció a l'Usuari.
5. El rètol deia: no fumar.
6. Serà el repartidor qui ha vingut.
7. Vénen treballant en aquesta qüestió des de l'any 1993.
8. D'haver-se sapigut que no es feia la reunió, no hauríem vingut.
9. Al començar el judici, s'han de cridar tots els testimonis.
10. Hi va haver un gran nombre de visitants, provocant l'enfonsament de la torre.
11. Finalment, concloure que no es pot admetre la petició respecte a la custòdia del fill.

LES FUNCIONS SINTÀCTIQUES

Subjecte (S)

En el tema de l'oració, en parlar dels seus components bàsics, ja vam avançar les característiques principals del subjecte. Recordem-les:

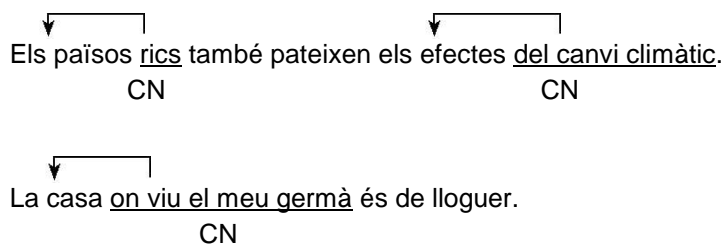
<p>Definició</p>	<p>És allò (persona, animal o cosa) de què declarem o prediquem alguna cosa.</p>	<p><u>El jutge</u> ha dictat sentència. S</p> <p><u>El teu gat</u> és molt esquerp. S</p> <p><u>Aquest llum</u> fa pampallugues. S</p>
<p>Característiques</p>	<p>Sol anar al davant del verb, tot i que pot aparèixer darrere seu.</p> <p>Pot no aparèixer (subjecte elidit).</p> <p>Hi pot haver oracions sense subjecte quan el verb és impersonal.</p> <p>En les passives perifràstiques la funció de S la fa el complement directe de l'oració activa i el S de l'oració activa passa a fer la funció de complement agent.</p>	<p>Ha arribat <u>el tren de les nou</u>. S</p> <p>No ha vingut, <u>la teva mare</u>. S</p> <p>Calleu! (vosaltres) S elidit</p> <p>Es viu bé a pagès.</p> <p>És massa tard.</p> <p>Plou molt.</p> <p>Hi ha procediments pendents d'arxivament.</p> <p><u>La policia</u> va detenir <u>uns delinqüents</u>. S V CD</p> <p><u>Uns delinqüents</u> foren detinguts <u>per la policia</u>. S pacient V C. agent</p>
<p>Com l'identifiquem</p>	<p>Concorda amb el verb en nombre i persona.</p> <p>Aquesta regla ens pot ser especialment útil en els casos en què el S apareix darrere del verb, en la posició que ocuparia un complement directe, per poder diferenciar-lo d'aquest últim.</p>	<p><u>L'ovella menja</u> herba del prat. S V</p> <p><u>Les ovelles mengen</u> herba del prat. S V</p> <p>M'<u>agraden</u> molt <u>els teus dibuixos</u>. V S</p> <p>M'<u>agrada</u> molt <u>el teu dibuix</u>. V S</p>

La funció de S la poden realitzar un sintagma nominal, un pronom fort o feble, un infinitiu o una oració.

<u>La Sònia</u> treballa en un bufet d'advocats.	(sintagma nominal amb funció de S)
S	
<u>Vosaltres</u> heu confós l'electorat.	(pronom fort amb funció de S)
S	
D'expedients, <u>n'</u> han entrat?	(pronom feble amb funció de S)
S	
M'agrada molt <u>llegir</u> .	(infinitiu amb funció de S)
S	
<u>El noi de qui em parles</u> és bomber.	(oració amb funció de S)
S	

Complement del nom (CN)

El nom, com a nucli d'un sintagma nominal, pot anar acompanyat d'un o més adjectius, d'un sintagma preposicional o d'una oració de relatiu que el complementin. Aquests elements fan la funció de complement del nom.

Complement directe (CD) i complement indirecte (CI)

Recordeu que anomenem **verbs transitius** els verbs que necessiten la presència d'un CD per tenir un significat complet; els que no la necessiten s'anomenen **verbs intransitius**.

Fixeu-vos en aquests dos exemples:

Els nens han visitat.
Els nens han visitat la Catedral de Girona.

La primera frase és agramatical perquè el verb és transitiu i, per tant, li fa falta un CD per completar el seu significat.

Repassem, a continuació, algunes de les característiques que diferencien el CD i el CI:

<u>Li</u> agrada molt anar al cinema. CI	(pronomen feble amb funció de CI)
Explica'm <u>per què heu arribat tard</u> . CD	(oració amb funció de CD neutre: equival a <i>això</i>)
Tinc bombons <u>per a qui en vulgui</u> . CI	(oració amb funció de CI)

Les interferències del castellà ens han portat a considerar intransitius verbs que en realitat són transitius i a considerar transitius verbs que són intransitius. En aquests casos és fàcil confondre el CD i el CI.

Són transitius verbs com *ajudar, amenaçar, atendre, avisar, citar, elegir, escollir, escoltar, estimar, obligar, saludar, veure* i *visitar*. En aquests casos el verb regeix o demana un CD, el qual – recordem-ho– no pot anar introduït per cap preposició.

En Joan ha amenaçat a en Pau a la sortida de l'escola.
En Joan ha amenaçat en Pau a la sortida de l'escola. (verb transitiu)

En canvi són intransitius *agradar, avortar, callar, córrer, treballar, telefonar, esmorzar, dinar, berenar* i *sopar*, entre altres. En aquests casos el verb no pot aparèixer mai seguit d'un CD.

Avui he telefonat la Núria.
Avui he telefonat a la Núria. (verb intransitiu)

He dinat llenties.
He menjat llenties per dinar. (verb intransitiu)

Hem recorregut la sentència.
Hem recorregut contra la sentència. (verb intransitiu)

No obstant això, hem de tenir en compte que una bona part de verbs tant es poden usar transitivament com intransitivament, depenent del significat que tinguin dins el context en el qual apareixen.

Aquest advocat crida molt durant els judicis. (cridar: fer crits;
intransitiu) V
L'advocat ha cridat els testimonis perquè compareguin a la sala. (cridar: avisar;
transitiu) V CD

Remarques sobre el CD i el CI

El CD i el CI poden aparèixer junts en una mateixa frase:

He portat flors a la meva mare.
CD CI

El CD pot no aparèixer quan el verb transitiu té un significat complet amb CD o sense. En aquests casos es tracta de verbs que es poden usar en un sentit absolut.

El teu fill parla l'alemany amb molta claredat. (amb CD)
El teu fill parla amb molta claredat. (sense CD)

Si destinatari de l'acció i objecte de l'acció coincideixen, la funció de CD recau sobre el destinatari sempre que no expressem l'objecte.

En Pere ha pentinat la Núria / En Pere es pentina (no expressem l'objecte: els cabells)
 CD CD
 (destinatari) (destinatari)

Si expressem l'objecte, el destinatari passa a fer la funció de CI.

En Pere ha pentinat els cabells a la Núria / En Pere es pentina els cabells
 CD CI CI CD
 (objecte) (destinatari) (destinatari) (objecte)

Complement preposicional (CP)

Hi ha verbs que completen el seu significat amb un complement semblant al directe (ja que també expressa l'objecte en què recau l'acció) però que va introduït per una preposició. Són complements que regeixen els anomenats verbs preposicionals o de règim verbal i el complement que regeixen s'anomena complement preposicional o de règim verbal.

Ha après a nedar en poc més d'una setmana.
 CP

Ens hem descuidat d'agafar el paraigua.
 CP

Confieu en mi.
 CP

La Núria no s'avé gens amb la Marta.
 CP

S'interessa per tot el que diuen les revistes del cor.
 CP

Els terroristes van atemptar contra un comboi d'ajuda humanitària.
 CP

A continuació us donem una llista dels principals verbs preposicionals:

a	de	en	amb	contra
accedir a acostumar-se a arriscar-se a atenir-se a atrevir-se a contribuir a decidir-se a dedicar-se a exposar-se a limitar-se a negar-se a obligar a	abstenir-se de adonar-se de aprendre de burlar-se de dubtar de oblidar-se de parlar de penedir-se de queixar-se de recordar-se de riure's de saber de	afanyar-se en col·laborar en complaure's en confiar en consistir en convertir en entossudir-se en insistir en participar en pensar en tardar en tenir interès en vacil·lar en	amençar amb anar amb compte amb comptar amb conformar-se amb trobar-se amb fer-se amb	recórrer contra apel·lar contra

Més endavant veurem com la preposició que introdueix els complements preposicionals pot canviar davant d'infinitiu (*en* i *amb* es canvien per *a* o *de*) o bé desapareix –cau– davant de la conjunció *que*.

Atribut (Atr.)

Anomenem atribut el complement que expressa una característica atribuïda al subjecte amb el lligam d'un verb copulatiu (*ser*, *estar*, *semblar* o *parèixer*).

Aquestes flors són de paper.

Atr.

El testimoni estava nerviós.

Atr.

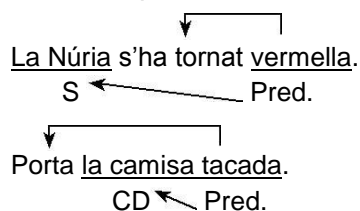
Amb aquests cabells, sembles un espantall.

Atr.

La funció d'atribut la pot realitzar un sintagma nominal, un adjectiu o un sintagma preposicional i, quan la fa un adjectiu, concorda amb el subjecte en gènere i nombre.

Complement predicatiu (Pred.)

Respon a la pregunta *com?* És l'adjectiu o substantiu que completa simultàniament el verb (predicatiu, no copulatiu) i el subjecte o el complement directe.

Si la funció la realitza un adjectiu, concorda en gènere i nombre amb el subjecte o el complement directe que complementa.

Com que apareix amb verbs predicatius, és impossible confondre'l amb l'atribut.

El vigilant és molt tranquil. (verb copulatiu: *és*)

Atr.

El vigilant ha actuat molt tranquil. (verb predicatiu: *ha actuat*)

Pred.

Però sí cal vigilar a no confondre'l amb el complement circumstancial de manera, que, si bé també respon a la pregunta *com?*, té per resposta un adverbi, no un adjectiu.

Aquest bolígraf escriu bé.

↖ CCM

Tampoc l'hem de confondre amb el complement del nom. En aquests casos, diferenciarem el predicatiu del complement del nom perquè l'adjectiu amb funció de predicatiu es pot situar davant del nom sense que la frase resulti agramatical.

Hem rebut el correu obert .	(Pred.)
Hem rebut obert el correu.	(Pred.)
S'ha comprat la brusa vermella .	(CN)
S'ha comprat vermella la brusa.	(CN)

Complement circumstancial (CC)

Completa el verb o tot el predicat indicant-ne les circumstàncies.

Aquest locutor de ràdio parla <u>malament</u> .	CC manera
L'Estel i jo vam anar <u>al teatre</u> .	CC lloc
L'accident va ocórrer <u>la nit del dijous</u> .	CC temps
L'Eduard ha marxat <u>amb els seus cosins</u> .	CC companyia
He arribat tard <u>per culpa dels embussos que hi ha a la variant</u> .	CC causa
Hem decorat l'habitació <u>amb garlandes de colors</u> .	CC instrument
Aquesta nena menja <u>poquíssim</u> .	CC quantitat

Aquesta funció la pot realitzar un sintagma nominal o preposicional, un adverbí o locució adverbial, un pronom feble o una oració subordinada.

► EXERCICIS

1. Indiqueu quina funció sintàctica realitzen els elements subratllats en les oracions següents: S o CD. Tingueu en compte que el S sempre concorda amb el verb.

1. Camina molt a poc a poc, la Montse.
2. Cada matí pentina les nenes.
3. A l'aeroport acaben d'aterrar dos avions provinents de Londres.
4. Ja ha arribat tothom.
5. No suportó els programes d'esports.
6. No li agrada el teatre musical.

2. Completeu cadascuna de les frases següents amb l'opció que considereu correcta, tenint en compte que els CD per norma general no van precedits de preposició i que els CI sí.

1. L'Andreu s'estima (la Mireia / a la Mireia) amb deliri.
2. M'agradaria telefonar (l'Esteve / a l'Esteve).
3. Hem citat a judici (l'imputat / a l'imputat).
4. Escolta bé (el teu advocat / al teu advocat) abans de prendre una decisió.
5. L'Estel esperava (el seu pare / al seu pare).
6. No molesteu (els companys / als companys).
7. El llop es va menjar (la Caputxeta / a la Caputxeta).
8. Aquestes coses no agraden (ningú / a ningú).

3. Indiqueu si els elements subratllats de les frases següents fan funció d'Atr., Pred. o CC de manera.

1. La Montse i l'Ester van tornar junes de Barcelona.
2. En Lluís semblava esperitat quan marxava cap a casa.
3. Sóc el redactor en cap d'aquest diari.
4. L'home va sortir d'amagat de la botiga.
5. El pare ha acabat malalt per culpa dels bancs.
6. La campanya de recollida d'aliments ha funcionat força bé.
7. M'he posat el vestit arrugat.
8. Està nerviosa a causa del judici.

4. Indiqueu la funció sintàctica que realitzen els elements subratllats en les oracions següents.

1. Avisa'm quan arribi la teva mare.
2. Ja ens hem desempallegat de la nevera vella.
3. Han arribat dos funcionaris nous.
4. A en Robert no li agraden gens les pel·lícules de terror.
5. Em sap greu que t'hagis enfadat.
6. Hem vist el teu professor aquest matí en sortir de classe.
7. Aquesta actriu, que s'acaba de divorciar, ha fet molt poques pel·lícules.
8. Aviat seran vacances.
9. El Barça va guanyar el partit per la mínima.
10. En Jordi parla massa de vegades.
11. L'ha molestat que no tinguessis en compte les seves propostes.
12. En Jordi es creu l'ànima del grup.
13. El cap de setmana passat vam viatjar a Roma.
14. Tinc el vostre advocat al telèfon.
15. Hem pintat la façana amb la pintura que ens ha deixat el veí.

ELS PRONOMS FEBLES

Els pronoms febles són elements formats per una síl·laba àtona que es pronuncien junt amb el verb. La seva funció principal és substituir elements sintàctics de la frase a fi de no repetir-los.

He vist **el teu germà**. Tu **l'**has vist? (*l'* substitueix *el teu germà*)

Tot i això, també poden formar part del mateix verb i llavors no substitueixen cap element: és el cas dels verbs pronominals com *veure-hi*, *adonar-se*, *ballar-la*, etc. En aquest cas el pronom no té funció sintàctica.

La majoria dels pronoms poden presentar fins a quatre formes diferents.

	Singular				Plural		
1a pers.	me	m'	em	'm	nos	ens	'ns
2a pers.	te	t'	et	't	vos	us	
3a pers.	lo	l'	el	'l	los	els	'ls
	la	l'			les		
	ho						
	li	(hi)			los	els	'ls
adverbials	se s' es 's						
	ne n' en 'n						
	hi						

Per saber quina forma hem d'usar, hem de tenir en compte la posició que ocupen en relació amb el verb i en combinació amb altres pronoms.

	Pronoms	Ús	Exemples
Forma reforçada	em, et, es, ens, us, el, els, en	· Davant d'un verb començat en consonant · Davant d'un verb començat en vocal o en <i>h</i> si el pronom no té forma elidida · Darrere del verb quan l'hem de col·locar darrere d'un altre pronom feble	<u>es</u> pentina <u>ens</u> endarrerim endugueu-vos- <u>els</u>
Forma plena	me, te, se, nos, vos, lo, los, li, la, les, ho, en, hi	· Darrere d'un verb acabat en consonant o en diftong · Davant d'un altre pronom feble	cansar- <u>se</u> mireu- <u>vos</u> <u>te</u> la quedes <u>me'</u> l dónes
Forma elidida	m', t', s', l', n'	· Davant dels pronoms febles <i>hi</i> i <i>ho</i> i d'un verb començat en vocal o en <i>h</i>	<u>t'</u> ho perds <u>m'</u> instal·lo
Forma reduïda	'm, 't, 's, 'ns, 'l, 'ls, 'n	· Darrere d'un verb o d'un altre pronom feble acabats en vocal, no en diftong	estimi <u>l</u> treure-la <u>n</u>

Col·locació dels pronoms febles

<ul style="list-style-type: none"> · Els pronoms febles es col·loquen o tots davant del verb o tots darrere del verb. · Normalment s'escriuen davant del verb, però si el verb és un imperatiu o un infinitiu van sempre al darrere i si es tracta del passat perifràstic o d'una perífrasi verbal poden anar tant al davant com al darrere. · Si el pronom o la combinació de pronoms van al darrere del verb, han d'anar units entre si per mitjà de guionets, d'un apòstrof o d'una combinació d'un apòstrof i guionets. · Si el pronom o la combinació de pronoms van davant del verb, no es poden unir entre ells o amb el verb per mitjà de guionets. Només s'hi pot fer servir l'apòstrof. 	<p><u>Me la</u> dóna. Dóna-<u>me-la</u>.</p> <p><u>Et</u> sento bé, Núria. Tanca-<u>la</u>, la porta.</p> <p><u>Els</u> vaig esperar. Vaig esperar-<u>los</u>.</p> <p><u>N'</u>ha de menjar, de pa. Ha de menjar-<u>ne</u>.</p> <p>Porta-<u>la-hi</u>. Agafa'<u>ns</u>. Dóna'<u>ls-en</u>. Mengeu-<u>vos-l'hi</u>.</p> <p><u>Li</u> he telefonat. <u>L'hi</u> portaré. <u>Te</u> l'amago. <u>Us les hi</u> deixaré.</p>
---	---

Ús de l'apòstrof

<ul style="list-style-type: none"> · Tenint en compte que l'apòstrof marca l'elisió d'una vocal, cal escriure'l tan a la dreta com sigui possible. · Ara bé, la combinació <i>el + en</i> és <i>l'en</i> i no pas <i>le'n</i>, ja que la forma <i>*le</i> no existeix. · El pronom <i>la</i> no s'apostrofa davant de verbs que comencen amb <i>(h)i</i> o <i>(h)u</i> àtones · Les combinacions <i>la hi</i>, <i>li hi</i>, <i>li ho</i> i <i>se us</i> no s'apostrofen mai. 	<p>Va emportar-<u>se'</u>. Te <u>n'</u>has d'anar.</p> <p>No puc treure-<u>l'en</u>.</p> <p><u>La</u> instal·lem allà? <u>La</u> humidifiquen.</p> <p><u>La hi</u> va portar. <u>Li hi</u> van fer tastar el vi. <u>Li ho</u> comunicaré demà. <u>Se us</u> respecta molt.</p>
---	--

Funcions dels pronoms febles

Subjecte (S)		
<p>En una frase amb el verb intransitiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Quan és indeterminat (és a dir, no duu cap determinant) · Quan és determinat per un quantificador o l'indefinit (només se substitueix el nucli del S) 	<p>en</p> <p>en</p>	<p>Ahir van entrar <u>expedients nous</u>, però avui no n'han entrat. No te'n surten, <u>de cabells blancs</u>.</p> <p>Ha descarrilat <u>un tren</u>; feia un any que no en descarrilava cap.</p>
<p>En aquestes frases el subjecte acostuma a aparèixer darrere del verb i no al davant.</p>		

Complement del nom (CN)		
· Introduït per la preposició <i>de</i>	en	He perdut l'adreça <u>de la Sònia</u> . En tens el telèfon?

Complement directe (CD)		
· Quan és indeterminat (és a dir, no duu cap determinant)	en	Abans menjava <u>fruita</u> cada dia, però ara no en menja mai.
· Quan és determinat per un quantificador o l'indefinit (només se substitueix el nucli del CD)	en	Hem citat <u>dos testimonis</u> a judici i n'havíem de citar sis .
· Quan és neutre (equival a <i>això</i> o <i>allò</i> o és una oració introduïda per <i>que</i>)	ho	Emporta't tot <u>el que sigui teu</u> . Emporta-t' ho tot.
· Quan es refereix a la 1a persona gramatical	em ens	En Carles em va acompanyar al museu.
· Quan es refereix a la 2a persona gramatical	et us	Vaig cridar- te i no em vas contestar.
· Quan és reflexiu, referit a la 3a persona gramatical	es	Per carnaval no es disfressen mai.
· Quan és determinat (per un article, un demostratiu o un possessiu)	el la els les	T'he cosit <u>el vestit nou</u> i te l'he deixat a sobre el llit.

Complement indirecte (CI)		
· Quan es refereix a la 1a persona gramatical	em ens	Demà em tallaré els cabells.
· Quan es refereix a la 2a persona gramatical	et us	No us ho dirà mai.
· Quan es refereix a la 3a persona gramatical		
a) Com a reflexiu	es	S' està netejant les sabates.
b) Com a determinat (per un article, un demostratiu o un possessiu)	li els	Compteu- li les faltes d'assistència. Els indicarem el camí si no el troben.

Complement preposicional (CP)		
· Quan és introduït per la preposició <i>de</i>	en	Tot just ara s'adonen <u>de la seva absència</u> . No se n' han adonat durant dies.
· Quan és introduït per altres preposicions	hi	No s'interessa gens <u>pels estudis</u> . De fet no s'hi ha interessat mai. Cada dia penso <u>en tu</u> . Nit i dia, hi penso.

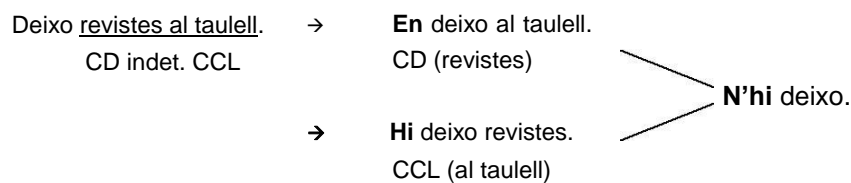
Atribut (Atr.)		
· Quan és indeterminat (l'atribut no duu article, demostratiu o possessiu, o bé és un adjectiu o una oració subordinada)	ho	La casa estava <u>deshabitada</u> . Jo no sabia que ho estava.
· Quan és determinat (per un article, un demostratiu o un possessiu)	el la els les	Semblen <u>els teus pares</u> . Els són?
· Quan el volem emfasitzar	en	Que en són, de <u>murris!</u>

Complement predicatiu (Pred.)		
· Si depèn dels verbs <i>fer-se, dir-se, elegir, nomenar</i> i semblants	en	S'ha fet <u>gran</u> . Se n' ha fet de cop.
· Si depèn de qualsevol altre verb	hi	Somiava <u>despert</u> . Hi somiava sovint.

Complement circumstancial (CC)		
· Si és un CC de lloc introduït per la preposició <i>de</i>	en	No hem sortit <u>de casa</u> en tot el matí. En tot el matí no n' hem sortit.
· Si és un altre tipus de CC (incloent-hi els CC de manera introduïts per la preposició <i>de</i>)	hi	Aquesta primavera viatjaré <u>a Costa Rica</u> . Hi viatjaran els teus cosins? <u>D'amagat</u> , hi fumava fins que el van enxampar.

Combinacions binàries de pronoms febles

Per combinar dos pronoms febles cal observar quins elements de l'oració volem substituir i determinar-ne la funció; tot seguit, determinar quin pronom correspon a cadascun dels dos elements i, finalment, combinar els pronoms.

Ordre de col·locació

A l'hora de combinar-los, l'ordre en què els col·loquem ha de ser el següent:

1r	2n	3r	4t	5è
Reflexiu	2a persona	1a persona	3a persona	Adverbials
CD, CI	CD, CI	CD, CI	CI	CD o atribut
se	te, us	me, ens	li, els	el, la, els, les ho

Pel que fa a les funcions sintàctiques, l'ordre dels pronoms és: CI + CD (o S) + altres complements.

L'lu es perd sempre la sèrie; jo no **me la** perdo mai.
CI CD

Quan trobi els expedients, ja **us els** portaré.
CI CD

T'ho dic perquè després no t'agafi per sorpresa.
CI CD

De diners, **se us en** queden
molts. pron. CI CD

Se te n'hi han apuntat, de nens, a
l'excursió? refl. CI S CP

Combinacions incorrectes o impossibles

Cal tenir en compte que les combinacions *en en*, *n'ho* i *hi hi* són incorrectes i que les combinacions *l'ho*, *la ho* i *les ho* és impossible que es produeixin. En els tres primers casos només podrem pronominalitzar un dels dos complements.

He agafat iogurts de la nevera → **N'**he agafat de la nevera. O bé: **N'**he agafat iogurts.
CD CC CD (iogurts) CC (de la nevera)

He portat això del rebost. → **Ho** he portat del rebost. O bé: **N'**he portat això.
CC CC CD (això) CC (del rebost)

Aniré al teatre amb en Joan → **Hi** aniré amb en Joan. O bé: **Hi** aniré al teatre.
CC CC CC (al teatre) CC (amb en Joan)

La combinació *li + el, la, els o les*

Quan en una combinació binària el CI està representat per *li* i el CD per *el, la, els o les*:

- a) S'inverteix l'ordre de col·locació, de manera que primer hi va el CD i després el CI.
- b) El pronom *li* es converteix en *hi*.

CI CD CD CI

Li + el = **l' hi** He portat l'anorac per a en Joan. Posa-**l'hi** si sortiu perquè fa fred.
 ↓ ↓
 l'abric a en Joan

Li + la = **la hi** L'Ester no va presentar la sol·licitud. **La hi** vaig presentar jo perquè ella estava de viatge.
 ↓ ↓
 la sol·licitud a l'Ester

Li + els = **els hi** He reservat els bitllets per al pare. **Els hi** tindran a l'agència fins a dos dies abans de la sortida.
 ↓ ↓
 els bitllets per al pare

Li + les = **les hi** La farmacèutica m'ha venut les medecines tot i no portar les receptes. Porta-**les-hi** aquesta tarda mateix.
 ↓ ↓
 les receptes a la farmacèutica

En el català que es parla al País Valencià no es produeix aquesta alteració i la combinació utilitzada és *li'l, li la, li'ls i li les*.

El viatjant ha oblidat les mostres per al client. → El viatjant **li les** ha oblidat.
 ↓ ↓
 CD CI per al client les mostres

La combinació els + hi

Aquesta combinació, *els hi*, representa sempre dos complements, que poden ser:

CD + CI He comprat els còmics per a en Lluís. → **Els hi** he comprat.
 CD CI CD CI

CI + CC Telefonaré als meus tiets al vespre. → **Els hi** telefonaré.
 CI CC CI CC

CD + CC Vam acostar els pares a l'estació. → **Els hi** vam acostar.
 CD CC CD CC

CD + Pred. Porto els pantalons esparracats. → **Els hi** porto.
 CD Pred. CD Pred.

CD + CP No animis els acusats a presentar al·legacions. → No **els hi** animis.
 CD CP CD CP

Li, l'hi, li hi

En la llengua escrita cal diferenciar aquestes tres combinacions, encara que en la llengua parlada es pronunciiïn igual o gairebé igual.

El pronom *li* substitueix sempre un sol element de l'oració, que fa de CI singular. En aquestes oracions el CD normalment hi és explícit:

Li hem agafat les claus del cotxe.
CI CD

La combinació *l'hi* substitueix sempre dos elements de l'oració, que poden representar:

CD + CC L'ós de peluix, a les escombraries, no l'hi vull llençar.
CD CC CD CC

CD + CI He comprat aquest llibre per a en Lluc. **L'hi** regalaré per Sant Jordi.
CD CI CD CI

CD + Pred. Torna'm el jersei intacte. La Bel no me **l'hi** va tornar.
CD Pred. CD Pred.

CD + CP Van condemnar l'infractor a pagar una multa. **L'hi** van condemnar.
CD CP CD CP

En el cas de *li hi*, ja sabem que *li* només pot substituir un CI de 3a persona, i *hi*, en aquests casos, normalment substitueix un CC. Per tant, aquest *li* mai el podrem apostrofar (si ho féssim, el podríem confondre amb el CD, com en els exemples del paràgraf anterior). En aquests casos, també hi sol aparèixer explícit el CD.

Amaguem-l'hi el mòbil.
Amaguem-**li-hi** el mòbil. [a en Josep dins el
calaix] CI CC CD CI CC

La combinació *ho + hi*

Quan en una combinació binària el CD està representat per *ho* i el CP o CC per *hi*, la combinació resultant és *l'hi*.

Trametem tot això a l'Audiència → **L'hi**
trametem. (ho) CD (hi) CC

Errors més comuns

a) No s'ha d'afegir el pronom *hi* a un altre pronom si només se substitueix un sol complement.

b) Compte amb els pleonasmes. Si el pronom és anteposat a l'element que afecta, cal posar-hi una coma.

Demanaré l'acta als membres de la comissió. Els hi demanaré l'acta.
Els demanaré l'acta.

Hi va anar molt poca gent, **al teatre**.
No se n'ha adonat, **del que ha passat**.
Se m'**hi** ha fet un blau, **al colze**.

Però si l'element es desplaça al començament de la frase cal repetir-lo obligatòriament per mitjà d'un pronom feble, i generalment no cal separar-lo de la resta de la frase amb una coma.

c) No s'ha de repetir el pronom *hi*.

d) Si hi ha un pronom relatiu, no s'hi ha d'afegir cap pronom feble.

e) No s'ha d'utilitzar el pronom *en* quan hi ha el nom al qual substitueix. Aquest error és molt habitual amb el verb *haver-hi*.

f) Quan el pronom *en* equival a un possessiu, solament s'ha de fer servir el pronom.

g) Els verbs preposicionals han d'anar acompanyats **sempre** del complement que regeixen o del pronom que el substitueix. Així doncs, quan el complement preposicional funciona com a complement de dos verbs alhora, hem de recordar-nos de substituir-lo pel pronom a la segona frase o proposició.

h) Alguns verbs pronominals incorporen pronoms que no fan cap funció sintàctica però que els donen un significat diferent. També poden formar part de certs modismes.

haver-hi (≠ haver)

anar-se'n (≠ anar)

tocar-hi (≠ tocar)

caure-hi (≠ caure)

sentir-hi (≠ sentir)

A la Dolors li hem de donar una bona notícia. **A la reunió hi** va assistir tothom.

Hi vaig anar-hi.

Vaig anar-**hi**. / **Hi** vaig anar.

És un tema del qual n'haurem de parlar.

És un tema **del qual** haurem de parlar.

Volia apuntar-se al curs, però ja n'hi havia massa inscrits.

Volia apuntar-se al curs, però ja hi havia massa inscrits.

He donat l'informe al director, que n'estudiarà la seva validesa.

He donat l'informe al director, que **n'**estudiarà la validesa.

Podeu anar a la inauguració, perquè esteu tots convidats.

Podeu anar a la inauguració, perquè **hi** esteu tots convidats.

Havia massa gent.

Hi havia massa gent.

La guineu quan no les pot haver diu que són verdes.

L'Helena s'ha anat / ha anat. L'Helena **se n'**ha anat. Vaig anar a Sidney.

No li feu cas; no veieu que no toca?

No li feu cas; no veieu que no **hi** toca? No toqueu el gos, que va brut!

Es deia Rafel, però llavors no vaig caure. Es

deia Rafel, però llavors no **hi** vaig caure.

Vaig rrelliscar amb una pell de plàtan i vaig caure.

No sent; és sord.

No **hi** sent; és sord.

No sento el que em dius.

sortir-se'n (≠ sortir)

ï) Cal distingir quan el pronom es forma part d'un verb pronominal (i no fa, doncs, cap funció sintàctica) i quan és reflexiu (i fa una funció sintàctica determinada).

Quan és reflexiu pot fer funció de CD i CI. Per saber quina funció fa el pronom que l'acompanya sempre podem substituir-lo per *el*, *la* o *li*.

j) S'ha de posar el pronom *en* quan se substitueix un complement directe sense article.

k) Cal recordar de posar el pronom *en* quan se substitueix un complement introduït per la preposició *de*.

l) La forma *lis* que s'utilitza per al CI no és correcta, i cal substituir-la per *els*, *los* o *'ls*.

Aquestes formes són les mateixes tant per al masculí plural com per al femení plural.

m) Els verbs *telefonar*, *trucar* i *escriure* s'usen intransitivament davant d'un complement de persona i, per tant, aquest complement és un CI i no un CD. Hem d'usar, doncs, el pronom feble que els correspon.

n) El pronom *li* només es pot referir a persones, per tant, no s'ha d'usar en comptes del pronom *hi* quan es fa referència a éssers inanimats.

o) Per referir-nos a la 1a i 2a persona del plural, cal utilitzar els pronoms *-nos* i *-vos* en comptes de *-se*. En la llengua oral tampoc no és recomanable d'utilitzar-los.

p) No és admissible, en la llengua escrita, que infinitius com *convèncer*, *conèixer*, etc., i els imperatius com *digues* seguits d'un pronom perdin la consonant final i el pronom es redueixi. En la llengua oral, en canvi, s'admet aquesta reducció.

Era un problema difícil, però m'he sortit.
Era un problema difícil, però **me n'**he sortit.
El cotxe va sortir de la carretera a causa de la pluja.

S'ha oblidat d'agafar les claus.
Sense funció (V. pronominal)

La Núria **es** fa el menjar.
CI (V. reflexiu)

En Pere **es** pentina. → En Pere **el/la** pentina. (funció CD)

S'ha posat el vestit. → **Li** ha posat el vestit. (funció CI)

El jutge dictava moltes sentències de separació; ara ja no dicta tantes.

El jutge dictava moltes sentències de separació; ara ja no **en** dicta tantes.

Venim del cinema; també veniu?
Venim del cinema; també **en** veniu?

Lis vaig donar les gràcies.

Els vaig donar les gràcies.

M'agrada no haver-lis d'insistir.

M'agrada no haver-**los** d'insistir.

Els vaig donar les gràcies.

Vaig donar les gràcies als assistents.

Vaig donar les gràcies a les assistents.

Telefona a l'advocat. → Telefona-**li**.

Truca a les tietes. → Truca'**ls**.

He d'escriure al meu sogre. → **Li** he d'escriure.

Al meu fill, **li** dedico molt de temps.

A la dansa, **hi** dedico molt de temps.

Agafeu-se bé, que caureu.

Agafeu-**vos** bé, que caureu.

Vegem-se demà per dinar.

Vegem-**nos** demà per dinar.

Vaig convence'l que ens hi acompanyés.

Vaig convèncer-lo que ens hi acompanyés. Digues'm com hi puc arribar.

Digues-me com hi puc arribar.

► EXERCICIS

1. Substituiu el complement subratllat pel pronom feble corresponent i digueu quin tipus de complement és: CD o CI.

*En Sergi beu rom amb cola. → En Sergi **en** beu.*
CD

1. Han enviat per fax propostes noves.
2. Saps si el jutge ha deixat cap encàrrec per a mi?
3. Escriu cartes als presos des de fa molts anys.
4. Telefona al teu germà al despatx.
5. S'ha acostumat a escridassar els empleats per qualsevol cosa.
6. El lladre va amenaçar l'empleat del banc amb un ganivet.
7. Per què pegueu a aquesta nena?
8. Vaig esperar la núvia prop de dues hores davant l'altar.
9. Vam denunciar els veïns i ara ens amenacen.
10. Recorda a en Pau que hem de ser puntuals.

2. Digues quina funció fan els pronoms febles subratllats (CD o CI). Transformeu, si cal, la frase seguint l'exemple següent per esbrinar-ho.

*No us sento gaire bé. → No **el** sento gaire bé. (el: CD; per tant, us: CD)*

1. Em tremolen les mans.
2. Fa molts anys que no es veuen.
3. T'he explicat més d'una vegada que no has d'obrir la nevera descalç.
4. Renteu-vos les dents abans d'anar a dormir.
5. S'ha deixat les claus a dins el cotxe i ara no el pot obrir.
6. Amaguem-nos darrere la porta!
7. Us ho ha dit perquè no l'atabaleu més.
8. No et sento amb tot aquest soroll.
9. No us sento la veu amb tot aquest soroll.
10. Sap que m'importa molt el que li passa.

3. Indiqueu la funció dels complements subratllats (atribut, predicatiu o complement circumstancial de manera) i substituïu-los pel pronom feble corresponent.

1. L'hivern és cru a Praga.
2. Robert Redford es conserva bé per l'edat que té.
3. El detingut tenia els fills amagats en un soterrani.
4. L'han elegit president de la nova junta.
5. La Teresa escoltava impertèrrita el professor mentre la sermonejava.
6. A casa seva són del morro fort.
7. Volem en Jordi com a representant de la companyia.
8. No cal anar de genolls a la peregrinació.
9. Parlar de París és parlar de la torre Eiffel.
10. Sembla amoinada, la teva mare.

4. Substituïu els complements circumstancials i preposicionals subratllats i digueu quin tipus de complement són.

1. Els meus cosins han marxat de viatge.
2. No he parlat mai de tu amb els teus pares.
3. No he parlat mai de tu amb els teus pares.
4. T'hauràs desfet d'això quan torni?
5. M'he penedit sempre d'haver-lo abandonat.
6. M'he penedit sempre d'haver-lo abandonat.
7. Camino molt quan surto d'excursió.
8. Camino molt quan surto d'excursió.
9. S'ha acostumat a dormir de dia.
10. La Núria es mira la gent de reüll.

5. Substituïu la part subratllada pel pronom feble corresponent. Vigileu els apòstrofs quan ajunteu els pronoms.

Em menjo el pastís. → Me'l menjo.

1. Es riu de tothom.
2. Ens expliques el conte?
3. Li vam comprar croissants.
4. Em demana que hi vagi.
5. Us apartaré el tortell.
6. La separo de les altres.
7. Es casa amb ella.
8. L'envio a França.
9. Et recordes d'en Pol?
10. En trec el llibre.

6. Escriviu els grups de pronoms següents col·locant-los darrere del verb.

Ens els va trepitjar. → Va trepitjar-nos-els.

1. Se us va escapar.
2. Ens hi vam repenjar.
3. Els en podem donar.
4. Me'ls volia fer a mida.
5. Els les han de trametre.
6. Se li va aparèixer.
7. Li ho puc dir avui.
8. Ens en va portar tres.
9. Els hi podríeu enviar.
10. Els el volem regalar.

7. Passeu les frases de prohibició següents a d'altres d'imperatives afirmatives utilitzant la mateixa persona.

No ens ho digui. → Digui'ns-ho.

1. No li'n parlis.
2. No us hi mateu.
3. No els les treguis.
4. No me'n llegeixis més.
5. No els hi escrigueu.
6. No se'ls emprovin.
7. No ens ho portis fins demà.
8. No li ho compris.
9. No l'hi enredis.
10. No els la reservis.

8. Trieu la resposta adequada en cada cas segons la normativa.

1. El calendari? a dins l'armari, que ja l'agafaré.
 a) Deixa'm-el c) Deixa-me'l
 b) Deixa'm-lo d) Deixa-m'el

2. El ratolí és darrere la nevera i no podem treure.
 a) l'hi c) n'hi
 b) le'n d) l'en

3. El bany era moll? Jo no deixo mai.
 a) li'n c) li hi
 b) l'hi d) el hi

4. La Clara sempre arriba tard.
 a) Acostumeu-us-hi c) Acostumeu-vos-hi
 b) Acostumeu-s'hi d) Acostumeu's-hi

5. Quan arribin, la porta serà tancada. obriràs?
 a) Els la c) Les hi
 b) Els l' d) Els hi

6. El sopar, que ja era fred.
 a) vam menjar-nos-lo c) vam menja'ns-lo
 b) vam menja'ns-el d) vam menjar-nos-el

7. Hem rebut moltes queixes del professor de biologia. Tu també vols ?
 a) queixar-te'n c) queixar-t'hi
 b) queixar-te d) queixar-t'en

8. Vaig preguntar a la Maria si vindria demà i encara no m'ha contestat. Vols tu mateixa?
 a) preguntar-li-hi c) preguntar-l'hi
 b) preguntar-li-ho d) preguntar-s'ho

9. Si l'Albert et demana xocolata, una mica.
 a) dóna-l'en c) dóna-li'n
 b) dóna-l'hi d) dóna-n'hi

10. El portaveu català va presentar la dimissió, però el cap de partit no va acceptar.

- a) la hi c) li ho
b) l'hi d) el la

9. Completeu les frases següents amb les combinacions binàries adequades de pronoms febles segons la normativa.

1. Es va casar amb una dona estrangera, tot i que els seus pares van oposar..... fermament.
2. L'Emma ha encarregat unes flors per als seus parents de Castelló. farà arribar per missatger.
3. Et posaràs aquests pantalons? Jo no posaria mai!
4. En Joan se n'ha anat al despatx sense el portàtil. Si me'n dius l'adreça, portaré el portàtil ara mateix.
5. He reservat taula al restaurant. A l'Estel i la Núria, diré tan bon punt arribin a casa.
6. La bossa que et vas deixar al tren, va trobar després el revisor.
7. Se'm fa tard per portar els nens a escola. Porta..... tu.
8. M'he equivocat d'expedient i no he adonat fins que he baixat a la sala de notificacions.
9. Si no pots tornar el llibre a la Mercè, ja tornaré jo.
10. La mare em va demanar torrons d'Alacant i no vaig portar.

10. Esmeneu les frases següents quan la combinació *els hi* sigui incorrecta.

1. La Rut s'havia deixat els comprovants i jo els hi he anat a buscar.
2. Als meus parents els hi vam dir que marxàvem d'excursió.
3. La nena s'ha de quedar amb els meus sogres. Els hi portarem abans d'agafar l'avió.
4. Els llavis pintats, mai els hi he portat!
5. Tenim reunió amb els nous socis. Que volem rescindir el contracte, els hi direm tot just comenci la reunió.
6. He comprat xocolata. Als teus fills, els hi dono una presa?
7. Els meus alumnes no es creuen que el menjar ràpid sigui perjudicial per a la salut. Com els hi faries veure?
8. Els teus llibres ja són a casa. Els hi han portat aquest matí.
9. Estan interessats en aquest quadre. Els hi vas parlar tu?
10. Ja els hi he reparat, els ordinadors a la Marta.

11. Esmeneu les incorreccions de les frases següents pel que fa a l'ús dels pronoms febles.

1. Porta els cabells bruts? No m'estranya gens perquè sempre els porta.
2. La jutgessa ha decidit embarga'ls-hi els sous.
3. La Núria els hi va explicar tot fil per randa.
4. S'ha caigut de la cadira i no s'ha fet mal.
5. Notifiqueu-lis la resolució anterior.
6. No sabem si ens sortirem.
7. L'he telefonat des que vam discutir i no he aconseguit que me torni les trucades.
8. Tot i estar força constipada, vaig anar a l'excursió i hi vaig trobar-hi en Jaume.
9. Acostumeu-se'n a rentar-se les dents després de cada àpat.
10. Registreu l'escrit anterior i deixeu constància a les actuacions.
11. De tot això, dono compte al jutge.
12. Tothom diu que el fill de l'adroguer no toca gaire.
13. El llibre, emporta-t'el sense pensar-t'ho gaire o algú altre s'ho emportarà.
14. No sabré mai qui s'em va cruspir els bombons.
15. Finalment vaig arribar a Sort, on hi havia quedat amb la colla.

ELS PRONOMS RELATIUS

Hi ha quatre pronoms relatius invariables (*que, què, qui i on*), un de variable (*el qual, la qual, els quals, les quals*) i un de neutre (*la qual cosa / cosa que*).

Els pronoms relatius fan d'enllaç entre una oració principal i una subordinada, que pot ser substantiva o adjectiva. En les oracions subordinades adjectives el pronom relatiu, a més de fer la funció d'enllaç, representa dins de l'oració subordinada un element de l'oració principal, que anomenem *antecedent*.

El meu veí treballa en una immobiliària.

+

El meu veí és molt xerraire.

= El meu veí, **que** és molt xerraire, treballa en una immobiliària. Oració subordinada adjectiva
que = el meu veí

Tipus d'oracions de relatiu

Oracions de relatiu adjectives

Característiques:

- El pronom relatiu encapçala l'oració subordinada i l'enllaça amb l'oració principal.
- El pronom relatiu substitueix un element que ja ha aparegut en l'oració principal; és a dir, té un antecedent concret.
- El pronom relatiu té una funció sintàctica pròpia.
- L'oració subordinada adjectiva equival a un adjectiu.

Els alumnes **que** estalviïn podran anar de viatge de fi de curs. *que = els alumnes*
Subjecte
= *estalviadors* (adjectiu)

Les oracions de relatiu adjectives poden ser especificatives o explicatives. Les primeres són les que aporten una informació necessària de l'antecedent, mentre que les explicatives n'afegeixen una informació extra. Les subordinades adjectives explicatives es caracteritzen pel fet que van sempre entre comes.

Especificativa

Els testimonis que ja han declarat poden sortir de la sala.

[Determina quins són els testimonis que poden sortir de la sala: els que ja han declarat. Per tant, hi ha testimonis que encara no han declarat i que han de romandre-hi.]

Explicativa

Els testimonis, que ja han declarat, poden sortir de la sala.

[En aquest cas tots els testimonis poden sortir de la sala. El fet que ja hagin declarat és una informació addicional que no afecta el significat del missatge principal.]

Oracions de relatiu substantives

Característiques:

- El pronom relatiu o bé no té un antecedent concret en l'oració principal, o bé es refereix a un concepte general equivalent a un substantiu.
- El pronom relatiu té una funció sintàctica pròpia.
- L'oració subordinada substantiva equival a un substantiu.

Qui dia passa, any empeny.
qui = antecedent indeterminat Subjecte
 = per exemple, *la persona (que)* (substantiu)

Formes i funcions dels pronoms relatius

QUE	
Característiques	
<ul style="list-style-type: none"> • Es refereix a persones i a coses. <i>El xicot que surt amb la meua filla és un xarxó; va sempre mal engiponat. El curs que em va recomanar la Quima no m'ha agradat gens.</i> • S'utilitza <ul style="list-style-type: none"> a) en oracions substantives: precedit d'un article o d'un altre mot que el substantiva (<i>allò que</i>) <i>El que / Allò que has de fer és desaparèixer del mapa durant un temps.</i> b) en oracions adjectives, tant explicatives com especificatives: sense cap element que l'acompanyi <i>Les sentències, que estan traduïdes, tenen un senyal a l'encapçalament.</i> <i>Les sentències que estan traduïdes tenen un senyal a l'encapçalament.</i> • És equivalent al relatiu variable en les oracions adjectives explicatives, però no en les especificatives. <i>Les sentències les quals estan traduïdes tenen un senyal a l'encapçalament.</i> <i>Les sentències, les quals estan traduïdes, tenen un senyal a l'encapçalament.</i> 	
Funcions	
S	<i>La reclusa que ha fugit de la presó és una psicòpata perillosa.</i>
CD	<i>El document que adjunto a la demanda és la carta d'acomiadament.</i>
CCT	<i>El dia que es va celebrar el judici la demandada anava beguda.</i>
Remarques	
<ul style="list-style-type: none"> • Quan el pronom relatiu fa la funció de CCT és equivalent al relatiu variable precedit de la preposició <i>en</i> i a la forma <i>en què</i>. <i>El dia que / en el qual / en què es va celebrar el judici la demandada anava beguda.</i> • En les oracions de relatiu adjectives no és recomanable l'ús del relatiu <i>qui</i> en funció de subjecte o, precedit de la preposició <i>a</i>, de complement directe. <i>La Laura, qui és traductora, s'instal·larà definitivament a Berlín.</i> <i>La Laura, que / la qual és traductora, s'instal·larà definitivament a Berlín. Els testimonis, a qui han citat avui, han de comparèixer la propera setmana.</i> <i>Els testimonis, que / els quals han citat avui, han de comparèixer la propera setmana.</i> 	

- En les oracions de relatiu substantives no és correcte utilitzar el castellanisme **lo que* com a equivalent a *el que*.
Lo que has de fer és desaparèixer del mapa durant un temps.
El que has de fer és desaparèixer del mapa durant un temps.
- En les oracions de relatiu substantives la combinació article + *que* (substituïble per *aquell que*), precedida o no de preposició, és correcta quan hi ha un nom sobreentès.
Les sentències que estan traduïdes i les [sentències] que s'han de notificar tenen un senyal a l'encapçalament. Els psicòlegs han parlat del menor que atracava bancs i del [menor] que estafava àvies.

Aquesta combinació no és correcta en les oracions adjectives que tenen com a antecedent tota una oració. En aquest cas, hem d'utilitzar la variant neutra (*la qual cosa / cosa que*).
S'ha apujat el preu del petroli, el que repercutirà en l'economia del país.
S'ha apujat el preu del petroli, la qual cosa repercutirà en l'economia del país.
- És incorrecte utilitzar la forma *que* com a conjunció d'enllaç i acompanyar-la d'un pronom feble que substitueixi l'antecedent. És el que anomenem *relatiu col·loquial*.
He pres declaració a un home que li han incendiat el cotxe.
He pres declaració a un home a qui / al qual han incendiat el cotxe.

És un nen que tothom se'n riu pel seu espinguet.
És un nen de qui / del qual tothom es riu pel seu espinguet.
- No és correcta la combinació *preposició + *que*. La combinació correcta és preposició + *què* o preposició + article + *qual*.
El dia en que es va celebrar el judici la demandada anava beguda.
El dia en què / en el qual es va celebrar el judici la demandada anava beguda.

QUÈ

Característiques

- Es refereix a coses.
- Només s'utilitza en oracions adjectives, sempre precedit d'una preposició feble (*a, amb, de, en, per*).
- És equivalent al relatiu variable precedit d'una preposició.
El cas de què / del qual et parlo ha aixecat molta polseguera.

Funcions

- CP** *La còpia del DNI amb què acompanyo la sol·licitud és en blanc i negre.*
CAdj. *Ens va llegir l'informe mèdic de què se sent orgullós.*
CC *Els materials amb què treballo són altament inflamables.*

Remarques

- No són correctes les combinacions *preposició + article + *què / que*, *preposició + *que*. La combinació correcta és preposició + *què* o preposició + article + *qual*.
El cas del què / del que / de que et parlo ha aixecat molta polseguera.
El cas de què / del qual et parlo ha aixecat molta polseguera.

QUI

Característiques

- Es refereix a persones.
- S'utilitza
 - a) en oracions substantives: sol o bé precedit d'un article o d'un determinant, i acompanyat de preposició segons la funció sintàctica

Qui / El qui / Aquell qui per acció o omissió causa dany a algú altre, si hi intervé culpa o negligència, resta obligat a reparar el dany causat.

L'equip docent ha acordat que restarà tres punts a qui / a aquell qui faci més de deu faltes d'ortografia.
 - b) en oracions adjectives: sempre precedit d'una preposició

La noia de qui et parlo treballa als jutjats de Blanes.
- En les oracions adjectives és equivalent al relatiu variable.

La noia de qui / de la qual et parlo treballa als jutjats de Blanes.

Funcions

- CI** *La forense a qui haig de trucar sempre duu apagat el telèfon mòbil.*
- CP** *La peixatera en qui he confiat durant més de vint anys m'ha venut un lluç en mal estat.*
- CAdj.** *En Nil ens va presentar les amistats de què se sent orgullós.*
- CC** *Les persones amb qui treballo tenen una sensibilitat especial per la literatura.*

Remarques

- En les oracions de relatiu substantives és preferible utilitzar *qui* o *el qui* en comptes d'*el que* sempre que ens referim a persones.

El que no vulgui pols que no vagi a l'era.
Qui / El qui no vulgui pols que no vagi a l'era.
- El relatiu *qui* és invariable. Per tant, són incorrectes les formes **el quin*, **la quina*, **els quins*, **les quines*.

Els quins viuen al camp tenen una salut de ferro.
Els qui viuen al camp tenen una salut de ferro.
- No és correcta la combinació **preposició + article + qui*. Tant en les oracions de relatiu substantives com en les adjectives la combinació correcta és *preposició + qui*, si bé en aquestes últimes també és possible la combinació *preposició + article + qual*.

L'equip docent ha acordat que restarà tres punts al qui faci més de deu faltes d'ortografia.
L'equip docent ha acordat que restarà tres punts a qui faci més de deu faltes d'ortografia.

La noia de la qui et parlo treballa als jutjats de Blanes.
La noia de qui / de la qual et parlo treballa als jutjats de Blanes.

ON

Característiques

- Indica lloc.
- Només s'utilitza en oracions adjectives, i pot anar precedit de preposició.

L'Òscar estiujeja en un poble on es practica el surf d'estel.
- Equival a *en què* i al relatiu variable precedit de la preposició *en*.

L'Òscar estiujeja en un poble en què / en el qual es practica el surf d'estel.

Funcions	
CCL	<i>El poble on ens vam conèixer ha canviat molt des d'aleshores.</i>
Remarques	
<ul style="list-style-type: none"> • Quan el relatiu <i>on</i> va precedit de preposició només equival al relatiu variable, també precedit de preposició. <i>El camí per on m'has fet venir està en molt mal estat.</i> <i>El camí per què m'has fet venir està en molt mal estat.</i> <i>El camí pel qual m'has fet venir està en molt mal estat.</i> • No són correctes les combinacions *preposició + article + <i>què / que</i>, *preposició + <i>que</i>. Les formes adequades són preposició + <i>què</i> i preposició + relatiu variable. <i>L'Òscar estiujeja en un poble en el què / en el que / en que es practica el surf d'estel.</i> <i>L'Òscar estiujeja en un poble en què / en el qual es practica el surf d'estel.</i> 	

EL QUAL, LA QUAL, ELS QUALS, LES QUALS

Característiques	
<ul style="list-style-type: none"> • Es refereix a persones i a coses. • Només s'utilitza en oracions adjectives, precedit o no de preposició segons la funció sintàctica de l'oració de relatiu. • Darrere de preposicions tòniques s'utilitza sempre el relatiu variable. <i>La resolució contra què s'ha interposat el recurs està molt mal fonamentada.</i> <i>La resolució contra la qual s'ha interposat el recurs està molt mal fonamentada.</i> • La combinació <i>de</i> + relatiu variable complementa el nom que la precedeix i té un sentit possessiu. És el que anomenem <i>relatiu possessiu</i> (forma <i>cuyo</i> en castellà). <i>Abasta'm el diccionari les cobertes del qual són de color groc.</i> 	
Funcions	
S	<i>El denunciat, el qual triplicava la taxa d'alcoholèmia permesa, va negar que hagués begut.</i>
CN	<i>En Roger festeja amb una noia els pares de la qual són d'origen grec.</i>
CD	<i>Les troballes arqueològiques d'enguany, les quals es consideren excepcionals, s'exposaran al museu d'història de la ciutat.</i>
CI	<i>Detesto l'escriptora a la qual han donat el premi.</i>
CP	<i>Els documents amb els quals acompanyo la demanda no són originals.</i>
CAdj.	<i>En Jan col·lecciona papallones de les quals la Dora està fastiguejada.</i>
CC	<i>La parella amb la qual vam celebrar la revetlla ha partit peres.</i>
Remarques	
<ul style="list-style-type: none"> • L'ús del relatiu variable ajuda a desfer ambigüitats. <i>El germà de la Laia, amb qui comparteixo pis, defensa aferrissadament els drets dels animals.</i> [No queda clar si és amb la Laia o amb el seu germà amb qui comparteixo pis.] <i>El germà de la Laia, amb el qual comparteixo pis, defensa aferrissadament els drets dels animals.</i> [Queda clar que comparteixo pis amb el germà de la Laia.] <i>El germà de la Laia, amb la qual comparteixo pis, defensa aferrissadament els drets dels animals.</i> [Queda clar que comparteixo pis amb la Laia.] 	

- No és correcte l'ús del relatiu *que* en comptes del relatiu possessiu.
En Roger festeja amb una noia que els pares són d'origen grec.
En Roger festeja amb una noia els pares de la qual són d'origen grec.
- Recordeu que en les oracions adjectives:

Incorrecte

- *preposició + article + *què / que*
- *preposició + *que*

Correcte

- preposició + *què* / preposició + *el qual*

La còpia del DNI amb la què / amb la que / amb que acompanyo la sol·licitud és en color. La còpia del DNI amb què / amb la qual acompanyo la sol·licitud és en color.

LA QUAL COSA / COSA QUE

Característiques

- El relatiu neutre es refereix a tota una oració.
- Només s'utilitza en oracions adjectives, precedit o no de preposició segons la funció sintàctica de l'oració de relatiu.
- Quan no va precedit de preposició pot equivaler a les formes *fet que*, *circumstància que*, *i això*, etc.
L'advocada el va advertir que s'hi havia d'esforçar més si no volia perdre la custòdia de les nenes, la qual cosa / cosa que / fet que / circumstància que / i això va empitjorar la situació.

Funcions

S	<i>La demandant és consumidora habitual d'heroïna, la qual cosa resta credibilitat a la seva versió dels fets.</i>
CD	<i>Va declarar que l'havia mort per amor, cosa que el jurat no va poder entendre.</i>
CP	<i>En Josep ha de treballar de nits, a la qual cosa encara no s'ha acostumat.</i>
CAAdj.	<i>La jutgessa ha condemnat l'empresa a indemnitzar la treballadora, de la qual cosa el seu advocat està satisfet.</i>
CC	<i>El metge m'ha diagnosticat una pneumònia, per la qual cosa haig de fer llit quinze dies.</i>

Remarques

- El relatiu neutre no és equivalent a la forma *el que*.
Ha suspès tres exàmens finals, el que afectarà la nota global del curs.
Ha suspès tres exàmens finals, la qual cosa afectarà la nota global del curs.

Remarques generals

És incorrecte representar alhora un antecedent mitjançant un pronom relatiu i un pronom feble. Aquesta redundància rep el nom de *pleonasme*.

Treballa en una fàbrica **on hi** fan agulles imperdibles.

Treballa en una fàbrica **on** fan agulles imperdibles.

Vaig conèixer la noia **a qui li** havia tocat el premi.

Vaig conèixer la noia **a qui** havia tocat el premi.

En canvi, es considera que no hi ha duplicació quan un quantificador acompanya un dels pronoms.

Hi havia citats deu testimonis, dels quals n'han comparegut cinc.

No hem de confondre els pronoms relatius amb altres mots amb els quals comparteixen la forma però no la categoria gramatical.

Pronoms relatius	Altres mots
QUE He portat el llibre que et vaig recomanar.	QUE conjunció Vull que vinguis amb mi. Que has trobat les claus? QUE quantitatiu Que estúpid t'has tornat!
QUÈ El bolígraf amb què escriu és vermell.	QUÈ interrogatiu Què fas? M'agradaria saber en què penses.
QUI L'amiga amb qui he quedat es diu Sandra.	QUI interrogatiu Qui ha vingut? Vull saber qui ha vingut.
ON La casa on vivim té aluminosi.	ON interrogatiu On sou? No sé on anirem de vacances.

► EXERCICIS

1. Digueu si les frases subordinades següents són adjectives (A) o substantives (S).

- No puc obrir sense les claus que he perdut.
- Encara guardo les botes amb què vaig fer el Carlit.
- Comprova el que ha fet aquest matí i explica-m'ho.
- No he vist mai al teatre el Joel Joan, de qui estic bojament enamorada.
- Els nens s'acostumen fàcilment al que és nou.
- Les veus del Pamano*, novel·la que trobo sublim, és de Jaume Cabré.
- Els qui trobin la solució rebran un premi.
- El club lliurarà una pilota oficial a qui porti un nou soci.
- La jove a la qual et refereixes és la meva neboda.
- La poetessa a qui han fet l'homenatge ja fa anys que va morir.

2. Subratlleu el pronom relatiu de les frases adjectives següents i escriviu-ne l'antecedent.

- M'agraden més les olives que tenen pinyol. *Antecedent:*
- La coca que menjarem amb la xocolata és comprada a Cercs. *Antecedent:*
- Vam anar a veure Els Pets el dia que van estrenar el nou disc. *Antecedent:*
- El parxís amb què juguem és un regal de la seva àvia. *Antecedent:*
- Els veïns més afectats, als quals encara no han donat subvencions, podran tornar a casa aviat. *Antecedent:*
- La foto a què faig referència té més de cinquanta anys. *Antecedent:*

7. Ja no es pot fumar al despatx on treballa. *Antecedent.*
8. El partit en qui confiava m'ha tornat a decebre. *Antecedent.*
9. L'amanida era ben fresca, cosa que era imprescindible amb la calor que feia. *Antecedent.*
10. Escriu amb una ploma que és d'estruç. *Antecedent.*

3. Digueu si les frases següents són explicatives o bé especificatives i marqueu-ho amb una creu, com en l'exemple.

Els oncles, que ja són grans, han decidit viure amb els fills.
Té més oncles. → especificativa
 x *Només té aquests oncles.* → explicativa

1. El diari, que va néixer per Sant Jordi, té molt èxit. Només hi ha un diari. → explicativa
 Hi ha més d'un diari. → especificativa
2. El llibre que comprà a la llibreria Ona té unes il·lustracions valuoses. Només comprà aquest llibre. → explicativa
 Comprà més llibres. → especificativa
3. L'amic que ve de Dènia és col·lega de la facultat.
 Només tinc aquest amic. → explicativa
 Tinc més amics. → especificativa
4. Els acusats, que no van presentar-se al judici, van ser condemnats. Van ser condemnats tots els acusats. → explicativa
 Només van condemnar els que no es van presentar al judici. → especificativa

4. Inseriu la segona oració dins la primera en forma d'oració de relatiu. No useu en cap cas els relatius *el qual / la qual / els quals / les quals*. Tingueu en compte que les frases explicatives sempre van entre comes.

La noia es diu Eulàlia. T'has fixat en una noia.
*La noia **en qui** t'has fixat es diu Eulàlia.*

1. S'ha de desar la roba. Ahir vaig planxar la roba.
2. Francesc Ribera "Titot" ara canta amb Mesclat. Francesc Ribera "Titot" era el cantant de Brams.
3. El Comabona és al Cadí. El Comabona és un dels cims més bonics del país.
4. El títol del disc és *La flama*. Et parlo del disc *La flama*.
5. El Barça no va decebre. El Barça feia anys que no jugava una final.
6. L'actor va reconèixer l'acusat en la roda de reconeixement. L'actor va assistir a una roda de reconeixement.

5. Dels mots subratllats, encercleu els que són pronoms relatius.

1. Comenteu amb els pares on voleu anar aquest vespre.
2. M'agradaria que m'escoltessis quan parlo.
3. La persona a qui s'ha de fer el requeriment ha canviat de domicili.
4. Els alumnes diuen als professors que tenen massa deures.
5. No recordo el número de la sala de vistes on tenim el judici.
6. El cotxe amb què vaig a la feina necessita els pneumàtics nous.

7. El balcó que mira a ponent té els porticons despintats.
8. No m'explico què li troba, però ja fa quinze anys que són casats.
9. Qui vol una mica més de pastís de gerds?
10. El jugador del qual espero un autògraf és l'Oleguer.

6. Subratlleu, de les formes que hi ha entre parèntesis, les que siguin correctes en cada cas. Tingueu en compte que n'hi pot haver més d'una.

1. Aquesta és una sentència la decisió (de la que / de la què / de la qual) no acabo d'entendre.
2. En aquesta exposició hi ha quadres (en que / en què / en els que / en els què / en els quals) es reflecteix l'estat d'ànim del pintor.
3. No comprenc la situació (a la que / a la què / a la qual / que / a què) et refereixes.
4. El noi (amb qui / en el qual / en qui / amb el qual) confio és el promès de l'Anna.
5. Porto les capsas (en les que / on / en què) hi ha l'aixovar del nadó.
6. Les classes (que / a què / a les que / a les quals) assistia eren molt interessants.

7. Completeu les frases següents amb el pronom relatiu adient, acompanyat, si cal, d'una preposició.

*La pel·lícula **de què / de la qual** et parlava no m'ha agradat gens.*

1. El llibre sobre heu de fer el treball té dues-centes pàgines.
2. El dia ploqui sortirem a buscar cargols.
3. Aquesta és la noia em parlaves?
4. El jove hi tingui algun inconvenient que ho digui.
5. La muntanya és el lloc ens sentim més feliços.
6. Jo portaré a la festa el ganivet tallarem els torrons.
7. L'adreça m'has donat és incorrecta.
8. Els colors del Barça, són el blau i el grana, coincideixen amb els del nostre club.
9. Les teules van construir la teulada eren defectuoses.
10. A la recepció portava un collaret era de perles falses.

8. Completeu les frases següents amb la forma de relatiu adient.

1. No he vist el capítol d'avui ni van emetre abans-d'ahir.
2. Al Parlament debateran la qüestió tothom dona tanta importància.
3. L'any passat aquesta editorial va publicar una novel·la l'autor és Manel Zabala.
4. Em refio del nou empleat tu m'has recomanat.
5. Han nomenat presidenta de l'escala la noia vaig compartir el pis cap a tres anys.
6. Les hosts es van refugiar dalt les muntanyes, van haver de passar tot l'hivern.
7. Els privilegis gaudienels ciutadans eren similars.
8. Els alpinistes van aconseguir fer cim ahir, tot i els perills s'exposaven.
9. El govern apujarà els tipus d'interès, cal tenir en compte a l'hora d'adquirir un habitatge.
10. El músic noméstincundisc és Kepa Junkera.

9. Feu el mateix que en l'exercici anterior.

1. Al prestatge pots trobar *Amorrada al piló* també hi ha *Deu claus al pany*.
2. L'únic jugador no depèn l'èxit de l'equip està lesionat.
3. Les noies treballa són de Berga.

4. L'avió no ha pogut agafar era l'últim i, per tant, no arribarà fins demà.
5. Ha nevat durant dos dies seguits, ha provocat l'esfondrament de la teulada de la pallissa.
6. El municipi, està situat dins del Parc Natural Cadí-Moixeró, és Gisclareny.
7. No vol invertir tots els estalvis potser haurà de viure més endavant.
8. He fet reparar la màquina de rentar el filtre s'havia espatllat.
9. El diari comarcal ha revelat la font ha tret la informació que ha fet trontollar el càrrec del regidor.
10. Per fer aquest jersei has de fer servir les agulles vas fer la jaqueta de l'Andreu.

10. Corregiu, si cal, les frases que teniu a continuació.

Em van preguntar un tema ~~del que~~ no sabia res.

*Em van preguntar un tema **del qual / de què** no sabia res.*

1. Treballen en l'edifici que hi ha els gegants de la Patum.
2. Les dues muntanyes entre les que baixa el riu són de roca calcària.
3. La persona en la que més confio viu lluny d'aquí.
4. El professor amb què col·labora prové d'una prestigiosa universitat.
5. No m'has contestat el correu el qual t'he escrit.
6. Tenia l'esperança de què em donessin una bona notícia.
7. Van anar d'excursió en un riu on hi fan ràfting.
8. La seva parella li va acabar confessant que li havia estat infidel, el que la va enfonsar.
9. No ens ha informat del que ha fet ni del que pensa fer.
10. Han elegit president l'home que els socis no hi confiaven.

LES PREPOSICIONS

Són mots invariables que enllacen un element sintàctic (principalment, un nom o un verb) amb el seu complement, i formen amb aquest darrer una unitat sintàctica i fonètica.

Tinc un <u>barret de palla</u> .	El jersei <u>és a l'armari</u> .
N + prep. + N	V + prep. + N
CN (de <i>barret</i>)	CCL

Tipologia

Preposicions febles (o àtones)

a	Aquesta tarda vindré a casa teva.	simples
amb	Avui menjarem vedella amb bolets.	
de	S'ha casat als jutjats de Santa Coloma.	
en	Sovint escriu en aranès.	
per	Aquesta tarda passejarem per la Rambla.	
per a	Aquesta jaqueta és per a la Teresa.	compostes

Preposicions fortes (o tòniques)

contra	La moto de neu va topar contra el teleesquí.	simples
entre	Cassà de la Selva queda entre Llambilles i Llagostera.	
envers	L'acusat ha mostrat una actitud agressiva envers el jutge.	
malgrat	Malgrat el mal de cap, va haver d'estudiar.	
segons	Sempre actua segons les seves conviccions.	
cap a	Va arribar als jutjats cap a quarts d'una.	compostes
des de	Des d' ara, ja podem xatejar.	
fins a	T'acompanyaré fins a la sala de vistes.	

Les preposicions *fins a* i *cap a* també poden anar sense la preposició *a* davant d'alguns adverbis i dels demostratius.

No et donaré el regal **fins** demà.
 Porta-m'ho **cap** aquí.
 No ho comunicarem **fins** aquesta tarda.
 Pujarem **cap** aquell far seguint el mar.

Procedents d'adverbis

dalt (de)	El gat s'ha enfilat dalt de la teulada.
damunt (de)	Les ulleres són damunt la tauleta de nit.
darrere (de)	Viu darrere l'església del poble.
davant (de)	Les parts van comparèixer davant la jutgessa.
dins (de) / dintre (de)	Deixa-ho dins l'armari.
prop (de)	La part demandada deu prop de 800 euros a la part actora.
sobre (de)	Deixa els expedients sobre la taula.
sota (de)	En Pere aguanta molta estona sota l'aigua.
vora (de)	Hem vist un porc senglar vora de casa.
abans de	Has d'arribar abans de dinar.
arran de	Li agrada molt passejar arran de mar.
després de	Després de l'operació, hauràs de fer repòs.
enfront de	He aparcat els cotxes un enfront de l'altre.
enmig de	Enmig de tant xivarri, la jutgessa no sentia res.
entorn de	Es van asseure entorn de la taula.
com a	Va actuar com a advocat de la part demandant.

Procedents de gerundis i participis

durant	Dissabte passat va dormir durant tot el matí!
mitjançant	L'inculpat va obrir la caixa forta mitjançant un bufador.
no obstant	No obstant el mal temps, van decidir sortir a navegar.
excepte	Tots els testimonis hi han assistit, excepte un de la part demandada.
llevat de	Llevat de les cebes, ja hem comprat els ingredients per fer l'arròs a la cassola.
salvat / salvant	El magistrat jutge va embargar tots els béns a la demandada, salvat el cotxe.
tret de	Tret de l'Enric, tots van marxar d'excursió a Montserrat.
tocant a	Tocant a aquesta qüestió, no hi ha res a dir.

Locucions prepositives

Es tracta de conjunts de mots que, junts, tenen la mateixa funció que una preposició. Poden combinar-se de diverses maneres, però la més habitual és una preposició + un altre element (nom, adjectiu, adverbi, gerundi, participi...) + una preposició. En els dos apartats anteriors ja n'hi apareixen algunes, però tot seguit us en donem més exemples.

a causa de / per causa de	d'acord amb
a excepció de	en contra de
a favor de	en lloc de
a fi de	en comptes de
a partir de	en virtut de
al cap de	en vista de
al llarg de	per culpa de
amb vista a / de cara a	per mitjà de

Remarques ortogràfiques

A l'hora d'escriure les preposicions, cal tenir en compte alguns aspectes ortogràfics que ja hem comentat anteriorment: l'apòstrof i les contraccions.

Usos de les preposicions

Complement directe i complement indirecte

Tal com ja hem explicat en l'apartat sobre funcions sintàctiques, en català, per norma general, el CD no necessita cap lligam que l'uneixi al verb i, per tant, no va precedit de la preposició *a*, tant si aquest CD correspon a persones com a coses. En canvi, aquesta preposició sí que introdueix el CI, el qual també pot anar introduït per la preposició composta *per a*.

Busquem el Miquel.

CD

Busquem la maleta.

CD

Escric a la Mariona.

CI

Han deixat un paquet per al teu pare.

CI

Excepcions: casos en què la preposició <i>a</i> introdueix el CD referit a persones	
Quan el CD és un pronom personal fort.	L'acusada em mirava a mi i no a tu .
Quan el CD és el pronom <i>tothom</i> , <i>tots/totes</i> , <i>ningú</i> , <i>algú</i> . (En aquests casos, la preposició és opcional.)	L'agent de policia va entrar a l'establiment i no hi va trobar (a) ningú . El jutge va amonestar (a) tothom de la sala.
Quan hi ha un verb sobreentès.	El mossos d'esquadra número 525 va arrestar Manel Camps Solà i el mossos d'esquadra número 320 a Dolors Sala Puig. Jo convindo en Manel i tu a la Dolors.
Quan es tracta d'una oració recíproca (<i>l'un a l'altre</i> i variants).	Es pintaven l'una a l'altra .
Quan el CD és <i>el qual</i> , <i>la qual</i> , <i>els quals</i> , <i>les quals</i> o l'interrogatiu <i>qui</i> . (En aquests casos, la preposició desfà l'ambigüïtat de la frase.)	Els testimonis, als quals van citar a judici, no es van personar. A qui va sentir la secretària judicial?
Quan són contextos ambigus o confusos.	El Girona va pujar a primera divisió, després de guanyar al Madrid.
Quan traslladem el CD al començament de la frase.	Al magistrat no el convenç la versió del demandant.

Complement circumstancial de lloc

Regla general		
Verbs de direcció o moviment (<i>anar</i> , <i>venir</i> , <i>tornar</i> , <i>arribar</i> , <i>pujar</i> , <i>baixar</i> , <i>arribar</i> , <i>marxar</i>)	a	He arribat tard a l'estació. Vam pujar al Puigmal de nit.
Verbs de situació, presència o repòs (<i>estar</i> , <i>haver-hi</i> , <i>romandre</i> , <i>ser</i> , <i>trobar-se</i> , <i>viure</i>)	en	Han viscut en ciutats diferents durant dos anys. El Jutjat està en situació d'alerta.

Excepcions			
Davant d'un topònim	Per expressar direcció o situació	a	Anirem a Londres.
Davant d'un article determinat	Per expressar direcció o situació	a	Som al port.
Davant d'un altre determinant que comença per vocal (<i>un/a, aquest/a, aquell/a, algun/a</i>)	Per expressar direcció	a/ en	Hem anat de vacances a/en un poble.
	Per expressar situació	en	S'està en aquesta pensió.
Complements amb sentit figurat	Per expressar direcció	a	Tot plegat l'ha conduït a aquest raonament.
	Per expressar situació	en	La jutgessa el condemna en la Sentència.

Complement circumstancial de temps

Davant d'aquestes expressions de temps	Període del dia o de l'any (<i>a la tarda, a la una, a la primavera</i>)	a	El judici és demà pel matí. El judici és demà al matí.
	Mesos, festes o dates concretes (<i>pel maig, per Nadal, per Sant Jordi</i>)	per	Farem bunyols per Setmana Santa.
	Temps amb un sentit de durada	en	L'advocada va exposar els seus arguments en vint minuts.
		de... en...	El denunciat ha de comparèixer a judici de dimecres en quinze.
	Període de temps	a	A final de mes ha d'haver presentat tota la documentació.
de... a...		Serà fora de juliol a novembre.	
des de... fins a...		Treballaré al Jutjat de Ripoll des de l'1 de juny fins al 31 d'agost.	
Temps o causa immediata (davant d'un infinitiu)	en	A l'arribar als jutjats, es va posar nerviosa. En arribar als jutjats, es va posar nerviosa. Quan va arribar als jutjats, es va posar nerviosa.	

Complement del nom

Per indicar l'origen, la matèria, el contingut, el tipus, la destinació, entre d'altres trets, de persones i coses, amb funció de complement del nom, emprarem sempre la preposició *de*. En determinats casos, per interferència del castellà, utilitzem la preposició *a* en lloc de *de*. Cal recordar que aquest ús és incorrecte.

origen oli **de** Pau
matèria ampolla **de** vidre

contingut	manual de física
tipus	olor a roses
	olor de roses
	pudor a cremat
	pudor de cremat
destinació	sala de reunions

D'altra banda, hem de tenir en compte que la preposició *a* introdueix la manera de preparar un plat i que, en canvi, la preposició *amb* introdueix l'acompanyament d'un plat o els ingredients que hi afegim.

acompanyament d'un plat	arròs amb pollastre
	calamars amb romesco
manera de preparar un plat	arròs a la marinera
	calamars a la romana
manera de preparar un plat i acompanyament d'un plat	arròs a la cassola amb carxofes
	calamars a la planxa amb verdures

Sentit partitiu

En català col·loquem la preposició *de* davant dels adjectius quan tenim un nom sobreentès i, alhora, donem un sentit partitiu, és a dir, designem una part d'un tot.

M'han regalat dues samarretes blanques i tres verdes.
M'han regalat dues samarretes blanques i tres **de** verdes.
El jutge dicta resolucions favorables, però també en dicta desfavorables. El
jutge dicta resolucions favorables, però també en dicta **de** desfavorables.

També l'emplegem davant dels substantius anticipats o repetits pel pronom feble *en* en oracions com les següents:

De pressa, *en* tinc sempre.
Ja *n'*arriben a tramitar, **d'**expedients.

Les preposicions *per* i *per a*

En general, en l'ús oral confonem aquestes dues preposicions. En el registre escrit, en canvi, cal distingir quan hem d'usar *per* o *per a*.

per	Motiu, causa, mitjà, manera	La testimoni ha actuat per interès. El van condemnar per les injúries que havia dit. Ho trametrem per correu electrònic. Les parts van presentar per escrit les al·legacions.
	Complement agent en la veu passiva	Els danys són valorats per la pèrita.
	Certes designacions de lloc	Els lladres van entrar per una finestra del primer pis.
	Certes designacions de temps	Els visitarem per Cap d'Any.

per a	Finalitat, objecte, destinació	Aquestes begudes són per al pica-pica de dimarts. El parany serveix per a la immobilització d'un vehicle. He comprat un gos per a la Mònica.
	Concreció temporal, terme, adiantament	I si ho deixem per al dia 20 d'abril?

Remarques

En general, <i>per</i> i <i>per a</i> en català es corresponen, respectivament, amb <i>por</i> i <i>para</i> en castellà.	<i>He traído un regalo de Colombia para Clara.</i> He portat un regal de Colòmbia per a la Clara. <i>Siempre comenta que trabaja por amor al arte.</i> Sempre comenta que treballa per amor a l'art.
Davant d'infinitiu, no cal que utilitzem <i>per a</i> , sinó <i>per</i> .	L'han denunciat per haver agredit un menor. Anirem a les illes Medes per fer submarinisme.
Davant d'adverbi o conjunció, també utilitzarem <i>per</i> en tots dos casos.	El judici no es pot ajornar per demà passat. Jo li ho compraria ara per si s'exhaureixen.

Canvi de preposicions

Tal com ja hem comentat en l'apartat dels verbs, els preposicionals que regeixen *en* o *amb* (*confiar en*, *pensar en*, *conformar-se amb*, *amençar amb*, etc.) cal que canviïn aquestes preposicions per *a* o *de* si el complement preposicional comença amb un verb en infinitiu.

Vés amb compte **amb** el penya-segat.

Vés amb compte **amb** no caure pel penya-segat.

Vés amb compte **a/de** no caure pel penya-segat.

Confiem **en** la sort.

Confiem **en** guanyar el proper campionat de botifarra.

Confiem **a/de** guanyar el proper campionat de botifarra.

Caiguda de preposicions

En la formació de les locucions conjuntives que es construeixen amb preposicions compostes (*des de*, *fins a*) cau la preposició situada més a prop de la conjunció *que*.

Es troba en parador desconegut **des de** la seva fugida de la presó.

Es troba en parador desconegut **des de que** va fugir de la presó.

Es troba en parador desconegut **des que** va fugir de la presó.

Els verbs preposicionals sempre perden la preposició quan van davant de la conjunció *que*. Ara bé, a vegades aquesta supressió pot originar estructures forçades, que es poden resoldre col·locant la paraula *fet* entre la preposició i la conjunció *que*.

M'he acostumat **a que** em portin en cotxe a la feina.

M'he acostumat **que / al fet que** em portin en cotxe a la feina.

No ens vam recordar **de que** havíem de comprar tomates.

No ens vam recordar **que / del fet que** havíem de comprar tomates.

Usos incorrectes d'algunes preposicions i locucions prepositives

a causa de	Si volem expressar causa, podem emprar les locucions <i>a causa de</i> , <i>per culpa de</i> , <i>gràcies a</i> . Mai hem d'utilitzar l'expressió <i>degut a</i> en aquest sentit, ja que és incorrecta.	Avui no he pogut agafar el tren degut a la vaga de transports. Avui no he pogut agafar el tren a causa de / per culpa de la vaga de transports. Degut a la nevada, ha augmentat el nivell dels pantans. Gràcies a la nevada, ha augmentat el nivell dels pantans.
	La forma <i>degut</i> és correcta quan és un participi o un adjectiu. En aquests casos, concorda en gènere i nombre amb l'element que acompanya.	Aquestes inundacions són degudes a les intenses pluges d'aquests dies. participi La testimoni s'ha dirigit al jutge amb el respecte degut . adjectiu
a l'abast de	S'ha d'emprar la locució prepositiva <i>a l'abast de</i> en lloc de la forma <i>a l'alcanç de</i> , que es tracta d'un castellanisme.	L'accés als museus és a l'alcanç de qualsevol persona. L'accés als museus és a l'abast de qualsevol persona.
amb vista a / en vista de / en vistes de	Són locucions prepositives amb significats diferents. Per tant, no les hem de confondre. <i>Amb vista a</i> : 'Pensant en, amb la intenció de.' <i>En vista de</i> : 'Considerant, atenent.' <i>En vistes de</i> : 'Indica situació en un punt des del qual hom pot veure un lloc determinat relativament llunyà.'	Amb vista a guanyar el judici, l'advocada cita la part demandada. En vista de les proves practicades, la magistrada jutgessa ha absolt l'acusat. Després de caminar dues hores, per fi érem en vistes de la Vall d'en Bas.
arran de	Aquesta construcció pot tenir diversos significats: locatiu, 'immediatament després' o 'com a conseqüència de'. En cap d'aquests casos, podem emprar la construcció <i>*arrel de</i> .	Sempre passeja arran de riu. Arrel dels últims esdeveniments, s'han hagut d'instal·lar càmeres de seguretat. Arran dels últims esdeveniments, s'han hagut d'instal·lar càmeres de seguretat.
en comptes de, en lloc de	Són locucions prepositives sinònimes i signifiquen 'en substitució de'. Per expressar aquest sentit, no podem utilitzar el castellanisme <i>en ves de</i> .	En comptes d' / En lloc d' escoltar la decisió de la magistrada jutgessa, es va posar a plorar desconsoladament.
	Recordeu que <i>enlloc</i> és un adverbi que significa 'en cap banda' i no l'hem de confondre amb <i>en lloc de</i> .	No trobo les claus en lloc . No trobo les claus enlloc .

no obstant	Es tracta d'una locució prepositiva que sempre ha d'anar acompanyada d'un sintagma nominal que la complementi. És substituïble per <i>malgrat</i> .	Els Mossos d'Esquadra porten el cas i, no obstant la investigació, encara han quedat alguns punts foscos. No obstant el vent, van saltar en paracaigudes.
quant a, pel que fa a	L'expressió <i>en quant a</i> és incorrecta i en lloc seu cal emprar <i>pel que fa a</i> , <i>quant a</i> o bé altres construccions com <i>respecte a</i> , <i>referent a</i> , <i>pel que respecta a</i> , <i>amb referència a</i> , <i>a propòsit de</i> .	En quant a l'hora del judici, finalment es durà a terme a les 11 del matí. Quant a l'hora del judici, finalment es durà a terme a les 11 del matí. Pel que fa a / Referent a / Respecte a l'hora del judici, finalment es durà a terme a les 11 del matí.
sota / baix	<i>Sota</i> pot fer de preposició o adverbi.	Aquesta nit han dormit sota les estrelles. prep. Posa-ho aquí sota! adverbi
	<i>Baix</i> pot fer d'adverbi, d'adjectiu o de substantiu, però mai de preposició.	Aquesta nit han dormit baix les estrelles. prep. Posa-ho aquí baix! adverbi En Ramon és més baix que en Gerard. adjectiu Viu als baixos de l'edifici. substantiu Li costa tocar els sons baixos del contrabaix. substantiu Sol embrutir-se els baixos dels pantalons. substantiu
com a	Aquesta locució prepositiva equival a la locució <i>en qualitat de</i> i es redueix a <i>com</i> davant d'un article o d'un demostratiu.	Va testificar al judici com pèrit de la part demandada. Va testificar al judici com a pèrit de la part demandada. Va testificar al judici en qualitat de pèrit de la part demandada. Va assistir a l'acte com al representant de l'empresa. Va assistir a l'acte com el representant de l'empresa. Va assistir a l'acte en qualitat de representant de l'empresa.
	Cal distingir <i>com a</i> de l'adverbi <i>com</i> , que introdueix comparacions i que es pot substituir per <i>igual que</i> , <i>com si fos</i> , <i>de la mateixa manera que</i> .	Es comporten com a criatures. Es comporten com criatures. Es comporten igual que criatures.

► EXERCICIS

1. Si és necessari, ompliu els espais buits amb la preposició *a*, amb l'article o sense.

Encara no conec..... meu sogre. → Encara no conec el meu sogre.

- Mitjançant aquesta cèdula, se cita Josefina Prats a judici.
- Tu avises Roger i joCristina.
- Les àvies sempre aconsellen seus néts sobre la vida.
- El jutge informa part demandada de la situació del procés.
- És un gos molt agressiu. Sempre mossega tothom.
- L'advocada culpa part denunciada d'haver mentit en el judici.
- Tot el dia m'increpa mi i no ella.
- Abans de marxar de casa, dóna menjar peixos.
- Aquest Sant Jordi he regalat dues roses Mireia.
- El passat mes de juny van expropiar el pis veí del nostre replà.
- Els Mossos d'Esquadra van haver de separar dos nois que es barallaven.
- Els pares van abandonar nens quan eren ben petits.
- Després de moltes infraccions, l'empresa ha comunicat l'acomiadament treballador.
- Júlia, l'ajudo cada dia a fer els deures.

2. Fixeu-vos en els complements de lloc i ompliu els buits amb la preposició *a* (*a*) o *en*.

- Quan he arribat casa, he fet un glop d'aigua. Tenia molta set.
- He perdut molts partits aquesta pista de tennis.
- Aquest delictes està tipificat l'article 240 del Codi penal.
- Em vaig deixar la jaqueta penjador de la feina.
- L'any que ve anirem de viatge Senegal.
- Pots consultar les condicions de la subhasta l'edicte que està afixat tauler d'anuncis.
- Ens vam trobar una cafeteria que hi ha la Rambla.
- He vist moltes perdius bosc a prop de Girona.
- Després de dinar, anirem riu a pescar.
- Viurem una temporada algun indret d'Àustria.

3. En funció del tipus de CC de temps, ompliu els espais buits amb la preposició corresponent. Si cal, afegiu-hi l'article.

- l'hivern lleigeixo més que la primavera.
- Encara no sé si el meu avió aterra onze del matí o dotze del migdia.
- Sant Joan sempre anem a sopar amb uns amics.
- El jutge prendrà una decisió dues hores.
- Ho va tenir enllestit tancar i obrir d'ulls.
- mitjan setmana sabré els resultats de les anàlisis.
- dirigir-se al Registre Civil, es va adonar que s'havia deixat tots els documents a casa.
- Van detenir els lladres arribar a l'autopista.
- Ha decidit marxar al Vietnam setembre juny.
- matí sempre em costa llevar-me.

4. Ompliu els espais buits amb la preposició adequada. Si cal, afegiu-hi l'article.

1. No m'agrada cuinar amb l'olla pressió.
2. Pots baixar les escombraries? Se sent molt la pudor..... podrit.
3. He comprat dues novel·les històriques i dues aventures.
4. panellets, sempre en menjo per Tots Sants.
5. La faldilla que busco és ratlles.
6. Tot i que era a l'hospital, se sentia olor tabac.
7. mal de cap, en tinc sempre que baixa la pressió atmosfèrica.
8. Mira que n'arriba a ser, hipòcrita.
9. Sort en tinc del meu assecador mà! Em deixa els cabells ben llisos.
10. La fiscal, quantes n'ha presentat, proves?
11. He agafat dues samarretes de màniga llarga i dues curta.
12. El vi Empordà és boníssim.
13. olives farcides, en farem prou per a la festa?
14. Posa't aquella camisa llunes que m'agrada tant!

5. Ompliu els espais buits amb les preposicions *per* o *per a*. Si cal, afegiu-hi l'article.

1. He inflat un globus meva cosina.
2. Aquesta cafetera és mi i no tu.
3. I si comprem una mica de curri pollastre?
4. Ha contractat un advocatsi el demanden.
5. Per fi ha acceptat tenir un gos! Això sí, ho ha fet nens.
6. Ens van enviar la documentació correu.
7. L'han escorcollat si amagava alguna arma.
8. Prepararé un plat exquisit dia del meu aniversari.
9. Ho has de tenir tot a punt demà!
10. Han decidit acomiadar-loseva incompetència.
11. La meva àvia sempre porta postres tothom.
12. Aquesta pel·lícula és aptatots els públics.

6. Ompliu els espais buits amb les preposicions adequades. Cal que tingueu en compte els verbs preposicionals i si cal fer un canvi de preposició.

1. S'ha aficionat col·leccionar segells.
2. Es conforma pensar que ho pot tornar a intentar l'any que ve.
1. La Mariona s'ha acostumat passejar el gos cada dia al matí.
2. L'acusat es va penedirhaver robat a la víctima.
3. En Vicenç sempre col·labora tallar els xiprers del jardí.
4. Com més temps passa, més s'obsessiona tornar al seu país natal.
5. El meu fill s'ha entossudit sortir de festa cada cap de setmana.
6. La veïna de dalt s'ha compromès no posar la televisió tan alta.
7. El propietari sempre ens.....amenançadenunciar-nos.
8. Espero que deixi anar amb aquesta colla.
9. És un pesat. Tot el dia m'insisteix quedar per anar a fer un cafè.
10. L'estratègia consisteix convèncer el tribunal de la nostra versió dels fets.
11. Un cop més dubto convidar l'Antoni i la Montserrat al sopar d'aquest vespre.

7. Ompliu els espais buits tenint en compte la caiguda de preposicions davant de la conjunció *que*.

1. Dubto vingui.
2. No va canviar d'actitud fins va arribar a la maduresa.
3. Està avesat plogui tot el dia.
4. Recordat' avui tens hora al metge.
5. Em nego m'acompanyi algú.
6. Assegura't es cordi bé el cinturó de seguretat.
7. Tot i haver fet trampes, no va renunciar li lliuessin el premi.
8. Abans dinem, podem anar a fer un volt pel poble.
9. No estic d'acord es malbarati diner públic.
10. Confiava la magistrada jutgessa li donaria la raó.
11. Estava tan contenta que vaig animar tots els companys de feina anéssim a celebrar-ho.

8. Subratlleu en cada cas l'opció que considereu més adequada.

1. (Sota / Baix) el meu punt de vista no tenen dret a queixar-se.
2. (En quant a / Quant a) les proves, cada part ha de presentar les que cregui necessàries.
3. (No obstant / No obstant això) el mal temps, encara podem anar a caminar.
4. (Amb vista a / En vista de / En vistes de) les lesions, la forense no ha dubtat a l'hora de determinar el diagnòstic.
5. El tren va arribar amb retard (a causa de / degut a) les interrupcions en el subministrament elèctric.
6. M'he donat un cop de cap amb aquest arbre. És massa (sota/baix).
7. L'Ajuntament va intervenir en el judici (com a / com) acusació particular.
8. Vol començar a estalviar (amb vista a / en vista de / en vistes de) comprar-se un pis més endavant.
9. La situació política ha empitjorat (arran dels / arrel dels) resultats de les darreres eleccions.
10. Tal com ja et vaig dir, (sota / baix) cap circumstància pots arribar tard a la feina.
11. Gràcies a Internet, posem el saber (a l'abast de / a l'alcanç de) tothom.
12. (En lloc de / Enlloc de) renyar-lo, és millor que hi parlis tranquil·lament.
13. De vividors, en surten (com / com a) bolets.

LES CONJUNCIONS

Les conjuncions són mots invariables la funció dels quals és enllaçar sintagmes o oracions i establir-hi un tipus de relació.

Plora **perquè** li fan mal les dents.

oració 1

oració 2

Cafè **o** te?

SN 1 SN 2

relació causal entre l'oració 1 i l'oració 2

relació disjuntiva entre els dos sintagmes

Depenent del tipus de relació i dels elements que enllacen, les conjuncions poden ser de coordinació o de subordinació. Si coordinen, uneixen sintagmes o oracions que estan en un mateix nivell sintàctic, la qual cosa, en les oracions, implica que individualment continuen tenint sentit complet. Si subordinen, introdueixen una oració que complementa la principal.

Emplena la sol·licitud **i** envia-la per correu electrònic al teu cap. (oracions coordinades)

Si no prems el 0, el fax no s'enviarà.

(oració subordinada)

Juntament amb les conjuncions, també fan aquesta funció d'enllaç les locucions conjuntives, les quals estan formades per més d'una paraula, com ara *no obstant això*, *així mateix*, *abans que...*, i alguns mots d'altres categories gramaticals, per exemple adverbis o diferents sintagmes.

Conjuncions de coordinació

Copulatives

Relació que expressen	Conjuncions	Exemples
Unió	i, ni	Compra pa i pernil. No puc abusar de la sal ni de l'oli.
Remarca		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>I</i> no canvia a <i>e</i> davant de mots començats per <i>i</i>. Comerç e indústria. Comerç i indústria. 		

Disjuntives

Relació que expressen	Conjuncions	Exemples
Alternativa, contraposició o equivalència	o, o bé	Véns o (bé) te'n vas? Regalen un viatge o el seu valor en euros.
Remarca		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>O</i> no canvia a <i>u</i> davant de mots començats per <i>o</i>. Salvat error u omissió. Salvat error o omissió. 		

Distributives

Relació que expressen	Conjuncions	Exemples
Alternativa	així... com... ara... ara... entre i..... el mateix que..... l'una... l'altra... no solament...sinó també...	o... o... sia... sia... ja... ja... ni... ni... mig... mig...
<p>Ara riu, ara crida. Entre la maratón de dissabte i el partit de diumenge, estic ben cruixit! Ni beu ni fuma. No solament ha suspès la Nàdia, sinó també l'Anna. Tot no pot ser: o cotxe o vacances! L'una vol menú, l'altra carta; mai es posen d'acord!</p>		
Remarca		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ja sigui ... o no</i> és una conjunció distributiva. Aquest estiu me n'aniré a Eivissa, ja sigui amb vaixell o amb avió. Aquest estiu me n'aniré a Eivissa, o amb vaixell o amb avió. 		

Adversatives

Relació que expressen	Conjuncions	Exemples
Oposició o contrarietat	però, sinó, sinó que, tanmateix, amb tot, en canvi, ara, ara bé, altrament, així i tot, tot i això, no obstant això, això no obstant, mentre que	A l'avió no accepten animals, tanmateix deixen pujar gossos guia. Hi estic d'acord; ara bé , només és la meva opinió. Aquest sudoku és difícil de resoldre, així i tot , no pararé fins a aconseguir-ho.
Remarques		
<ul style="list-style-type: none"> • Cal distingir la conjunció sinó de si no (conjunció condicional + adverb de negació). <i>Si no</i>, sinònima d'<i>en cas que no</i>, introdueix una oració condicional negativa. Aquestes oracions condicionals poden tenir el verb elidit. Aleshores <i>si no</i> és sinònim d'<i>altrament</i>. Si no véns a dinar, avisa abans. (= En cas que no vinguis a dinar, avisa abans.) <i>Vine a dinar a casa, si no / altrament, menjaràs un entrepà com sempre.</i> • Sinó expressa oposició o exclusió respecte de l'oració principal. També pot significar <i>tan sols / excepte</i>. <i>Ja no treballa a la fàbrica, sinó a l'Ajuntament.</i> <i>No queden sinó iogurts. (=Tan sols queden iogurts.)</i> • És incorrecte usar <i>tanmateix</i> com a conjunció continuativa sinònima d'<i>així mateix</i>. <i>El condemno a la multa esmentada, i tanmateix a pagar les costes.</i> <i>Tothom sap que és un egocèntric, tanmateix tothom li fa la pilota.</i> • <i>No obstant això / Això no obstant</i> no pot prescindir del pronom <i>això</i> ja que el nucli de la conjunció és el verb <i>obstar</i> en gerundi i el necessita com a CD. <i>La reunió s'ha anul·lat, no obstant aniré a Barcelona igualment.</i> <i>La reunió s'ha anul·lat, no obstant això / això no obstant, aniré a Barcelona igualment.</i> • Les formes <i>mentre que</i>, <i>mentre</i> i <i>mentrestant</i> no són sinònimes. <i>Mentre que</i> és una conjunció que contraposa dues oracions; <i>mentre</i> és una conjunció que significa <i>durant el temps en què...</i>; <i>mentrestant</i> és un adverb temporal i és l'únic que va tot sol, sense introduir oracions, i <i>*mentres</i> és incorrecte. <i>Les temperatures pujaran a l'interior, mentre que a la costa hi haurà precipitacions. Nosaltres pintarem el pany de paret de la cuina; mentrestant, vosaltres pengeu els quadres. Mentres condueixis no parlis per mòbil.</i> Mentre condueixis no parlis per mòbil. 		

Consecutives

Relació que expressen	Conjuncions	Exemples
Conseqüència	doncs, per tant, de manera que, per consegüent, en conseqüència, així que	Amb aquests aperitius utilitzen olis vegetals, per tant no tenen colesterol. Ho has fet molt bé, així que anima't.
Remarca		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Doncs</i> indica conseqüència i no causa. Per tant, és incorrecte usar-la com a sinònima de <i>ja que</i>, <i>perquè</i>... <i>M'he inscrit al concurs, doncs penso que puc guanyar.</i> <i>M'he inscrit al concurs, ja que / perquè penso que puc guanyar. Vols arribar-hi a les sis? Doncs afanya't.</i> 		

Continuatives

Relació que expressen	Conjuncions	Exemples
Continuïtat, suma	així mateix, a més, d'altra banda, fins i tot, i tot	A més de fer puzles, li agrada molt pintar. El temps és ben boig! Ha pedregat i tot!
Remarca		
<ul style="list-style-type: none"> • Vegeu <i>així mateix / tanmateix</i> a l'apartat de conjuncions adversatives. 		

Explicatives

Relació que expressen	Conjuncions	Exemples
Explicació, aclariment	és a dir, això és, o sigui	Val 3 euros, és a dir , 500 pessetes. Ha arrufat el nas, o sigui , no li agrada.

Conjuncions de subordinació

Completives

Tipus d'informació de l'oració subordinada.	Conjuncions	Exemples
Cap (Simplement uneixen l'oració principal amb la subordinada.)	que, si, com	Vull que sàpigues que t'admiro. Confirmeu-me si veniu.

Remarca

• Cal distingir les diferents accepcions de *que* i no confondre'l amb *què*. Sense accentuar, a banda de conjunció, *que* també pot ser pronom relatiu i adverbi, i amb accent pot ser pronom relatiu i interrogatiu.

Que *atreuít que ets de fer salt de pont!* (que= modifica l'adjectiu *atreuít*; adverbi)

Digueu-nos què voleu per berenar. (què= "quina cosa"; pronom interrogatiu)

Té el perfil que busca l'empresa. (que= substitueix l'antecedent *perfil*; pronom relatiu)

La plaça a què optes ja és teva. (què= substitueix l'antecedent *plaça* i es pot canviar per *la qual*; pronom relatiu) Recordeu que és incorrecte ometre aquesta conjunció:

Sol·licito Ø m'inclogueu en les vostres llistes electròniques de distribució.

Sol·licito que m'inclogueu en les vostres llistes electròniques de distribució.

Temporals

Tipus d'informació de l'oració subordinada.	Conjuncions	Exemples
Temps	quan, abans que, després que, mentre, sempre que, fins que, fins que no, tan bon punt, tan aviat com, així que, tota vegada que, des que, d'ençà que	Apaga el llum abans que t'adormis. Compta amb mi sempre que ho necessitis. Fins que no em diguin que ha marxat de veritat no m'ho creuré. El tren de rodalia ha perdut un 15% de passatgers d'ençà que ha restablert el servei.

Remarques

• Cal no confondre el temporal *tota vegada que*, sinònim de *sempre que*, amb el causal *toda vez que* castellà. **Tota vegada que** les obres començaran dos dies abans, s'ha ajornat la conferència.

Atès que / Com que les obres començaran dos dies abans, s'ha ajornat la conferència. **Tota vegada que** se'n va la llum, ens falten espelmes.

• Recordeu que la forma **sempre i quan* no és correcta; és *sempre que*.

• Vegeu *mentre que / mentre / mentrestant / *mentres* a l'apartat de conjuncions adversatives.

Locatives

Tipus d'informació de l'oració subordinada.	Conjuncions	Exemples
Lloc	on, allà on	Seu on vulguis.

Modals

Tipus d'informació de l'oració subordinada.	Conjuncions	Exemples
Manera	com, com si, així com, tal com, igual com, igual que, segons, segons que, sense que, en tant que, en la mesura que	Ho expresso tal com ho sento. El moviment es classifica segons que la variació sigui uniforme o no. Ho intentaren en la mesura que els fou possible.

Causals

Tipus d'informació de l'oració subord.	Conjuncions	Exemples
Motiu, causa	perquè, ja que, que, com que, atès que, per tal com, com sigui que, vist que, a causa que, per raó que	El projecte infringeix la normativa perquè no té portes d'emergència. Atès que ja ha arribat tothom, podem començar la reunió.
Remarques		
<ul style="list-style-type: none"> Distingiu <i>perquè</i>, <i>per què</i> i <i>per a què</i>. <i>Perquè</i> és alhora una conjunció causal (sinònima de <i>ja que</i>; en castellà, <i>porque</i>) i final (sinònima de <i>per tal de</i>; en castellà, <i>para que</i>). <i>He d'anar a comprar perquè tinc la nevera buida.</i> (=ja que; causal) <i>Sempre hem d'insistir molt perquè vingui a sopar.</i> (=per tal que; final) <i>Per què</i> és alhora pronom relatiu (sinònim de <i>pel qual</i>, <i>per la qual...</i>) i interrogatiu de causa (sinònim de <i>per quin motiu</i>). <i>La raó per què no vas venir és ridícula.</i> (=per la qual; pronom relatiu) <i>Volem saber per què no ens donen explicacions.</i> (=per quin motiu; pronom interrogatiu) <i>Per a què</i> és alhora interrogatiu de finalitat (sinònim de <i>per a quina cosa</i>) i pronom relatiu (sinònim de <i>per al qual</i>, <i>per a la qual...</i>). <i>T'ajudaré en la prova per a què necessites preparació.</i> (=per a la qual; pronom relatiu) <i>Per a què serveix això?</i> (=per a quina cosa; pronom interrogatiu) <i>Donat que</i> és un barbarisme que cal evitar utilitzant conjuncions causals com ara <i>atès que</i>, <i>ja que</i>... <i>No t'han expedit el certificat donat que no has complert el mínim d'assistència.</i> <i>No t'han expedit el certificat atès que / ja que no has complert el mínim d'assistència.</i> 		

Comparatives

Tipus d'informació de l'oració subord.	Conjuncions	Exemples
Comparació	com tan... com... tant... com... més... que... menys... que... com menys... més... com més... més... com menys... menys...	Es comporta com si l'haguéssim traït. És tan curt de gambals com el seu pare. Menja més llaminadures que el seu germà petit. Com més li ho diguis, més ho farà.
Remarca		
<ul style="list-style-type: none"> Per indicar proporció, les locucions correctes són les que comencen amb l'adverbi <i>com</i>, i no amb <i>quant</i> o <i>quan</i>. <i>Quant més</i> dormo, <i>més</i> son tinc. I <i>quant menys</i> menjo, <i>menys</i> gana tinc. <i>Com més</i> dormo, <i>més</i> son tinc. I <i>com menys</i> menjo, <i>menys</i> gana tinc. 		

Concessives

Tipus d'informació de l'oració subord.	Conjuncions	Exemples
Obstacle, objecció	encara que, malgrat que, per bé que, bé que, mal que, baldament, per més que, si bé, tot i que	Encara que no ho reconegui, l'estima. Vaig acceptar les condicions, per bé que no compartia els objectius. Tot i que és car, anirem al concert.

Remarca

- *Tot i que* ha d'anar amb un verb en mode indicatiu.
Tot i que mengi molt, no s'engreixa ni un gram.
Tot i que menja molt, no s'engreixa ni un gram.

Consecutives

Tipus d'informació de l'oració subord.	Conjuncions	Exemples
Conseqüència	que, tant... que, tan... que, talment... que, de manera que, fins al punt que	Treballa tant que no té temps de sortir. Va perdre l'últim tren, de manera que es va haver de quedar a la ciutat una nit més.

Condicionals

Tipus d'informació de l'oració subord.	Conjuncions	Exemples
Condicció	si, només que, mentre, posat que, sempre que, en el cas que, si per cas, si de cas, llevat que, fora que, tret que, si doncs no, que	Si continues així, et donarà l'esquena. Mentre conduïxis, no parlis per telèfon. Les trucades són gratuïtes, llevat que siguin internacionals.
Remarques		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Posat que</i> expressa condició i no pas causa com <i>puesto que</i> castellà, i el verb que segueix s'ha de construir en subjuntiu. <i>Posat que demà és festa, avui he de deixar enllestides unes gestions.</i> <i>Com que demà és festa, avui he de deixar enllestides unes gestions.</i> <i>Posat que vinguis, improvisarem una mica de sopar.</i> • <i>A no ser que</i> no és correcte. S'ha de dir <i>si no és que, llevat que...</i> <i>A no ser que restableixin aviat el trànsit, no ens arribarà la comanda a temps.</i> <i>Llevat que no restableixin aviat el trànsit, no ens arribarà la comanda a temps.</i> • <i>De (no) + infinitiu</i> no és una expressió condicional correcta. <i>De resultar cert el rumor, rodaran caps.</i> <i>Si resulta cert el rumor, rodaran caps.</i> • Vegeu <i>si no / sinó</i> a l'apartat de conjuncions adversatives. 		

Finals

Tipus d'informació de l'oració subord.	Conjuncions	Exemples
Finalitat, objecte	perquè, a fi que, per tal que, que	Tots l'estem collant perquè s'hi apunti. Citeu-lo a fi que comparegui al Jutjat.
Remarca		
• Vegeu <i>perquè / per què</i> a l'apartat de conjuncions causals.		

▶ EXERCICIS

1. Empleneu els buits de les frases següents amb *tanmateix* o *així mateix*, tenint en compte el context.

1. No ho hauria pogut fer millor. hauria estat bé que hagués comptat amb la resta de companys.
2. El foc va cremar mil hectàrees de bosc i algunes cases dels pobles veïns.
3. Han trobat aigua en una lluna de Saturn; però no sembla que hi hagi indicis de vida.
4. Egipte és un país amb molt d'encant i no hi aniria mai per por de volar.
5. Van regalar-li un viatge al Carib i tots els electrodomèstics.
6. Li han dit el nom del porc i ni s'ha immutat.

2. Empleneu els buits amb *sinó* o *si no*, d'acord amb la normativa.

1. veniu, us perdreu l'espectacle.
2. Al concert no va voler interpretar els temes de sempre, els de l'últim disc.
3. Aprofita per reclamar-li la factura; , no veuràs un duro.
4. Aquest cim, és amb cordes, no el farem pas.
5. No està trasbalsat per la pena, per la mala consciència.
6. La fuga de gas ha afectat tres edificis, més.
7. No vol un dia per pensar-s'ho.
8. em va deixar amb la paraula a la boca, poc li va faltar.
9. No passa mai res, és a ell.
10. No l'han confós amb un policia, amb un delinqüent.

3. Completeu les frases següents amb les conjuncions *doncs* o *perquè*, segons s'expressi conseqüència o causa.

*Dius que ha sortit a comprar? **Doncs** ja no deurà tornar fins a les vuit.
Té migranya **perquè** no es pren la medicació.*

1. No ens han acceptat la proposta. Estem,, allà on vam començar.
2. Deu ser fora de casa, li truquem i no contesta.
3. No saps què dir-li? comença demanant-li disculpes.
4. No cal que t'hi escarrassis, no hi toca més.
5. Tu t'ho has buscat. No fas res de lamentar-te,
6. No s'ha pogut examinar no es va inscriure dins del termini fixat.
7. No fumeu a la sala de vistes no està permès.
8. Ha deixat de ploure? sortim!
9. Vés a veure la mare, no sap res de tu des de fa mesos.
10. S'ha espatllat el cotxe. haurem de telefonar al taller.

4. Ompliu els buits de les frases següents amb *perquè*, *per què* o *per a què* i indiqueu si en el cas de *perquè* es tracta d'una conjunció causal o final i en el cas de *per què* o *per a què*, d'un interrogatiu de causa o de finalitat.

Pregunteu-li **per què** va marxar sense
dir res. (interrogatiu de causa)

1. Finalment ens va entendre li ho vam explicar amb signes.
2. No entenc utilitzareu les eines que em demaneu.
3. la roba s'eixugui més de pressa, caldrà estendre-la al sol.
4. L'advocat li va preguntar s'havia barallat amb el seu fill.
5. Tothom ha tocat el dos ja es feia fosc.
6. No el deixava reposar es cansés.
7. ha vingut? Per ensorrar la festa?
8. Les parts van arribar a un acord volien estalviar-se el judici.
9. Rumia la Núria ha desheretat els fills.
10. el negoci rutlli bé, haureu de posar-hi el coll.

5. Completeu les frases següents triant entre les opcions que us oferim.

1. Recorda (que / de què) passarem a recollir-te a les dues.
2. El gos es va intoxicar (i / e) immediatament el vam portar a cal veterinari.
3. (Posat que / Com que) he acabat la feina, me'n vaig a fer un vermut.
4. Ha marxat de viatge, (tota vegada que / ja que) li ha tocat la loteria.
5. (Posat que / Perquè) aconseguim motivar els treballadors, l'empresa en sortirà beneficiada.
6. (Tot i que / Malgrat que) sigui diumenge, es lleva a les set del matí.
7. El taller (per a què / perquè) vam preparar el pressupost ha fet fallida.
8. El mínim per obrir un curs són deu persones; (tot i això / no obstant), es poden fer excepcions segons les circumstàncies.
9. Per cada ascendent o descendent minusvàlid/a en un grau igual o superior al 65% es pot aplicar una deducció de 100 euros, (tota vegada que / sempre i quan) es compleixin els requisits exigits.

6. Corregiu, si cal, les frases següents.

1. Fes-ho tal i com t'ho ha dit, perquè, sinó, t'ho farà repetir.
2. Posat que vulgui anar-hi, li proporcionarem un cotxe oficial.
3. A no ser que detestis el flamenc, aquesta obra segur que t'agradarà.
4. No fan sinó el ximble, els meus fills.
5. Ha demanat es respecti el resultat de les eleccions.
6. Mentre que en Jordi va a comprar, jo aniré fent la bugada.

ELS ADVERBIS

Els adverbis són mots invariables que modifiquen principalment el verb desenvolupant funcions de complement circumstancial que indiquen el lloc, el temps, la manera, la quantitat... en què es duu a terme la seva acció. També poden modificar els adjectius i els adverbis.

Vine a poc a poc. És tan dropo! Hem arribat molt aviat.
 verb adv. adv. adj. adv. adv.

La funció adverbial també la poden desenvolupar les locucions adverbials, compostes per més d'una paraula i formades generalment per una preposició i un altre adverbi o un SN (*en endavant, d'hora, demà passat...*).

Adverbis de lloc

Adverbis	Locucions adverbials	Exemples
ací, aquí, allà, allí, ençà, enllà, arreu, pertot, pertot arreu, enlloc, on, lluny, prop, baix, dalt, dins, endins, fora, enfora, davant, endavant, darrere, endarrere, rere, enrere, amunt, damunt, sobre, avall, davall, sota, dessota, enlaire	cap (a) dalt, cap (a) baix, al voltant, al davant, al darrere, al damunt, al dessota, a la vora, a la dreta, a l'esquerra, de part de fora, de part de dins, al capdamunt, al capdavall, de dalt, a mig aire, pels volts, al voltant, a l'entorn, als afores, d'ací d'allà	M'he trobat trànsit pertot arreu . Com que ets el més alt, posa't darrere . Gisclareny queda lluny de la ruta. No l'atraparà; va molt endavant . Veus aquella pujada? La carnisseria és al capdamunt . El poble té molts horts al voltant .
Remarques		
<ul style="list-style-type: none"> • Cal diferenciar l'adverbi <i>pertot</i>, que vol dir 'en tot lloc' i pot anar seguit d'<i>arreu</i>, de <i>per tot</i>, que és la combinació de la preposició <i>per</i> i el determinant o pronom <i>tot</i>. <i>Vam perdre la càmera al Parc Nacional d'Aigüestortes, hi vam tornar i la vam buscar pertot arreu. Què creus que li passa a en Joan? Vés a saber; es preocupa massa per tot!</i> • També cal distingir l'adverbi <i>enlloc</i>, que vol dir 'en cap banda', d'<i>en lloc de</i>, que significa 'en substitució de'. <i>Enlloc no s'hi està més bé que aquí.</i> <i>En el titular de la pàgina 5, en lloc de dir Baldiri hi ha de dir Florenci.</i> • Cal distingir <i>avall</i> i <i>amunt</i> d'<i>a baix</i> i <i>a dalt</i>, respectivament. Mentre que els primers denoten direccionalitat, els segons indiquen posició. <i>L'esquinç me'l vaig fer mentre baixàvem muntanya avall. Fa estona que ja són a dalt.</i> • A partir de molts d'aquests adverbis es poden formar locucions adverbials anteposant-hi la preposició <i>a</i>: a davant, a fora, a dalt, a prop... 		

Adverbis de temps

Adverbis	Locucions adverbials	Exemples
ara, sempre, llavors, aleshores, ja, encara, tothora, alhora, mai, sovint, aviat, tard, ahir, abans-d'ahir, avui, demà, anit, adés, abans, després, mentrestant, quan, enguany, dilluns, dimarts, diumenge	d'hora, de (bon) matí, a punta de dia, al matí, a mig matí, al migdia, a la tarda, al vespre, a entrada de fosc, a la nit, al capvespre, de nit, de dia, abans-d'ahir, demà passat, l'endemà, l'endemà passat, en endavant, d'ara endavant, tot seguit, mai més, cap al tard, a hores d'ara, ara com ara, ara mateix, de tant en tant, a vegades, de vegades, una vegada, a la vegada, a deshora, de seguida, com més aviat millor, al més aviat possible, a la llarga, de moment	Abans-d'ahir va ser el meu sant. Coleu la salsa, afegiu-hi els bolets i, tot seguit , una copa de vi blanc. A hores d'ara ja deuen ser a prop de la sortida de l'autopista. Arribaré cap al tard , quan faci menys calor. De tant en tant , em regalo a mi mateix un capritx. Envieu la sol·licitud al més aviat possible .
Remarques		
<ul style="list-style-type: none"> Els dies de la setmana són adverbis quan es refereixen als dies immediatament anteriors o posteriors al dia en què s'emeten; en aquest cas no porten article. En canvi, si es refereixen a dies concrets o serveixen per expressar periodicitat són substantius i han de dur article. <i>Dissabte va fer una excursió al puig Neulós i avui encara té fiblades a les cames. Heu de comparèixer el dimecres 16 de juliol de 2008, a les 12 hores.</i> No confongueu <i>quan</i>, que indica temps, i <i>quant</i>, que indica quantitat. <i>Aleshores</i> i <i>alhora</i> són adverbis que signifiquen 'llavors' i 'a un mateix temps' respectivament. Es pronuncien igual que els sintagmes <i>a les hores</i> i <i>a l'hora</i>. <i>Van tallar l'any passat i des d'aleshores no s'han tornat a veure mai més. Cal evitar prendre el sol a les hores de més calor.</i> <i>Fent tantes coses alhora no aconseguiràs fer-ne cap de bé.</i> <i>A l'hora de sopar és quan es prenen les decisions més importants.</i> Formes com <i>*allavorens</i>, <i>*allavors</i>, <i>*llavonnes</i> i <i>*(a)llavontes</i> són incorrectes. Recordeu que la locució <i>*d'ara en endavant</i> és incorrecta. Ha de ser <i>d'ara endavant</i> o <i>en endavant</i>. Vegeu <i>mentre que / mentre / mentrestant / *mentres</i> al tema de les conjuncions. 		

Adverbis de manera

Adverbis	Locucions adverbials	Exemples
com, així, bé/ben, millor, malament/mal, pitjor, gairebé, quasi, alhora, almenys, només, solament, sols, alhora, endebades, en va, debades, exprés, corrents, sobretot, segur	a simple vista, a peu dret, a dojo, a dreta llei, a penes, a cau d'orella, a coll, a cop calent, a corre-cuita, de pressa, a les fosques, al cap i a la fi, comptat i debatut, a manta, de franc, de sobte, a poc a poc, de mica en mica, pel cap baix/alt, d'amagat, de cop i volta, fins i tot, més aviat	És ben cert això que dius! Han fet un projecte exprés per a nosaltres. Treballar sense objectius és treballar en va . Li fa mal l'esquena de portar en Marc tot el dia a coll . És pèl-roig, prim i més aviat alt.

Remarques
<p>• Hi ha un bon nombre d'adverbis de manera construïts afegint <i>-ment</i> a la forma femenina d'alguns adjectius. Cal tenir en compte que mantenen l'accentuació que s'aplica a l'adjectiu en femení. Quan hi ha més d'un adverbi en <i>-ment</i>, el més recomanable és mantenir els sufixos en tots els elements; en cap cas s'accepta suprimir el sufix del primer.</p> <p><i>Ho repetia contínua i enèrgicament. Ho repetia contínuament i enèrgicament. Ho repetia contínuament i enèrgica.</i></p> <p>• Els adverbis <i>bé</i> i <i>malament</i> passen a <i>ben</i> i <i>mal</i> quan precedeixen l'element que modifiquen.</p> <p><i>Un plantejament mal concebut ens ha fet perdre temps en la construcció de la sala. Els paraigües m'agraden benicolorits.</i></p> <p>• L'encreuament dels adverbis <i>sols</i> i <i>solament</i> ha provocat l'aparició de la forma incorrecta <i>*solsament</i>.</p> <p><i>Aquesta revista solsament s'edita virtualment. Aquesta revista solament / sols s'edita virtualment.</i></p> <p>• Les locucions <i>a poc a poc</i> i <i>de mica en mica</i> no poden prescindir de la preposició amb què s'inicien.</p>

Adverbis de quantitat

Adverbis	Locucions adverbials	Exemples
quant, tant, tan, molt, poc, gaire, bastant, prou, massa, força, més, menys, ben, gairebé, quasi, gens, mig, tot, només, sols, solament, almenys, mica	una mica, un xic, pel cap alt, pel cap baix, ben bé, si més no, amb prou feines, d'allò més, no gaire, gens ni mica, a més, a més a més, més o menys, de més, un bon tros, poc més poc menys, amb escriu	Quant falta per arribar a Pals? Moltes estrelles han contret força deutes per culpa del joc. Amb prou feines arribarem a la quinzena d'alumnes.
Remarques		
<p>• Cal diferenciar <i>gens</i> de <i>res</i>. <i>Gens</i> pot ser adverbi i determinant, segons si modifica un verb o un adjectiu, o bé un substantiu. En els dos casos quantifica de manera in comptable. En canvi, <i>res</i> és un pronom que equival a <i>cap cosa</i>.</p> <p><i>No s'hi capfica gens. (adverbi de quantitat)</i> <i>No resulta gens agradable. (adverbi de quantitat)</i> <i>No tinc gens de son. (determinant quantitatiu)</i> <i>No hi ha res que em relaxi més que el ioga. (pronon)</i></p> <p>• Tingueu en compte que s'escriu <i>tan</i> davant d'adjectiu, adverbi o locució adverbial, i <i>tant</i> en la resta de casos. A més, l'expressió castellana <i>un tanto</i> no és <i>*un tant</i>, sinó <i>una mica</i>.</p> <p><i>No enraonis tan alt, que els nens dormen.</i> <i>En sap tant, de ballar, que tothom li'n demana classes.</i> <i>M'ha resultat un tant complicat aquest exercici. M'ha resultat una mica complicat aquest exercici.</i></p> <p>• Cal evitar també la forma <i>*ademés</i> i substituir-la per <i>a més</i>, <i>a més a més</i>, <i>de més</i>, <i>de més a més</i>.</p> <p><i>Además, us oferim un curs virtual. A més a més, us oferim un curs virtual.</i></p> <p>• Ni <i>*quasibé</i> ni <i>*casi</i> són correctes. La forma que cal usar és <i>gairebé</i> o <i>quasi</i>.</p>		

- Recordeu que en frases negatives, interrogatives i condicionals *molt* s'ha de substituir per *gaire*.

Si no trigues molt, t'esperaré per dinar.

Treballaràs molt aquest vespre?

Si no trigues gaire, t'esperaré per dinar.

Treballaràs gaire aquest vespre?

- Tingueu present que l'adverbi *almenys* s'escriu junt, ja que separat és el resultat de combinar l'article contracte *al* i l'adverbi *menys*, o bé es tracta de l'expressió *al menys (...) possible*. Fixeu-vos que aquesta última forma comença en *al*, i no en *el*, com també *al més (...) possible*.

Comptem amb almenys cinc participants.

Ha cridat l'atenció al menys conflictiu del grup.

Procura que el sol et toqui el tatuatge al menys possible. Col·loca't al més a prop possible.

- La locució **com a molt* cal substituir-la per *pel cap alt*, *a tot estirar* o *com a màxim*.

Adverbis d'afirmació

Adverbis	Locucions adverbials	Exemples
sí, també, efectivament, semblantment, prou, fins, inclusivament, igualment	sens dubte, en efecte, ... i tot, fins i tot, ben segur, per descomptat, i tant, de debò	–El veí és molt cordial. – Prou , però jo encara no l'he tractat. Per descomptat que hi aniré!

Adverbis de negació

Adverbis	Locucions adverbials	Exemples
no, tampoc	de cap manera, no pas, no... pas, i ara!	No fa pas falta que vinguis. De cap manera acceptaran diners vostres.

Remarques

- Els mots *mai*, *res*, *ningú*, *enlloc*, *tampoc*, *cap* i *gens*, tret que siguin l'únic element d'una frase, no neguen per si sols; per tant, i sobretot en la llengua formal, necessiten l'adverbi *no* per formular frases negatives.

Cap circumstància justifica la teva falta. **Cap**

circumstància **no** justifica la teva falta. **Enlloc**

veuràs unes platges tan cristal·lines. **Enlloc**

no veuràs unes platges tan cristal·lines. –*Qui*

ha vingut de nou? –**Ningú**.

- Recordeu, però, que aquests mots en frases interrogatives i condicionals poden adquirir significat afirmatiu:

Si mai veus cap follet guarda bé el seu secret.

- La partícula *pas* serveix per reforçar la negació.

És més important el que ens uneix que no pas el que ens separa.

Adverbis de dubte

Adverbis	Locucions adverbials	Exemples
potser	potser sí, potser no, si de cas, si per cas, qui sap, tal vegada, tal volta, per ventura	Tal volta han estat altres motius? Qui sap si tornarà un cop hagi trobat feina a París.
Remarques		
<p>• Cal no confondre l'adverbi <i>potser</i> i la perífrasi verbal <i>pot ser</i>. L'adverbi ha de formar part d'una frase amb el verb en indicatiu, mentre que la perífrasi pot anar seguida d'una conjunció que introdueixi una oració amb el verb en subjuntiu.</p> <p><i>Potser ajornaran el partit per la pluja.</i> <i>Pot ser que ajornin el partit per la pluja.</i></p> <p>• Utilitzar <i>igual</i> com a sinònim de <i>potser</i> és un castellanisme.</p> <p><i>Igual ens convida a prendre un cafè.</i> <i>Potser ens convida a prendre un cafè.</i></p>		

► EXERCICIS

1. Busqueu sinònims dels adverbis o de les locucions adverbials subratllats.

1. Va respondre la pregunta superficialment.
2. Parla baix.
3. Més malament no ho podia fer.
4. Vam entrar a la sala de ball gratuïtament.
5. Indubtablement la realitat supera la ficció.
6. Les reformes de les sales d'espera de l'hospital es van fer lentament.
7. S'han de pagar les taxes permanentment i obligatòriament.
8. Sobtadament, vam haver de desaparèixer ràpidament.
9. L'operació només està indicada si el pacient compleix uns paràmetres molt rigorosos.
10. Llavors, els dos tennistes es van donar la mà esportivament.

2. Busqueu sinònims (o expressions sinònimes) dels adverbis o de les locucions adverbials subratllats.

1. Obert fins al 15 de juliol inclusivament.
2. Pròximament es convocaran els exàmens de català.
3. La pel·lícula era excessivament dramàtica.
4. Freqüentment, els diaris publiquen notícies sobre nous experiments químics.
5. Havíem de buidar el frigorífic completament.
6. Momentàniament, el menjador romandrà tancat.
7. No ho ha considerat suficientment.
8. Necessitarem almenys dotze planxes de metall.
9. Que antipàtic que és aquest noi!
10. Vam enxampar els lladres, que, tot seguit, van arrencar a córrer.

3. Corregiu, si cal, els adverbis o les locucions adverbials de les frases següents.

1. Construïnt els fonaments de l'edifici, van arribar molt a baix.

2. Potser que la importància de l'acord radiqui en la defensa dels drets humans.
3. Diuen els entesos que aquesta tendència no té una teoria convincent radere.
4. El jugador va llençar la pilota massa en l'aire.
5. Enlloc de dormir tant, podries treballar més!
6. La fàbrica és aprop de l'estació.
7. El congrés es va fer a l'estiu? –No ho recordo, però més bé es devia fer a la tardor.
8. Viu al mateix carrer, però no recordo si més a dalt o més a baix.
9. L'amfitrió ens va deixar còmodament instal·lats.
10. Tenia festa fins a l'1 de setembre inclusiu.

4. Corregiu, si cal, els adverbis o les locucions adverbials de les frases següents.

1. No vinguis massa tard.
2. Si heu de conduir, no begueu alcohol ni no telefoneu amb el mòbil.
3. No va ser fins allavors que no vam saber la solució del conflicte.
4. No li va agradar res que llegíssim els seus papers.
5. Mai no he entès els logaritmes.
6. D'ara en endavant haurem de comptar amb despeses afegides.
7. De quan en quan, els treballadors fan cursos de reciclatge.
8. No crideu tan, que molesteu els veïns!
9. Camina tant de pressa que no el podem seguir.
10. T'ha escoltat sense molt interès.

5. Ompliu els buits amb les formes adequades d'entre les que us indiquem per cada grup de frases.

<p>1.Acostat
Ell és
Ella anava
No cridis</p>	<p>com puguis.
ric com tu.
pintada com tu.
fort.</p>	<p>tan
tant</p>
<p>2. No es pot queixar, que no li falta
Desgraciadament el malalt no millora
És molt lleuger: no pesa
Amb aquestes balances no podràs pesar</p>		<p>gens
res</p>
<p>3. Hi anirà secretari.
Cobra-li un deu per cent paga i senyal.
Em va passar un cas el teu.
Tenia uns ulls taronges.</p>		<p>com
com a</p>
<p>4. Envieu-m'ho tard possible.
..... vés a dormir més d'hora, si tens febre.
..... menja't la carn.</p>		<p>almenys
al menys</p>
<p>5. Li pagaré cada mes.
És una obra literària anacrònica.
Passava mensual al seu fill.
Aquest vi és agre.</p>		<p>un tant
una mica</p>

<p>6. Els nens petits no podem anar
Com que el seu pare és periodista té objectes</p>	quan els pares se separen.	<p>d'ací d'allà
d'ací i d'allà</p>
.....		
<p>7. Estic dolguda
Hi ha barreres arquitectòniques</p>	el que m'has dit.	<p>pertot
per tot</p>
<p>8. Va comprar un gelat
No vaig trobar l'abric</p>	de galetes.	<p>enlloc
en lloc</p>
<p>9. La part del
És la</p>	<p>de la casa és molt freda.
facturadelmes.</p>	<p>darrere
darrera</p>
<p>10. La pilota va caure
La perruqueria.....
La perruqueria</p>	<p>del cotxe.
és molt més
de casa nostra.</p>	<p>damunt
amunt</p>
<p>11. tinc reunió, per tant avui hauria d'acabar l'informe.
.....
i l'acabarà d'aquí a dos mesos. Aquest estiu, doncs, haurem de canviar
.....</p>	<p>16dejunylaMartinacomença el curs de defensa personal
comadiadelanostratrobada.</p>	<p>el dijous
dijous</p>
12. La cuina és	; la trobaràs escales	<p>a dalt
amunt</p>

13. Això
Després
la renda.
.....	tansolsés
la punta de l'iceberg.
m'arribaré fins a casa de l'àvia a fer-li la declaració de
que quan arribi ja no quedí ningú.	pot ser
pot ser
14. Ha tret 98 punts a l'examen. L'ha superat
No sé exactament els anys que té, però en deu tenir trenta		i escaig
amb escriu
15. —Et queda
me'n queda
—Has vist
—No, n'he vist

Els teus plans
No vagis
perillosa; no te'n pots refiar | per sopar? —Tenia pizzes congelades, però ja no
processó de manaias? La de Besalú, per exemple?

engrescadors.
de pressa per aquí, que aquesta carretera és | cap
res
gens
gaire
mai
mai no |

Lèxic

DERIVACIÓ

Les paraules d'una mateixa família tenen un element comú, que anomenem arrel o lexema.

enfortir, **fortesa**, **fortitud**, **fortificar**, **fortalesa**, **fort**

D'aquesta manera, obtenim paraules noves afegint unes determinades partícules a l'arrel. Aquest procediment s'anomena derivació i els mots que en resulten són els mots derivats.

De vegades, com en l'exemple anterior, l'arrel coincideix amb un mot, que serveix per crear els derivats: és el mot primitiu. Però no sempre és així:

gàstric, **gastritis**, **gastronomia**, **gastrònom**, **gastroenteritis**

Anomenem afixos les partícules que s'annexen a l'arrel, les quals podem classificar segons la seva posició:

prefixos	Se situen davant de l'arrel i sovint atorguen un significat diferent al mot.
sufixos	Se situen darrere l'arrel i aporten un nou significat al mot.
infixos	S'intercalen entre l'arrel i el sufix i sovint no aporten un nou significat al mot.

Quan unim aquests afixos a l'arrel, de vegades es produeixen canvis ortogràfics o fonètics.

c → qu:	sec	sequedat	c → g:	foc	foguera
ç → c:	caça	cacera	ig → g:	assaig	assagista
s → ss:	espès	espesseir	ig → tg:	lleig	lletgesa
gu → gü:	aigua	aigüeta	u → v:	neu	nevada
j → g:	granja	granger	t → ç:	curt	escurçar

D'altra banda, també hi ha paraules que entre elles tenen molta semblança però una arrel diferent. Són els **pseudoderivats** o falsos derivats, que es formen a partir d'una arrel llatina diferent de l'arrel del mot primitiu català.

Mot primitiu	Derivats	Pseudoderivat
cadira	cadiram, cadireta, cadiraire	càtedra
corb	corbesa, corbador, encorbar, encorbit	curvatura
llac	llacuna, llacós, llacor	lacustre

Prefixos

Mitjançant la prefixació adjuntem un prefix a l'arrel del mot, generalment sense canviar-ne la categoria gramatical i atorgant-li un significat diferent.

heroi (substantiu)	antiheroi (substantiu)
legal (adjectiu)	il·legal (adjectiu)
carregar (verb)	descarregar (verb)

No obstant això, hi ha prefixos que sí que imposen una categoria gramatical al mot. En la majoria de casos, es tracta de prefixos verbalitzadors: *a-*, *en-* (variant *em-*), *es-*, *per-*, etc. Aquests prefixos tenen la particularitat de no aportar cap nou significat i de necessitar sovint l'addició simultània de determinats sufixos per poder formar el nou mot.

bony (substantiu)	abonyegar (verb)
groc (adjectiu)	esgrogueir (verb)
dins (adverbi)	endinsar (verb)

Pel que fa als que aporten un significat o matís diferent al mot, que són la immensa majoria, podríem establir-ne una classificació genèrica.

a) Valor negatiu o contrari

Prefix	Significat	Exemple
a-, an-	valor negatiu	asimètric, amoral, analfabet
anti-	sentit contrari	antihigiènic, antisèptic
contra-	oposat	contraindicació, contraportada
in-, im-, il-, ir-	valor negatiu	innat, immòbil, il·legible, irregular
no-	negació	no-violència, no-bel·licisme
des-, dis-	oposat o contrari	desintoxicació, disgustar

b) Valor local o situacional

Prefix	Significat	Exemple
ante-, avant-	davant de	antesala, avantpassat
circum-	a l'entorn de	circumferència, circumval·lació
entre-, inter-	al mig de, reciprocitat	entreacte, entrelligar, interliniat
euro-	europèu	eurodiputat, euroregió
extra-	fora de	extraordinari, extrajudicial
infra-, sota-, sub-, hipo-	en menys quantitat, per sota de	infrahumà, sotabarba, subsòl, hipotonia
sobre-, hiper-	per damunt de, ultra mesura	sobresou, hipermercat
rere-	per darrere	rereguarda, rerepaís
intra-	dintre de	intravenós, intramuscular
super-, supra-	per damunt de	superhome, supraterrèni
tele-	lluny	teletext, televisió
trans-, tras-	d'una banda a l'altra, a través de	transsiberiana, trasplantar
ultra-	més enllà de	ultrapassar, ultratomba
ex-	de dins a fora	exportar, extreure
juxta-, para-	al costat de, gairebé	juxtaposició, paranormal

c) Valor temporal

Prefix	Significat	Exemple
pre-	amb antelació	preacord, preromà, prenatal
post-, pos-	posterioritat	postoperatori, posposar
ex-	antic càrrec o condició	expresident, exmarit
neo-	nou, recent	neoclàssic, neocapitalista

d) Valor dimensional/quantitatiu

Prefix	Significat	Exemple
macro-, mega-	gran	macroeconomia, megàlit
micro-, mini-	petit	microscopi, miniestadi
semi-	la meitat de	semivocal, semicercle
bes-, bi-	duplicació	besnét, bisexual
re-	repetició, intensificació	reeditar, reconstruir

e) Valor modal

Prefix	Significat	Exemple
ben-	dóna sentit positiu	benvolgut, benestant
mal-	dóna sentit negatiu	malpensat, malcarat
pseudo-	condició no genuïna	pseudoderivat, pseudònim
co-, col-, com-, con-	companyia i participació	cohabitar, col·laboració, commoure, convivència

Sufixos

Els sufixos se situen darrere l'arrel i aporten un nou significat al mot. N'hi ha de diferents tipus:

a) Sufixos lèxics

Determinen el gènere i el nombre en el cas dels noms i dels adjectius i, en el cas dels verbs, la persona, el temps, el nombre, el mode i l'aspecte.

En aquest tipus de sufixos no parlem pròpiament de derivació, sinó de flexió:

llop, lloba, llops, llobes
canto, cantes, canta, cantem, canteu, canten

b) Sufixos valoratius

Sufix	Significat	Exemple
-et, -ó, -illa, -ell	diminutius	pinyonet, finestró, sabatilla, cubell
-às, -arro, -al, -ós	augmentatius	homenàs, peuarro, finestral, verdós
-ot, -astre, -ús, -um, -ol	pejoratius	casalot, padrastra, gentussa, pixum, bestiola
-íssim, -èrrim	superlatius	tendríssim, paupèrrim

c) Sufixos classificadors

Per expressar professions, afinitats ideològiques o qualitats:

Sufix	Exemple
-ista	violinista, dentista, idealista, comunista
-ari/ària	notari, solitari, secretària, parlamentària
-aire	boletaire, dansaire, rondinaire, xerraire
-à/ana	cirurgià, llunyà, provinciana
-or/ora	actor, director, negror, conductora
-er/era	forner, confiter, ploranera, carnissera
-iu/iva/iua	actriu, agressiu, fugitiva, gelia
-ívol/ívola	planyívol, jovenívola

Per expressar noms abstractes:

Sufix	Exemple
-esa	tristesesa, invalidesa, riquesa
-ícia	brutícia, avarícia
-itat	humilitat, frivolitat
-itud	solitud, lentitud
-ud	quietud, mansuetud

Per expressar gentilicis:

Sufix	Exemple
-í/ina	olotí, barceloní, menorquina
-enc/enca	eivissenc, parisenc, egarenca, reusenc
-à/ana	catalana, lleidatà, peruà, italiana
-er/era	brasiler
-ol/ola	espanyol
-ès/esa	anglesa, japonès, francès, xinesa
-eny/enya	hondureny, malaguenya, madrileny

Per expressar un conjunt, col·lectiu o lloc:

Sufix	Exemple
-menta	ossamenta, cornamenta, vestimenta
-eda	arbreda, fageda, sureda
-am	eixam, costellam, paperam
-all/alla	rocall, jovenalla, cosinalla
-ada	gentada, nuvolada
-at	professorat, alumnat, ramat
-atge	equipatge, arbratge, moblatge

Per expressar relació o pertinença:

Sufix	Exemple
-aci/àcia	coriaci, berbenàcia
-ari/ària	sedentari, alimentària
-esc/esca	carnavalesc, cavalleresca
-i/ia	aeri, lacti, arbòria
-ià/iana	cristià, virgilià, cartesiana
-íac/íaca	policíac, afrodisíaca
-ífic/ífica	magnífic, científica
-ístic/ística	artístic, novel·lística

Per expressar accions:

Sufix	Exemple
-egar	esbufegar, mossegar, pedregar
-ejar	blanquejar, somiquejar
-ificar	tipificar, pacificar, dosificar
-ir	afavorir, atemorir, avergonyir
-itar	debilitar, facilitar, habilitar
-itzar	autoritzar, harmonitzar, analitzar

Per expressar acció i efecte:

Sufix	Exemple
-ada	xerrada, rentada
-ança	venjança, enyorança
-atge	homenatge, espionatge
-dissa	corredissa, trencadissa
-era	poleguera, xerrera, pedrera
-ment	pagament, alliberament, cobrament
-ori/òria	robatori, cridòria, dedicatòria

Infixos

Els infixos són el tipus d'afixos que se situen entre l'arrel i el sufix. En general no tenen cap valor semàntic, però en alguns casos serveixen per distingir entre dos derivats amb el mateix sufix (*ferrer* i *ferreter*), i en els verbs sobretot afegeixen una idea de petitesa (*menjucar*), d'insuficiència (*endormiscar-se*) o d'intensitat (*allargassar*).

Infix	Exemple
-al-, -ol-	apegalós, rajolí
-all-, -ell-, -ill-, -oll-	ceballut, gotellada, branquilló, potollar
-an-, -en-, -in-, -on-	cridaner, nomenar, blanquinós, sangonent
-ar-, -arr-, -er-	llargarut, pontarró, camperol
-ass-, -iss-, -oss-, -uss-	eugassada, borriçol, picossada, cantussar
-at-, -et-, -ot-	peixater, ferreter, parlotejar
-atx-, -itx-, -itj-, -ij-	esprimatxar, magritxol, ferritja, ventijol
-eg-, -ic-, -uc-	lladregot, porticó, menjucar
-isc-, -isqu-, -usc-	endormiscat, plovisquejar, pedruscall

Remarques

Quan formem mots nous a partir del procés de derivació sovint afegim a l'arrel o mot primitiu afixos propis de la llengua castellana quan en català el mot es forma amb un afix diferent o fins i tot sense. És el cas de mots com ara *botonar*, *enjardinar*, *raval*, *condicionat*, *moblar*, *col·lidir* o *garantir*, que per influència del castellà formem com a **abotonar*, **ajardinar*, **arraval*, **acondicionat*, **amoblar*, **col·lisionar* i **garantitzar*.

► EXERCICIS

1. Aparelleu els derivats següents amb les definicions que els corresponen.

fill: afillar, enfillat, fillada, fillastre, filleta, fillol

Persona de qui som
padrins: Tots els fills d'algú:
Fill del cònjuge:
Ple de fills:
Filla petita: Adoptar
com a fill/a:

blanc: blancor o blancúria, blanqueig, blanquejar, blanquinós, emblancar, emblanquir o emblanquinar

Qualitat de blanc:
Operació per legalitzar diner
negre: D'un color tirant a blanc:
Pintar de blanc:
Legalitzar diner negre:
Aplicar una capa molt fina de guix:

sang: ensangonar, sangada, sangonera, sangonós o sangós, sanguinari, sanguinolent

Animal que xucla la sang:
 Sang cuita:
 Que li agrada vessar sang o matar:
 Brut de sang:
 Tenyit de sang o barrejat amb sang:
 Tacar de sang:

flor: aflorar, desflorar, floreta, florir o florejar, florit, florigura

Adornament artificios:
 Afalac:
 Que té flors:
 Començar a manifestar-se:
 Treure flor:
 Treure la virginitat a una dona:

pols: espolsar, polsada, polseguera o polsinera, polsejar, polsim o polsina, polsós

Pols finíssima:
 Gran quantitat de pols:
 Petita quantitat de pols:
 Ple o cobert de pols:
 Sacsejar una cosa per fer caure el que en penja:
 Alçar pols:

2. A les frases següents escriu el derivat adequat a partir dels mots primitius.

Colors

Li han quedat els ulls (vermell) de tant plorar.
 Les fulles de l'àloe s'estan (groc).
 Aquestes tomates encara (verd) .
 Té els ulls (blau) i els cabells castanys.
 He (negre) els pantalons amb un tint fabulós.
 La (gris) d'aquestes parets em posa malalta.

Tèxtils

Acabem d'..... (midó) les camises del teu avi.
 El (drap) no ens ha volgut vendre res.
 Creixen tot de plantes (fil) a les parets de la terrassa.
 Va deixar la feina perquè s'hi sentia (cotilla).
 La indústria (cotó) ha patit un daltabaix els darrers anys.
 A la Berta no li agraden gens els gossos (falda).

Natura

La granissada ha (fulla) tots els rosers.
 Cal (aigua) el vi amb una mica de gasosa perquè és massa fort.
 El meteoròleg ja havia anunciat (núvol) parcial a l'interior.
 Van trobar l'esquelet d'un bòvid (terra) al Camp dels Ninots.
 Tenim previst fer una excursió a la (faig) d'en Jordà.
 Amb la pluja han sortit (gota) al menjador de casa.

Cos

Li ha engaltat una tal(mà)queens hem
quedat de pedra.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Fa una calor

Ha deixat els vidres ben plens de (dit).

En Miquel té l'..... (os)pròpiad'un guerrer primitiu.

Aquest matí ha vingut a treballar lívid i (ull).

És tan afectuós que no.....s'estàdefer (braç) i petons a tothom.

3. Escriuiu una paraula derivada de la paraula que hi ha entre parèntesis.**Substantius**

1. La meva àvia és la (avi) del meu fill.
2. Amb una analítica li han detectat (cos) de la sida.
3. L'..... (sortir) de postres d'aquest restaurant és molt complet.
4. Com a seqüela de l'accident li ha quedat una lleugera (coix).
5. Per Nadal la Rambla s'omple de (pidolar).
6. Només surt un (raig) d'aigua de la font!
7. Com que no hem podat la prunera, està plena de (branca).
8. No facis el (plor). No per això et compraré una pilota.
9. Cal envernissar de nou els (porta) de la finestra.
10. A l'estiu la (baf) que arriba de la granja de porcs és molt intensa.

Verbs

1. Amb l'arribada de l'euro tots els botiguers han (rodó) els preus a l'alça.
2. Per esmorzar el meu fill (mica) les galetes i les suca a la llet.
3. (nus) bé la corbata!
4. El neoclassicisme s'..... (mirall) en l'art grecoromà.
5. Quan està nerviós no para de (parpella).
6. L'home va (fuet) el gos fins a deixar-lo exhaust.
7. La farina és l'ingredient essencial per (espès) les salses.
8. Si tens un problema, no t'hi (cap), ja hi trobaràs una solució tard o d'hora.
9. A cap nen no li agrada que l'..... (crit) davant dels seus amics.
10. Després de dinar, asseguda al sofà, m'agrada (dormir) una estona.

Adjectius

1. Els nens surten cada dia (set) de l'escola.
2. Els Mossos d'Esquadra han trobat un laboratori (legal).

3. Deixar de fumar és la decisió més (seny) que he pres a la vida.
4. És un xicot molt (traça) amb la papiroflèxia.
5. Com que és tan (fred) cada nit em demana que li escalfi els peus.
6. Us faré una samfaina deliciosa amb les mongetes (primer) que he collit aquest matí.
7. La gallina (pondre) pon deu ous cada setmana.
8. Amb la puja de preus dels aliments, els diners es fan (fondre) cada cop més de pressa.
9. Fa pena de veure'l, està tan (prim) que se li veuen els ossos.
10. A la part alta de la casa hi ha un terrat molt (sol).

4. Subratlleu la paraula adequada en cada cas.

1. No deixis anar bruscament (l'embrague / l'embragatge) si no vols que es cali el cotxe.
2. La societat (parisenca / parisina) ha acollit molt fredament la notícia de la visita del monarca.
3. Si vols elaborar un discurs ben estructurat, fes-ne primer un (borrador / esborrany).
4. Les pastes (alimentàries / alimentícies) sense gluten es poden trobar en botigues especialitzades.
5. El banc no ens ha pogut (garantitzar / garantir) la hipoteca que hem demanat.
6. Les botigues (del raval / de l'araval) tanquen més tard de les vuit.
7. Les entitats (financieres / financeres) que operen a través d'Internet ofereixen unes condicions molt bones.
8. L'entrenador va demanar (humildat / humilitat) als jugadors després d'haver guanyat per 4 a 0.
9. Aquest estiu sí que posarem aire (condicionat / acondicionat) a casa.
10. Les seves maneres (afeminades / efeminades) sovint li han portat problemes.
11. La ciutat (emmurallada / amurallada) és molt interessant de visitar.
12. Pensava en els dies passats i no parava (de turmentar-se / d'aturmentar-se).
13. He fet (tapissar / entapissar) les cadires amb la mateixa tela del sofà.
14. No trepitgeu les zones (enjardinades / ajardinades).
15. L'escola pública ha de ser respectuosa amb totes les (creences / creències) religioses.

5. Ompliu els buits de les frases següents amb els gentilicis que hi corresponguin.

1. Un habitant de l'Alguer s'anomena
2. Els ciutadans de Tarragona s'anomenen
3. La Xina està plena de
4. Els habitants de l'Iraq són
5. Dels habitants d'Hongria en diem
6. Les noies d'Alemanya són
7. L'habitant d'Alger s'anomena
8. A Tunísia viuen els
9. Les millors balladores de samba són les
10. Els que viuen a Igualada s'anomenen

6. Al costat de cadascun d'aquests mots, escriviu-hi el pseudoderivat.

llet:	cervell:
corba:	fill:
avortament:	boca:
calb:	jove:
llavi:	doble:

7. Ompliu els buits de les paraules següents amb algun dels infixos que teniu a continuació.

-er-	-oss-	-oll-	-ot-	-ell-	
-ass-	-eg-	-an-	-uss-	-arr-	
-in-	-iss-	-ar-	-et-	-ol-	
pic.....	ada	empat.....	ar	pell.....	eria
carn.....	eria	embarb.....	ar-	calç.....	ets
clenx.....	ar	se sol.....	ada	lladr.....	ot

full..... aca	hort..... à	xic..... ó
cant..... ella	terr..... a	cany..... ar
al.....ó	bord..... às	gran..... ut
pobr..... ona	estir..... anyar	herb..... ari
embarb.....ament	cost..... er	esboj..... at

8. Completeu les frases següents amb la paraula derivada adient.

- La intel·ligència té els seus límits; la (ximple), no.
- El diputat va proposar crear un fons estatal per (lleuger) la càrrega dels peatges.
- Quina (xerrar) que teniu! Aquesta situació és (acceptar).
- Les seves (viure) a l'Àfrica l'han transformat en una altra persona.
- L'explosió de l'artefacte li va causar una (sord) permanent.
- Cal que (dret) aquesta situació si no vols tenir més problemes.
- Ens vam aplegar al refugi quan començava a (fosc).
- Si m' (curt) els pantalons, els podré lluir a la festa.
- No li agrada ni (amarg) del cafè ni la (dolç) de la merenga.
- Vam visitar un (lloc) encantador dalt de la muntanya.
- La (gran) del lavabo feia que el bany quedés més petit del que ja era, però la (gros) del bidet, també.
- La Cambra va demanar de (suau) la prohibició d'entrar líquids als avions.
- Posa el pa a (tou) perquè el gat el trobi més bo.
- L' (lent) del trànsit va ser efectiu per als vaguistes, que no tenien el suport dels sindicats per l' (tèrbol) de les relacions.
- És un nen molt (bellugar) que no para de fer (dolent).
- Se m'ha espatlilat l' (sec) de mà i m'hauré d'eixugar els cabells al sol.

MOTS COMPOSTOS

La composició és un procediment que ens permet formar mots de manera diferent de com ho fem per la derivació, ja que no formem un mot nou mitjançant un afix, sinó que ho fem unint dues o més paraules que ja existeixen.

Amb la composició podem obtenir mots de diferents categories gramaticals: substantius, adjectius, verbs i partícules.

a) Substantius compostos

Formació	Exemple
Verb + substantiu	pelacanyes, guarda-roba
Substantiu + adjectiu o participi o adjectiu + substantiu	celobert, cama-roja, curtcircuit guàrdia civil, baix relleu
Substantiu + substantiu: – Compostos sintètics. Es formen violentant la sintaxi i elidint elements que se sobreentenen. – Compostos coordinats. Són els que tenen un significat que és la suma dels significats dels dos elements. – Altres casos: compostos formats per juxtaposició o subordinació, enllaçats amb la conjunció <i>i</i> o la preposició <i>de</i> i compostos sintagmàtics	aiguaneu, ferrocarril museu-arxiu, autor-editor, comte-rei, ciutat-estat decret llei, camió cisterna, paper moneda, allioli, capicua, plats-i-olles, maldecap, cuc de seda, esperit de vi
Formació del plural · Si el compost s'escriu amb guionet o amb els dos elements soldats, afegim la marca de plural al segon element: <i>caça-recompenses</i> , <i>curtcircuits</i> , <i>pèl-rojos</i> , <i>ferrocarrils</i> , <i>alliolis</i> , <i>maldecaps</i> (excepte els compostos coordinats, en els quals pluralitzem els dos elements: <i>comtes-reis</i> , <i>autors-editors</i>). · En canvi, si els dos elements s'escriuen separats: substantiu + adjectiu o participi i adjectiu + substantiu Farem el plural de tots dos elements: <i>polícies locals</i> , <i>baixos relleus</i> . substantiu + substantiu Afegirem la marca de plural solament al primer element: <i>camions cisterna</i> , <i>vagons restaurant</i> , <i>cucs de seda</i> , <i>hores punta</i> .	

b) Adjectius compostos

Formació	Exemple
Substantiu + adjectiu o participi	barra-sec, panxacontent, collverd
Adjectiu + adjectiu	anglosaxó, sordmut, grecollatí, indoxinès
Formació del plural Sempre afegirem la marca de plural al segon element: <i>bocamolls</i> , <i>capficats</i> , <i>poca-soltes</i> , <i>grecollatins</i> , <i>sordmuts</i> .	

c) Verbs compostos

Formació	Exemple
Substantiu + verb	corglaçar-se, capficar-se, capgirar
Adjectiu + verb	primfilar, migpartir

d) Partícules compostes

Formació	Exemple
Adverbis	amunt, avall, enlaire, daltabaix, sobretot, pertot, gairebé, alhora, tanmateix, nogensmenys
Preposicions i conjuncions	malgrat, sinó, perquè

El guionet

L'ús del guionet afecta els mots derivats per prefixació i els mots compostos. Vegem quins s'escriuen amb guionet i quins no.

Escrivim amb guionet	
a) Els numerals compostos (ordinals i cardinals): hem de posar el guionet entre les desenes i les unitats i entre les unitats i les centenes (D-U-C)	vint-i-cinc, trenta-quatre, tres-cents, dos-cents seixanta-vuit, mil sis-cents noranta-vuit, sis mil nou-cents cinquanta, trenta-nou mil set-cents quaranta-tres, set milions vuitanta mil dotze
b) Els mots compostos que comencen amb el nom d'un punt cardinal	nord-americà, nord-est, sud-africà, sud-oest
c) Els compostos repetitius i expressius	baliga-balaga, nyigui-nyogui, pengim-penjam, poti-poti, xino-xano
d) Un petit grup de mots o expressions singulars	abans-d'ahir, adéu-siau, qui-sap-lo
e) El substantiu <i>no-res</i> i les combinacions de <i>no</i> +substantiu	no-existència, no-violència, no-alineament
f) Els mots compostos en què el primer element acaba amb vocal i el segon comença amb alguna d'aquestes tres lletres: <i>r</i> , <i>s</i> o <i>x</i>	barba-roig, cara-rugat, cama-sec, penya-segat, escura-xemeneies, para-xocs
g) Els mots compostos en què, si no poséssim guionet, es produiria una lectura errònia o una grafia impossible	pèl-llarg, pit-roig, cinc-en-rama, plats-i-olles
h) Els mots compostos en què el primer element du accent gràfic	mà-llarg, pèl-blanc, més-dient
i) Els compostos coordinats (substantiu + substantiu), en què el significat del mot és la suma dels significats dels elements que el formen	museu-biblioteca, comte-rei, autor-editor

Escrivim sense guionet	
a) Els mots constituïts amb prefixos	arximilionari, exconseller, precristià, preromà, proxinès, ultraconservador, vicepresident, sotsarrendatari, pseudoderivat
b) Els mots construïts amb formes prefixades acabades amb <i>o</i>	físicoquímic, anglosaxó, audiovisual, catalanoaragonesa, cardiovascular, indoxinès, socioeconòmic
En aquests mots només posem l'accent en el segon element, si s'escau. És a dir, tot i que els mots <i>àudio</i> i <i>físic</i> s'accentuen, perden l'accent quan són el primer element d'un compost.	

Finalment cal recordar que els topònims, com la resta de mots, també segueixen la regla del guionet.

Aiguafreda	Torregrossa	Vila-real
Bellpuig	Bell-lloc	Vila-rodon
Vall-de-roures	Palau-solità	Puig-reig
Mont-roig	Puig-aguilar	Font-romeu

► EXERCICIS

1. Relacioneu les paraules de la primera columna amb el significat que els correspon de la segona.

1. esquenadret	a. criada
2. escanyapobres	b. avar
3. cagadubtes	c. acidesa
4. llepafils	d. vagabund
5. somiatruites	e. visionari
6. ventafocs	f. gandul
7. pica-soques	g. indecís
8. busca-raons	h. tipus d'ocell
9. rodamón	i. escrupolós en el menjar
10. coragre	j. baralladís

2. Formeu paraules compostes a partir dels elements de les dues columnes.

<i>blau</i>	+	<i>marí</i>	<i>blau marí</i>
1. poca		a. cel
2. guarda		b. obert
3. gira		c. solta
4. mig		d. bregues
5. cel		e. dia
6. grata		f. canyes
7. boca		g. roba
8. adéu		h. sol
9. pela		i. moll
10. cerca		j. siau

3. Escriviu amb lletres les xifres que teniu a continuació.

Quantes ovelles teniu al ramat? N'hi tenim
 (248), però, a més, hi tenim (23) xais.

Abans aquest pis valia
 (52.160.000) pessetes, però ara ja costa (490.000) euros.

D'aquí a València només hi ha (380) quilòmetres.

4. Escriviu correctament les paraules que teniu a continuació a la columna corresponent. No oblideu d'escriure el guionet quan calgui.

cama+tort, ex+marit, adéu+siau, Vila+seca, històric+físic, escura+dents, Vila+nova, mata+rates, barba+ros, bes+nét, penya+segat, Mont+roig, anti+religiós, ciència+ficció, nord+oest, boca+badat, sud+africà, barrim+barram, col+i+flor, para+llamps

amb guionet	sense guionet

5. Corregiu les expressions que trobareu tot seguit.

Corona catalano-aragonesa → *Corona **catalanoaragonesa***

1. Es troben en un cul de sac.
2. És una botiga de vetes-i-fils.
3. L'han escollit vice-conseller.
4. Va quedar boca-badat.
5. Ens passaran un àudiovisual.
6. El vent ha arrencat el pollancre de soca rel.
7. Van arribar abansd'ahir.
8. Selecciona el programa de pre-rentat.
9. Fer la garagara.
10. Han signat un pacte de no agressió.

SINONÍMIA I ANTONÍMIA

Una de les qualitats d'una llengua és la seva riquesa i varietat, cosa que es mostra per la presència de recursos lèxics com el de la sinonímia i l'antonímia.

Sinonímia

Dues paraules són sinònimes quan tenen el mateix significat. Així, per exemple, *casament* i *noces* són sinònims:

Va assistir a les **noces** del seu cosí.

Va assistir al **casament** del seu cosí.

Cal tenir en compte, però, que encara que dues paraules comparteixin el significat, no és gaire freqüent que es puguin usar indistintament en una mateixa situació.

El sinònim ens serveix per precisar més el significat d'allò que volem expressar i normalment el context ens ajuda a triar la paraula adequada. Per exemple, *fertilitat* i *productivitat* són paraules sinònimes en determinats contextos:

La **fertilitat** de les terra influeix en el preu de venda.

La **productivitat** de la terra influeix en el preu de venda.

Però vegem què passa si les fem servir indistintament, sense tenir en compte el context:

Enguany han augmentat el complement de **fertilitat** dels funcionaris.

Enguany han augmentat el complement de **productivitat** dels funcionaris.

Passa el mateix si no tenim present en quin registre parlem (més formal o més col·loquial), el lloc on ens trobem o la persona a la qual ens adreçem. Per exemple, un jove pot dir als seus amics:

Es va cruspí tota l'amanida.

O bé:

Es va menjar tota l'amanida.

En canvi, és inimaginable que sentim en un mitjà de comunicació:

Els assistents a la boda reial es van cruspí tots els canelons.

En resum, doncs, els sinònims són paraules que expressen el mateix significat, però que hem d'utilitzar depenent del context, ja que generalment no són intercanviables.

Antonímia

Un antònim és un mot de sentit directament oposat a un altre. De la mateixa manera que passava amb els sinònims, l'ús correcte dels antònims sempre depèn del context. Vegem-ne un exemple:

ric

És un home molt **ric**.

pobre

És un home molt **pobre**.

ràpid
El tren va anar molt **ràpid**.

lent
El tren va anar molt **lent**.

En canvi:

S'ha celebrat un judici **lent**.

S'ha celebrat un judici **ràpid**.

Per tant, difícilment podem encertar el contrari d'un mot sense un context mínim que ens orienti.

Alguns antònims es formen afegint un prefix al lexema. En determinats casos, prefixos com *-a*, *-anti*, *-des*, *-dis*, *-in*, *-im*, *il* fan que el mot derivat tingui un significat contrari al primitiu.

simètric → asimètric
higiènic → antihigiènic
legal → il·legal

► EXERCICIS

1. Aparelleu els sinònims que trobareu a continuació.

llord	farigola
minso	greixós
gat	tarima
dominar	moix
estable	exigu
gos	avar
timó	regna
gasiu	ca
brida	comandar
estrada	quadra

2. Feu el mateix amb els antònims.

emocionar	negligir
equívoc	cortesia
grolleria	asserenar
esponerós	clar
eteri	marcit
aixoplugar	desempenyorar
vigilar	desemparar
pignorar	corpori

3. Classifiqueu els adjectius següents en dos grups segons si són sinònims d'*alt* o

de *baix*. soberg, enlairat, rabassut, encimat, nan, menut, airívol, petit, altívol, acimat, camacurt, boterut alt:

baix:

4. Feu una frase amb cadascun d'aquests falsos sinònims en què quedi clar el

significat. plànol/planell:

dofí/delfí:

cataractes/cascades:

data/dada:

trànsit/tràfic:

abonar/adobar:

5. Digueu quin dels mots següents poden ser sinònims d'*ignorància*.

ciència, idiotisme, saviesa, analfabetisme, inòpia, coneixença, desconeixença, incapacitat, ignició, incultura

6. Busqueu un antònim del mot en negreta de les frases següents.

1. Aquell cantaire té un to de veu molt **agut**.
2. Va quedar **restablert** el servei de rodalia.
3. Els Mossos d'Esquadra el van **empresonar**.
4. L'**enriquiment** d'una part de la població és cada vegada més evident.
5. Els dies **festius** ens aixequem a les vuit.
6. Aquella casa té un preu **assequible**.

POLISÈMIA I HOMONÍMIA

Polisèmia

Els mots polisèmics són mots que tenen diversos significats en funció del context en què els utilitzem, a diferència dels sinònims, que són mots de significat coincident.

Fixeu-vos que la paraula *cap* té diversos significats:

cap	Part superior del cos d'una persona o animal. Punta, extrem, d'una cosa, especialment l'extrem superior. Punta de terra que entra mar endins.
------------	---

Tots ells, però, tenen algun tipus de relació. En tots els casos *cap* designa la part superior d'una persona o animal, i per analogia, també la part superior o que sobresurt d'una cosa.

Homonímia

És la propietat que relaciona dos mots que, de manera purament casual, s'escriuen de la mateixa manera (homògrafs) o es pronuncien igual (homòfons), però tenen significats diferents.

pop	música mol·lusc
------------	--------------------

benà tira de roba que serveix per embolicar alguna ferida
vena vas sanguini

► EXERCICIS

1. Feu dues frases en què cadascun d'aquests mots polisèmics tingui un significat

diferent. braç:

cinta:

ploma:

taula:

cort:

2. Hi ha paraules que canvien de significat si les usem en masculí o en femení. Ompliu els espais buits amb la forma adequada.

1. el canal / la canal

a) d'Urgell té les reserves garantides per la campanya d'enguany.

b) de la teulada té força goteres.

2. el pudor / la pudor
 - a) Cal que respectem d'aquella persona.
 - b) que se sentia era insuportable.
3. un editorial / una editorial
 - a) és aquell article que trobem a l'inici del diari.
 - b) Demà tanca les portes puntera en la publicació de textos legals.
4. el pols / la pols
 - a) Vam treure dels mobles després de les obres.
 - b) li anava massa ràpid i el metge va decidir ingressar-lo.
5. el fi / la fi
 - a) no justifica els mitjans.
 - b) El curs ha arribat a

3. Empleneu els buits amb la forma adequada.

1. Hem / em
La meua mare va dir que anéssim a comprar flors i també comprat algun arbust.
2. Què / que
..... vols et regali?
3. Ha / a
..... anat Lleida a menjar caragols.
4. o / oh / ho
.....! Això és una meravella. vols provar no?

4. Cada frase d'aquest exercici conté el verb *anar*. Indiqueu quin significat té en cada cas tenint en compte el context.

1. La Isabel **va pels** quaranta.
té s'acosta celebra
2. Han tallat la C-13 que **va a** Tremp per esllavissades.
circula condueix uneix
3. L'alimentació el fa **anar de ventre** cada dia.
córrer evacuar vomitar
4. El rellotge no **va**, haurem de canviar la pila.
arrenca apunta funciona
5. Aquesta camisa li **va** malament, té les mànigues massa llargues.
escau enlletgeix escurça

LOCUCIONS I FRASES FETES

A mesura que anem tenint integrades les estructures gramaticals d'una llengua, tenim la necessitat d'incorporar elements que cohesionin el discurs i li donin un caire de genuïnitat, unitat i coherència. Això s'aconsegueix utilitzant diversos recursos lingüístics, entre els quals trobem les locucions i les frases fetes.

Les locucions

Una locució és un grup de paraules que té el valor semàntic o sintàctic d'un sol mot, que sol anar precedit d'una preposició o d'una conjunció.

Ja hem tractat algunes locucions en l'apartat dedicat als connectors (*a continuació, amb aquesta finalitat, a causa de, d'una banda...*). Ara en veurem unes altres que sovint generen confusió, bé perquè són diferents del castellà, bé perquè se'n fa un mal ús perquè no se'n coneix la grafia o el significat.

Incorrecte	Correcte
*a l'objecte de	amb l'objecte de, amb la finalitat de
*a major abundament	a més a més, amb més motiu, i encara més
*a mitjans de (setmana, maig, estiu, any, segle)	a mitjan (setmana, maig, estiu, any, segle)
*arrel de	arran de
*a ser possible	si és possible, si pot ser
*a tal efecte	a aquest efecte, amb aquesta finalitat
*a tenor de	atès el tenor de, per raó de, en virtut de, considerant, tenint en compte, atès
*al fi i al cap	al cap i a la fi
*al menys (al menos)	almenys, si més no, com a mínim
*amb major motiu	amb més motiu, amb més raó
*degut a	a causa de, per causa de, per raó de
*del contrari	en cas contrari, si no, altrament, d'altra manera
*donat que	atès que, ja que, perquè
*en ambdós efectes	a ambdós efectes
*en ares de	amb la intenció de, a fi de, amb l'objecte de
*en atenció a	en/per consideració a, per esguard de
*en balde	en va, debades, endebades
*en base a	a partir de, sobre la base de, segons, d'acord amb, tenint en compte, considerant
*en el seu cas	si s'escau, si es dóna, si es produeix
*en el seu defecte	si no n'hi ha, si no, quan no n'hi hagi
*en el seu moment	al moment oportú, quan serà el moment
*en lo successiu	d'ara endavant, en endavant
*en ordre a	amb vista a, a fi de, a l'efecte de, amb la intenció de, pel que fa a, quant a
*en quant a	quant a, pel que fa a, pel que es refereix a, en relació amb, amb relació a

*en un sol efecte	a un sol efecte
*lo més aviat millor *com més aviat possible *el més aviat millor *quan abans millor	com més aviat millor al més aviat possible
*no obstant	això no obstant, no obstant això, no obstant (...)
*pel contrari	per contra, al contrari
*per adelantat *per anticipat	per endavant, a la bestreta, anticipadament
*per lo demás	fora d'això, tret d'això, llevat d'això
*pel matí, per la tarda	al matí, a la tarda
*per suposat	per descomptat, sens dubte, naturalment
*sempre i quan	sempre que
*si a cas	si de cas, si per cas
*si procedeix	si escau, si és procedent

Les frases fetes

La frase feta és una expressió que té una forma fixada i invariable, el significat de la qual no pot ser deduït del significat dels mots que la formen. Sol tenir un valor metafòric i un to sovint popular i exagerat.

Difícilment es pot traduir literalment d'una llengua a una altra. Fixeu-vos en la frase feta *bufar i fer ampolles*: evidentment el seu significat no es correspon a la traducció literal castellana *soplar y hacer botellas*, ja que hi ha una expressió genuïna castellana amb aquest sentit, *coser y cantar*.

L'ús d'aquestes frases és molt freqüent en les converses col·loquials per donar expressivitat, espontaneïtat i originalitat.

A continuació us presentem dues possibles classificacions de frases fetes:

- a) Per verbs (*anar, estar, fer, haver, tenir, ser*)
- b) Per noms (*lloc, persones i animals, menjar*)

a) Per verbs

Amb el verb <i>anar</i>		
anar de bòlit	anar a preu fet	anar pengim-penjam
anar en dansa	anar a la seva	anar fent
anar just	anar de corcoll	anar mal dades
anar a remolc	anar de tort	anar de boca en boca
anar a mal borràs	anar de cul	anar a escampar la boira
anar pel bon/mal camí	anar com l'anell al dit	anar de vint-i-un botó
anar-se'n del cap	anar amb el cap ben alt	anar-se'n amb la cua entre cames
anar amb peus de plom	anar amb el cor a la mà	anar amb una sabata i una espadenya
anar peix	anar amb el lliri a la mà	

Amb el verb fer

fer l'efecte	fer el paperot	fer-la petar
fer volar coloms	fer Pasqua abans de Rams	fer un cop de cap
fer-ne un gra massa	fer tronar i ploure	no fer el pes
fer patxoca	fer-se l'orni	fer llufa
fer els ulls grossos	fer pudor de socarrim	fer el cor fort
fer-ne cinc cèntims	fer una cara nova	fer cara de pomes agres

Amb el verb tenir

tenir cara i ulls	tenir dos dits de front	tenir la vista als dits
tenir bon ull	tenir el pap ple	no tenir cor de
tenir coll avall	tenir fums	tenir una bena als ulls
tenir cops amagats	tenir un os a l'esquena	tenir un budell buit
tenir la butxaca foradada	no tenir pèls a la llengua	no tenir ni cap ni peus
no tenir sang a les venes	tenir el cap a quarts de quinze	no tenir un pèl de + adjectiu
tenir el cor de pedra	tenir la mà foradada	tenir cua de palla
tenir l'edat del si no fos	tenir sang d'orxata	tenir el cul pelat

Amb el verb ser

no ser ni carn ni peix	ser llarg de dits	ser de la màniga ampla/estreta
ser un corcó	ser època de vaques grasses	ser la mare dels ous
ser tot cor	ser un orgue de gats	no ser d'aquest món
ser de bona pasta	ser un os dur de rosegat	ser del morro fort
ser tot ulls	ser una mala peça	ser lleig com un pecat
ser del puny estret	ser un peix gros	ser un tros de pa

b) Per noms

Llocs

haver-hi camp per córrer	caure del cel	venir de l'hort
remoure cel i terra	voler la lluna en un cove	voler tocar el cel amb la mà
semblar can seixanta	estar a la lluna de València	ser una cort de porcs

Persones i animals

donar gat per llebre	esvalotar el galliner	estar com gat i gos
haver-hi quatre gats	ser l'ase dels cops	ser cornut i pagar el beure

Parts del cos

cames ajudeu-me	pagar amb la cara	estirar més el braç que la màniga
no badar boca	tenir-ho coll avall	sortir fum pel cap
m'ho diu el cor	fer dentetes	deixar amb un pam de nas
treure la son de les orelles	no tocar de peus a terra	costar un ull de la cara
treure les ungles	ballar pel cap	ser el braç dret d'algú
córrer de boca en boca	mossegar-se la llengua	venir d'un pèl

Menjars

fer botifarra	ésser una bassa d'oli	acabar abans el pa que la gana
ofegar-se en un got d'aigua	tallar el bacallà	fer cara de pomes agres
ser figures d'un altre paner	no poder dir ni fava	ser de pa sucats amb oli
remenar les cireres	pesar figures	haver-hi més dies que llonganisses

► EXERCICIS

1. Completeu les frases fetes següents amb el verb apropiat.

buidar, tocar, anar, remenar, tenir, passar, fer, ésser

1. pa a l'ull.	8. en orris.
2. -ne cinc cèntims.	9. ferro.
3. les cireres.	10. a mal borràs.
4. torrat.	11. corretja.
5. No ni quarts ni hores.	12. el pap.
6. can seixanta.	13. de taca d'oli.
7. de corcoll.	14. un pet com una gla.

2. Ompliu els buits d'aquestes frases fetes amb el mot adient. Tots els mots que hi falten són el nom d'una part del cos.

Treure el fetge per la

Estirar-se els

Caure la de vergonya.

Ficar-se entre i

Estar amb l'aigua al

Tenir dos dits de

Fer

Arrufar el/les

Ésser tot

Fer els grossos.

Tenir avall.

Tancar la porta als

Dur-ne unade

3. Relacioneu les dues columnes.

a) el més calent és a l'aigüera	1. enganyar, ensarronar
b) arribar a misses dites	2. anar tirant
c) agafar amb els pixats al ventre	3. fer tard
d) treure'n l'entrellat	4. no haver-hi res preparat
e) fer la viu-viu	5. esforçar-se molt
f) aixecar la camisa	6. ser despreocupat i tranquil
g) haver begut oli	7. estar irritat, indignat
h) treure foc pels queixals	8. agafar (algú) desprevingut
i) no posar-se pedres al fetge	9. trobar-hi la solució
j) fer mans i mànigues	10. no haver-hi remei

4. Quina expressió podríeu col·locar al costat de les frases següents? Trieu-les dins d'aquesta llista.

anar de vint-i-un botó, saber-la llarga, rascar-se la butxaca, picar ferro fred, haver-hi roba estesa, tenir mala peça al teler, a cor què vols, treure de polleguera, saber de quin peu calçar, remoure cel i terra

1. Viu com un rei. Ja m'agradaria viure com ell,
2. No em regala mai res, aquest garrepa. Li costa
3. Per molt que li ho demanis, no aconseguiràs que t'ho rebaixi; és
4. Vaig passar per davant del Liceu i tothom anava molt mudat,
5. Ara Ja t'ho diré quan els nens no siguin davant.
6. Em que jugui amb el menjar. No ho puc suportar.
7. Va fer-se passar per coix per poder seure a l'autobús
8. La seva malaltia és crònica. El metge li diu que
9. He per aconseguir-te una entrevista amb en Woody Allen.
10. Fa molts anys que ens coneixem i ja

5. Al text següent hi trobareu un seguit d'expressions subratllades. Llegiu-lo atentament i substituïu aquestes expressions per la frase feta corresponent que us proposem a sota.

En Tomàs i la Teresina havien preparat amb molta cura el bateig de l'últim dels seus fills: en Bernat. Havien d'anar amb compte de no gastar més del que els permetien els ingressos, però volien que el petit tingués una gran festa de benvinguda. Per això van decidir-se i van convidar una pila de gent. Fins i tot van convidar els parents d'Uldemolins, dels quals que no sabien res des de feia molt temps, però a la Teresina li feia molta il·lusió veure'ls perquè havien estat molt amigues amb la seva cosina Elvira. Una setmana abans del gran esdeveniment, l'Elvira va trucar a la seva cosina i li va refusar la invitació. La Teresina, en sentir això, es va enfadar molt perquè l'havien defraudat. Des de llavors va haver-hi desavinences entre les dues cosines. Un mes abans del gran dia la Teresina va anar a triar el vestit d'en Bernat. Es va enamorar d'un vestit de somni: era tot blanc, amb un faldó ple de brodats i una gorreta d'angorina. Era molt car, però no era ella qui havia de pagar, sinó que el vestidet era el regal de la seva àvia. El nen havia de fer goig el dia de la seva presentació en societat, i aquell vestidet garantia amb escreix l'èxit de la comesa. El gran dia va arribar i en Tomàs i la Teresina van celebrar el bateig amb tots els luxes imaginables. Els convidats van poder atipar-se amb el dinar que els havien preparat, i com diu la dita: *a la taula d'en Bernat, qui no hi és, no hi és comptat*.

gratar-se la butxaca	treure el ventre de pena
a cor què vols	no estirar més el braç que la màniga
fer un cop de cap	l'havien deixat amb un pam de nas
menjar del mateix plat	li va donar carbasses
fer patxoca	valia un ull de la cara
haver-hi mala maror	des que en Judes era fadrí i sa mare festejava
va treure foc pels queixals	

BARBARISMES

Un barbarisme és un mot o una forma de dir forasters, usats dins d'una llengua que ja té mots propis per expressar la mateixa idea. La utilització d'aquests mots és una errada que cal evitar sempre.

Per exemple, **embustero* ve del castellà *embuste*; en català diem *mentider* i *mentida*. Altres mots com **enterar-se*, **tio* o **enfermetat* també són barbarismes, ja que el català posseeix les formes pròpies *assabentar-se*, *oncle* i *malaltia*.

A més a més, en català també trobem altres tipus d'incorreccions que tenen l'origen en el calc de les formes castellanes corresponents.

<i>darse</i>	→	<i>*donar-se compte</i>	→	adonar-se
<i>cuenta irse</i>	→	<i>*anar-se</i>	→	anar, anar-se'n
<i>caerse</i>	→	<i>*caure's</i>	→	caure
<i>tener que</i>	→	<i>*tenir que</i>	→	haver de, cal que

Barbarismes de l'àmbit jurídic

A banda dels barbarismes de la llengua general, en el llenguatge propi de l'àmbit jurídic català també es cometen algunes incorreccions de lèxic o de calc de les formes castellanes, degudes a la llarga tradició que té el castellà en aquest àmbit.

Quant a les incorreccions lèxiques, sovint són originades pel manteniment de la grafia castellana en mots en els quals la grafia catalana canvia:

<i>*renta</i> → <i>renda</i>	<i>*aclarar</i> → <i>aclarir</i>
<i>*tasa</i> → <i>taxa</i>	<i>*decanat</i> → <i>deganat</i>

D'altres vegades, el que fem és usar erròniament una forma catalanitzada del terme castellà per desconeixement del corresponent en català:

<i>*plaç</i> → <i>termini</i>	<i>*atrassos</i> → <i>endarreriments</i>
<i>*ganàncies</i> → <i>guanys</i>	<i>*averiguar</i> → <i>esbrinar</i>

O traduïm literalment al català el terme en castellà sense pensar que els significats en una i altra llengua poden variar:

<i>*ostentar</i> (un càrrec) → exercir, desenvolupar
<i>*contemplar</i> (una llei) → establir

Quant al calc de les formes castellanes, a continuació en teniu alguns exemples molt habituals:

<i>*a bocajarro</i>	→	a boca de canó
<i>*a mig plaç</i>	→	a mitjà termini
<i>*acús de rebuda</i>	→	acusament o justificant de recepció
<i>*busca i captura</i>	→	crida i cerca
<i>*cabre recurs</i>	→	poder interposar recurs
<i>*de la seva classe</i>	→	que correspongui

*en la major brevetat possible	→	al més aviat possible, com més aviat millor
*jutjat del penal	→	jutjat penal
*per anticipat	→	per endavant, a la bestreta, anticipadament
*sala del civil	→	sala civil
*via d'apremi	→	via de constrenyiment

► EXERCICIS

1. Dels parells de paraules que teniu a continuació, una és un barbarisme i l'altra és la correcta. Subratlleu-ne la correcta en cada cas.

bedel	bidell	maragda	esmeralda
revenja	revanxa	raval	arraval
cascada	catarata	angústia	angoixa
vèrtig	vertigen	ausent	absent
bolsa	borsa	motxilla	motxila
impremta	impremta	intricat	intrincat
otorgar	atorgar	escurçó	víbora
esdeveniment	aconteixement	ancla	àncora
bahia	badia	encens	incens

\\endash Les frases següents contenen formes verbals defectuoses. Esmeneu-les.

M'ha decepcionat molt el discurs que va pronunciar el director.
 No han aclarat encara qui va trencar el gerro de la veïna.
 La implantació va permetre remediare la sordesa del nadó.
 Trucarem a un jardiner perquè ajardini el pati de la comunitat de veïns.
 S'ha empenyat a comprar-se un cotxe nou i no la traïem d'aquí.
 Després de molts esforços han conseguit anivellar la paret mestra amb els envans.
 Diumenge vam anar als aiguamolls de l'Empordà per lliberar un exemplar de xoriguer.
 Tenim que parlar seriosament quan tornis a casa.
 És un producte garantitzat per la Unió de Consumidors de Catalunya.
 Han col·lisionat quatre vehicles a l'AP-7 i això provoca cues quilomètriques.
 Enmig de l'actuació va oblidar la lletra de la cançó i va haver d'improvitzar.
 Més val que col·loqueu alguna cosa a terra per amortiguar la caiguda.
 L'Ajuntament recauda més de tres milions d'euros en concepte de multes de trànsit.
 La dinastia dels Trastàmara va reinare durant gairebé dos segles consecutius.
 Serien les onze del matí quan va arribar la comitiva.
 Els problemes de la població s'han agravat després de l'últim terratrèmol.
 La princesa va deslumbrar tothom amb la seva elegància.
 El van nombrar cap de partit després dels últims resultats electorals.
 Saboreja bé aquest ànec amb peres!
 Van reemprendre les negociacions tot i que la situació no els era gens favorable.
 Hem aplaçat la signatura del conveni fins a nou avís.
 Aquest grup compona les seves pròpies cançons.
 Hem de desembolsar el 25% del préstec en el termini de dos anys.
 No han pogut evaluar encara els danys del cicló a la regió.
 Les estadístiques no reflexen la proporció real de població aturada.
 Senta't a la cadira i no et moguis.

27. L'empresa ha traslladat la seu central a Madrid.
28. Els meus cosins veranegen cada any a la Vall d'Aran.
29. Hem medit l'habitació i el llit que hem comprat no hi cap.
30. No et juntis amb aquests brètols perquè tindràs problemes.

3. Les frases següents contenen expressions defectuoses. Esmeneu-les.

1. Ojalà se'n surti; no sembla gaire probable, però.
2. Vull un bitllet a Barcelona d'ida i vuelta.
3. El fi de setmana passat vam estar a l'hotel que ens vas recomanar.
4. Quina mala pata que heu tingut amb aquest cotxe!
5. En aquests magatzems s'hi pot comprar al per major.
6. El crim va succeir a les immediacions del polígon.
7. En aquesta oficina tothom treballa a destajo.
8. Com sempre paguem el pato els mateixos.
9. No ha tingut cap reparo a dir-li el que pensava.
10. Quin xollo aquest frigorífic!
11. Dóna un vistasso als nens mentre surto a comprar el diari.
12. La Berta ha tardat sis anys i pico a acabar la carrera.
13. Les Spice Girls van cancel·lar de repent la seva gira al Canadà.
14. El client que acaba de marxar ha tingut la cara de no pagar la consumició.
15. Menys mal que han arribat reforços!
16. En ves d'anar a treballar se n'anava al bar amb els amics.
17. Per lo menys endreça l'habitació abans de marxar!
18. S'ha de presentar un certificat expedit pel metge de cabecera.
19. Hi ha que preparar dinar per a tots.
20. En resumides comptes: no hem arribat a temps al teatre.
21. L'equip va ser l'hazmerreír de la lliga després d'anar primer durant tota la temporada.
22. I ara farem la pregunta del milló.
23. Quins modals els d'aquest polític!
24. Ojo amb els passos de vianants.
25. Les seves amenaces semblava que anaven en sèrio.
26. És precís que aneu amb compte amb els revolts.
27. Per suposat que hi anirem, a Austràlia.
28. Quin susto quan vaig veure aquell energumen que girava cua cap a nosaltres!
29. Els organitzadors van negar cap tipus de xanullo en el concurs d'Eurovisió.
30. Durant l'entrevista li van preguntar quin creia que era el colmo de l'elegància.

4. Escriviu la forma correcta al costat dels barbarismes següents.

membrillo	enfermetat
melena	matitzar
promig	panyal
sèquit	sombrilla
redada	orquesta
xispa	Alemània
embrague	amortiguador
cansanci	rejilla
alquitrà	avestruç
xubasquero	vanguàrdia

adoquins.....

cisne.....

camarer.....

escuet.....

paulatinament.....

cordillera.....

crucigrama.....

cautivar.....

casera.....

pertenència.....

5. En les frases següents hi ha tot un seguit de barbarismes. Encercleu-los i escriviu el mot correcte.

1. Està agobiat perquè l'han acribillat a preguntes durant la presentació.
2. Deletreja'm aquesta paraula; no logro entendre què em dius.
3. Per culpa d'aquesta pluja asquerosa he acabat empapada aquesta tarda.
4. Hi ha hagut una avalanxa de queixes després de publicar-se el decret.
5. Aquest any l'equip fitxarà dos noves jugadores de la cantera.
6. Cal profunditzar en els problemes derivats dels altibaixos del mercat de la vivenda.
7. Han hagut d'aplaçar la tornada perquè els avions no podien despegar pel mal temps.
8. Li van fer una despedida de soltera que no olvidarà mai.
9. Apreta el botó dret del ratolí si vols augmentar el tamany de la lletra.
10. Tot i portar el dinar en una fiambrella, he hagut de calentar-lo al microondes.
11. Els fets es van desenvolupar molt a prop de l'aduana.
12. He deixat els plans de l'ingenier a sobre el respaldo del silló.
13. La finura no és un dels seus millors atributs quan es posa fet una fiera.
14. Tingues cuidado amb les píldores per dormir.
15. Pel seu compleany li van regalar un anell amb un brillant de vint-i-quatre quilats.
16. L'aeroplà es va estrellar per un fallo en la palanca de mando.
17. Ha fet un pedido de pastes alimentícies que rebassa el pressupost inicial.
18. Ahir em vaig caure enmig del carrer i ara m'ha sortit un bulto al cap.
19. L'escudella era un pèl sossa, però el postre és excel·lent.
20. Han conseguit una bona financiació per comprar-se l'ordenador.
21. Se m'ha tumbat una bandeja plena de peladilles.
22. En Martí ha anat a tirar la basura al contàiner.
23. Encara no t'has enterat que no li agraden els ous fregits?
24. Després d'una festa assombrosa pel lujo dels assistents no va quedar res de cava.
25. Han reanudat el sumistre d'aigua després del reventon a les canyeries.
26. És lògic que la gent no vulgui consumir carn de mono o de serp als restaurants.
27. A la meva tieta, que encara va amb mulettes, ara l'hauran d'operar de catarates.
28. Estan traient la grassa de l'alfombra amb un producte importat d'Inglaterra.
29. Tinc l'hombro mig dislocat i el cos adolorit per les agulletes.
30. Va agafar la curva a massa velocitat i es va empotrar a una farola.

6. En les frases següents trobareu barbarismes propis de l'àmbit jurídic. Encercleu-los i escriviu el mot correcte.

1. Hem hagut de fer dos alardes en sis mesos.
2. El fallo de la sentència no era prou clar i per això hi vam recórrer.
3. El desahuci de l'inquilí es va produir sense alteracions d'ordre importants.
4. El contracte de compraventa conté defectes de forma que l'invaliden.
5. En l'accident de tràfic es van veure implicats cinc vehicles.
6. El jutge decà va ser entrevistat pel principal diari comarcal.
7. El reo no va suportar la pressió mediàtica i es va suïcidar.
8. L'han condemnat per assassinat amb l'agreujant d'alevosia.

9. Els acreedors el perseguien pels deutes contrets pels fills.
10. La parella demandada es troba en paradero desconegut.
11. Ha sol·licitat un anticip i no l'hi han concedit.
12. El Còdig penal estableix penes de fins a cinc anys de presó per aquest delicte.
13. El pleit es va resoldre per acord entre les parts.
14. Cal practicar les diligències precises per aclarir els fets.
15. L'acusat no va mostrar arrepeniment durant la declaració.

7. Les frases següents contenen formes verbals defectuoses pròpies de l'àmbit jurídic. Esmeneu-les.

1. L'advocat de la defensa va demanar al jutge que aclarés la sentència.
2. La policia encara no ha averiguat on s'amaguen els delinqüents.
3. Cal complimentar la sol·licitud per tenir dret al subsidi.
4. En aquest expedient no obren els informes pericials.
5. L'accident es va produir quan la víctima intentava adelantar un camió.
6. El judici es va reanudar després d'haver fet fora de la sala alguns testimonis.
7. A l'altressí l'advocat interessava que s'admetés l'informe mèdic com a prova.
8. L'impres ha d'anar signat i sellat pel secretari judicial.
9. S'han atrassat en els pagaments i ara els reclamen uns interessos excessius.
10. Van demanar a la gestoria que aplacés la signatura del contracte.
11. Li haureu de comunicar que ha agotat el termini per interposar recurs.
12. Conformement a l'establert per la llei, és procedent imposar les costes a la demandada.
13. L'encausat ostenta el càrrec d'administrador de l'empresa.
14. Atesos els fonaments de dret exposats, es té que condemnar la demandada.
15. Ha demanat que el ressarceixin de les pèrdues sofertes.

8. Escriviu la locució o frase feta correcta al costat dels barbarismes següents.

busca i captura:

a bocajarro:

en la major brevetat

possible: allanament de

morada: entrada i registre:

via d'apremi: baix

advertiment:

donar-se per enterat:

acós sexual: guàrdia i

custòdia:

9. Substituiu les expressions incorrectes de les frases següents per la pròpia en català.

1. *Arrel de* la denúncia no el van veure més per la llibreria.
2. Li perdonaran la pena *sempre i quan* faci efectiu el pagament en el termini establert.
3. *En quant a* la petició de la denunciant, cal ajustar-se al que prescriu la llei.
4. El règim de visites s'ha de decidir *de mode que* no perjudiqui el menor.
5. La decisió del tribunal es pot complicar *degut a* les contradiccions de les parts.
6. Van preferir pactar prèviament amb la part contrària *en ves d'arribar a judici*.

10. Tria de les frases següents l'expressió correcta.

1. La van (emplaçar / citar) perquè es presentés al Jutjat en el termini de cinc dies.
2. He tramès el correu amb (acusament de rebuda / acusament de recepció).
3. La llei no (contempla / estableix) la falta de lesions dins la categoria de delictes.
4. Es va apuntar a la (borsa / bossa) de treball amb poques expectatives que el cridessin.
5. El (trànsit / tràfic) d'estupefaents és un delictes perseguible d'ofici.
6. L' (informe metge / informe mèdic) no confirma que li hagin quedat seqüeles psicològiques.
7. Els (esdeveniments / aconteixements) desgraciadament es van precipitar.
8. (L'acord / La decisió) del jutge beneficiava clarament els interessos de la menor.
9. El delictes de malversació de (cabals / cabdals) públics afecta els funcionaris en l'exercici de les seves funcions.
10. He anat al (cadastre / catastro) a comprovar la inscripció del pis que vull comprar.
11. Cal afixar l'edictes al (tauler / taulell) d'anuncis del Jutjat.
12. L'advocat ha de (solventar / resoldre) els defectes de forma de la seva demanda.
13. El declaro incapaç i en (nomeno / anomeno) tutor el seu fill petit per considerar-lo la persona més adequada per desenvolupar el càrrec.
14. Avui és un dia amb molts (assenyalaments / senyalaments).
15. El jutge ja ha dictat la interlocutòria d' (apertura / obertura) del judici oral.

PROBLEMES LÈXICS

De vegades trobem parelles de substantius, adjectius, verbs o altres formes que, pel fet de ser molt similars entre ells o bé per influència del castellà, utilitzem indistintament, tot i tenir cadascun un significat molt diferent.

1. Completeu les frases següents amb el mot més adequat.

òrgan/orgue

L'..... de la catedral ha estat malmès per una colla de vàndals.

El principal sensitiu de les formigues són les antenes.

tron/tro

L'aspirant al d'Albània va tornar al seu país després de 63 anys d'exili.

Hem sentit un que ha ressonat arreu.

una retallada/un retall

El govern s'ha vist obligat a fer en els pressupostos.

Vull d'aquesta roba per fer una brusa a la meva filla.

embussos/embuts

Vull que em diguis sense quins problemes hi ha a l'oficina.

Cada matí, per anar a treballar, trobo a la carretera.

d'ampolles/de butllofes

No va poder acabar el pelegrinatge perquè els peus se li van omplir

L'armari és ple buides que hauríeu d'haver llançat.

medecina/medicina

Quina he de comprar a la farmàcia?

Tot i haver estudiat, ha preferit dedicar-se a les assegurances.

dades/dates

El científic va aplegar totes les possibles abans de formular una nova teoria sobre el naixement del llenguatge.

Ja podeu consultar per Internet les de preinscripció als exàmens de català.

ciments/fonaments

El terratrèmol va fer trontollar els de molts edificis.

Els quedistribueix la nostra empresa estan normalitzats segons les diferents normes UNE.

mida/mesura

El públic s'anava desanimant a que el seu equip anava encaixant gols.
Vull que em feu una prestatgeria a per al rebedor.

soterrani/subterrani

Sento soroll al : deu haver-hi ratolins.
Es construirà un a les principals estacions de tren de la comarca.

regnes/rendes

Qui porta les del partit: la cúpula o els militants?
 Les més altes no percebran l'ajut promès pel govern.

taulell/tauler

En aquest bar, les consumicions són més barates si les demanes al que si ho fas assegut a la taula.
 L'edictes es publicarà al d'anuncis del Jutjat.

esborrador/esborrany

Hi havia alguns errors a l'..... de la declaració de la renda que hem hagut de rectificar.
 He perdut l'..... de la pissarra.

els fulls/les fulles

A la tardor dels arbres agafen colors daurats.
 Falten 6 i 15 d'aquest expedient.

espatlla/esquena

No el preocupa res: s'ho tira tot a l'.....
 Ahir al gimnàs em vaig fer mal a l'..... dreta.

pastís/pastel

Es vol casar amb un vestit d'un rosa
 El de maduixa és més bo que el de xocolata.

capsa/caixa

Sembla que hagi sortit de la , tan ben vestit com va!
 L'empresa de mudances m'ha perdut una de llibres.

addició/addicció

El jutge va tenir en compte l'..... del denunciat en dictar sentència.
 Haurem de fer els aclariments corresponents mitjançant l'..... d'una nota al peu de pàgina.

2. Completeu les frases següents amb l'adjectiu més adequat tenint en compte el context.

1. Aquella malaltia l'ha deixat completament (aixafat / esclafat).
2. Segons la recepta, aquest plat s'ha de fer amb pa (tou / tendre) i no pas amb pa dur.
3. Aquesta institució està (assegada / assentada) amb fermesa sobre una sòlida base econòmica.
4. Li van aconsellar que fes aquella inversió tan poc (rendible / rentable).
5. Vaig quedar completament (aterrat / aterrit) davant aquell espectacle tan macabre. (gelós/zelós)en el compliment de les seves obligacions professionals.
6. És un advocat molt
7. Per seguretat és (precís / necessari) revisar les instal·lacions.(complerta / completa) de restaurants del Penedès.
8. En aquest web trobaràs una guia
9. Segons els rumors, volien concedir el premi a un (afamat / famós) escriptor terrassenc.
10. El congrés serà (bianual / biennal); és a dir, es reunirà cada dos anys.
11. Arran de l'explosió es va crear una situació molt (confosa / confusa) als voltants de l'edifici.
12. El periodista sempre havia mantingut relacions (tibants / tirants) amb la direcció del diari en el qual treballava.
13. No ens quedarem amb els braços (creuats / plegats) davant d'un fet tan inadmissible.
14. No li agraden gens les mongetes (verdes / tendres).

3. Col·loqueu les expressions següents a la columna que els correspongui segons el mot amb què s'hagin de completar.

pou ..., al ... d'un pou, baixos , respirar , ... d'amortització, a , un riu..... , un plat ...

fons	fondo
------	-------

ara ...!, ... topogràfic, ... hidrològic, ... de pensions, el ... de les obres, ... assolat, caure tot , els de l'edifici.....

pla	plànol	planell
-----	--------	---------

venir a ..., ... de quòniam, ... rodó de vedella, és un ... de pa, talla'm més ... de pa, fer la ... a algú, passar a ... d'espasa, quin ... d'home!, ... d'ase

tros	tall	llesca
------	------	--------

el ... del riu, ... hereditari, una obra , un factor , fer..... de, ... ecològic, figura ...

cabal	cabdal
-------	--------

els ... mundanals, el ... de la vida a la mort, ... d'estupefaents, regular el ... del carrer, passar un ..., el ... d'un planeta, accident de ..., aquest nen és un ...

trànsit	tràfic	tràfec
---------	--------	--------

preu ..., el ... natural, ... de comunicació, a ... camí, ... ambient, temperatura ..., al bell ..., el ... urbà

mig	mitjà	medi
-----	-------	------

4. Completeu les frases següents amb el verb que correspongui dels dos que hi ha entre parèntesis.

1. La direcció del club no ha volgut (desvetllar / desvelar) quins jugadors continuaran la temporada vinent.
2. Els nens (són / estan) a l'escola en aquests moments.
3. Joseph Haydn va (composar / compondre) alguna de les seves obres més importants a Anglaterra.
4. Quan acabi d'esmorzar, (aniré / vindré) a donar-te un cop de mà a la perruqueria.
5. Tant me (fa / dóna) aquest vestit o aquell altre.
6. El president italià ja havia sospesat anteriorment (nomenar / anomenar) ministra del nou executiu una model.
7. Quan te'n vagis, agafa les escombraries i (llença-les / tira-les) al contenidor.
8. La mare sempre ens havia dit que és de mala educació (senyalar / assenyalar) amb el dit.
9. Avui no podreu sortir a sopar perquè la Isabel (és / està) empiocada.
10. El jutge ha ordenat (registrar/escorcollar) el domicili de l'acusat.
11. Si no seguïu les instruccions us.....haureu' (atendre / atenir) a les conseqüències.
12. Amb aquesta humitat la roba triga.....molta (eixugar-se / assecar-se).
13. Vaig veure l'Elisabet ahir i no (posava / feia) gaire bona cara.
14. Quan va entendre l'acudit, va (esclafar / esclafir) una gran rialla.

15. Quan vaig veure que estava llegint una carta meva, la hi vaig (prendre / treure) d'una revolada.
16. La jutgessa va (acordar / disposar) sobreseure el procediment.

5. Completeu les frases següents amb l'expressió més adequada de les dues que us proposem en cada cas.

gaire bé / gairebé

Acompanya'm al caixer automàtic perquè no em queden diners.

He de revisar-me la graduació de les ulleres perquè no hi veig

massa / gaire

Al perit no li ha agradat que el fessin esperar.
Ho fas ràpid. Hauries de fixar-t'hi més.

gens / res

Hem tingut molta sort amb el temps: no ha fet de fred.
La policia el va escorcollar però no van trobar del que buscaven.

cadascú / cadascun

El fiscal ha demanat vuit anys de presó per a dels acusats.
Que valori si el seu comportament és un model a seguir.

tanmateix / així mateix

Ens han aprovat la subvenció., ens han modificat el projecte inicial.
Heu de presentar l'imprès de sol·licitud., heu d'aportar el DNI i el llibre de família.

alhora / a l'hora

Heu de prémer el botó dret del ratolí i la tecla asterisc del teclat.
El preu és el que té més en compte el jovent de comprar roba.

quant / quan

Un estudi recent ha revelat què mengem som davant l'ordinador.
..... trigues a arribar de la feina a casa teva en transport públic?

vint-i-u / vint-i-una

A la pàgina trobareu la clau de correcció dels exercicis.
La unitat 21 del curs d'autoaprenentatge té pàgines.

sobretot / sobre tot

Cal que m'informeu el que necessitareu per realitzar aquest projecte.
Les últimes pluges han afectat el Pirineu i la Catalunya central.

pot ser / potser

Ningú no va dubtar de la seva paraula, però haurien hagut de fer-ho.
Si no hi ha llum, que hagin saltat els ploms.

a base de / sobre la base de

..... no dormir, acabareu malalts.
Protocol establert l'apartat 1 de l'article 43 del Conveni.

de la seva classe / que correspongui

El Ministeri Fiscal sol·licitarà que s'imposi a l'infractor la pena
Aquest és el telescopi més gran

posat que / atès que

..... hi hagués indicis de delictes, el fiscal obriria diligències contra l'empresari.
..... s'ha anul·lat la resolució impugnada, cal deixar sense efecte la sanció.

mentre / mentre que

L'home va participar en el robatori, la seva germana se'n va mantenir al marge.
 no es demostrí el contrari, ha de prevaler la presumpció d'innocència.

de referència / esmentat/ada

Us trameto aquest exhort d'acord amb el que s'ha disposat en el procediment
 La revista va esdevenir una publicació per al sector del muntanyisme.

tota vegada que / ja que

Denunciarem públicament qualsevol acció la considerem injustificada.
 Haureu d'assumir tots els costos l'entitat asseguradora no preveu fer-se'n càrrec.

sota / baix

El van trobar a la part de de l'edifici.
 Els han condemnat a desallotjar el local advertiment de llançament en cas que no ho facin.

per complet / per complert

Un vehicle s'ha cremat i tres més han resultat afectats pel foc.
 El jutge ha donat el tràmit requerit.

amb aquesta fi / amb aquest fi

No podien preveure que ensopegarien tan terrible.
 No s'admetran ingerències exteriors. s'ha creat una nova normativa.

a falta de / quan faltaven

Van empatar deu minuts per a l'acabament del partit.
 recursos propis, van haver de recórrer a les subvencions.

arran / arrel

Tots els canvis s'han produït del decret de descentralització.
 L'..... del problema del canvi climàtic l'hem d'anar a buscar en la contaminació ambiental.

Expressió escrita

INTRODUCCIÓ

En aquest apartat d'expressió escrita pretenem donar-vos les eines bàsiques per poder escriure textos coherents, entenedors i eficients.

D'entrada, cal que tinguem en compte que tots els escrits (sia notes sia assajos) han de passar per un procés que, si se segueix correctament, facilita enormement la composició escrita. Aquest procés consta de tres etapes: planificar, redactar i revisar. Vegem-ho:

1. Planificar

Una bona planificació del text és la base d'un bon resultat. A més, facilita el procés d'escriure d'una manera més àgil i ajuda a estructurar les idees i a ordenar el text. És com el plànol d'un edifici, sense el qual el procés de construcció resultaria molt més llarg i costós.

Per planificar el text, doncs, disposem d'unes tècniques molt útils:

Tècnica	Definició	Com dur-la a terme
La pluja d'idees	Es tracta d'anotar totes les idees que ens vagin sorgint respecte del tema sobre el qual volem escriure. No cal donar-los cap ordre, simplement anar-les apuntant.	Deixar volar la imaginació. Apuntar sense cap ordre.
Les 6 preguntes	Ens ajuda a trobar els mots clau o, dit d'una altra manera, les idees bàsiques sobre les quals desenvoluparem el text.	Preguntar-nos què, qui, com, quan, per què i on .
Ordenar les idees	Ara ja podem donar un ordre, una estructura, a les idees principals. Aquí tindrem en compte si l'escrit que fem ja té una estructura prefixada o no (introducció o presentació, cos, conclusió o comiat...)	Podem numerar les idees que tenim escrites i posar-les per ordre d'importància (la més important al principi).

2. Redactar

Un cop fet el "plànol", doncs, el procés de redacció esdevé molt més planer. En aquest punt del procés és interessant plantejar-nos els aspectes següents:

- a) quin és el **destinatari** del text: marca el grau de formalitat de l'escrit. Per exemple, no és el mateix que ens dirigim a un ajuntament (text més formal) que a un amic (text més informal);
- b) quin és el **propòsit comunicatiu** del text: marca el tipus d'escriptura. Per exemple, és diferent el tipus de llenguatge que utilitzem per a un text descriptiu (més adverbis de lloc i manera, formes verbals en present o imperfet, comparacions, metàfores...) que per a un text instructiu (connectors d'ordre i temporals, formes verbals en imperatiu i condicional, enumeracions, il·lustracions...).

És per això que en aquest dossier treballarem els tipus de textos següents:

- **descriptius**
- **narratius**
- **funcionals**

- argumentatius
- instructius

A partir d'ara, doncs, hem de redactar el nostre esborrany. Per fer-ho, només cal que pensem en els apartats següents:

Paràgrafs
<ul style="list-style-type: none"> – cada paràgraf una idea – situar la informació clau al principi del paràgraf – no repetir la mateixa idea en diferents paràgrafs
Frases
<ul style="list-style-type: none"> – respectar l'ordre lògic de la frase (S+V+C) – evitar fer frases massa llargues (limitar els incisos) – evitar les frases passives – evitar les frases negatives – evitar la passiva pronominal – preferir les construccions no nominals (usar més verbs) – cohesionar la informació amb connectors adients
Lèxic
<ul style="list-style-type: none"> – usar un lèxic adequat al registre – evitar les repeticions – limitar l'ús dels possessius – evitar les formes discriminatòries
Puntuació
<ul style="list-style-type: none"> – entre S+V+C no hi va comes – els incisos van entre comes – els títols i les dates van sense punt final – les sigles i els símbols no porten punt – els punts suspensius només són tres i no es poden posar junts amb l'etcètera

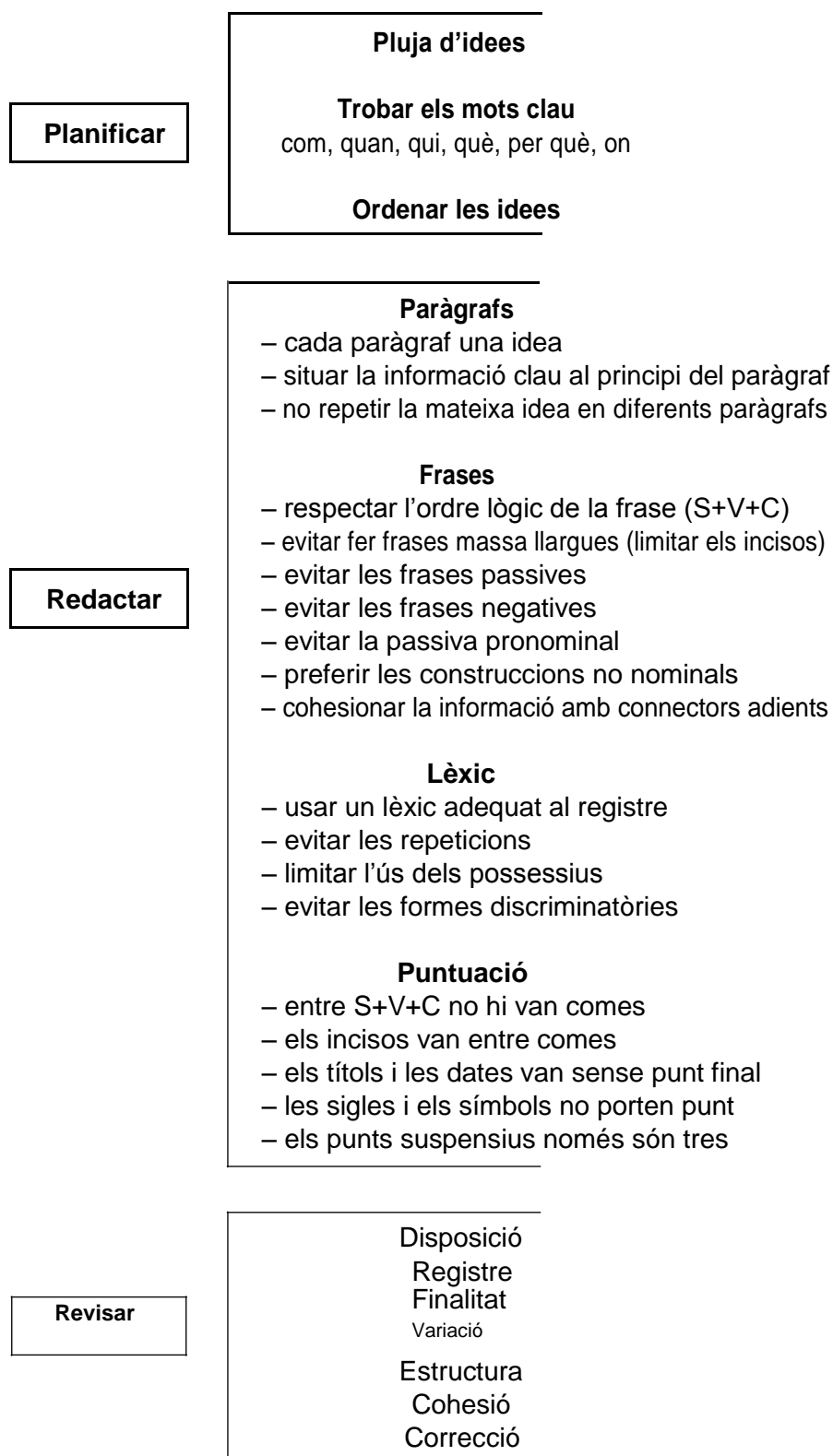
3. Revisar

Abans de revisar és important deixar reposar l'escrit, com la massa del pa. Si ho fem, després el veurem amb uns altres ulls. Fins i tot podem pensar que no l'hem escrit nosaltres, per poder avaluar-lo i retocar-lo convenientment. Cal pensar que la revisió és la part més important de l'escrit.

Què cal revisar	Ens fixem si...	Exemple
Disposició	El text està ben presentat i hi ha una distribució correcta de tots els elements.	La carta conté la data, la salutació, el comiat, la signatura, etc.
Registre	El tipus de llengua és adequat a la situació comunicativa, a la formalitat exigida i a la intencionalitat.	Tractar el receptor (<i>tu, vos, vostè</i>) de manera adequada i coherent al llarg de tot el text.
Finalitat	El text conté la informació que es demana i no hi ha informació irrellevant.	Redactar sobre l'enunciat que ens demanen, no sobre un altre.

Variació	Els recursos lingüístics són prou rics variats i el lèxic és precís.	Utilitzar lèxic clar i precís, de manera que no calguin llargues explicacions.
Estructura	El text està ordenat de manera lògica, les idees estan ben estructurades, respecta l'estructura convencional pròpia del tipus de text.	<ul style="list-style-type: none"> – Un article d'opinió segueix l'ordre establert (introducció, cos, conclusió). – Les idees estan ordenades en paràgrafs. – Les frases segueixen l'ordre lògic.
Cohesió	El text utilitza bé els recursos de puntuació, connectors, preposicions, conjuncions, pronoms, temps verbals, sinònims, concordances i coherència interna.	<ul style="list-style-type: none"> – Puntuació – Concordances entre formes verbals i subjectes – Concordances entre substantius i adjectius – Referents adequats
Correcció	El text compleix la normativa lingüística pel que fa a: <ul style="list-style-type: none"> – ortografia – morfosintaxi – convencions gràfiques: <ul style="list-style-type: none"> · majúscules · abreviatures · sigles i símbols · xifres · cometes 	<ul style="list-style-type: none"> – Accentuació: verb <i>ser</i>, formes verbals, conjuncions (<i>que, perquè</i>), paraules diferents del castellà, etc. – Pronoms relatius ben utilitzats (<i>en què, de què, etc.</i>) – Sigles i símbols sense punts (<i>DNI, LEC, 13 h, 15 m</i>) – Números de sèries sense punts: telèfons, DNI, anys, pàgines, etc.

Per resumir tot aquest procés d'escriure, incloem tot seguit un esquema:

LA PUNTUACIÓ

Els signes de puntuació són l'eina que utilitzem per fer que un text sigui comprensible i per transmetre al lector els diferents matisos que tindria el mateix text en llengua oral.

La puntuació està estretament relacionada amb la sintaxi, l'entonació, el contingut expressiu, i també depèn del gust personal i la llargada de les frases.

També cal saber quin és l'ordre neutre de l'oració (S + V + CD, CP, Atr., C. Pred. + CI [+ CC]), perquè certs canvis d'aquest ordre s'han de marcar amb un signe de puntuació.

Els signes de puntuació poden fer funcions textuais (d'ajuda a la comprensió del text) i funcions convencionals.

Generalment, puntuar textos és més fàcil del que ens pensem; per això us mostrem unes indicacions bàsiques, que estan resumides en les taules següents.

Les comes incorrectes

No es poden posar comes entre el subjecte i el verb, i tampoc entre el verb i els complements.	
<p><u>Tant els sol·licitants com l'Administració,</u> S han mantingut les seves pretensions. V</p> <p>La junta avaluadora dels mèrits, ha <u>ajornat la</u> S V presentació de les sol·licituds.</p> <p>L'article 25.1 de la LEC <u>estableix que, els insults</u> V CD <u>fets en via pública, són</u> constitutius d'una falta. S V</p> <p>Els funcionaris <u>van acordar en la reunió, que</u> V <u>ajornarien la vaga.</u> CD</p>	<p>Tant els sol·licitants com l'Administració han mantingut les seves pretensions.</p> <p>La junta avaluadora dels mèrits ha ajornat la presentació de les sol·licituds.</p> <p>L'article 25.1 de la LEC estableix que els insults fets en via pública són constitutius d'una falta.</p> <p>Els funcionaris van acordar en la reunió que ajornarien la vaga. Els funcionaris van acordar, en la reunió, que ajornarien la vaga. (Es tracta d'un incís.)</p>

Les enumeracions

- Poden anar precedides de dos punts. Els elements que les formen se separen amb comes; llavors, abans de la conjunció *i* de l'últim element no hi posem cap coma.
- En sèries formades per elements complexos que ja contenen comes, separem cada un dels elements amb punt i coma. En aquests casos, entre el penúltim i últim element de l'enumeració, abans de les conjuncions *i*, *o*, *ni* hi hem d'escriure una coma.

<p>Han assistit al judici les persones següents: el policia local número 55 de Castelldefels, Pere Casals, l'acusada, Anna Mas, i el testimoni, Pau Jové.</p> <p>Hi han assistit el policia local número 55 de Castelldefels, Pere Casals, l'acusada, Anna Mas i, el testimoni, Pau Jové.</p>	<p>Han assistit al judici les persones següents: el policia local número 55 de Castelldefels, Pere Casals; l'acusada, Anna Mas, i el testimoni, Pau Jové.</p> <p>Hi han assistit el policia local número 55 de Castelldefels, Pere Casals; l'acusada, Anna Mas, i el testimoni, Pau Jové.</p> <p>Hi han assistit el policia local número 55 de Castelldefels, l'acusada i el testimoni.</p>
---	---

Els incisos

<p>Les comes dels incisos són dues. Els reconeixem perquè si suprimim la informació que contenen la frase és coherent gramaticalment.</p>	
<p>El judici de faltes convocat per avui a les onze, ha hagut de ser ajornat.</p> <p>La reunió que va començar tard, va durar tota la tarda.</p>	<p>El judici de faltes, convocat per avui a les onze, ha hagut de ser ajornat.</p> <p>El judici de faltes convocat per avui a les onze ha hagut de ser ajornat.</p> <p>El judici de faltes ha hagut de ser ajornat.</p> <p>La reunió, que va començar tard, va durar tota la tarda. (Frase explicativa)</p>
<p>Vigileu els falsos incisos.</p>	
<p>El judici s'havia de celebrar el 25 de maig, però, es va suspendre a instàncies de la part demandant.</p>	<p>El judici s'havia de celebrar el 25 de maig, però es va suspendre a instàncies de la part demandant. (La segona coma és incorrecta.)</p> <p>El judici s'havia de celebrar el 25 de maig però es va suspendre a instàncies de la part demandant. (La primera coma és opcional.)</p>

Les alteracions de l'ordre lògic

<p>Les alteracions de l'ordre lògic de la frase se solen marcar amb una coma.</p>	
<p>Els rebrem la setmana que ve els llibres que ens vas encomanar.</p>	<p>Els rebrem la setmana que ve, els llibres que ens vas encomanar.</p> <p>(Noteu que l'element desplaçat es duplica amb un pronom feble.)</p>

L'omissió del verb

<p>S'ha de posar coma si ometem el verb.</p>	
<p>El conseller a favor d'agilitar les adopcions.</p>	<p>El conseller, a favor d'agilitar les adopcions.</p>

El punt en les convencions

Amb punt	<ul style="list-style-type: none"> – Al final de les abreviatures. – Per separar les hores dels minuts. – Per separar els apartats dels articles en les disposicions administratives i en les lleis. 	
	Viu a la ctra C-13. Les 15,30 hores. L'article 15.2-b de la Llei.	Viu a la ctra. C-13. Les 15.30 hores. Les 15:30 hores. L'article 15.2.b de la Llei.
Sense punt	<ul style="list-style-type: none"> – En les sigles i els símbols. – En les sèries (pàgines, anys, DNI, articles de lleis...). – Després dels signes d'interrogació i exclamació. – Després dels punts suspensius, que són tres. (Recordeu també que no es poden posar junts amb l'etcètera.) – Al final de les datacions. 	
	La L.O.P.J. de l'any 1.985. El D.N.I. del demandant és 15.369.253. La pàgina 1.350 del BOE de 15 de juliol. Com van succeir els fets? Van trobar motxilles, cordes, martells, tornavisos, punxons, etc.... Figueres, 8 d'abril de 2008.	La LOPJ de l'any 1985. El DNI del demandant és 15369253. La pàgina 1350 del BOE de 15 de juliol. Com van succeir els fets? Van trobar motxilles, cordes, martells, tornavisos, punxons, etc. Van trobar motxilles, cordes, martells, tornavisos, punxons... Figueres, 8 d'abril de 2008

Comes en les cartes

<ul style="list-style-type: none"> – Després de la salutació i el comiat de les cartes hi va una coma. En la salutació també s'admeten els dos punts. – Posem sempre una coma per separar la localitat de la data. 	
Benvolguda senyora. Atentament Tortosa 24 d'octubre de 2008	Benvolguda senyora, Benvolguda senyora: Atentament, Tortosa, 24 d'octubre de 2008

Altres

<ul style="list-style-type: none"> – Els decimals van amb coma. (No s'utilitza el punt ni l'apòstrof.) – Els signes dobles (parèntesis, guions, etc.) van units al mot següent (quan s'obren) i al mot anterior (quan es tanquen). 	
Un pressupost de 325'50 euros. La CE (Constitució espanyola) reconeix el dret a la propietat privada i a l'herència. La major part de presos – aproximadament un 70% - presenten trastorns psicològics.	Un pressupost de 325,50 euros. La CE (Constitució espanyola) reconeix el dret a la propietat privada i a l'herència. La major part de presos –aproximadament un 70%-presenten trastorns psicològics.

ELS CONNECTORS

Els connectors són paraules o grups de paraules que serveixen per organitzar i cohesionar el text de manera que en resulti una lectura més fàcil i clara.

Hi ha dos tipus de connectors: els que s'usen en l'àmbit de l'oració, és a dir, que fan referència a l'estructura de l'oració, i els que s'usen en l'àmbit del text, és a dir, entre oracions o paràgrafs independents.

Vegem-ne alguns exemples:

Els joves xiulaven perquè volien que es fes el concert, **però** l'organització va decidir suspendre'l. Els músics van voler parlar amb l'organització **per tal que** ajornessin el concert. El concert es va ajornar, **atès que** feia molt mal temps.

En aquests tres casos els connectors són elements lingüístics de relació dins l'oració. En el primer cas, el connector adversatiu *però* enllaça oracions que s'oposen; en el segon, el connector és una conjunció final *–per tal que–*, que indica la finalitat del que es diu en l'oració principal, i, en el tercer, el connector és causal *–atès que–* (la causa que el concert s'ajornés és que feia molt mal temps).

Vegem-ne més exemples:

D'una banda, els músics temien que els aparells es fessin malbé a causa de la pluja.
D'altra banda, l'organització patia perquè la pluja intensa causés desperfectes en el recinte.
 Els músics van decidir ajornar el concert. **Així mateix**, l'organització es va adherir a aquesta decisió.

Cal notar com aquest tipus de connectors ajuden a seguir el fil del discurs, són els connectors textuais. Podrien no ser-hi (a diferència del primer grup de connectors oracionals) i el significat no variaria, però el text esdevindria menys clar. El connector de la primera oració ens indica que a continuació de la primera frase en vindrà una altra amb la qual s'estableix una relació de significat. En el darrer exemple el connector *així mateix* ens guia el sentit de la frase perquè ens indica que continuem sobre el mateix punt (la decisió d'ajornar el concert).

Els connectors que estructuren el text reflecteixen com està construït i ajuden a seguir la progressió del discurs. És per això que alguns manuals els anomenen "organitzadors textuais". S'han de col·locar en les posicions d'inici de paràgraf o frase perquè el lector els localitzi ràpidament i es faci una idea de l'organització del text.

A continuació us presentem una llista de connectors, exemplificats. Tingueu en compte, però, que estan agrupats per les funcions bàsiques i no per si s'usen en l'àmbit de l'oració o del text. En algun exemple trobareu que hi ha un signe de puntuació entre parèntesis: els parèntesis indiquen que el signe és optatiu.

	Connectors	Exemples
Per introduir el tema o per situar-nos-hi	amb referència a referent a amb relació a en relació amb pel que fa a quant a sobre respecte a/de	En relació amb el tema del concert, l'organització ja no tenia res més a dir. Quant al tema del concert, l'organització ja no tenia res més a dir. Respecte al tema del concert, l'organització ja no tenia res més a dir. Amb relació a l'accident, ningú no en discuteix la qualificació.

<p>Per continuar sobre un mateix tema o per afegir-hi elements</p>	<p>a continuació a més a/de més a més [i] encara / encara més i fins i tot així mateix com també així com tot seguit</p>	<p>Els músics exigien a l'organització una indemnització per les despeses de transport dels aparells i del personal, així com un nou contracte perquè el concert es fes més endavant. Els músics exigien a l'organització una indemnització per les despeses de transport dels aparells i del personal; així mateix, els van demanar de subscriure un nou contracte perquè el concert es portés a terme més endavant. Els músics exigien a l'organització una indemnització per les despeses de transport dels aparells i del personal. A més a més, els van demanar de subscriure un nou contracte perquè el concert es portés a terme més endavant.</p>
<p>Per expressar una causa</p>	<p>a causa de/que; per causa de/que; de resultes de; arran de; com que perquè; ja que; atès que; vist que; atès / atesa gràcies a/que per culpa de per aquest motiu pel fet que per tal com</p>	<p>Pel fet que plovia, han ajornat el concert. A causa que plovia, han ajornat el concert. Vist que la pluja impedia que es fes el concert, l'organització i els músics van decidir ajornar-lo. Arran de la pluja, es va ajornar el concert. Com que l'organització i els músics es van posar d'acord, el concert es va ajornar. No es va portar a terme el concert de resultes de la pluja.</p>
<p>Per expressar una conseqüència</p>	<p>així; així és que així doncs doncs; per tant [com] a conseqüència de en conseqüència consegüentment; per consegüent cosa que; per la qual cosa de manera que en efecte fins al punt que per això; és per això que per aquest fet</p>	<p>La pluja impedia connectar els aparells; així doncs, el concert es va haver d'ajornar. La pluja impedia connectar els aparells i, consegüentment, el concert es va haver d'ajornar. La pluja impedia connectar els aparells; en conseqüència, el concert es va haver d'ajornar. En efecte, la pluja va provocar que s'ajornés el concert. La pluja impedia connectar els aparells, per la qual cosa el concert es va haver d'ajornar.</p>
<p>Per expressar una finalitat</p>	<p>a fi de (+ v. inf.); a fi que perquè (+ v. inf.) per a (+ nom); per (+ v. inf.) per tal de (+ v. inf.); per tal que a l'efecte de (+ v. inf.) amb l'objectiu de (+ v. inf.)/que amb la finalitat de (+ v. inf.)/que la finalitat del qual</p>	<p>L'organització i els músics van arribar a un acord a fi d'ajornar el concert. L'organització i els músics van arribar a un acord per ajornar el concert. / ... per a l'ajornament del concert. L'organització i els músics van arribar a un acord per tal que s'ajornés el concert.</p>

<p>Per expressar una condició o una excepció</p>	<p>en el cas que/de fora que; tret de/que llevat de/que; posat que sempre que; si; si de cas; si fa al cas si és necessari; si fos el cas; si [molt] convé si no és que si per cas; si de cas si s'escau si escau tenint en compte</p>	<p>El concert es farà més endavant, llevat que l'organització i els músics no decideixin una altra cosa. El concert es farà més endavant sempre que l'organització i els músics hi estiguin d'acord. Si hi estan d'acord, el concert es farà més endavant. La suspensió del concert, si s'escau, comportarà moltes pèrdues. [si es produeix] Cal que l'organització i els músics acordin, si escau, ajornar el concert. [si és procedent]</p>
<p>Per indicar oposició o objecció</p>	<p>[això] no obstant; no obstant [això] però tanmateix malgrat [que]; malgrat tot; així i tot; tot i així; tot i amb això al contrari; en/per contra altrament amb tot; amb tot i això ans [al contrari] ara bé de fet de tota manera en canvi encara que; tot i [que] si bé</p>	<p>L'organització va comunicar al públic la decisió que el concert s'ajornava; així i tot, el públic es resistia a abandonar el recinte. L'organització volia suspendre definitivament el concert; en canvi, els músics només volien ajornar-lo. L'organització volia suspendre definitivament el concert, mentre que els músics només volien ajornar-lo. L'organització volia suspendre definitivament el concert. No obstant això, només es va ajornar. L'organització volia suspendre definitivament el concert; tanmateix, els músics s'hi van oposar. L'organització volia suspendre definitivament el concert; els músics, però, s'hi van oposar.</p>
<p>Per marcar ordre</p>	<p>a continuació d'una banda; de l'altra (d'una altra); d'altra banda; d'entrada; per començar en primer lloc; primer; primerament en segon lloc; segon; segonament al final; en acabat; en darrer lloc/ terme; en últim lloc/terme; per fi</p>	<p>A continuació_(,) l'organització va comunicar al públic que el concert s'ajornava. En acabat_(,) l'organització va comunicar al públic que el concert s'ajornava. En primer lloc, l'organització i els músics van arribar a un acord i, en segon lloc, l'organització va comunicar al públic que el concert s'ajornava.</p>
<p>Per fer aclariments</p>	<p>això és; o sigui és a dir a saber; és a saber</p>	<p>Els músics volien ajornar el concert, és a dir, fer-lo més endavant.</p>

Per acabar	<p>finalment; per acabar per concloure; a manera/a tall de conclusió; en conclusió així doncs així les coses al capdavant comptat i debatut consegüentment; en conseqüència en definitiva; d'una manera definitiva en suma en darrer terme en última instància en resum; com a resum; resumint; a manera de resum; recapitulant; en síntesi</p>	<p>Finalment_(,) l'organització i els músics van decidir ajornar el concert.</p> <p>En darrer terme_(,) l'organització i els músics van decidir ajornar el concert.</p> <p>En conclusió_(,) totes les circumstàncies van portar a ajornat el concert.</p> <p>En resum, l'organització i els músics van decidir ajornar el concert.</p>
-------------------	---	--

Tingueu present que aquesta no és una llista tancada, de manera que es pot ampliar amb més connectors que aquí no són recollits.

LA DESCRIPCIÓ

Consisteix a representar en paraules una imatge, un paisatge, un objecte, un animal o una persona. Per fer una descripció cal seguir tres passos:

1. Observar les característiques generals d'allò que es vol descriure.
2. Analitzar detalladament seguint un ordre: de dalt a baix, de dreta a esquerra, dels trets generals als més detallats, etc.
3. Redactar les característiques d'allò que es vol descriure seguint un ordre.

Tot seguit, com a exemple, teniu un fragment descriptiu d'una novel·la.

A la tanca del jardí hi ha fulles de margalló de ferro colat. A la part baixa de la façana, que és tota de pedra i d'estil oriental, hi ha un enrajolat que simula un clavell de moro. Entren dins: a dins hi ha un semisoterrani amb cuina i lavabo, una planta principal amb un gran menjador, una escala vestíbul i un fumador, amb falsa cúpula de mocàrabs a l'estil musulmà i espatllera de ceràmica vidrada amb clavells pintats a l'oli: en aquest fumador hi ha dos homes que parlen. Al pis de dalt hi ha dos dormitoris, les parets estucades dels quals representen canyes, *passionàries*, rosers i joncs. Als entrebigats hi ha peces de ceràmica vidrada policroma que representen pàmpols. Davant del menjador hi ha una terrassa coberta, pensada per prendre el sol de la tarda, ara tancada amb persianes de fusta. Al menjador hi ha una xemeneia de ceràmica, al damunt hi ha la llegenda "de la llar el foc, visca el foc de l'amor", i hi ha mobles de fusta de llimoner de Ceilan, i a les parets una col·lecció de pintures a l'oli de Josep Torrecasana. Els esgrafiats de les parets representen una heura enfiladissa, el forjat de biguetes de fusta amb entrebigats de paper maixé policrom representa un arboç carregat de les seves cireres d'arboç. Sobre la porta hi ha dues estàtues de terrissa de Josep Riba i Garcia. Al fris de la galeria, hi ha una llegenda que parla del sol de l'hivern: "Oh, l'ombra d'estiu."

Rates, Manel Zabala

► EXERCICIS

D'acord amb les indicacions que us hem donat, escriviu una descripció de 150 paraules aproximadament a partir d'algun dels supòsits que trobareu a continuació.

1. Descriu la primera oficina a la qual vas entrar a treballar (espai físic, companys, etc.).
2. Descriu el mestre o la mestra que més et va influir.
3. Fes la descripció d'un paisatge de marina o de muntanya que t'hagi impressionat. Indica de quin lloc es tracta.
4. Descriu la parella ideal.
5. Descriu l'obra pictòrica o escultòrica que més t'agrada.
6. Descriu un personatge famós.
7. Descriu el lloc on vius.
8. Descriu una persona del teu entorn familiar o la teva mascota.

EL RESUM

Escrit en què s'exposen de manera breu els punts essencials d'un altre escrit o d'un discurs. Així, quan resumim un text, el que fem és reduir-lo a les parts més essencials i en traiem el que no és bàsic o important.

Els passos que cal seguir a l'hora de fer un resum d'un text escrit són els següents:

1. Entendre el sentit del text mitjançant una lectura reflexiva.
2. Trobar la idea principal del text i de cada paràgraf.
3. Redactar el resum a partir de les idees que hem destacat. Penseu, però, que el resum no pot ser un seguit de frases copiades.

A continuació trobareu una notícia publicada al diari *Avui* i, tot seguit, una proposta de resum d'aquest text.

La Patum de Berga, declarada Patrimoni de la Humanitat

La Patum es va convertir ahir en la primera manifestació cultural de Catalunya que obté el reconeixement d'Obra Mestra del Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat. Fins ahir, la UNESCO només havia inclòs una altra obra de la cultura catalana, el Misteri d'Elx, en la selecta llista de béns immaterials a protegir.

La notícia es va donar a conèixer a mig matí a la seu de la UNESCO a París, i les paraules del secretari general, Koïchiro Matsuura, es van seguir amb molts nervis i expectació a l'Ajuntament de Berga. En el moment de la proclamació, va esclatar l'eufòria i l'emoció. "Érem conscients que teníem el millor producte per vendre, i estàvem segurs que aconseguiríem convèncer", va dir l'alcalde, Ramon Camps, que va agrair "l'esforç dels berguedans que, al llarg dels segles, han sabut mantenir viva la Patum".

Proposta guanyadora

La consellera de Cultura, Caterina Mieras, es va fondre en una inacabable abraçada amb l'alcalde de la ciutat, i no va parar de felicitar patumaires i membres de l'equip que ha redactat la candidatura. "Heu sabut fer una proposta guanyadora, i me'n sento especialment orgullosa", els va dir.

La UNESCO va premiar el "valor excepcional" de la Patum "en tant que obra mestra del geni creatiu humà", i va reconèixer la "gran implicació de la comunitat" i la contribució de la festa a la vitalitat cultural. El director de la UNESCO a Catalunya, Agustí Colomines, va dir que la varietat de les 43 obres premiades ahir demostra que "el gran patrimoni del planeta és la diversitat cultural" i va destacar la força creativa de la "cultura mediterrània". També va voler fer un advertiment a l'alcalde i als regidors: "Estigueu segurs que, a partir d'ara, tindreu una allau de turisme; feu que no malmeti la festa".

Massificació i desnaturalització són els principals perills que destacava el dossier de la candidatura per obtenir la protecció de la UNESCO. La distinció no suposa cap injecció econòmica, però l'Ajuntament confia que serà el millor segell per tirar endavant els grans projectes que té previstos. El principal és la construcció d'un museu de 4.500 metres quadrats, que pretén ser una espècie de Guggenheim local, i que vol servir per estendre l'atractiu de la Patum més enllà de les dates del Corpus.

El guardó d'Obra Mestra del Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat es va crear l'any 2001, i equival a la distinció que ja tenen la Tàrraco romana i les esglésies de la vall de Boí, entre d'altres, en la categoria material. La d'ahir és la tercera proclamació que fa la UNESCO i ja hi ha 90 obres guardonades.

Avui, 25 de novembre de 2005

Proposta de resum:

Ahir la UNESCO va atorgar a la Patum de Berga el guardó d'Obra Mestra del Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat pel seu "valor excepcional". Després de conèixer-se la notícia, l'alcalde de Berga va expressar el seu agraïment als berguedans per haver sabut mantenir viva la Patum al llarg dels segles. Així mateix, la consellera de Cultura va felicitar els patumaires i els membres de l'equip de govern que han redactat la candidatura.

Tot i que aquest reconeixement no suposa cap "injecció econòmica" a la festa, sí que comportarà poder portar a terme projectes que hi tenen a veure, com ara la construcció d'un museu dedicat a la Patum.

► EXERCICIS

D'acord amb les indicacions que us hem donat, escriviu un resum de 150 paraules aproximadament a partir d'algun dels supòsits que trobareu a continuació.

1. Resumeix una obra de teatre o una pel·lícula que hagi vist recentment en català.
2. Fes el resum d'un reportatge periodístic que t'hagi cridat l'atenció. Indica el nom del diari o la revista en què ha estat publicat i la data de publicació. (Lliura fotocopiats l'article de referència.)
3. Segur que coneixes el conte de la Caputxeta Vermella. Fes-ne un resum.
4. Fes un resum del darrer documental que has vist a la televisió.
5. Tens un familiar amb una vida "de novel·la"? Fes-ne un resum.
6. Resumeix l'argument de l'últim llibre que has llegit.
7. Fes el resum de la llegenda següent:

El Tarlà de l'Argenteria

Una de les figures més típiques de Girona és la del Tarlà, un ninot que, penjat de banda a banda del carrer de l'Argenteria, fa giravoltes durant determinats dies de l'any. Es tracta d'un ninot amb cap de fusta i cos de roba, farcit amb serradures. Si bé les seves vestimentes han canviat al llarg dels anys, darrerament va guarnit com una mena de joglar, amb esquellerincs a les puntes del barret. Té uns braços rígids, articulats per l'espatlla, i les mans fixades a una barra (abans de fusta, ara de ferro) que reposa en un balcó i que es pot fer girar mitjançant una maneta. Temps enrere es feia voltar durant les festes de l'Argenteria, per Sant Agustí, patró del carrer. Darrerament, aquestes festes ja no se celebren i, per tal de conservar la tradició, es penja durant les festes de primavera, pels volts de Sant Jordi.

La llegenda que justifica l'actuació del Tarlà és ben coneguda pels gironins. En una època en què la pesta, per les seves mortals conseqüències, era un dels temors col·lectius més arrelats, un petit brot d'aquella terrible epidèmia es va manifestar al carrer Argenteria on, com diu el seu nom, hi havia els obradors dels argenters (sinònim de *joiers*) de la ciutat de Girona. Per evitar els possibles contagis a la resta de la ciutat, el carrer va ser posat en quarantena i tancat i barrat pels dos extrems amb una tanca feta de canyes, que també es van col·locar a les portes i finestres perquè es creia que impediè la transmissió de la pestilència. Durant tot el temps en què els veïns es van veure obligats a romandre aïllats, sense poder sortir cap als altres barris, les llargues hores de tristesa i avoriment van ser amenitzades per l'actuació d'un personatge popular, anomenat *Tarlà*, que feia cabrioles pel bell mig del carrer, com els acròbates de circ. Per recordar el simpàtic personatge, es va construir posteriorment un ninot que, penjat d'una barra giratòria, imitava les giragonses del seu antecessor de carn i ossos. La figura del Tarlà va esdevenir molt estimada pels gironins pel seu caràcter alegre i gens protocol·lari i a Girona ha estat sempre símbol de gresca i diversió.

Llegendes i misteris de Girona, Carles Vivó

8. Fes un resum de la vida de Pau Casals.

LA NARRACIÓ

Consisteix en el relat de fets reals o imaginaris que s'esdevenen en un temps determinat. És el text propi dels contes, de les rondalles populars, de les faules, dels còmics, de les novel·les...

A grans trets, la narració ha de seguir l'esquema següent:

1. Títol
2. Plantejament: es presenten els personatges i el marc on s'ha de desenvolupar l'acció.
3. Nus: es desenvolupa l'acció que modifica la situació inicial.
4. Desenllaç: es resol l'acció plantejada en el nus i es descobreix el final de la història.

En aquests textos se solen emprar connectors temporals (*després, sempre...*) i temps verbals perfectius (*havia fet, va dir...*).

Tot seguit, com a exemple, teniu la llegenda de l'escut de les quatre barres, la senyera de Catalunya.

La llegenda de les quatre barres

Diu la llegenda que l'escut del comte Guifré el Pelós era tot llis, daurat, sense cap inscripció. Durant la invasió de l'Imperi carolingi pels normands, el rei Carles el Calb va haver de demanar ajuda al comte de Barcelona. Pel pacte de fidelitat feudal, Guifré el Pelós va acudir a auxiliar-lo. En el camp de batalla els francs ja es batién en retirada quan els catalans van entrar en combat; això va fer que la balança s'inclinés a favor seu i els normands comencessin a retrocedir. Però, durant la retirada, una llança normanda es va anar a clavar al pit del comte de Barcelona. Aquest, ferit greument, va ser conduït a un pavelló, on el rei, agraït, el va visitar. Guifré el Pelós va manifestar la seva angoixa per l'escut, tot llis, així que el rei, xopant els dits en la ferida sagnant, passà la mà per l'escut daurat del comte i va deixar-hi les quatre barres de sang mentre declarava que aquesta seria també la seva senyera.

► EXERCICIS

D'acord amb les indicacions que us hem donat, escriviu una narració de 150 paraules aproximadament a partir d'algun dels supòsits que trobareu a continuació.

1. El que podria ser o ha estat per a tu un dia nefast o el dia més meravellós de la teva vida.
2. Un conte popular.
3. Una història en què aparegui un equilibrista, una olla de pressió i una sala de vistes.
4. Una situació còmica que hagi viscut en carn i ossos.
5. La història que més t'ha commogut d'entre les que has conegut als jutjats.
6. Un conte inventat.
7. Alguna situació en què t'hagis sentit Indiana Jones per un dia.
8. La continuació de la història següent:

Al pobre Nicolau tot li surt malament i s'esbrava aixafant els caus de formigues que hi ha al jardí de casa seva. Però les formigues comencen a atipar-se'n.

LA CARTA PERSONAL

Comunicació que tracta temes personals i que té com a objectiu informar, felicitar, agrair, mantenir una relació, convidar, etc.

Si la comunicació és entre familiars, amics o persones molt conegudes, el tractament és de tu o de vosaltres. En canvi, si és amb una persona més distant, el tractament acostuma a ser de vostè o de vós. En qualsevol cas, cal mantenir el mateix tractament al llarg de la carta.

Aquí teniu l'estructura d'una carta personal que us pot servir de model i unes quantes recomanacions que us seran útils a l'hora de redactar-la.

Diagrama de l'estructura d'una carta personal. El diagrama està presentat dins d'un rectangle gris fosc que representa la carta. A l'interior, hi ha diversos camps blancs etiquetats amb text negre:

- Datació**: Un rectangle petit a la cantonada superior dreta.
- Salutació**: Un rectangle a l'esquerra, just a sota de la datació.
- Contingut**: Un rectangle gran que ocupa la major part del centre de la carta.
- Comiat**: Un rectangle a l'esquerra, just a sota del contingut.
- Signatura**: Un rectangle a l'esquerra, just a sota del comiat.
- Postdata**: Un rectangle a l'esquerra, just a sota de la signatura.

Datació

Després de la localitat s'ha de posar una coma. Els mesos s'escriuen en minúscula i els anys no porten punt. Tingueu present que no s'ha d'escriure cap punt al final.

Barcelona, 27 de desembre de 1998

Salutació

Cal que sigui coherent amb la fórmula de comiat i amb el to general de tota la carta.

Benvolgut amic / Benvolguda amiga,
Estimat Oriol / Estimada Lluïsa,
Hola, Berta,
Ei, Xavier!

Contingut

Normalment consta de la introducció, on s'explica el motiu de la carta; l'exposició, on s'explica l'assumpte de què es tracta, i la conclusió, on es fa un resum de tot plegat.

Comiat

Ha de ser coherent amb la salutació.

Cordialment,
A reveure,
Una abraçada,
Fins aviat,
Petons,

Signatura

Signatura a mà de qui escriu la carta.

Postdata

Ratlles que afegim al peu de la carta amb informacions d'última hora i que introduïm mitjançant les sigles PD (postdata) o PS (*post scriptum*).

Exemple de carta personal

Pals, 14 de setembre de 2005

Benvolguda Joana,

Tal com vam quedar l'últim dia que vam parlar, t'escric per explicar-te com ens han anat les vacances i per passar-te les dades de la casa on ens hem allotjat.

Els dies que hem passat al Priorat han estat una meravella. Hi hem fet una pila de coses. D'una banda, hem fet les caminades pel Montsant que havíem previst abans de marxar i, d'altra banda, hem visitat els indrets que ens vas recomanar. Fins i tot hem anat a Cambrils a fer una capbussada al mar i, és clar, a menjar bon peix.

Quant a les caminades, he de dir que fer excursions per aquelles muntanyes és un veritable plaer, i no només per la bellesa del paisatge, sinó també perquè no és un indret tan massificat com ara els Pirineus, tot i que cada vegada és més concorregut.

En relació amb els indrets que ens vas recomanar, què t'he de dir que no sàpigues! Scala Dei ens ha encantat, així com Siurana, la Morera de Montsant, Ulldemolins...

Pel que fa a la casa, te n'envio una targeta per tal que en puguis tenir l'adreça i el telèfon.

En resum, ja veus que hem passat uns dies fantàstics en un lloc fantàstic. Què més es pot demanar d'unes vacances?

Una abraçada,

PD: Ah, pensa a agafar la crema solar!

► EXERCICIS

D'acord amb les indicacions que us hem donat, escriu una carta personal de 150 paraules aproximadament a partir d'algun dels supòsits que trobareu a continuació.

1. Fa molt temps que no veus uns amics que viuen lluny de la teva localitat. Escriu-los una carta per convidar-los a passar un cap de setmana a casa teva. Explica'ls què tens pensat de fer.
2. Has llogat una masia al Pallars per anar-hi a viure. Escriu una carta a una amiga per explicar-li-ho. Explica-li com és i els motius pels quals has decidit traslladar-t'hi.
3. T'has inscrit en un programa d'intercanvi lingüístic i t'han aparellat amb una noia del Quebec. Escriu-li una carta per presentar-te i per fer-li cinc cèntims de la teva cultura.
4. Fa poc que has aprovat les oposicions d'oficial de justícia i has obtingut plaça a Catalunya. Escriu a un amic per explicar-li com et van les coses (feina, amistats, allotjament, oci...).
5. Ja estàs fart de treballar i decideixes agafar-te un any sabàtic! Vols aprofitar aquest any de descans per viatjar per Europa i visitar uns amics que tens a Polònia. Redacta una carta als teus amics en què els fas saber quan hi aniràs. Aprofita per comentar-los com és que has pres aquesta decisió.
6. La teva parella i tu acabeu de ser pares d'una bessonada. Escriu una carta als teus cosins per fer-los-ho saber.

7. Un amic et va enviar una postal des d'un balneari. Escriu-li una carta per demanar-li que t'envii tota la informació que en tingui perquè hi voldries anar a passar uns dies.
8. Fa dos mesos que vius a Perpinyà perquè ara treballes en aquesta ciutat. Escriu una carta a un excompany de feina per explicar-li com et va i en què consisteix la nova feina.

LA CARTA FORMAL

Comunicació dirigida a organitzacions, institucions o empreses per informar d'algun fet o d'algun producte, demanar informació, fer arribar una queixa, agrair algun servei, etc.

Les característiques de la carta formal són molt més rigoroses que les de la carta personal. Cal ordenar la informació d'una manera lògica i tenir cura que la redacció sigui clara i concisa. Per això, cal triar els recursos lingüístics que en facilitin la simplificació i la precisió i, sempre que sigui possible, mantenir l'ordre lògic de la frase.

Diagrama que mostra la estructura d'una carta formal amb els seus components principals:

- Capçalera
- Destinació
- Salutació
- Contingut
- Comiat
- Signatura
- Datació
- Postdata

Capçalera

Hi fem constar el nom i l'adreça de qui envia la carta.

Destinació

Hi fem constar el nom, el càrrec, si s'escau, i l'adreça del destinatari.

Salutació

Cal que sigui coherent amb la fórmula de comiat i amb el to general de tota la carta. També heu de tenir en compte que la fórmula de salutació ha de concloure amb una coma.

Distingit senyor / Distingida senyora,
 Senyor / Senyora,
 Benvolgut senyor / Benvolguda senyora,
 Benvolgut amic / Benvolguda amiga,

Contingut

El cos de la carta comença sempre en majúscula inicial i se situa a la línia inferior a la salutació. Normalment consta de la introducció, on s'explica el motiu de la carta; l'exposició, on s'explica l'assumpte de què es tracta, i la conclusió, on es fa un resum de tot plegat.

Pel que fa als tractaments personals, l'emissor ha d'utilitzar la primera persona del singular (*jo*) o del plural (*nosaltres*) i el destinatari, la segona persona del plural (*vós*) o la tercera persona del singular o del plural (*vostè/vostès*). En qualsevol cas, cal mantenir el mateix tractament al llarg de la carta. A continuació us donem uns quants exemples per iniciar el document i per concloure'l:

El motiu d'aquesta carta és demanar-vos... (emissor = impersonal / destinatari = *vós*) Em plau de comunicar-li... (emissor = *jo* / destinatari = *vostè*)
 Lamentem haver d'informar-los... (emissor = *nosaltres* / destinatari = *vostès*)
 En resposta a la vostra carta, us faig saber... (emissor = *jo* / destinatari = *vós*)
 Els escric per demanar-los... (emissor = *jo* / destinatari = *vostès*)
 Estem a la seva disposició per aclarir qualsevol dubte. (emissor = *nosaltres* / destinatari = *vostè*) Si desitgen més informació, poden adreçar-se a... (emissor = impersonal / destinatari = *vostès*) Us agraïm per endavant... (emissor = *nosaltres* / destinatari = *vós*)
 És per això que li demano que esmeni l'error al més aviat possible. (emissor = *jo* / destinatari = *vostè*)

Comiat

Ha de ser coherent amb la salutació.

Aprofito l'avinentesa per saludar-vos atentament. (emissor = *jo* / destinatari = *vós*)
 Atentament,

Mentre esperem la seva resposta, el saludem ben atentament. (emissor = *nosaltres* / destinatari = *vostè*) Ben atentament,

Els agraeixo el seu interès i els saludo cordialment. (emissor = *jo* / destinatari = *vostès*) Cordialment,

Una salutació cordial,

Ben cordialment,

Signatura

Signatura a mà de qui escriu la carta. A sota de la signatura, hi posem els noms i els cognoms i, si s'escau, s'hi fa constar el càrrec.

Datació

Recordeu que després de la localitat s'ha de posar una coma, que els mesos s'escriuen en minúscula i que els anys no porten punt. També heu de tenir present que no s'ha d'escriure cap punt al final.

Barcelona, 27 de desembre de 2007

Postdata

Ratlles que afegim al peu de la carta amb informacions d'última hora i que introduïm mitjançant les sigles PD (postdata) o PS (*post scriptum*).

Exemple de carta formal

Associació Cultural Franja de
Ponent Carrer Major, 15
22520 Fraga (Baix Cinca)

Miquel Segura i Pal
Cap de l'Àrea de Vendes de Menuts
Editorial Carrer Indíbil, 34, 6è 4a
25001 Lleida (Segrià)

Senyor,

Us escric, com a presidenta de l'Associació Cultural Franja de Ponent, entitat que treballa per fomentar la nostra cultura, per demanar-vos una aportació per a la biblioteca que hem instal·lat al nou local que ens ha cedit l'Ajuntament de Fraga.

Tal com he dit, el propòsit de la nostra associació és fomentar la cultura pròpia, per a la qual cosa portem a terme activitats de tota mena: sortides, concerts, tasts de cuina, conferències, etc. Fa uns mesos l'Ajuntament ens va cedir un nou local com a seu i, atès que és molt més gran que el que teníem, hem decidit d'habilitar-ne una part com a biblioteca. Actualment disposem d'un centenar de llibres de literatura, la majoria per a adults, però gairebé no en tenim cap per a infants.

És per això que us demanem que, en la mesura que pugueu, aporteu els exemplars de literatura infantil que tingueu, i així poder construir entre tots un bon centre de lectura.

Agraïda per endavant,

Maria Peris i Puig
Presidenta

Fraga, 3 de setembre de 2008

► EXERCICIS

D'acord amb les indicacions que us hem donat, escriviu una carta formal de 150 paraules aproximadament a partir d'algun dels supòsits que trobareu a continuació.

1. Ets el/la secretari/ària de producció d'una pel·lícula que s'ha de començar a filmar properament a la teva ciutat. Escriviu una carta a l'ajuntament on li demanés permís per rodar algunes escenes en emplaçaments determinats de la ciutat.
2. Ets el/la responsable d'un casal de joves i t'agradaria que un especialista d'un centre sanitari vingués a fer una xerrada als joves del casal. Escriviu-li una carta per demanar-li que acudeixi al casal per parlar d'un tema determinat.
3. Una empresa de fabricació de joguines ha fet una important aportació de material a la llar d'infants que dirigeixes. Escriviu-li una carta per agrair-li l'aportació.

4. La gent més gran del teu poble t'ha facilitat tot de receptes de cuina tradicional de la zona, de manera que tens prou material per editar un llibre de gastronomia local. Escriu una carta a l'ajuntament de la teva localitat per demanar que es faci càrrec de l'edició del llibre.
5. Ets el/la director/a del CEJFE i escrius una carta a tots els col·lectius de l'àmbit de l'Administració de justícia per informar-los sobre la Jornada de Llengua i Dret que es durà a terme a la seu del Centre.
6. Ets el/la responsable d'una casa de colònies i vols fer-la conèixer. Escriu una carta a l'escola del municipi per informar-los de les instal·lacions de què disposa i de les activitats que s'hi porten a terme.
7. Ahir et vas passar més d'una hora donant tombs per la ciutat per poder aparcar. Al final, ho vas aconseguir, tot i que es tractava d'una zona blava i, per tant, havies de pagar. Estàs cansat que dia rere dia es repeteixi aquest fet i has decidit escriure una carta al director d'un diari per exposar el teu punt de vista sobre la política que segueix l'ajuntament per evitar l'excessiu volum de cotxes a la ciutat.
8. Fa unes setmanes vas comprar per correu una aspiradora i al cap de pocs dies se't va espatllar. Escriu una carta a l'empresa venedora per queixar-te de la mala qualitat del producte i demanar-li que et retorni els diners.

EL TEXT ARGUMENTATIU

Text que s'elabora amb l'objectiu d'exposar una opinió i raonar-la per tal de convèncer el lector.

Un article d'opinió, una crítica, un editorial o una carta al director d'un diari, per exemple, poden ser considerats textos argumentatius. És el tipus de text que permet més subjectivitat i destaca més que cap altre per la força suggestiva del contingut.

Hi abunden frases coordinades i subordinades, així com els verbs i els adjectius valoratius i les expressions connotatives. A més, acostumen a estar farcits de connectors i marques lingüístiques per donar cohesió interna i seguir el fil argumental de les idees exposades.

Generalment els textos argumentatius porten un títol per situar el lector i consten de tres parts ben diferenciades:

1. Introducció: s'hi presenta breument el tema i s'hi anuncia quina és la postura que l'autor defensarà.
2. Desenvolupament: s'hi expressen els arguments que defineixen la postura de l'autor; normalment s'organitza al voltant de dues o tres idees principals, a cadascuna de les quals correspon un paràgraf.
3. Conclusió: sintetitza en un paràgraf les idees expressades en el desenvolupament. Algunes vegades, l'autor segueix l'estratègia de deixar el final obert, formulant algunes preguntes al lector.

VISCA LA XOCOLATA de
Maria de la Pau Janer

N'estava segura. Hi ha coses que ens resulten d'una obvietat absoluta i no acabam d'entendre per quina raó els altres no les veuen amb la mateixa llum diàfana. Qui podria dubtar dels avantatges evidents de la xocolata? A vegades, ens costa descriure allò que ens agrada. És lògic: les coses que ens sedueixen no admeten sovint gaires raons. Ens fascinen i prou. Qui tendria l'habilitat suficient per explicar com se'ns desfà la xocolata a la boca? Aquell regust amarg i magnífic de la xocolata negra deu ser una prova de l'existència dels déus. L'instant en què ens recorrem amb la punta de la llengua els llavis per assaborir-ne l'últim rastre queda gravat a la nostra memòria. Hi resta enregistrat per sempre, com passa amb els moments màgics en què assaborim el plaer. Hi ha tants plaers per recordar: el d'un bon llibre, el d'aquell viatge, el de la intensitat dels amors, el d'una aroma, el de la xocolata.

No fa gaire, la revista *Heart* ha publicat un estudi en el qual explica que la xocolata negra redueix el risc de malalties cardíaques. És, doncs, magnífica per a la salut. A més, contraresta els efectes negatius de l'hàbit de fumar a causa de la presència de polifenols, que és una substància que millora el flux sanguini de les artèries. El secret és l'alt contingut d'antioxidants que té la xocolata negra. En conté més per gram que qualsevol altre aliment o beguda. Menjar una mica de xocolata negra al dia evita l'enduriment de les artèries i millora l'estat físic de les persones.

Hi ha qui necessita justificacions per fer allò que li agrada. Si no tengués una justificació a la qual aferrar-se, viuria amb el pensament ple d'estranyos remordiments. (És curiós, però hi ha gent que viu amb mala consciència els plaers de la vida.) N'hi ha d'altres que no necessitam cap tipus de suport racional que corroborei la bondat del que ens agrada.

Avui, 10 de gener de 2006

► EXERCICIS

D'acord amb les indicacions que us hem donat, escriu un text argumentatiu de 150 paraules aproximadament a partir d'algun dels supòsits que trobareu a continuació.

1. Has llegit en un diari la informació següent i has decidit escriure un article en què exposes la teva opinió sobre la liberalització dels horaris comercials.

La majoria de ciutadans de Catalunya consideren que liberalitzar els horaris comercials seria un perjudici per als petits comerciants i la qualitat de vida dels treballadors. En canvi, més de la meitat opinen que la llibertat d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans.

2. Quina és la millor edat de la vida? Escriu un article d'opinió que porti com a títol aquesta pregunta.
3. Has llegit en una revista la informació següent i has decidit escriure un article en què exposes la teva opinió sobre el fet de poder menjar aquí qualsevol producte de qualsevol lloc del món i en qualsevol època de l'any.

La conservació d'aliments amb el nou mètode d'altres pressions permet conservar fruita envasada al buit pràcticament sense alteracions en el seu tacte i gust. D'aquesta manera podem disposar de fruita fresca tot l'any.

4. Actualment l'edat mitjana en què les dones catalanes tenen el primer fill és de 31,5 anys. Consideres que tenen els fills massa tard? Per què? Redacta un article d'opinió en què exposis el teu punt de vista sobre aquest tema.
5. Has llegit al web del Departament de Justícia la notícia següent i has decidit escriure un article d'opinió en què parles dels avantatges i dels inconvenients sobre l'ús de les noves tecnologies en l'àmbit de la justícia.

Un important nombre de jutjats de Catalunya funcionen des del desembre enviant notificacions exclusivament per via telemàtica

El sistema informàtic LexNET és un canal de comunicació telemàtic entre les oficines judicials i els operadors jurídics per tal de fer notificacions de documents als professionals.

(Departament de Justícia, 04.01.2008)

6. Fa cinc anys vas adoptar una nena procedent de la Xina. Ara, a l'escola de la nena t'han demanat que facis un article per publicar a la revista de l'escola en què expliquis quin és el teu punt de vista sobre l'augment de les adopcions internacionals.
7. Fa uns dies vas llegir al diari una notícia en què es feien públics els sous d'alguns esportistes d'elit. Has decidit escriure una carta al director del diari per exposar el teu punt de vista sobre aquest tema.
8. Últimament s'han obert molts restaurants de cuina d'autor en què es poden menjar plats innovadors. T'agraden aquests restaurants? T'agrada aquest tipus de cuina? Escriu un article per a una revista d'actualitat en què exposis la teva opinió sobre aquest tema.

EL TEXT INSTRUCTIU

Escrit que té com a finalitat donar consells, indicacions, etc., per realitzar una determinada acció o activitat.

En la vida quotidiana són moltes les vegades en què fem ús de textos instructius: en la publicitat, en les normes de funcionament d'un electrodomèstic, en una recepta de cuina, en una prescripció mèdica, en la composició d'un aliment, en les bases de concursos i jocs, etc.

Aquest tipus de text té dues característiques:

1. L'esquematisme, que destaca les línies principals d'allò de què es vol informar, mitjançant les paraules imprescindibles i la disposició gràfica del text, que en facilita la comprensió. Els connectors són un nexa important per marcar l'ordre.

2. La concisió, que consisteix a expressar només allò que és estrictament necessari per a la comprensió dels continguts. Sovint s'utilitza l'imperatiu o bé la forma impersonal.

Un text instructiu ha de ser precís i concís, per això les frases acostumen a ser curtes. S'hi utilitzen oracions condicionals i perífrasis d'obligació, així com verbs en mode imperatiu. També s'hi poden usar els pronoms impersonals per generalitzar l'acció. A més, és molt important organitzar el text seguint l'ordre de les accions que s'han de fer. Sovint podem marcar l'ordre amb numerals o amb lletres ordenades; també podem fer-ho amb paraules que indiquen l'ordre. De vegades hi ha dibuixos que faciliten la comprensió del procés que cal seguir.

Així, la seva estructura pot obeir a dos models ben diferenciats: en forma de redacció, acompanyada d'una breu explicació, o bé en forma d'enumeracions, introduïdes per mitjà de recursos tipogràfics (guions, punts, etc.).

A continuació teniu dos exemples de text instructiu. El primer segueix el model en forma de redacció i el segon, en forma d'enumeracions.

1)

BATUT DE CAFÈ I XOCOLATA

Ingredients

2 o 3 cullerades de llet condensada, 1 got d'aigua, 1 cullerada de cafè soluble i 1 bola de gelat de xocolata.

Preparació

Ompli una copa de gelat amb aigua ben freda. Afegiu-hi un parell o tres de cullerades de llet condensada. A continuació, poseu-hi una cullerada de cafè soluble i bateu-ho tot una mica. Finalment, afegiu-hi una porció de gelat de xocolata. Un cop estan tots els ingredients dins la copa, bateu-los fins que us quedi una beguda escumosa. Serviu el batut ben fred.

2)

TRES EN RATLLA

Es tracta d'un joc que, segons els llocs, s'anomena també treset, treset en ratlla o renglera en treseta. Hi juguen dues persones.

Material necessari

Un tauler o un dibuix amb l'esquema del tauler
3 peces menudes del mateix color

3 peces menudes d'un color diferent (poden ser també diferents objectes petits)

Instruccions

1. El primer jugador ha de posar la seva peça just en el punt central.
2. El segon jugador ha de col·locar la seva en un dels punts on conflueixen les línies.
3. Correlativament, ambdós jugadors han d'anar posant les seves peces en distints punts de confluència. Durant la partida, cada jugador ha d'anar movent alternativament les seves peces.
4. Guanya el primer jugador que fa tres en ratlla, és a dir, el que col·loca les seves tres peces en línia recta.

► EXERCICIS

D'acord amb les indicacions que us hem donat, escriviu un text instructiu de 150 paraules aproximadament a partir d'algun dels supòsits que trobareu a continuació.

1. Aquest vespre tens un sopar de compromís a casa teva, però un imprevist a la feina farà que arribis a casa poc abans del sopar. Per això, has decidit enviar un correu electrònic a la teva parella en què li indiquis què ha de fer per tenir-ho tot a punt per a l'àpat.
2. Com es juga al parxís? Explica'n les normes.
3. Com ho hem de fer per escriure i enviar un correu electrònic? Explica tots els passos que cal seguir per completar el procediment.
4. Dóna uns quants consells per no patir estrès a la feina.
5. Com ho hem de fer per comprar un bitllet d'avió per Internet? Explica tots els passos que hem de seguir per completar el procediment.
6. Explica a la teva amiga quins són els passos que ha de seguir perquè la seva cita sigui un èxit.
7. La setmana vinent marxaràs de vacances i has demanat al teu veí que et cuidi el gat i les plantes que tens al pis. Escrivu-li un full d'instruccions perquè sàpiga què ha de fer.
8. Quins són els passos que hem de seguir per preparar una bona paella?

Expressió oral

El llenguatge oral té uns trets propis que el fan diferent del llenguatge escrit: l'entonació, l'ús de frases inacabades o massa llargues, els anacoluts (construcció gramatical en què la primera part no lliga gramaticalment amb la primera), els mots crossa, l'espontaneïtat, l'ús de les variants dialectals, etc. La situació comunicativa i la competència lingüística de cada orador fan que cada missatge sigui diferent. Ara bé, qualsevol exposició oral ha de respondre a uns elements comuns: claredat, concisió, coherència, naturalitat, etc., i per aconseguir-ho hi ha unes regles que ens poden ajudar a configurar el discurs (frases curtes, missatge ordenat...) i unes altres normes que cal que tinguem en compte a l'hora de reproduir-lo (entonació, pausa, pronúncia correcta, ús de mots normatius...).

Així doncs, un bon orador ha de treballar tant la forma com el contingut d'un discurs. Hem de saber què direm però també com ho direm, per tal que la comunicació sigui eficaç.

Tot seguit, reproduïm unes pautes que contribueixen a millorar el discurs.

1. Cada parlant pertany a una variant dialectal determinada, i tot i que ha de seguir les normes d'ús de l'estàndard oral, no pot deixar de banda els seus orígens.

a) Els parlants del bloc oriental han de fer la neutralització [ə] de la a i la e en posició àtona.

b) De la mateixa manera, la o en posició àtona es converteix en [u].

c) Cal fer les distincions entre [e] i [ə], [o] i [ə]. A més a més, cal tenir en compte la diferent repartició de les vocals obertes i tancades que responen a àmbits geogràfics diferents. Així mentre els parlants del bloc oriental diuen cad[ə]na, els del bloc occidental pronuncien cad[e]na.

2. Cal anar en compte amb els ensordiments i les sonoritzacions incorrectes de les fricatives. No podem dir ca[s]a per ca[z]a ni tampoc impre[z]ió per impre[s]ió.

3. Cal pronunciar correctament les fricatives g/j i de les africades tg/tj. A vegades trobem paraules com: *majúscula*, pronunciada incorrectament **ma[j]júscula*, o *jutge*, pronunciada també incorrectament **[j]jutge*. En altres casos, es produeix un error de pronúncia entre j/g: *venjar* **ven[g]jar*, *extingir* **extin[g]ir*.

4. No hem de desplaçar l'accent, normalment ho fem per interferència castellana, en la conjugació de verbs amb l'infinitiu acabat en *-iar*: **anúncia* per *anuncia*, **estúdia* per *estudia*, etc.

5. Evitar els barbarismes i sobretot vigilar amb l'ús de mots com: **pues*, **bueno*, **vale* i construccions com **tenir que*, **deure de*, etc.

6. Evitar les dubitacions en forma de coixins fonètics (mmm...).

7. Evitar les repeticions exagerades de mots crossa: *és a dir*, *vull dir*, *o sigui...*

8. No fer servir la forma *lis* pel pronom *els*.

9. No són recomanables formes de participi com: *aparescut*, *capigut*, *sapigut*, *obrit...*

10. La *-t* final dels gerundis és muda (excepte quan la grafia del mot següent fa que se sensibilitzi): *saben[Ø]* però *sabent-ho*.

11. La *-r* dels infinitius també és muda: *canta[Ø]*, *téme[Ø]*, *sorti[Ø]*; igual com la *-r* final de molts mots: *fuste[Ø]*, *bestia[Ø]*, *po[Ø]*. Tot i així hi ha algunes paraules en què aquesta *-r* final sí que es pronuncia: *amor*, *tenor*, *mar*.

12. Les consonants fricatives i africades en posició final es pronuncien sordes quan van davant de pausa o consonant sorda: *les cançons*. En canvi se sonoritzen davant vocal o consonant sonora: *le[z] hores*.

13. No s'ha d'ometre la *-b* de *amb* ni la *-t* final de mots com *quant*, *vint*, *sant*, si al darrere tenen un mot començat en vocal. Així haurem de dir: *am[b] ell* i també *san[t] Antoni*.

Models d'examen

MODEL DE PROVA I

Bloc A: expressió oral

Llegiu en veu alta el text següent i, a continuació, feu una breu exposició oral en què doneu la vostra opinió sobre el tema.

Famílies joves sense fills. Una nova forma de vida

Mireia Rourera

Viatgen, “descobreixen” restaurants, gasten en música, llibres, roba, complements per a la llar i tecnologia i, literalment, fan el que els dóna la gana. Són les parelles joves que no tenen descendència, ara anomenades *dinkis* (que en anglès significa parella en què tots dos treballen i que no té fills). Aquest nou model de parella –que retarda el naixement dels fills per gaudir de la vida i esgotar al màxim els avantatges de la llibertat que dóna no tenir responsabilitats– és cada cop més freqüent al nostre país. Segons un estudi sociològic realitzat per l’empresa consultora Milward Brown, a l’Estat espanyol hi ha unes 800.000 parelles *dinki*. A Catalunya el 45% de parelles d’entre 25 i 35 anys ho són. El principal desig dels *dinkis* són, en general, l’estabilitat financera i l’evolució professional (molt lligada al fet de guanyar més diners). Són, de fet, un 50% més ambiciosos professionalment que la resta de la població. Els *dinkis*, en general, tenen bon nivell econòmic i un perfil bàsicament consumista.

Avui, 19 de febrer de 2006 (text adaptat)

Bloc B: expressió escrita

Feu aquestes dues redaccions.

1. Carta

T’agradaria que una cadena de televisió tornés a emetre el teu programa o serial preferit. Escriu-los una carta d’unes 150 paraules per demanar-ne la reposició.

2. Article d’opinió

Consideres que liberalitzar els horaris comercials seria un perjudici per als petits comerciants i la qualitat de vida dels treballadors? O bé opines que la llibertat d’horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans?

Escriu un article d’opinió d’unes 160 paraules per a una publicació local en què exposis la teva opinió sobre la liberalització dels horaris comercials.

Bloc C: gramàtica i lèxic

1. Poseu els accents i les dièresis que falten en el text següent i subratlleu cada lletra que completeu.

Fins al 1858 la cocaïna no es va aïllar de la coca, planta que creix principalment en països com el Perú i Bolívia. Al començament s'usava en l'àmbit de la medicina per les propietats anestèsiques que te atribuïdes i, mes endavant, per a la desintoxicació dels heroinomans.

La cocaïna es una de les drogues mes perilloses que hi ha. En un principi redueix la fatiga, augmenta l'agressivitat i l'agilitat mental i proporciona eufòria i excitació. Però la durada de l'eufòria induïda per la cocaïna depen molt de la via d'administració: es mes prolongada i menys intensa quan la substància es aspirada pel nas i es mes breu i intensa quan s'injecta o es fuma. Ara be, la taquicardia i, en cas de sobredosi, l'aturada cardíaca segueixen aquesta primera fase. A mes, el consum crònic i abusiu ocasiona idees paranoïdes i depressió, deteriorament del pensament, la memòria i l'atenció, disminució de la capacitat sexual, pèrdua de la gana, insomni i patologies respiratòries.

2. Ompliu, quan calgui, els buits dels mots següents amb les grafies que hi faltin.

Aquesta matinalada els bombers han tro.....at Ernest Pla, de 73 anys i veí de la localitat m.....ntanyenca de Lloms, a l'humi..... bosc de les Falgueres. La seva filla va alertar la policia de la seva desaparició el 21 de de.....embre, després de veure que no havia passat per casa ni per esmorzar ni per dinar. Segons fonts properes a la família el senyor Pla pateix so..... ambulisme i ja en altres ocasions havia arriat a sortir de casa, però, a més, darrer..... ment en despertar-se li costava molt recuperar la memòria. Pel que sembla, el senyor Pla va sortir de casa a tren..... d'alba profundament adormit i en despertar-se va pro..... ar de tornar, però es va perdre i va caminar força hores pel ma..... estuós bosc de les Falgueres, on es va arraulir en un r..... có per reposar una estona i arr.....cerar-se del fred. Tot i que els bombers i la policia havien traçat un e..... aborat pla per localitzar-lo, la den..... a vegetació que ha absor.....it la zona ha dificultat que el veiessin a..... ans. Finalment, però, han desc..... bert on era i, tot seguit, l'han portat a l'hospital de la capital de la comarca perquè se sotmeti a un examen de salu..... En l'informe mèdic només consta que li han hagut d'aplicar un tractament per contra.....estar les conseqüències d'haver estat tantes hores al ra.....

3. Torneu a escriure les expressions següents canviant el mot subratllat pel que hi ha entre parèntesis i fent els canvis necessaris. Fixeu-vos en l'exemple.

un col·loqui idoni (xerrada)

una xerrada idònia

les flors pansides (arbre)

.....

les victòries còmodes (avantatge)

.....

una sensació mútua (respecte)

.....

l'índex extens (reduïts)

.....

un sarau comú (cercaviles)

.....

un gust adient (aroma)

.....

4. Completeu les frases següents amb el pronom relatiu adient acompanyat, si cal, d'altres elements.

1. A l'espai ara hi ha una prestatgeria hi havia hagut una taula.

2. Ha vingut a saludar-me la noia vas donar un cop de mà en el treball de recerca.

3. El poeta li va dedicar el llibre era autor.

MODEL DE PROVA I

4. El jutge va condemnar l'acusat al cotxe els Mossos d'Esquadra havien localitzat haixix.
5. El millor disc del grup és van enregistrar en l'últim concert i la millor cançó és la peça van obrir el concert.

5. Completeu les frases següents amb la forma adequada del verb entre parèntesis.

1. No us (mourre) si no voleu prendre mal.
2. Si haguéssiu retirat la denúncia, ni la Queralt ni jo no (difondre) certes imatges.
3. Intueixo que tu a hores d'ara ja (percebre) que el cas està perdut.
4. El denunciant ha declarat que actualment encara es (ressentir) de les lesions que va patir.
5. Tan aviat com (poder) l'Eudald i jo ens casarem.
6. Si aquest matí encara (tossir) tant com ahir, aniré al metge.
7. Els bombers han estat (treure) runa durant tot el matí.
8. Si les empreses del país (produir) beneficis, tothom hi sortiria guanyant.

6. Completeu les frases següents amb les combinacions binàries adequades de **dos** pronoms febles segons la normativa.

1. L'agressor convivia amb la víctima, tot i que el jutge havia prohibit.
2. Les participants al festival ja són a l'hostal. Per què no truques perquè et diguin quan vindran?
3. La Mariona ahir estava moixa. Avui també has vista?
4. No tinc encara entrades per als monitors, però demà espero poder comprar dues.
5. A la primera part, l'equip local ha fet un gol al rival; a la segona, però, ha fet cinc.

7. Ompliu els buits de les frases següents amb les paraules que considereu adequades segons la normativa.

1. Des pares i professors van iniciar la campanya de recollida de signatures instal·lació d'unes tanques més segures ja n'han aplegat més de tres-centes.
2. Aprofita avui nit per anar al cine;, no hi podràs anar mes vinent.
3. La solució no consisteix condemnar acusada a la pena de presó no és conscient del mal que podia haver fet.

8. Ompliu els buits de les frases següents amb substantius, verbs o adjectius, segons el cas, derivats de les paraules entres parèntesis.

Substantius

1. La gran(escàs)deboletsfarà que aquesta tardor n'augmenti el preu.
2. Els(mirar)són il·lusions òptiques, normalment seductores, oi?
3. La novel·la mostrava la(cru) del règim durant la segona meitat del segle xx.

Verbs

1. L'advocat va sol·licitar al jutge que(curt) la pena imposada a l'acusada.
2. Cal que la modista li(petit) el vestit de casament.
3. Per fer mandonguilles primer cal(tou) el pa.

Adjectius

1. És difícil.....que un adolescent sigui(seny), però no impossible.

MODEL DE PROVA I

2. Aquest poeta té talent, però és molt (geni) amb la premsa.
3. Per Sant Esteve no hi ha res com uns bons canelons (casa).

9. Completeu les frases següents amb l'expressió més adequada de les dues que hi ha entre parèntesis.

1. El dia dels fets la denunciada conduïa amb una (tassa / taxa) d'alcoholèmia que superava els 0,25 mil·ligrams.
2. Perquè els trens funcionin és (necessària / precisa) una forta inversió.
3. L'edicte va estar penjat al (taulell / tauler) d'anuncis durant més de quinze dies.
4. Si no compareixeu us afectaran els (perjudicis / perjudicis) legals.
5. Pots demanar un cafè o un tallat (enlloc / en lloc) de postres.
6. (Assenyaleu / Senyaleu) amb una creu els alumnes que no s'hagin presentat a l'examen.
7. Esperem que el preu (mig / mitjà) dels pisos no s'incrementi tant a partir d'ara.
8. Cal (doblar / doblegar) bé la carta perquè càpiga dins el sobre.

MODEL DE PROVA II

Bloc A: expressió oral

Llegiu en veu alta el text següent i, a continuació, feu una breu exposició oral en què doneu la vostra opinió sobre el tema.

El cos també parla

De ben antic el tatuatge ha servit per informar. Els indis americans es tatuaven per marcar el clan, o per especificar si eren caçadors, o guerrers... Segons el dibuix que portaven, se sabia si els japonesos eren d'una família o una altra. Fins i tot hi havia tatuatges que indicaven l'estat civil. Avui encara és informació, però també pot ser només decoració.

La Idoya tenia només 15 anys quan va tenir clar que aplicaria la seva vocació artística a la decoració del cos. Es va interessar per la tècnica del tatuatge, els orígens, va estudiar tot el que exigia la normativa sanitària, va viatjar. Ha estat investigant i treballant en centres de tatuatges d'arreu del món. Avui té el seu estudi, on treballa sola i al seu aire. Fa tatuatges de tota mena, urbans, tribals, clàssics, de producció pròpia... També fa pírncings. "Tot és decorar el cos!", diu. Alguns dels seus clients li demanen anestèsia. "Els dic que no, és com si et fessis trampa a tu mateix. És clar que en podria posar i cobrar-la, però l'emoció del tatuatge és aguantar aquest dolor, saber si estàs preparat. Quina gràcia té si no fa mal? On és la màgia del tatuatge?"

Avui, 30 d'agost de 2006 (text adaptat)

Bloc B: expressió escrita

Feu aquestes dues redaccions.

1. Carta

Ets el/la responsable d'un casal de joves i t'agradaria que un especialista d'un centre sanitari vingués a fer una xerrada als joves del casal. Escriu-li una carta d'unes 150 paraules per demanar-li que acudeixi al casal per parlar d'un tema determinat.

2. Article d'opinió

L'escola on estudien els teus fills publica cada mes una revista adreçada als pares dels alumnes.

Escriu un article d'opinió d'unes 160 paraules per a aquesta publicació en què exposis el teu punt de vista sobre la conciliació de la vida familiar amb la laboral.

Bloc C: gramàtica i lèxic

1. Poseu els accents i les dièresis que falten en el text següent i subratlleu cada lletra que completeu.

L'ensaimada es un pastís de base rodona format per una massa envoltada en espiral feta amb els següents ingredients: farina de força, aigua, sucre, ous, massa mare i saim. Es frequent trobar-les sense cap guarnició, però també se'n poden trobar de farcides amb cabell d'àngel, nata o xocolata. Sens dubte es el producte de pastisseria més genuïnament mallorquí, el més emblemàtic i conegut dels produïts a l'illa. Per alguns historiadors i gastrònoms l'origen es hebreu perquè la cuina tradicional jueva té uns dolços que tenen la mateixa forma. Altres entesos creuen que es d'origen aràbig, potser perquè la forma de l'ensaimada recorda el turbant dels musulmans; de fet, es té notícia d'una recepta d'uns pastissos àrabs de forma cargolada que es feien amb els mateixos ingredients que l'actual ensaimada, però substituïen el saim per la mantega feta a partir de llet d'ovella.

2. Ompliu, quan calgui, els buits dels mots següents amb les grafies que hi faltin.

Després del recital de dan..... es que ahir a la tard..... va oferir un grup asc a la plaça de Catalunya es van lliurar els trofe..... s als personatges de l'any. El premi al vilatà exemplar va correspondre a Octavi Major, per haver-se fet càrre..... dels Amics del Bosc gairebé una quar..... ntena d'anys; el premi al vilatà transgre.....or va anar a parar a mans de Carme Vinyes, que ha aconseguit mo..... ilitzar la població j.....venil de la comarca per crear el centre Cap Límit; el premi al vilatà intrèpi..... va ser per a Ignasi Ponts ja que es va tenir en co.....te que travessar més d'un mi..... er de quilòmetres de de..... ert en total soleda..... mereixia una recompensa, i el premi al vilatà sa.....i el va rebre Robert Serra, pediàtr..... que ha aconseguit que tots els pares p..... guem fer menjar correctament els fills. Finalment, el premi especial que cada any re..... una associació de la comarca va ser per a Cada Setmana, que des de fa temps està tr.....ient al carrer la revista d'informació del mateix nom. Tot seguit es va oferir un ressopó a tots els assistents en el qual es van repartir sandvi.....os i refrescos i on els guardonats van ce.....ebrar amb cava els premis obtinguts.

3. Torneu a escriure les expressions següents canviant el mot subratllat pel que hi ha entre parèntesis i fent els canvis necessaris. Fixeu-vos en l'exemple.

un <u>col·loqui</u> idoni (xerrada)	una xerrada idònia
un <u>gelat</u> exquisit (postres)
el reflex <u>vermell</u> (liles)
el llapis <u>blau</u> (grocs)
un espeleòleg <u>arriscat</u> (audaces)
una <u>marca</u> ambigua (senyals)
un <u>efecte</u> nul (resplendor)

4. Completeu les frases següents amb el pronom relatiu adient acompanyat, si cal, d'altres elements.

1. L'equip compta l'entrenador té moltes possibilitats de guanyar la Lliga de Campions.
2. L'Eulàlia volia estudiar cuina, era lògica perquè havia crescut en una família de cuiners.
3. La hipòtesi sobre treballa ja havia estat estudiada.
4. vol el Joan Carles és anar a viure a Norís.

MODEL DE PROVA II

5. Les explicacions del professor van servir per aclarir el període es va produir l'enfrontament entre pagesos i senyors.
6. Finalment l'agent va localitzar la noia havia de lliurar la citació.

5. Completeu les frases següents amb la forma adequada del verb entre parèntesis tenint en compte les indicacions (persona, temps...).

1. Deixa'm una mica de lloc perquè no hi (cabre).
2. No vol anar a veure els Pastorets perquè li fa por que hi (aparèixer) el dimoni.
3. Si la Mireia i jo (fer) tot el que ens manen, aniríem de bòlit tot el dia.
4. Els experts han calculat que d'aquí a uns anys (néixer) el doble de nadons als Països Catalans.
5. (dur, vosaltres) les peces de convicció fins al dipòsit, si us plau!
6. Si hagués fet més bon temps, no us (recloure) tot el dia a l'alberg, oi?
7. El jutge disposa que el procediment (continuar) d'acord amb el que mana la llei.
8. Si continues (deure) tot el que compres, no et donarem més crèdit.

6. Completeu les frases següents amb les combinacions binàries adequades de **dos** pronoms febles segons la normativa.

1. Han apuntat la meva neboda a l'escola del barri, però no sabem si admetran.
2. No s'han assabentat de res. Explica tu mateix.
3. Li van enviar molts missatges per convidar-lo a sortir, però ell no va contestar cap.
4. La mare ja deu ser a casa, així que ja pots trucar.
5. Van treure la coca del forn, però van treure tan crua que no es podia menjar.

7. Ompliu els buits de les frases següents amb les paraules que considereu adequades segons la normativa.

1. No va guanyar el torneig l'equip americà, el combinat europeu, que va ser escollit millor equip del món.
2. Finalment va aixecar la mà per cridar taxista que acabava d'acomiarar havia de ser a l'oficina a les vuit.
3. Confiaia arribar a l'hora a l'exposició per poder veure el quadre de la Patum que la seva mare havia comprat Irene.
4. Els professors coincideixen suposa una gran dificultat emplenar els buits només amb lletres que vagin des de la ceema.

8. Ompliu els buits de les frases següents amb substantius, verbs o adjectius, segons el cas, derivats de les paraules entres parèntesis.

Substantius

1. La Rosa és massa orgullosa. Li aniria millor si es comportés amb més (humil).
2. Va abandonar l'ascensió perquè la (coix) no el deixava caminar amb comoditat.
3. La padrina va comprar un (sonar) al seu fillol.

Verbs

1. Les últimes informacions van (por) els inversors.
2. Hi ha moltes fans que (boig) quan veuen els seus ídols de prop.
3. Va (pàl·lid) de cop quan li van dir que no recuperaria les maletes.

Adjectius

1. És habitual trobar hamburgueseries pels carrers (Polònia)?
2. Rússia i la Xina són estats (frontera).
3. El resultat de les proves d'ingrés ha estat (decebre).

9. Completeu les frases següents amb l'expressió més adequada de les dues que hi ha entre parèntesis.

1. L'arqueòleg va descobrir un (soterrani / subterrani) amagat al jaciment iber.
2. La pluja va caure intensament (sobretot / sobre tot) el Berguedà i part del Solsonès.
3. L'estat no es decideix a (abaixar / baixar) els interessos dels préstecs.
4. El gat es va enfilir tan (enlaire / en l'aire) que després no podia baixar.
5. Va fer una inversió tan poc (rendible / rentable) que ho va perdre tot.
6. El Jutjat va retornar l'informe perquè va considerar que era (incomplet / incomplert).
7. El professor fa la pregunta (almenys / al menys) indicat per respondre.
8. Passa bé el drap per la pantalla perquè no hi quedi (gens / res) de pols.

MODEL DE PROVA III

Bloc A: expressió oral

Llegiu en veu alta el text següent i, a continuació, feu una breu exposició oral en què doneu la vostra opinió sobre el tema.

Menjar fora tres cops per setmana

Menú del dia, entrepà o carmanyola... Tant és l'opció escollida, el fet és que el 80% dels catalans fan algun àpat fora de casa almenys tres cops per setmana. De vegades ho fan per obligació (48,7% dels casos) i d'altres per diversió (46,6%), però la realitat és que menjar fora de casa ja forma part dels hàbits de consum dels catalans, tal com constata un estudi elaborat per l'Institut Cerdà per encàrrec del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural.

Les famílies catalanes consumeixen una quarta part dels aliments fora de la llar. El 56,4% dels àpats que es fan fora de casa corresponen a dinars i cada cop que una persona dina o sopa en un restaurant es gasta una mitjana de 16 euros. Durant el cap de setmana, el 85,3% dels àpats que es fan fora de casa responen a motius d'oci. Però si anar al restaurant és un hàbit cada cop més instaurat en el dia a dia de moltes persones, l'opció de la carmanyola i el menjar preparat a casa també va guanyant terreny. Segons aquest estudi, gairebé un terç dels catalans s'emporten el menjar de casa més d'un cop al mes, ja sigui en forma d'entrepà o de carmanyola.

I mentre la carmanyola es consolida, també triomfa l'opció inversa: menjar a casa plats preparats fora de casa, sobretot en botigues especialitzades en menjar per emportar, establiments per a gurmets i restaurants casolans.

Avui, juliol de 2007 (text adaptat)

Bloc B: expressió escrita

Feu aquestes dues redaccions.

1. Carta

La gent més gran del teu poble t'ha facilitat tot de receptes de cuina tradicional de la zona, de manera que tens prou material per editar un llibre de gastronomia local.

Escriu una carta d'unes 150 paraules a l'ajuntament de la teva localitat per demanar-los que es facin càrrec de l'edició del llibre.

2. Article d'opinió

Últimament s'obren arreu del país restaurants de cuina d'autor en què es poden menjar plats innovadors. T'agraden aquests restaurants? T'agrada aquest tipus de cuina?

Escriu un article d'opinió d'unes 160 paraules per a una revista d'actualitat en què exposis el teu punt de vista sobre aquest tema.

Bloc C: gramàtica i lèxic

1. Poseu els accents i les dièresis que falten en el text següent i subratlleu cada lletra que completeu.

Despres de les celebracions nadalenques, incloure fruita i verdura en l'alimentacio quotidiana constitueix una excel·lent manera d'ajudar el cos a "desintoxicar-se" dels excessos gastronomicos que se solen cometre, ja que ingerides diariament contribueixen a eliminar l'exces de liquids i de toxines presents en l'organisme, i l'estomac i la linia ho acaben agraint.

L'api es una de les verdures mes depuratives. Es diuretic, conte poques calories i un alt valor nutritiu. A mes, l'oli essencial de l'api exerceix un efecte dilatador sobre els vasos renals i això afavoreix l'eliminació d'aigua i substancies toxiques. Pel que fa a les fruites, la pinya es una eleccio molt adequada: estimula la produccio de suc gastrics i ajuda a digerir els apats ja que posseeix un enzim que fragmenta les proteines, fet que afavoreix el proces digestiu. El raim es tambe una altra fruita amb propietats beneficioses per a la salut.

2. Ompliu, quan calgui, els buits del mots següents amb les grafies que hi faltin.

L'incendi que es va declarar en una impre.....ta de Ponts Soler Associats comportarà per a l'empresa una despesa d'uns quants mi..... ers d'euros. Els bombers han su..... erit que l'incident podia haver començat a la sala de màquines, on han trobat un cartu..... de tinta sospitós i una ta..... a de porce..... ana amb restes de material explo..... iu. El cap de l'empresa creu que l'incendi pot estar relacionat amb l'encàrre..... d'imprimir els cartells que l'Atene..... de Joventu..... necessita per informar de la seva ass..... mblea anual. El cap de l'associació considera aquesta possibilitat ben f.....namentada ja que des de fa uns mesos perce..... un estat de crispació vers l'entitat. Creu que els fets es podrien relacionar amb les agre..... ions que van patir alguns membres de l'entitat en la manifestació per l'e..... adicació del feixisme quan uns vianants, tots enfundats dins unsecs de tall militar, van contradir amb su..... èrbia els crits dels manifestants i, tot seguit, els van llançar ous. Els manifestants van mostrar la virtu..... de s..... portar estoics l'atac, però es van produir greus desperfectes en un establiment de ven.....a de records.

3. Torneu a escriure les expressions següents canviant el mot subratllat pel que hi ha entre parèntesis i fent els canvis necessaris. Fixeu-vos en l'exemple.

un <u>col·loqui</u> <i>idoni</i> (xerrada)	<i>una xerrada idònia</i>
l'imprès <u>duplicat</u> (emplenats)
el <u>tema</u> seriós (anàlisis)
una <u>obligació</u> mixta (deutes)
el bateig <u>ostentós</u> (lluïts)
la <u>nina</u> nua (titelles)
el <u>ventríloc</u> conegut (famosa)

4. Completeu les frases següents amb el pronom relatiu adient acompanyat, si cal, d'altres elements.

- No tenia ni idea de fer servir els coberts havia de menjar els cargols.
- El cap he treballat durant els últims anys ha demanat la baixa per estrès.
- Van perdre l'últim partit de la lliga, els va impedir pujar de categoria.
- Els esquiadors lliscaven amb facilitat per unes pistes la neu estava molt glaçada.

MODEL DE PROVA III

5. La raó ha tornat té a veure amb la seva nova parella.
6. La jutgessa ha dictat més sentències és la degana dels jutjats.

5. Completeu les frases següents amb la forma adequada del verb entre parèntesis.

1. Divendres comença la Festa Major i encara no n'han (imprimir) els cartells.
2. El jutge ha anat (absoldre) tots els acusats.
3. És important que tant tu com jo (conèixer) tots els detalls del cas.
4. Si haguéssim tingut temps no sé quantes hores (jeure) en havent dinat.
5. Si no vols que la teva filla et (menysprear), tracta-la sempre amb respecte.
6. Us va explicar totes aquelles misèries perquè us (commoure).
7. No és pas que no (volar) fer-ho, però és que no podem.
8. Si voleu que el pastís us quedi bé, (fondre) del tot la xocolata!

6. Completeu les frases següents amb les combinacions binàries adequades de **dos** pronoms febles segons la normativa.

1. Tinc aquests treballs per als alumnes del curs passat. Torna.....
2. Afegiu a la farina els ous d'un en un i afegiu..... sense deixar de remenar.
3. La guia indicava la ruta que calia seguir als turistes que tenia assignats, però indicava amb tantes vacil·lacions que ningú no entenia res.
4. Podeu passar per la taquilla del teatre a buscar el resguard de l'abonament. Recordeu-vos de retirar..... abans del 15 d'octubre.
5. Agafeu la còpia de l'informe medicoforense per adjuntar-la a l'expedient i grapeu

7. Ompliu els buits de les frases següents amb les paraules que considereu adequades segons la normativa.

1. No vingueu a sopar a les vuit, a quarts de deu tingui temps de preparar un bon àpat invitada d'honor, la Mireia.
2. Vaig ser a fora des del 30 de juny 11 de juliol, per això no vaig poder conèixer Úrsula Llopis després de ser guardonada millor periodista de l'any.
3. Es conforma passar uns dies de vacances amb els pares, tot i que s'ha entossudit siguin a l'estranger.

8. Ompliu els buits de les frases següents amb substantius, verbs o adjectius, segons el cas, derivats de les paraules entres parèntesis.

Substantius

1. L'explosió de l'artefacte li va causar una (sord) permanent.
2. Per evitar l'..... (bru) de la pell cal que et posis una bona protecció solar.
3. Volen construir un complex turístic a l'..... (pla) on cada any fan la fira.

Verbs

1. Cal que (dret) aquesta situació si no vols tenir més problemes amb els alumnes.
2. El jugador ha (coix) durant tota la segona part.
3. Es va (covard) en saber qui seria el seu rival.

Adjectius

1. Saps si inclouran gaires zones (jardí) en el nou pla urbanístic?
2. Al festival hi actuaran grups d'arreu, també de (Brasil).
3. Estic més tranquil si diposito els estalvis en una entitat (finança) important.

9. Completeu les frases següents amb l'expressió més adequada de les dues que hi ha entre parèntesis.

1. Avui l'han (anomenat / nomenat) el nou gerent comercial de l'empresa.
2. Els espeleòlegs van entrar en l'avenc més (fondo / fons) de la comarca.
3. Hem d'aconseguir el nostre objectiu utilitzant tots els (medis / mitjans) que tinguem a l'abast.
4. No m'agrada (gaire / massa) que em facin esperar.
5. Amb aquest (planell / plànol) tan detallat serà difícil que ens perdem.
6. *La plaça del Diamant* és una obra (cabal / cabdal) de la literatura mundial.
7. Han de vacunar (cadascú / cadascun) dels viatgers.
8. He aprovat l'examen de les oposicions i, (així mateix / tanmateix), no tinc plaça i he de treballar com a interina.

Clau dels exercicis

LA SÍL·LABA

Pàg. 9. Exercici 1

diftong creixent	diftong decreixent	hiat
qua-tre	cau-re	in-ter-lo-cu-tò-ri-a
fre-qüent	ei-na	con-di-ci-ó
pin-güí	treu-re	gui-ne-a-na
a-guan-tar	boi-na	sen-ti-en
quo-ta	frui-ta	con-ti-nu-ar
an-ti-qua-ri	ciu-tat	cru-el-tat
gua-pa	clou-re	cu-o-ta

Pàg. 10. Exercici 2

des-in-hi-bi-ci-ó	6
guai-tés-sim	3
mo-uen	2
re-im-pres-si-ó	5
jo-ie-ri-a	4
clo-ïs-sa	3
guai-tar	2
de-lin-qüèn-ci-a	5
trè-ieu	2
il-lu-si-ó	4
dí-gués-siu	3
ca-ca-uet	3
ve-í-na	3
Ma-ri-a	3
bes-à-vi-a	4
lle-nya-tai-re	4
en-grei-xar	3

in-ter-ac-ci-ó	5
a-tri-bu-ir	4
tra-du-ï-a	4
pos-ses-siu	3
in-ter-ac-tu-ar	5
bor-rat-xe-ra	4
guant	1
ju-li-ol	3
be-llu-gueig	3
Eu-là-li-a	4
sa-pi-gueu	3
po-li-cí-ac	4
a-nà-veu	3
vos-al-tres	3
ia-ia	2
pro-du-ir	3
a-le-a-tò-ri-a	6

Pàg. 10. Exercici 3

Ai	gua	múr	ci	a
Al	guai	re		
Gua	das	su	ar	
Car	cai	xent		
Bor	ri	a	na	
Pa	üls			
Riu	de	ca	nyes	

Du	es	ai	gües
Ma	ials		
Ar	bú	ci	es
En	veig		
Ei	vis	sa	
Mo	lle	rus	sa
Dé	ni	a	

Pàg. 10. Exercici 4

Agudes: pe-rò, tam-bé, as-sas-si-nats, a-quest, tan-ma-teix, re-sur-rec-ci-ó, re-en-car-na-ci-ó Planes: ce-men-ti-ri, ja-uen, ben-e-mè-rits, su-í-ci-des, ce-men-ti-ri, cre-uen, mi-ra-cle Esdrúixoles: no n'hi ha cap

A/E ÀTONES

Pàg. 13. Exercici 1

psiquiatre	dogma	mestre	ebenista	orfe
periodisme	belga	rave	sogre	temple
tracte	vespre	síntoma	bisbe	pediatre
paleta	deute	cometa	titella	pebre

sèrie	escombriaire	Assumpta	flaire	piràmide
resta	sogra	catàstrofe	tarda	llebre
templa	llenya	efa	pediatra	Carme
pesta	obra	cova	acta	xacra

Pàg. 13. Exercici 2

xerraires: xerraire/xerraire	agres: agre/agra	golafres: golafre/golafre
terribles: terrible/terrible	còmodes: còmode/còmoda	cultes: culte/culta
lliures: lliure/lliure	dignes: digne/digna	rudes: rude/rude
joves: jove/jove	liles: lila/lila	agrícòles: agrícola/agrícola
ximpls: ximple/ximple	amples: ample/ampla	tendres: tendre/tendra
pulcres: pulcre/pulcra	alegres: alegre/alegre	pobres: pobre/pobra
febles: feble/feble	rectes: recte/recta	neutres: neutre/neutra

Pàg. 13. Exercici 3

taulell	taula	entaular	embenatge	benà	embenar
tendresa	tendre/a	entendrir	quarantena	quaranta	quarantejar
reclamació	reclam	reclamar	cedrer	cedra	cedrejar/encendrar/encendrosar
abraçada	braç	abraçar	mandrós	mandra	mandrejar/emmandrir
blavor	blau	blavejar/emblavir	vermellor	vermell	envermellir/vermellejar
lamentació	lament	lamentar	feblesa	feble	afeblir

Pàg. 14. Exercici 4

sé	sabies	sabrà	sabent
trec	treies	traurà	traient
afaito	afaitaves	afaitarà	afaitant
naixo/neixo	naixies	naixerà	naixent
caic	queies	caurà	caient
jac/jec	jeies	jaurà	jaient

Pàg. 14. Exercici 5

1. efecte	6. jutja
2. centra	7. ramats
3. conducte	8. regna
4. espacial	9. torneria
5. estrenyeria	10. subjecta

Pàg. 14. Exercici 6

orgue, assassí, javelina, polseguera, latrina, rancor, punxegut, estella, avaluar, fragant, ràfega, tràfec, estendard, gelea, meravella, resplendir, avaria, màrrega, vernís, avantatjós, sergent

harmòni: orgue	llança: javelina	ratxa: ràfega
afilat: punxegut	brillar: resplendir	fusta: estella
olorós: fragant	gelatina: gelea	puntuar: avaluar
agitació: tràfec militar:	sac: màrrega	laca: vernís
sergent penó:	vàter: latrina	desperfecte: avaria
estendard polsinera:	homicida: assassí	profitós: avantatjós
polseguera	ressentiment: rancor	prodigi: meravella

Pàg. 14. Exercici 7

1. Tot i el caràcter **efeminat** i aquella pell de **setí**, destacava **entre** la resta dels **ambaixadors** en ser un dels homes més atractius de l'**assemblea**.
2. La metgessa forense **va examinar** la presumpta **homicida** i **va recomanar** que romangués **ajaguda** un mínim de quaranta-vuit hores per un problema al **pàncrees**.
3. La veu del rapsode **omple** la sala del monestir mentre els **treballadors** que la **restauren** en van **davallant** plaques de la **teulada**.
4. **Vés traient** del **cove** els **albercocs** que s'hagin fet malbé i **posa'ls** a la caixa del **racó**.
5. L'**estiu** passat **vàrem fer** un viatge per **Sardenya**, però **enguany** anirem a **Empúries**, a l'**Alt Empordà**, perquè arran del **naixement** de la nostra filla no podem viatjar lluny.
6. **Corre** una altra vegada cap al celler i **digues** a l'**Esteve** que l'**ampolla verda** només s'omple fins a la meitat.
7. Per **veure** si la **sanefa** amb forma de **essa** ha quedat ben fixada te l'has de mirar pel **davant** i pel **darrere**.
8. La jutgessa **va admetre** el recurs d'**empara** interposat i **va prendre** la decisió d'**obrir** el procediment un altre cop.
9. La **Caterina**, **pobra**, **encara enyora** l'època en què només lluia **maragdes** i **ametistes**.
10. **Obre** una llauna d'**espàrrecs** perquè **farem** una bona **amanida** d'**enciam** i n'hi posarem.

O/U ÀTONES**Pàg. 16. Exercici 1**

floreta: flor	bondat: bo	garrotada:
punxegut: punxa	foguera: foc	garrot rejovenir :
joventut: jove	fullejar: full	jove folia : foll
fosc: fosc	fumera: fum	cartolina :
sordesa: sord	dotzena: dotze	cartó/cartró joguina :
pobresa: pobre/a	sortejar: sort	joc tossuderia :
ullada: ull	fusteria: fusta	tossut collada : coll
portalada: porta	poruc: por	plomall : ploma

Pàg. 17. Exercici 2

tusso	tossies	tossim	tossit
puc	podies	puguem	pogut
munto	muntaves	muntem	muntat
surto	sorties	sortim	sortit
bullo	bullies	bullim	bullit
vull	volies	vulguem	volgut
cullo	collies	collim	collit

Pàg. 17. Exercici 3

bucal	Relatiu o pertanyent a la boca.
consular	Relatiu o pertanyent a un cònsol, als cònsols.
duplicar	Fer doble, multiplicar per dos.
nutrició	Acció de nodrir o de nodrir-se; l'efecte.
vulcanisme	Conjunt de les manifestacions volcàniques.
curvilini	Que segueix una línia corba.
titular	Que posseeix un títol.
mundial	De tot el món.
juvenil	Pertanyent a la joventut.
dulcificar	Fer dolç.

Pàg. 17. Exercici 4

trofeu, cangur, ganxo, barat, supèrbia, sospirar, correu, tamboret, vidu, ritu, botifarra, tribu, gest, individu, bufetada, liceu, cacau, lavabo, estupend, mutu, escrúpul, atordir, sufocar, tonyina, butxaca, ateneu, xoriço, tomba, turment, europeu, ridícul

S'escriuen amb *o*: ganxo, sospirar, tamboret, botifarra, lavabo, escrúpul, atordir, sufocar, tonyina, xoriço, tomba s'escriuen amb *u*: trofeu, supèrbia, correu, ritu, tribu, individu, bufetada, liceu, cacau, sufocar, butxaca, ateneu, turment, europeu, ridícul

No hi afegim ni *o* ni *u*: cangur, barat, vidu, gest, estupend, mutu

Pàg. 17. Exercici 5

1. Se us acumulen els problemes si preteneu travessar la muntanya després d'haver-vos sostret el Joan la brúixola.
2. Agafeu el llibre primer sobre normativa urbanística local i aneu al títol preliminar, capítol 1, per resoldre el cas dels bordells ubicats en carreteres dels Pirineus.
3. Tot i suposar un turment per a ell, va escollir l'advocacia aconsellat pel seu tutor, encara que ell hauria volgut ser muntador.
4. Tingueu en compte que sovint s'usa incorrectament el verb *complimentar* com a sinònim d'*emplenar*.
5. El sospitós de sostreure una gran quantitat de robins del magatzem va aconseguir escapolir-se de la policia escortat per una banda juvenil que havia subornat ja abans de l'estiu.
6. La proposta que va triomfar incloïa un rètol il·luminat per un potent focus que emetia una llum fluorescent.

7. L'acusat ha incorregut en un delicte d'homicidi amb l'agreujant de traïdoria, per la qual cosa la jutgessa l'ha condemnat a una pena de presó incondicional.
8. El viatge fins a Torí en un tren tan atrotinat li va permetre poder llegir d'una tirada tot *El pèndol de Foucault*.
9. Si poguéssim cobrir les baixes ràpidament, podríem complir amb escriure tots els compromisos adoptats amb el govern.
10. No admeto que vulgueu que el sotssecretari de defensa hongarès faci públic el memoràndum que ha aixecat tanta polseguera.

Pàg. 18. Exercici 6

Un nombrós grup d'usuaris va viure ahir una altra jornada negra a conseqüència de l'avaría de trens. Els problemes més importants es varen produir a les línies empordaneses, amb la cancel·lació de la meitat dels trens previstos fins a primera hora de la tarda. Els afectats, avorrits d'haver de suportar el servei deficient que ofereix l'empresa pel reiterat incompliment de l'horari, van celebrar una assemblea en què es van constituir com a grup i van instal·lar una taula per recollir signatures de queixa davant de diferents estacions, signatures que pretenen portar a l'òrgan governamental competent. A més, els afectats consideren que ni la retolació, ni les sortides d'emergència ni els avantatges per al jovent i la gent gran són adequats. L'empresa ha anat traient importància als fets i els ha avaluat com a lleus, tot i la freqüència amb què han ocorregut darrerament.

L'ACCENTUACIÓ

Pàg. 22. Exercici 1

cantaré	comitè	mossèn	café	aprèn
entén	puré	alè	pagès	imprèn
irlandès	cinquè	només	entès	també
consomé	congrés	gairebé	faré	interès

això	ressò	boirós	afició	ambdós
espòs	presó	arròs	cotó	refós
exclòs	allò	però	sinó	curiós
talòs	gloriós	repòs	difós	inclòs

Pàg. 22. Exercici 2

riuè	colliu	demà	permís	aniran
algun	llumins	Ramon	porró	avís
així	crostó	votació	anireu	Ferran
procés	respon	cigró	campió	espai

Pàg. 22. Exercici 3

corríem	deies	telèfon	dèbil	rèiem
escrivia	origens	parlàvem	orfe	fessin
xèrif	llapis	avisaven	núvol	diguéssiu
fèieu	cantàveu	fenomen	sortíeu	cérvol

Pàg. 22. Exercici 4

Grècia	espaiosa	patiria	trajectòria	mengessin
artilleria	pólvora	Letònia	policia	càmera
acadèmia	església	pertinent	feréstega	origen
palauet	hostilitat	ciència	exigua	dolcíssima

Pàg. 22. Exercici 5

hoquei	olimpíades	diòptria	xassís	elit
xandall	medul·la	víking	rèptil	període
atmosfera	intèrfon	pneumònia	termòstat	tulipa
isòbara	míssil	futbol	tèxtil	omòplat

Pàg. 22. Exercici 6

1. El meu nét té un os de la mà més llarg del que és normal.
2. Si ara em dius que sí que vénis a fer la volta al món no sé pas què et puc dir per no fer-la.
3. Té més son des que dorm com un soc ara que sap que no deu res.
4. Ha molt el sucre per endolcir la mousse de móres que us vol oferir per postres.
5. Els béns de l'acusat són un pèl més reduïts del que creu el seu advocat.

Pàg. 23. Exercici 7

Abans-d'ahir no sé què va passar, però només recordo que després d'arribar a casa vàrem asseure'ns al sofà perquè volíem veure què feien a la tele i ens vàrem adormir. I fins avui, que és dissabte, no ens hem despertat. Jo em trobo bé, no obstant el mal de cap de què em resseno. El Ramon, però, encara té son i es passeja per la masia com una ànima que cerca repòs. Què hauríem de dir que ens ha succeït? Per què hem dormit aquest munt d'hores? És potser perquè en l'últim àpat que férem havíem pres un cafè espès amb un gust estranyament curios?

Pàg.23. Exercici 8

El cotxe es va aturar del tot al semàfor que hi ha a la cantonada dels carrers Còrsega i Sicília. La Maria no sabia per què. I si no hi havia benzina al dipòsit? I si hi havia algun problema mecànic? Com que no sabia què fer, va trucar a la seva companyia d'assegurances amb l'estúpida pretensió que li poguessin resoldre el problema. Després de prémer els números que indicava la targeta que li havien lliurat en contractar l'assegurança, va sonar una d'aquelles músiques que pretenen ser simpàtiques, però que poden fer perdre la paciència a l'usuari més sofert del món. Finalment, li semblà sentir una veu amb un marcat accent francès, però només li ho semblà, perquè amb la cridòria i els clàxons dels conductors dels vehicles no podia sentir res. Allò era un caos!

Pàg. 23. Exercici 9

No tenia la funció sanitària ni tampoc la d'administrar cures pròpiament dites, sinó que més aviat tenia una activitat hospitalària, en el sentit més estricte de la paraula. L'hospital, a recer del monestir, acollia i alimentava homes i dones pobres, rodavons, pelegrins, infants abandonats i altres persones malaltes i de vida miserable. Els religiosos del monestir de Sant Pere se'n feien càrrec i el gestionaven. El centre es mantenia en part gràcies als donatius de molts dels finats que per guanyar-se més de pressa el cel ho deixaven indicat així en els seus testaments.

Va ser un vespre, allà a l'hospital, mentre els monjos repartien el plat de pobres, quan una dona malalta i mig moribunda va estirar la màniga de l'hàbit de fra Basili per explicar-li el que havia vist.

La primera cosa que Teresa Valldaura veié així que obrí els ulls fou una tórtora a l'ampit de la finestra. Més petita que un colom, amb el plomatge de color de cafè amb llet i un collaret negre a mig coll. Quina desvergonyida. Una angoixa sobtada li estrenyé el pit: el dia que Valldaura havia mort, una tórtora havia parrupejat a la finestra. Sabé que era una tórtora perquè la Sofia digué: "Miri, mamà, una tórtora. Tan salvatges que són..." No se n'havia recordat mai més. La tórtora, abans d'emprendre el vol, rigué. La Teresa es fregà els ulls, es posà una mà davant de la boca per ofegar un badall i a l'últim es tocà els genolls: de fusta. Quan estaria a punt d'emprendre el gran viatge, li agradaria cremar-ho tot: que tot el que havia estimat, mobles, arbres, casa, morís encès. Purificat. Fora records!

Aquell any [1988], l'autor angloindi Salman Rushdie va publicar la seva quarta novel·la, *Els versos satànics* (la versió catalana va sortir l'any següent). El títol feia referència a un suposat afegitó fet pel profeta Muhàmmad a un capítol de l'Alcorà, segons el qual era permisible venerar tres deesses preislàmiques, trencant així el monoteisme pur del llibre sagrat. Aquesta referència, lligada a un capítol que dona una versió gens ortodoxa de la vida del profeta, va ser suficient perquè l'Índia, país amb una important minoria musulmana, prohibís el llibre tan sols dues setmanes després de la seva publicació. Tot seguit, els musulmans britànics van demandar l'editorial londinenca, i deu països islàmics més van seguir l'exemple indi i el van prohibir.

LA DIÈRESI

Pàg. 25. Exercici 1

ve-ï-na	be-cai-na	ra-ïm
frui-ta	ge-ni-üt	di-a
sa-ïm	con-se-qüent	trans-e-ünt
di-ürn	fej-na	un-güent
riu	ai-gua	co-foi
ter-ra-qüi	ma-le-ï-en	pro-du-ï-a
boi-ra	pe-üc	es-mor-te-ït
an-ti-gui-tat	pe-ü-lla	in-tro-du-ï-u
al-moi-na	pro-te-ï-na	jo-ia
he-ro-ï-na	con-tri-bu-ïs-sin	ta-üt
pa-la-uet	llu-ï-es	ca-fe-ï-na

Pàg. 25. Exercici 2

tradueixo	traduïa	tradueixi	traduís	
tradueixes	traduïes	tradueixis	traduïssis	tradueix
tradueix	traduïa	tradueixi	traduís	tradueixi
traduïm	traduïem	traduïm	traduïssim	traduïm
traduïu	traduïeu	traduïu	traduïssiu	traduïu
tradueixen	traduïen	tradueixin	traduïssin	tradueixin

Pàg. 26. Exercici 3

amb accent	amb dièresi	sense accent ni dièresi
Lluís, país, veí, genuí, beneí, produïeu, Caín	països, aïllar, aïllament, traïdoria, agraïes, beneïda, lluiïssor, fluïdesa, assiduïtat, descafeïnat, veïnatge	mania, llengua, juliol, viure, accentua, diumenge

Pàg. 26. Exercici 4

trair	arcaisme	harmòni ^u m	compla ⁱ em	heroïnò ^o man
rabi ^u t	egoista	constitu ⁱ a	proteí ⁿ ic	fi ⁱ n
su ⁱ n	canvi ⁱ	contraindicat	cuit	circuit
beneir	reunificar	suant	gratuïtament	fluidament
mèdi ^u m	ateisme	traduiria	posseir	deslluïment
succeir	intuïció	queixa	cofeu	reüll
succeiran	constituïnt	diürètic	lluïnt	obeïm

Pàg. 26. Exercici 5

1. No et refiïs d'anar a l'aquàrium amb el Màrius i el Raül perquè segur que obeiran les ordres dels seus pares i no hi faran cap.
2. En la pel·lícula, els víkings, aïrats com uns posseïts, esgrimien les armes perquè els déus els beneïssin.
3. És millor que no s'enrabiï tant amb el veïnat si vol que el seu germà continuï vivint al pis que tenien els avis a la cruïlla entre els carrers de Nàpols i València.
4. Per reduir els índexs de mortalitat en accidents de trànsit cal que apliqueu mesures com ara que les fàbriques ja no produeixin automòbils de sèrie tan ràpids.
5. Es diu que és una dona molt intuïtiva: ja sabia que substituirien el director arcaic del setmanari local per un altre de dotat d'una increïble espontaneïtat.

Pàg. 26. Exercici 6

Encara que a primera vista sembla una cloïssa més, la cloïssa d'Islàndia no és un mol·lusc qualsevol, sinó tot un fenomen aïllat. Un grup d'oceanògrafs n'ha descobert un exemplar que pot presumir de ser l'animal viu més llongeü de la Terra, amb 405 anys, edat que s'ha deduït a partir de les línies de les seves conques. El creixement dels mol·luscs no és gratuït, atès que està relacionat amb condicions mediambientals com la temperatura de l'aigua, la salinitat i la disponibilitat d'aliment. D'aquesta manera permeten reconstruir la història del clima passat i la seva repercussió en els oceans. Ara els investigadors es pregunten com ha aconseguit sobreviure tant temps aquest animal marí. Un dels seus descobridors afirma que perquè un ésser visqui tant cal que creï mecanismes de defensa extraordinàriament efectius que li permetin retardar l'envelliment. Així, l'anàlisi del funcionament dels seus teixits podria ajudar-nos a entendre com evitar el declivi propi de la vellesa. Però el que es pretén en aquest escrit no és conèixer aquesta cloïssa, sinó saber com es pot preparar una exquisida cassola de cloïsses amb pèsols i cigrons, o amb arròs, o amb espàrrecs de marge...

Com cada any el capellà de la parròquia expressava el seu agraïment als fidels que havien omplert la capella de Sant Ramon durant la celebració de la Pasqua. I com cada any el públic assistent era el mateix: en un banc, l'Antònia de cal Mas amb el seu marit, el Julià, maleïnt com sempre la beatitud de la seva esposa; al banc següent, l'Isaïes Joan, proveïdor de petits electrodomèstics de gairebé tota la província, amb cara de no pair que la muller i les filles lluïssin un escot tan generós en una cerimònia tan assenyalada; a continuació, la família Pujals, que havia contribuït a refer la teulada de l'església; uns bancs més enllà, la Lluïsa Roig... I podríem allargar i allargar la llista, però el fet que no continuem per aquí és que no volem que després els omesos ens maleixin els ossos dues centúries seguides.

Pàg. 27. Exercici 7

Després d'un instant d'esverament general, un treballador més serè que no pas els altres va acostar-se amb cautela al punt indicat pel company i comprovà que el cap que sobresortia de les runes no era una despulla

humana sinó una peça escultòrica. L'aspecte insòlit i un pèl esfereïdor de la troballa, a causa de la mirada de l'únic ull encastat al mig del front d'aquella testa, junt amb les nafres que presentava, algunes ja velles, altres produïdes per l'enderroc, van ser la causa que la invenció estrambòtica quedés abandonada entre les ruïnes.

B/V

Pàg. 29. Exercici 1

blavor bevia	estovar	tramvia	nevar
arxivament labial	suavitat	clavar	moviment
calvície cabota	escrivia	automòbil	rebut
vamba triumvir	estrebar	oblidar	probabilitat
brevetat novetat	llibertat	esclavitut	circumval·lació

Pàg. 29. Exercici 2

	verb	substantiu o adjectiu
escombra	escombrar	escombraire, escombrall, escombraries...
canvi	canviar	canviari, canviador, canvista, intercanvi...
envàs	envasar	envasadora, envasament
ambició	ambicionar	ambiciositat
combat	combatre	combativitat, combatent, combatedor...
invent	inventar	inventor, invenció, inventiva
bomba	bombardejar	bombarder, bombardeig
tomb	tombar, tomballejar, tomballar...	tombarella, capitomba, tombada...
ombra	ombrejar, ombrar...	ombrívol, ombriu, ombratge...
embolic	embolicar, desembolicar	embolicament, embolicaire

Pàg. 29. Exercici 3

sabó: ensabonar	endeví: endevinar	trava: travar
través: travessar	bufetada: bufetejar	baf: embafar
avanç: avançar	mòbil: mobilitzar	bava: bavejar
prova: provar	badall: badallar	avis: avisar
covard: acovardir	treball: treballar	calb: calbejar
vernís: envernissar	beina: embeinar	núvol: ennuvolar
volta: envoltar	benà: embenar	bala: embalar

Pàg. 30. Exercici 4

1. Han improvisat un envelat annex al pavelló d'esports per encabir tots els convidats al congrés de treballadors socials.
2. El vehicle del pilot alabès va bolcar al revolt número divuit en rebentar-se-li una roda del davant; així, el trèvol que duia a la sivella dels pantalons no li va portar gaire sort.

3. Ja cal que m'espavili si per les noces d'or dels avis vull lluir un figura ben esvelta.
4. L'advocat de l'acusació va posar traves a l'hora d'admetre la gravació com a prova de la defensa en el cas dels avortaments il·legals.
5. Abans de servir-nos la vedella amb favetes ens van portar una amanida d'endívies i raves amb un almívar que li donava un toc exòtic.

Pàg. 30. Exercici 5

No sabia com havia arribat a la situació en què em trobava: m'acabava de separar, potser per avorriment, per l'enyorança d'una altra època millor o, senzillament, perquè no el suportava. Si hagués de descriure què havia influït a l'hora de prendre la gran decisió, probablement hauria d'esmentar les contínues infidelitats amb què l'Esteve m'havia castigat des que havia sabut com havia condicionat el govern en la decisió de tancar nombroses tavernes basques. La intuïció em diu, però, que les nostres desavinences es remunten més enllà, que potser ja naixeren quan ens vam conèixer mentre muntàvem a cavall per aquella avetosa del Montseny.

LES OCLUSIVES

Pàg. 33. Exercici 1

adequada: adequat	sociòloga: sociòleg	geperuda: geperut
tímida: tímid	àcida: àcid	àvida: àvid
xenòfoba: xenòfob	pedagoga: pedagog	austríaca: austríac
muda: mut	fluida: fluid	cega: cec
balba: balb	gallega: gallec	càlida: càlid
humida: humit	polida: polit	opaca: opac
clàssica: clàssic	grega: grec	plàcida: plàcid
feréstega: feréstec	malastruga: malastruc	enemiga: enemic

Pàg. 33. Exercici 2

rigidesa: rígid	sortejar: sort	agudesas: agut
rapidesa: ràpid	adobar: adob	supèrbia: superb
albergar: alberg	abadia: abat	profunditat: profund
candidesa: cànvid	antiguitat: antic	presseguer: préssec
destorbar: destorb	enfangar: fang	catalogar: catàleg
buidor: buit	verdor: verd	tombar: tomb
sangonós: sang	fastigós: fàstic	amargor: amarg

Pàg. 33. Exercici 3

p/b		t/d		c/g	
subvenció	cabdal	butllofa	bitllet	maragda	significat
cabdell	subtil	advocat	atzar	èczema	anècdota
òptima	captenir	atmosfera	admiració	sacsó	signatura
captaire	dubte	ètnic	cotna	augment	tècnic
apte	absència	adquisició	revetlla	dracma	cognom

Pàg. 33. Exercici 4

evacuar, iniqua, **quocient**, **quotidià**, **conspícua**, **innòcua**, **obliqua**,
vàcua, **promíscua**, **perspícua**, **acuïtat**

Que no és perpendicular ni paral·lela a un pla, a una recta, a una direcció: **obliqua**

Nombre que resulta de la divisió d'un nombre per un altre: **quocient**

Qualitat d'agut: **acuïtat**

Que manté relacions sexuals sovint i amb persones diferents: **promíscua**

Buida, especialment en sentit figurat: **vàcua**

Que atreu l'atenció per la seva excel·lència: **conspícua**

Que no fa mal: **innòcua**

Clarament comprensible, no obscur ni ambigu: **perspícua**

De cada dia: **quotidià**

Treure d'un lloc les persones que l'ocupaven: **evacuar**

Mancat de justícia: **iniqua**

Pàg. 34. Exercici 5

Aquell home àrab vivia al nord de Biscaia i regentava des de feia molt de temps un club rònec, amb bigues fumades i renecs escrits a les parets. Era alt i calb, tenia una berruga al llavi i se li perfilava una incipient corba de la felicitat. Tenia per soci un paio noruec, fred, prim com un espàrrec i pàl·lid com un glop de llet, que portava tot l'hivern la mateixa gavardina, del qual es deia que era pròfug de la justícia del seu país. Formaven una parella professional aparentment avorrida, tot i que es movien en un esplèndid automòbil descapotable de color groc que no passava desapercbut.

Sovint havien rebut suggeriments anònims perquè clausuressin el local, però ells es feien el sord i es tancaven a qualsevol possibilitat de diàleg.

Pàg. 34. Exercici 6

Quan saps que la solitud serà per sempre la teva companya de viatge pots comprendre què passa per la ment d'un aspirant a suïcida. Així, és ara quan entenc per què l'Alfred ens imposà amb severitat el càstig de la seva mort, per què el gran mag de les finances que ocupava el càrrec més prestigiós en aquella empresa d'origen aràbic ens sorprengué amb la seva decisió de deslliurar-se de la vida, una vida que, al capdavall, era ben seva. Ara bé, l'Alfred havia nascut un càlid dissabte del mes de desembre i, segons els astròlegs a què massa sovint s'encomanava, només havia estat aquesta circumstància la causant de la seva mort.

S SORDA I S SONORA**Pàg. 37. Exercici 1**

Gentilicis: irlandesa, portuguesa
Substantius abstractes derivats d'adjectiu: saviesa, bellesa, fermesa
Substantius femenins: metgessa, hostessa, abadessa, pagesa, jutgessa, princesa, baronessa, deessa, marquesa

Pàg. 37. Exercici 2

dansa creença esperança

defensa pansa renaixença

ofensa aliança recompensa

intensa sonsa

coneixença ordenança

bonança estança

Pàg. 38. Exercici 3

pressió impressió explosió
 agressió emissió discussió
 inclusió divisió transmissió
 admissió remissió comissió

Pàg. 38. Exercici 4

passos	passar	tapissos	entapissar
avisos	avisar	reposos	reposar
trossos	destrossar, trossejar	interessos	interessar
ingressos	ingressar	matisos	matisar
pesos	pesar	usos	usar
rossos	enrossir, rossejar	espessos	espesseir, espessir
vernissos	envernissar	gasos	gasificar
embarassos	embarassar	llisos	allisar

Pàg. 38. Exercici 5

grossos	grossària	accessos	accessibilitat, accessió
seriosos	seriositat	gossos	gossier, gossera, gossada
matalassos	matalasser, matalasseria	suiessos	Suïssa
russos	Rússia	masos	masia, masover, masoveria
curiosos	curiositat	llaços	llaçada
capaços	capacitat, capacitació	pagesos	pagesia
glaços	glacera, glaçó, glaçonera	nassos	nasal

Pàg. 38. Exercici 6

1. El **sentinella** va observar una **cosa estranya** a l'**esplanada** i va preparar el **fusell** sense adonar-se que només era una **gasela** extraviada.
2. **Atanseau-me** els **permisos** de **residència** dels **disset** ciutadans **estrangers** que **resideixen** a **Eivissa** **inclosos** en el programa de formació.
3. Els **Mossos d'Esquadra** van detenir aquest **deseembre** **passat** quinze persones **acusades** d'un delictes d'estafa i falsedat documental.
4. És un **contrasentit** que en aquest hotel tan **pretensions** els **barnussos** tinguin aquest to **grisós** i que les **tasses** de l'**esmorzar** **facin** tan poc goig.
5. En la **tercera fase** de **discussió** del judici es va avaluar l'**actitud** del **presumpte** **assassí** d'una **mestressa** de **casa** d'origen cors.
6. **Passa'm** les **setrilleres** per **posar-les** al costat de la **gasosa** i la **cervesa** i així es podran amanir ells mateixos els **encenalls** de **carabassa** **arrebossats**.
7. Si no **fóssiu** tan **tossudes** i us haguéssiu **disfressat** de donzelles medievals us haurien deixat desfilars en una de les **carrosses**.
8. L'**Ignasi** va **presentar** la **pòlissa** d'**assegurança** d'una **antiquíssima** col·lecció de **topazis** tunisians que volia **exposar** al **casal** del barri.

9. Cal **espolsar** la **gasa** abans d'**esbossar**-hi amb el pinzell el perfil del **massís** del Montseny.
10. Les **decisions** **preses** amb **presses** han suposat un autèntic **desastre** en la construcció de la **sèquia** que ha de **travessar** els **arrossars**.

G/J (TG,TJ), IG/TX, X/IX

Pàg. 40. Exercici 1

Segueixen la norma general: **jutgessa**, **gerani**, **sergent**, **girafa**, **genet**, **bugia**, **julivert**, **cònjuge**, **gelea**, **gessamí**, **gingebre**, **burgès**, **targeta**, **gira-sol**, **ginesta**, **jonc**

Són excepcions: **Jerusalem**, **jeure**, **injectar**, **jerarca**, **projectil**, **majestat**, **projecció**, **Jeroni**

Pàg. 40. Exercici 2

cartut x era: cartutx	escabet x ar: escabetx	marejar: mareig
sondejar: sondeig	escabetx mitjana:	rajolí: raig
sandvit x eria: sandvitx	mig sorte j os: sorteig	caprit x ós: capritx
passejada: passeig	bloquejar: bloqueig	despat x ar: despatx
saquejar: saqueig	batej o s: bateig	rebutjar: rebuig

Pàg. 41. Exercici 3

lleig	lletjos/lleigs	lletges	enlletgir
annex	annexos	annexes	annexar
fluix	fluixos	fluixes	afluixar/fluixejar
fix	fixos	fixes	fixar
boig	bojos/boigs	boges	embogir
baix	baixos	baixes	baixar
roig	rojos/roigs	roges	enrogir
coix	coixos	coixes	coixejar

Pàg. 41. Exercici 4

Xile	x auxa	reflex	venjar x arampió	Caixmir
taxa/tatxa	Flix	llegiu/lleixiu	esque i x/esquet x	gerro/xerro
torxa	joc/xoc	rajar	missatge	esbiaixada
ajudar	Xixona	vaja	bolxevic	rauxa
feixisme	mixeta	Cuixà	pujant/puixant	bixest
jec/gec/txec/xec	Txetxènia	mereixo	extingir	eixut
corregir	majúscula	viatge	maig/matx	règim
gep/Jep	jaciment	fatxada		fageda

Pàg. 41. Exercici 5

La trajectòria del nostre personat**ge** està farcida d'èxits de prestigi mundial que fan considerar el **suggeriment** d'investir-lo doctor *honoris causa* tot un encert. Tot i que en els anys de joventut visqué amb **exaltació** l'ingrés en un monestir **jesuïta**, més endavant, arran d'un brevíssim període d'estiue**ig** al **Txad**, descobrí la seva veritable vocació i optà per canviar de professió. Aleshores dirigí la seva trajectòria cap a l'**antropologia**, una matèria que sempre li havia suscitat un gran interès, disciplina de la qual avui se'l considera un **geni**. Els seus estudis han

contribuït a desxifrar els jeroglífics egipcis més complexos que han suportat el pas del temps i que juguen un paper fonamental en el coneixement del passat de la humanitat.

M (MPC, MPT), N

Pàg. 42. Exercici 1

S'escriuen amb *mb*: **ambulatori**, **ambició**s, rebombori, **embussar**, tamboret, **timbal**, **combinar**, **tombar**, **embafar**, **embotit**, **embut**

S'escriuen amb *nv*: **envelat**, **canvi**, **envoltar**, **envestida**, **invitar**, **conversa**, **investigar**, **benvingut**, **convidar**, **enveja** S'escriuen amb *mv*: **triumvirat**, **tramviaire**, **circumval·lar**

Pàg. 43. Exercici 2

confiscar confusió	àmfora	infernàl	limfàtic
trionfant infusió	circumflex	pamflet	confraria
confessar samfaina	xamfrà	confort	confabular
enfebrar càmfora	enfarfegar	nimfa	enfurismar

Pàg. 43. Exercici 3

moral: immoral	mortal: immortal	pacient: impacient
perfecte: imperfecte	fal·lible: infal·lible	prudent: imprudent
madur: immadur	mòbil: immòbil	maneuable: immaneuable
feliç: infeliç	voluntari: involuntari	material: immaterial
mediat: immediat	millorable: immillorable	fidel: infidel

Pàg. 43. Exercici 4

petit: empetitir	vermell: envermellir	mandra: emmandrir
creu: encreuar	midó: emmidonar	dolç: endolcir
fons: enfonsar	fang: enfangar	gran: engrandir
mordassa: emmordassar	car: encarir	marc: emmarcar
focus: enfocar	bala: embalar	magatzem: emmagatzemar
bell: embellir	barca: embarcar	faixa: enfaixar
curiós: encuriosir	malalt: emmalaltir	pedra: empedrar
boig: embogir	vell: envellir	noble: ennoblir

Pàg. 43. Exercici 5

1. L'**infant** va esbossar un **innocent** somriure quan li van servir un deliciós **flam** amb nata.
2. El jutge va tenir en **compte** a l'hora de **condemnar** el **presumpte** acusat que en l'**informe** presentat consta que les empremtes trobades corresponen als culpables d'**emmetzinar** la **comtessa**.
3. Els **incomptables** intents d'aturar un **atemptat** **imminent** han fracassat.
4. La **premsa** ha **emfatitzat** la **sumptuositat** de les festes del **comtat**, la qual cosa ha enutjat la **primmirada** noblesa del país.
5. En el **somni** l'**Anna** es veia caminant **somnàmbula** pels passadissos de la impremta **enmig** d'**immenses** piles de paper.
6. Té un do **innat** per **commoure** el públic quan escriu **contes** i, **tanmateix**, és un **pèssim** recitador de poemes.

7. La **Gemma**, sempre tan benparlada, presentava clars **símptomes** d'embriaguesa després d'uns gotets de rom cremat.

R/RR

Pàg. 45. Exercici 1

- Privilegi, gràcia, exempció, de què frueix un cos polític o una persona: prerrogativa
 Requisit previ a un altre o altres requisits: prerrequisit
 Atuell per a contenir líquids, de formes i matèries diverses: barral
 Llevar radicalment: eradicar
 Anul·lar els efectes (d'una força, d'una acció, etc.), mitjançant una altra: contrarestar
 Que fa riure: irrisori
 Un cos, llançar rajos de llum, de calor, (sobre alguna cosa): irradiar
 Plantació que hom explota: conreu
 Que designa el mateix referent que un altre element: coreferent
 Que prevé o combat la ràbia: antiràbic

Pàg. 45. Exercici 2

ell va aprendre	ell aprengué	jo aprendré
ell va témer	ell temé	jo temeré
ell va conèixer	ell conegué	jo coneixeré
ell va tenir	ell tingué	jo tindré
ell va prendre	ell prengué	jo prendré
ell va plànyer	ell planyé	jo planyeré
ell va córrer	ell corregué	jo correré
ell va desfer	ell desféu	jo desfaré
ell va pertànyer	ell pertanyé	jo pertanyeré
ell va percebre	ell percebé	jo percebré

Pàg. 46. Exercici 3

botiga: botiguer	canya: canyar, canyer	cendra: cendrer
avió: aviador	vidre: vidrier	buit: buidor
cirera: cirerer, cirer, cirerar	mercat: mercader	carn: carnisser
bou: bover, bouer	venda: venedor	gris: grisor
pastís: pastisser	carxofa: carxofer, carxofar	ferro: ferrer, ferreter

Pàg. 46. Exercici 4

consomé	potser	hindú	meló	ple/pler
lloguer	clixé	estupor	fre	lleuger
calé/caler	atzar	robí	clamor	finor
millor	seitó	cartró	llumí	caló/calor

L/L·L/LL**Pàg. 48. Exercici 1**

legal: il·legal lícit: il·lícit lògic: il·lògic
 l·legible: il·legible localitzable: il·localitzable les: il·lès
 limitat: il·limitat legítim: il·legítim literari: il·literari

Pàg. 48. Exercici 2

sarsuela franel·la parcel·la esquila tela
 ombrel·la pela candela varicel·la mortadel·la
 clientela mostela gasela passarel·la pamela

Pàg. 48. Exercici 3

axil·la cercavila pupil·la argila lila
 til·la fila pila clorofil·la goril·la
 papil·la Camil·la tequila mutila cavil·la

Pàg. 48. Exercici 4

oscil·lar: <i>oscil·lació</i>	ampul·lós: ampul·lositat	pàl·lid: pal·lidesa
sol: solitud, soledat	hel·lènic: hel·lenisme	concili: conciliació
col·laborar: col·laboració	intel·ligent: intel·ligència	col·lidir: col·lisió
tolerar: tolerància	nul: anul·lació, nul·lilat	elaborar: elaboració
pol·luir: pol·lució	rebel: rebel·lia, rebel·lió	galant: galanteria, galanteig
sol·licitar: sol·licitació, sol·licitud	alegre: alegria	delegat: delegació tranquil:
al·ludir: al·lusió	al·lucinar: al·lucinació	tranquil·lilat

Pàg. 48. Exercici 5

L'lu va **revelar** les fotografies que havia fet a la **vil·la** on havia passat les vacances, una gran casa amb jardí, el lloc ideal per **eludir** les obligacions quotidianes, **anul·lar** qualsevol maldecap i recuperar l'**alè** necessari per tornar a la feina després de l'estiu.

Pàg. 49. Exercici 6

1. Quina fal·lera per colar bé la camamilla! Tampoc no cal ser tan primmirat.
2. El govern ha pal·liat la seva mala premsa amb uns ampul·losos actes de celebració del mil·lenari del monestir.
3. Li han garantit que aquest medicament és infal·lible contra la malaltia del còlera perquè no li'n quedi cap seqüela.
4. A l'examen avaluaran si domines la terminologia jurídica; et poden preguntar què és una cèdula de citació, un recurs d'apel·lació, la l·legítima, etc.
5. Traslladeu amb molta cura al pis de la Miquela aquesta excel·lent col·lecció de tasses de porcellana que va heretar de la seva àvia.
6. Tot i que semblava infal·lible, el sistema informàtic ha patit un col·lapse colossal que ha causat la cancel·lació de milers de vols.
7. En la tertúlia literària d'aquest mes els assistents podran dialogar amb una de les novel·listes més cèlebres del nou mil·lenni.

8. La instal·lació de més tanques metàl·liques no solucionarà el problema dels accidents que hi ha en la circumval·lació nord.
9. Deixa't de falòrnies i reconeix que un dels al·licients de la pel·lícula és l'idil·li entre els protagonistes.
10. Calculem que els títols que ha acumulat la selecció nacional d'halterofília no cabran en les noves vitrines.

H

Pàg. 51. Exercici 1

hàbil: habilitar	ombra: ombrejar, ombrar	humit: humitejar
hospital: hospitalitzar	hereu: heretar	higiene: higienitzar
orgull: enorgullir	homogeni: homogeneïtzar	humà: humanitzar
harmonia: harmonitzar	hivern: hivernar	hoste: hostatjar
alè: alenar	hèrnia: herniar	ona: onejar
àgil: agilitar, agilitzar	èmfasi: emfatitzar, emfasitzar	imant: imantar

Pàg. 51. Exercici 2

air ahir	inalar inhalar	ermètic hermètic	emorràgia hemorràgia
Maó	erba herba	Taüll	exhaustiu exhaustiu
ostatge ostatge/hostatge	cacauet	avui	ipòtesi hipòtesi
tetem tothom	orfe	inibir inhibir	exultant
exibir exhibir	èstia hòstia	ermità	Elisabet
indú hindú	orxata	exaurir exaurir	subasta subhasta
Zuric	emicicle hemicicle	anel anhel	endecasíl·lab hendecasíl·lab
aderir adherir	truà	Boí	malaurat
Vic	Ester	coesió cohesió	exorbitant
isard	coet	menir menhir	ortodox
conort conhort	coibir cohibir	exàgon hexàgon	Montblanc

Pàg. 51. Exercici 3

1. Vam dir que **sí** al metge quan ens va preguntar **si** volíem saber el sexe de la criatura **si s'hi** posava bé (en l'ecografia).
2. **Hem** preguntat quina diferència de gust hi ha entre el peix pescat **amb** un **ham** i el pescat **amb** xarxa, però **em** penso que no **hem** entès res.
3. Sempre **has** de fer veure que et guardes un **as** a la màniga.
4. Vols conduir tu **o** vols que **ho** faci jo?
5. Recorda que, al Marc, **li** havies de portar el dècim de la loteria i que encara no **l'hi** has portat.
6. **A** veure, qui **ha** llençat aquests papers?
7. A **mi** no **m'hi** veuran pas, en un parc temàtic.
8. **Eh**, Vicenç, des que vaig assistir a les teves classes sempre més **he** distingit la **e** oberta de la **e** tancada.
9. **Ni** que tu ho vulguis no **n'hi** portaré cap.
10. **S'havia** oblidat l'agenda a l'oficina i ara no **sabia** on havien quedat.

L'ORACIÓ

Pàg. 57. Exercici 1

Els	determinant	va rebre	verb
bombers	substantiu	abans-d'ahir	adverbi
van rescatar	verb	però	conjunció
il·lesos	adjectiu	fins	preposició
quatre	determinant	avui	adverbi
joves	substantiu	no	adverbi
que	pronom	s'	pronom
havien quedat	verb	ha acabat	verb
incomunicats	adjectiu	el	determinant
quan	conjunció	rescat	substantiu
practicaven	verb	d'	preposició
barranquisme	substantiu	aquest	determinant
L'	determinant	grup	substantiu
avís	substantiu	format	verb
de	preposició	per	preposició
la	determinant	un	determinant
desaparició	substantiu	noi	substantiu
dels	preposició+determinant	i	conjunció
joves	substantiu	tres	determinant
es	pronom	noies	substantiu

Pàg. 57. Exercici 2

- La tieta de la Núria s'ha llicenciat en filologia anglesa.
S P
- Em molesta molt el soroll.
P S
- M'empasso tots els programes d'Andreu Buenafuente. (jo)
P S elidit
- Afanya't! (tu)
P S elidit
- Les actuacions han quedat vistes per a sentència.
S P
- Ha arribat un nou carregament de fruita.
P S

Pàg. 57. Exercici 3

- És impersonal.
- No és impersonal; S: l'Elisenda.
- És impersonal.
- No és impersonal; S elidit: ell/a.
- És impersonal.
- És impersonal

Pàg. 58. Exercici 4

1. Oració activa.	4. Oració activa.
2. Oració passiva.	5. Oració activa.
3. Oració passiva.	6. Oració passiva.

ELS DETERMINANTS I ELS QUANTIFICADORS**Pàg. 68. Exercici 1**

l'espai	l'oca	l'opinió	la investigació
l'horari	l'ull	l'ungla	l'univers
l'ona	l'elefant	la universitària	la història
l'avi	l'altaveu	l'universitari	l'historiador
l'illa	l'Anna	l'investigador	l'herba

Pàg. 68. Exercici 2

la instància	la interlocutòria	la imaginació
l'hípica	la Irene	la unió
l'imaginari	l'indi	l'Índia
la infermera	la infància	l'intern
la hipòtesi	la humitat	la Isabel
l'infant	l'interlocutor	l'húmer
l'Úrsula	l'ignasi	l'infermer
la imatge	l'humà	la humanitat

Pàg. 69. Exercici 3

la una / l'una	l'handbol	la ira
la UNESCO	el iode	l'ADN
el hawaià	la host	la iaia
el DNI	la ema	l'1
el iogurt	el ianqui	la ela
el 31	la hiena	l'hàmbster

Pàg. 69. Exercici 4

1. Els convidats han arribat a l'hora prevista; ni massa tard ni massa **d'**hora.
2. El mes **d'**abril és el més plujós **de** l'any.
4. Amb aquell vi **d'**ínfima qualitat vam agafar una turca.
5. **La** interessada principal es reserva el dret de dir **l'**última paraula.

Pàg. 69. Exercici 5

1. La infermera **del** iode.
2. **A** l'estiu tinc el costum d'anar a passar uns dies **al** Pla **de** l'Estany.
3. Viu **als** afores **del** poble, a prop de **ca** l'Eugeni.

4. Estudia a la UOC; la Universitat Oberta de Catalunya. **Correcta**
 5. Què fem amb l'Ingrid? L'hem d'inscriure al casal o la drem a **cals** avis?

Pàg. 69. Exercici 6

Únic. **El/La** fiscal, en l'informe emès l'1 d'abril de 2007 davant d'aquest Jutjat, sol·licita **la** inadmissió total **del** recurs, d'acord amb el que disposa l'article 1710 **de la** Llei d'enjudiciament civil, atès que **la** quantitat litigiosa és notòriament inferior a l'import que estableix l'article 1687 **de la** Llei esmentada. Aquest Jutjat ha tramès les actuacions, mitjançant **la** interlocutòria de 25 de juliol de 2007, **al** tribunal competent.

Pàg. 69. Exercici 7

29	vint-i-nou
72	setanta-dos / setanta-dues
555	cinc-cents cinquanta-cinc / cinc-centes cinquanta-cinc
1.925	mil nou-cents vint-i-cinc / mil nou-centes vint-i-cinc
83.677	vuitanta-tres mil sis-cents setanta-set / vuitanta-tres mil sis-centes setanta-set

Pàg. 69. Exercici 8

- En aquest curs hi ha **massa** nois i **massa** poques noies.
- Encara ha de fer **bastants** coses abans d'agafar l'avió. 3.
- No té **prou** diners per pagar tots els deutes.
- Sempre diu que no té **gaires** amics, però la veritat és que en té **força**.
- Darrerament té **bastant** gana, però no té **prou** hores per preparar-se el menjar. 6.
- No compro **gaires** llibres, perquè cada vegada tinc menys lloc on posar-los.

Pàg. 70. Exercici 9

- L'Enric anirà de viatge amb **els seus** pares.
- Dissabte passat vaig acabar les vacances. 3.
- Tinc **dues** tortugues i un periquito.
- Vaig aprovar **el** BUP amb una nota **mitjana** de 8,75. 5. És **tan** poc agraciats que tothom se'l rifa.
- Viu a **la** Garrotxa, en una zona **d'**interès natural. 7. Trameteu-me l'informe **al** més aviat possible. 8. Fumar perjudica seriosament la salut.
- Potser** recorro **tot** Catalunya amb bicicleta.
- Quan** pensis venir, avisa'm amb temps, que reservaré taula a **Ca** l'Enric.
- Aquest vespre, **al** teatre, seurem a les butaques **dos** i quatre de la fila **u**.

EL SUBSTANTIU I L'ADJECTIU. GÈNERE I NOMBRE

Pàg. 79. Exercici 1

- La jutgessa ha disposat que la metgessa forense aturi l'autòpsia.
- La demandant va manifestar que la seva veïna era una homicida violenta.
- Segons la presidenta, aquella agent era massa prudent.

4. La secretària sempre havia considerat que aquella advocada/advocadessa autodidacta era capaç de guanyar qualsevol cas.
5. La pacient predilecta de la psiquiatra era una monarca golfre i tranquil·la, addicta a la xocolata.
6. La degana de la facultat era una cèlebre filòloga, parenta d'una arquitecta famosa, culta i elegant.
7. L'heroïna de la sèrie d'èxit del moment és una pagesa atea, cosina d'una duquessa creient.
8. El podòleg tenia una ajudanta molt xerraire, capaç de fer perdre els estreps a la dona més tranquil·la del món.
9. La meva cosina va comprar a una vella princesa extravagant una euga/equa negra i salvatge, gens àgil ni veloc i difícil de dominar.
10. El fillastre de la fiscal era un artista lleig i egoista, amant d'una recluta cruel i rebel.

Pàg. 79. Exercici 2

reu	rea	reus	rees
culte	culta	cultes	cultes
bessó	bessona	bessons	bessones
complex	complexa	complexos	complexes
bruixot	bruixa	bruixots	bruixes
boig	boja	boigs/bojos	boges
precoç	precoç	precoços	precoces
mixt	mixta	mixts/mixtos	mixtes
fiscal	fiscal	fiscals	fiscals
exempt	exempta	exempts	exemptes
cru	crua	crus	crues
intel·ligent	intel·ligent	intel·ligents	intel·ligents
institutor	institutriu	institutors	institutrius
cardiòleg	cardiòloga	cardiòlegs	cardiòlogues
denunciant	denunciant	denunciants	denunciants
fàcil	fàcil	fàcils	fàcils
dur	dura	durs	dures
alegre	alegre	alegres	alegres
lleó	lleona	lleons	lleones
marquès	marquesa	marquesos	marqueses

Pàg. 79. Exercici 3

1. jutjat mixt	6. llet agra
2. ciutat grisa	7. patena lluent
3. ametlla amargant	8. carretera ampla
4. quadre lleig	9. aigua bullent
5. discurs vague	10. judici inic

Pàg. 80. Exercici 4

1. escoles mixtes	6. vins agres
2. països grisos	7. cotxes lluents
3. sucs amargants	8. carrers amples
4. places lletges	9. cafès bullents
5. memòries vagues	10. sentències iniquès

Pàg. 80. Exercici 5

1. cambrera cortesa	6. professor culte
2. majordoma corpulenta	7. infància feliç
3. rea intel·ligent	8. princesa alegre
4. ciutat pobra	9. noia extravagant
5. tardor rude	10. situació difícil

Pàg. 80. Exercici 6

1. funcionària atractiva	6. mestre treballador
2. manifestant agressiva	7. actriu bona
3. ostatge submissa	8. reina trista
4. germana rica	9. pagesa somiadora
5. mestressa trempada	10. europea viatjadora

Pàg. 80. Exercici 7

1. sofàs incòmodes	6. ministres elegants
2. annexos incomplets	7. temps inestables
3. passeigs/passejos rars	8. equacions fàcils
4. cascs/cascos foscs/foscós	9. apèndixs espessos
5. llapis normals	10. calçotets grisos

Pàg. 80. Exercici 8

1. caporala corrupta / caporal corrupte	6. calabossos mixts/mixtos
2. esquinços dolorosos	7. tuberculosi violentes / tuberculosi violenta
3. torneigs/tornejos europeus	8. rea alegre
4. jutges durs	9. pagesa rude
5. índex complex	10. països catalans

Pàg. 81. Exercici 9

1. als afores	6. un avantatge – el deute
2. La claror	7. Les postres – una aroma
3. unes/les anàlisis	8. el senyal
4. els llegums – els espinacs	9. el dubte – les restes
5. una allau – una remor	10. La sida – la síndrome

EL VERB**Pàg. 97. Exercici 1**

1. igualés	6. Abraceu
2. castigaven	7. esperant
3. tornàvem - portàvem	8. abstinenceu
4. desitgen	9. adeqüi
5. maregis	10. tanqui

Pàg. 97. Exercici 2

	1a persona singular	
	Present indicatiu	Present subjuntiu
renunciar	renuncio	renunciï
crear	creo	creï
lloar	lloo	lloï
continuar	continuo	continuí
suar	suo	suí
incoar	incoo	incoï
adequar	adequo	adeqüï
creuar	creuo	creui

Pàg. 97. Exercici 3

Verbs purs: grunyo, munyo, ajupo, escullo, recullo, fujo, cruixo, consento, bullo, presento

Verbs incoatius: avorreixo, inhibeixo, produeixo, requereixo, precedeixo, descobreixo, reparteixo, dedueixo, aclareixo, sofreixo, emmalalteixo, competeixo, sorgeixo, introdueixo, proveeixo, eximeixo, transgredeixo, urgeixo

Pàg. 98. Exercici 4

1. bato / afegeixo
2. anuncia
3. Mengeu / veurem
4. interrompent

Pàg. 98. Exercici 5

1. conec	6. denuncia
2. introduint	7. estès
3. Comparec	8. reprès
4. pot	9. obeirien
5. omès	10. consento

Pàg. 98. Exercici 6

1. puguis	6. pogués
2. Traieu / vulgueu	7. sàpigues
3. tossia	8. escopia
4. Escull	9. Estigues
5. càpiguen	10. surti / sortirà

Pàg. 98. Exercici 7

1. atèn → atén
2. traguis: és correcte, juntament amb "treguis" treiem → traiem
3. sapigués → sabés
4. capiguessin → cabessin

- 5. pertanguéssiu → pertanyéssiu
gaudirieu → gaudirieu
- 6. escriguéssiu: és correcte, juntament amb “escrivíssiu”
- 7. poguem → puguem
- 8. traicionats → traïts reflexen
→ reflecteixen garantitzen
→ garanteixen

Pàg. 99. Exercici 8

- 1. a) encengui b) encengués
- 2. a) entengueu b) entenguéssiu
- 3. a) treguis b) traguessis
- 4. a) suspenguin b) suspenguessin
- 5. a) revenguem b) revenguéssim
- 6. a) valgui b) valgués
- 7. a) segueu b) seguéssiu

Pàg. 99. Exercici 9

1. No parlis...	5. No escrigueu...
2. No dissolgueu...	6. No ens coneguem...
3. No reprengueu...	7. No corregueu / correu...
4. No estiguis...	8. No beguis...

Pàg. 100. Exercici 10

1. retraguem	6. cregueu
2. Vegeu – coneixeu	7. reconegueu
3. Digueu-me	8. respongueu – Apreneu
4. estenguem / estendrem	9. obtinguem
5. moguem	10. sapigueu

Pàg.100. Exercici 11

1. Correcte (simultani): (Tot) esperant arribar a un consens, van assistir a la reunió. / Van assistir a la reunió esperant arribar a un consens.
2. Incorrecte (especificatiu): Instrucció 01/06 que modifica la Instrucció 11/96, de permisos d'absència del lloc de treball.
3. Incorrecte (posterior): Si rebeu estudis informatius, analitzeu-los i retorneu-los a la unitat emissora.
4. Incorrecte (posterior): La Unitat de Control de Gestió va elaborar el pressupost i el va gestionar immediatament.
5. Correcte (simultani): (Tot) oferint-los cursos d'informàtica, s'està ampliant la formació dels funcionaris. / S'està ampliant la formació dels funcionaris oferint-los cursos d'informàtica.
6. Incorrecte (especificatiu): Van presentar una demanda en la qual/en què sol·licitaven que es requerís de pagament el demandat.
7. Correcte (anterior): (Després d'acabar l'acte / Després de l'acte) Havent acabat l'acte, els assistents van sortir de la sala.
8. Correcte (simultani): (Tot) rient i saltant va sortir del judici. / Va sortir del judici tot rient i saltant.
9. Incorrecte (posterior): Ha trigat 255 dies a curar-se de les lesions i li han quedat seqüeles a l'avantbraç dret.
10. Incorrecte (posterior): La sentència absol la persona acusada i imposa d'ofici les costes causades.

Pàg. 100. Exercici 12

1. establert	5. segut
2. suplert	6. cabut
3. imprès	7. aparegut
4. ocorregut	8. estat / sigut

Pàg. 100. Exercici 13

1. haguéssiu escrit	4. perdem
2. correguissis	5. estigués
3. hauria pagat	

Pàg. 101. Exercici 14

infinitiu	pres. ind. 1a sing.	pres. ind. 1a plural	pres. subj. 1a plural	gerundi	participi
<i>córrer</i>	corro	correm	correm correguem	corrent	corregut
<i>concebre</i>	concebo	<i>concebem</i>	concebem	concebent	concebut
<i>pertànyer</i>	pertanyo	pertanyem	pertanyem pertanguem	pertanyent	pertangut pertanyut
<i>percebre</i>	percebo	percebem	percebem	<i>percebent</i>	percebut
<i>difondre</i>	difonc	difonem	difonguem	difonent	difós
<i>incloure</i>	incloc	incloem	incloguem	incloent	inclòs
<i>cabre/caber</i>	cabo	cabem	<i>capiguem</i>	cabent	cabut
<i>resoldre</i>	resolc	resolem	resolguem	resolent	resolt

Pàg. 101. Exercici 15

1. ha de / haurà de / havia de...
2. deu / hauria d'
3. cal
4. ha d' / haurà d' / hauria d' / va haver d' ...
5. s'ha de / s'aurà de / s'hauria de...
6. Caldria / calia / era necessari
7. deu / deurà
8. deu / deurà
9. cal / s'ha d'

Pàg. 101. Exercici 16

1. Si haguessin aprovat els pressupostos, els **hauríem** gestionat immediatament.
2. Els alumnes **han d'assistir** obligatòriament a les 40 hores de pràctiques.
3. **Cal/És necessari** que portis els expedients al despatx del secretari abans de les dotze.

4. **Devia ser** el mes de juliol passat quan es va inaugurar el Servei d'Atenció a l'Usuari.
5. El rètol deia: no **fumeu**.
6. **Deu / Devia ser** el repartidor qui ha vingut.
7. **Estan** treballant en aquesta qüestió des de l'any 1993.
8. Si **haguéssim sabut** que no es feia la reunió, no hauríem vingut.
9. **En començar (Quan començi)** el judici, s'han de cridar tots els testimonis.
10. Hi va haver un gran nombre de visitants, cosa que/la qual cosa va provocar l'enfonsament de la torre.
11. **Notifiqueu** la resolució anterior a les parts interessades.
12. Finalment, **cal/és necessari concloure (s'ha/hem de concloure)** que no es pot admetre la petició respecte a la custòdia del fill.

LES FUNCIONS SINTÀCTIQUES

Pàg. 108. Exercici 1

1. S (concorda amb el verb)
2. CD (no concorda amb el verb; el S seria *ell/ella*)
3. S (concorda amb el verb)
4. S (concorda amb el verb)
5. CD (no concorda amb el verb; el S seria *jo*)
6. S (concorda amb el verb)

Pàg. 109. Exercici 2

1. L'Andreu s'estima **la Mireia** amb deliri.
2. M'agradaria telefonar **a l'Esteve**.
3. Hem citat a judici **l'imputat**.
4. Escolta bé **el teu advocat** abans de prendre una decisió.
5. L'Estel esperava **el seu pare**.
6. No molesteu **els companys**.
7. El llop es va menjar **la Caputxeta**.
8. Aquestes coses no agraden **a ningú**.

(Els verbs de les oracions 1, 3, 4, 5, 6 i 7 són transitius. Regeixen CD i per tant aquests complements no van precedits de preposició. Si passem l'oració a passiva, veurem com el CD hi fa la funció de S. pacient. D'aquesta manera el podem identificar i diferenciar-lo dels complements de la resta d'oracions de l'exercici, que són CI.)

Pàg. 109. Exercici 3

1. Pred. (l'adjectiu concorda amb el S)
2. Atr. (verb copulatiu: *semblava*)
3. Atr. (verb copulatiu: *Sóc*)
4. CC de manera
5. Pred. (l'adjectiu concorda amb el S)
6. CC de manera
7. Pred. (l'adjectiu concorda amb el CD; es podria confondre amb un CN, però si fos un CN i no un Pred. no podríem variar l'ordre del complement dins la frase: *M'he posat arrugat el vestit*)
8. Atr. (verb copulatiu: *Estava*)

Pàg. 109. Exercici 4

1. CC temps	9. CD
2. CP	10. CC quantitat
3. S	11. S
4. CI	12. Pred.
5. CI	13. CC temps
6. CD	14. CD
7. CN	15. CC instrument o mitjà
8. CC temps	

ELS PRONOMS FEBLES

Pàg. 119. Exercici 1

1. **N'**han enviat per fax. (*propostes noves*: CD)
2. **Ho** saps? (*si el jutge ha deixat cap encàrrec per a mi*: CD) 3.
- Els** escriu cartes des de fa molts anys. (*als presos*: CI)
4. Telefona-**li** al despatx. (*al teu germà*: CI)
5. S'ha acostumat a escridassar-**los** per qualsevol cosa. (*els empleats*: CD)
6. El lladre **el** va amenaçar / va amenaçar-**lo** amb un ganivet. (*l'empleat del banc*: CD) 7. Per què **li** pegueu? (*a aquesta nena*: CI)
8. **La** vaig esperar / Vaig esperar-**la** davant l'altar prop de dues hores. (*la núvia*: CD)
9. **Els** vam denunciar / Vam denunciar-**los** i ara ens amenacen. (*els veïns*: CD)
10. **Ho** recorda / Recorda-**ho** a en Pau. (*que hem de ser puntuals*: CD)

Pàgina 119. Exercici 2

1. **Li** tremolen les mans. (*Li*: CI; per tant, *em*: CI)
2. Fa molts anys que no **el** veuen. (*el*: CD; per tant, *es*: CD)
3. **Li** he explicat més d'una vegada que no ha d'obrir la nevera descalç. (*Li*: CI; per tant, *t'*: CI) 4. Renteu-**li** les dents abans d'anar a dormir. (*li*: CI; per tant, *vos*: CI)
5. **Li** ha deixat les claus a dins el cotxe i ara no el pot obrir. (*li*: CI; per tant, *s'*: CI)
6. Amaguem-**lo** darrere la porta! (*lo*: CD; per tant, *nos*: CD)
7. **Li** ho ha dit perquè no t'atabali més. (*li*: CI; per tant, *us*: CI)
8. No **el** sento amb tot aquest soroll. (*el*: CD; per tant, *et*: CD)
9. No **li** sento la veu amb tot aquest soroll. (*li*: CI; per tant, *us*: CI)
10. Sap que **li** importa molt el que li passa. (*li*: CI; per tant, *m'*: CI)

Pàg. 119. Exercici 3

1. L'hivern **ho** és a Praga. (*cru*: Atr.)
2. Robert Redford s'**hi** conserva per l'edat que té. (*bé*: CC manera)
3. El detingut **hi** tenia els fills en un soterrani. (*amagats*: Pred.)
4. El **n'**han elegit. (*president de la nova junta*: Pred.)
5. La Teresa **hi** escoltava el professor mentre la sermonejava. (*impertèrrita*: Pred.)
6. A casa seva **ho** són. (*del morro fort*: Atr.)
7. **Hi** volem en Jordi. (*com a representant de la companyia*: Pred.)

8. No cal anar-**hi** a la peregrinació. (*de genolls*: CC manera)
9. Parlar de París **ho** és. (*parlar de la torre Eiffel*: Atr.)
10. **Ho** sembla, la teva mare. (*amoïnada*: Atr.)

Pàg. 120. Exercici 4

1. Els meus cosins **hi** han marxat. (*de viatge*: CC)
2. No **n'**he parlat mai amb els teus pares. (*de tu*: CP)
3. No **hi** he parlat mai de tu. (*amb els teus pares*: CC)
4. Te **n'**auràs desfet quan torni? (*d'això*: CP)
5. M'**hi** he penedit d'haver-lo abandonat. (*sempre*: CC)
6. Me **n'**he penedit sempre. (*d'haver-lo abandonat*: CP)
7. **Hi** camino quan surto d'excursió. (*molt*: CC)
8. **Hi** camino molt. (*quan surto d'excursió*: CC)
9. S'**hi** ha acostumat. (*a dormir de dia*: CP)
10. La Núria s'**hi** mira la gent. (*de reüll*: CC)

Pàg. 120. Exercici 5

1. **Se'n** riu.
2. **Ens** l'expliques?
3. **Li'n** vam comprar.
4. **M'ho** demana.
5. **Us** l'apartaré.
6. **La'n** separo.
7. **S'hi** casa.
8. **L'hi** envio.
9. **Te'n** recordes?
10. **L'en** trec.

Pàg. 120. Exercici 6

1. Va escapolir-**se-us**.
2. Vam repenjar-**nos-hi**.
3. Podrem donar-**los-en**.
4. Volia fer-**me'ls** a mida.
5. Han de trametre'**ls-les**.
6. Va aparèixer-**se-li**.
7. Puc dir-**li-ho** avui.
8. Van portar-**nos-en** tres.
9. Podríeu enviar-**los-hi**.
10. Volem regalar-**los-el**.

Pàg. 120. Exercici 7

1. Parla-li'n.
2. Mateu-vos-hi.
3. Treu-los-les.
4. Llegeix-me'n més.
5. Escriviu-los-hi.

6. Emprovin-se'ls.
7. Porta'ns-ho demà.
8. Compra-li-ho.
9. Enreda-l'hi.
10. Reserva'ls-la.

Pàg. 121. Exercici 8

1. c)	6. d)
2. d)	7. a)
3. b)	8. b)
4. c)	9. c)
5. b)	10. a)

Pàg. 122. Exercici 9

1. -s'hi	6. la hi
2. les hi	7. 'ls-hi
3. me'ls	8. me n'
4. li hi	9. l'hi
5. els ho	10. li'n

Pàg. 122. Exercici 10

1. *Correcta.*
2. *Incorrecta.* Als meus parents **els** vam dir que marxàvem d'excursió.
3. *Incorrecta.* La nena s'ha de quedar amb els meus sogres. **Els la** portarem abans d'agafar l'avió.
4. *Correcta.*
5. *Incorrecta.* Tenim reunió amb els nous socis. Que volem rescindir el contracte, **els ho** direm tot just comenci la reunió.
6. *Incorrecta.* He comprat xocolata. Als teus fills, **els en** dono una presa?
7. *Incorrecta.* Els meus alumnes no es creuen que el menjar ràpid sigui perjudicial per a la salut. Com **els ho** faries veure?
8. *Correcta.*
9. *Incorrecta.* Estan interessats en aquest quadre. **Els en** vas parlar tu?
10. *Correcta.*

Pàg. 122. Exercici 11

1. Porta els cabells bruts? No m'estranya perquè sempre els **hi** porta.
2. La jutgessa ha decidit embargar-**los** els sous.
3. La Núria els **ho** va explicar tot fil per randa.
4. (Ø) Ha caigut de la cadira i no s'ha fet mal.
5. Notifiqueu-**los** la resolució anterior.
6. No sabem si ens **en** sortirem.
7. **Li** he telefonat des que vam discutir i no he aconseguit que **em** torni les trucades.
8. Tot i estar força constipada, vaig anar a l'excursió i **hi** vaig trobar (Ø) / (Ø) vaig trobar-**hi** en Jaume.
9. Acostumeu-**vos** a rentar-**vos** les dents després de cada àpat.
10. Registreu l'escrit anterior i deixeu-**ne** constància a les actuacions.
11. De tot això, **en** dono compte al jutge.

12. Tothom diu que el fill de l'adroguer no **hi** toca gaire.
13. El llibre, emporta-**te'l** sense pensar-t'ho gaire o algú altre **se** l'emportarà.
14. No sabré mai qui **se'm** va cruspir els bombons.
15. Finalment vaig arribar a Sort, on (\emptyset) havia quedat amb la colla.

ELS PRONOMS RELATIUS

Pàg. 129. Exercici 1

1. A	6. A
2. A	7. S
3. S	8. S
4. A	9. A
5. S	10. A

Pàg. 129. Exercici 2

M'agraden més les olives que tenen pinyol. *Antecedent: les olives*
 La coca que menjarem amb la xocolata és comprada a Cercs. *Antecedent: la coca*
 Vam anar a veure Els Pets el dia que van estrenar el nou disc. *Antecedent: el dia*
 El parxís amb què juguem és un regal de la seva àvia. *Antecedent: el parxís*
 Els veïns més afectats, als quals encara no han donat subvencions, podran tornar a casa aviat.
Antecedent: els veïns més afectats
 La foto a què faig referència té més de cinquanta anys. *Antecedent: la foto*
 Ja no es pot fumar al despatx on treballa. *Antecedent: el despatx*
 El partit en qui confiava m'ha tornat a decebre. *Antecedent: el partit*
 L'amanida era ben fresca, cosa que era imprescindible amb la calor que feia. *Antecedent: l'amanida era ben fresca*
 Encara escriu amb una ploma que és d'estruç. *Antecedent: una ploma*

Pàg. 130. Exercici 3

1. **x** Només hi ha un diari. → explicativa
2. **x** Comprà més llibres. → especificativa
3. **x** Tinc més amics. → especificativa
4. **x** Van ser condemnats tots els acusats. → explicativa

Pàg. 130. Exercici 4

S'ha de desar la roba **que** ahir vaig planxar.
 Francesc Ribera "Titot", **que** era el cantant de Brams, ara canta amb Mesclat.
 El Comabona, **que** és un dels cims més bonics del país, és al Cadí.
 El títol del disc **de què** et parlo és *La flama*.
 El Barça, **que** feia anys que no jugava una final, no va decebre.
 L'actor va reconèixer l'acusat en la roda de reconeixement **a què** va assistir.

Pàg. 130. Exercici 5

1. Comenteu amb els pares on voleu anar aquest vespre.
2. M'agradaria que m'escoltessis quan parlo.

3. La persona a **qui** s'ha de fer el requeriment ha canviat de domicili.
4. Els alumnes diuen als professors **que** tenen massa deures.
5. No recordo el número de la sala de vistes **on** tenim el judici.
6. El cotxe amb **què** vaig a la feina necessita els pneumàtics nous.
7. El balcó **que** mira a ponent té els porticons despintats.
8. No m'explico **què** li troba, però ja fa quinze anys **que** són casats.
9. **Qui** vol una mica més de pastís de gerds?
10. El jugador del **qual** espero un autògraf és l'Oleguer.

Pàg. 131. Exercici 6

1. Aquesta és una sentència la decisió (de la que / de la què / de la qual) no acabo d'entendre.
2. En aquesta exposició hi ha quadres (en que / en què / en els que / en els què / en els quals) es reflecteix l'estat d'ànim del pintor.
3. No comprenc la situació (a la que / a la què / a la qual / que / a què) et refereixes.
4. El noi (amb qui / en el qual / en qui / amb el qual) confio és el promès de l'Anna.
5. Porto les capsas (en les que / on / en què) hi ha l'aixovar del nadó.
6. Les classes (que / a què / a les que / a les quals) assistia eren molt interessants.

Pàg. 131. Exercici 7

1. El llibre sobre **el qual** heu de fer el treball té dues-centes pàgines.
2. El dia **que** / **en què** / **en el qual** plogui sortirem a buscar cargols.
3. Aquesta és la noia **de qui** / **de la qual** em parlaves?
4. El jove **que** hi tingui algun inconvenient que ho digui.
5. La muntanya és el lloc **on** / **en què** / **en el qual** ens sentim més feliços.
6. Jo portaré a la festa el ganivet **amb què** / **amb el qual** tallarem els torrons.
7. L'adreça **que** m'has donat és incorrecta.
8. Els colors del Barça, **que** / **els quals** són el blau i el grana, coincideixen amb els del nostre club.
9. Les teules **amb què** / **amb les quals** van construir la teulada eren defectuoses.
10. A la recepció portava un collaret **que** era de perles falses.

Pàg. 131. Exercici 8

1. No he vist el capítol d'avui ni **el que** van emetre abans-d'ahir.
2. Al Parlament debatran la qüestió **a la qual** / **a què** tothom dona tanta importància.
3. L'any passat aquesta editorial va publicar una novel·la l'autor **de la qual** és Manel Zabala.
4. Em refio del nou empleat **que** / **a qui** / **al qual** tu m'has recomanat.
5. Han nomenat presidenta de l'escala la noia **amb qui** / **amb la qual** vaig compartir el pis cap a tres anys.
6. Les hosts es van refugiar dalt les muntanyes, **on** / **en les quals** / **en què** van haver de passar tot l'hivern.
7. Els privilegis **de què** / **dels quals** gaudien els ciutadans eren similars.
8. Els alpinistes van aconseguir fer cim ahir, tot i els perills **a què** / **als quals** s'exposaven.
9. El govern apujarà els tipus d'interès, **la qual cosa** / **cosa que** cal tenir en compte a l'hora d'adquirir un habitatge.
10. El músic **de qui** / **del qual** només tinc un disc és Kepa Junkera.

Pàg. 131. Exercici 9

1. Al prestatge **on** / **en el qual** / **en què** pots trobar *Amorrada al piló* també hi ha *Deu claus al pany*.
2. L'únic jugador **de qui** / **del qual** no depèn l'èxit de l'equip està lesionat.
3. Les noies **amb qui** / **amb les quals** treballa són de Berga.

4. L'avió **que** no ha pogut agafar era l'últim i, per tant, no arribarà fins demà.
5. Ha nevat durant dos dies seguits, **la qual cosa / cosa que** ha provocat l'esfondrament de la teulada de la pallissa.
6. El municipi, **que / el qual** està situat dins del Parc Natural Cadí-Moixeró, és Gisclareny.
7. No vol invertir tots els estalvis **de què / dels quals / amb què / amb els quals** potser haurà de viure més endavant.
8. He fet reparar la màquina de rentar el filtre **de la qual** s'havia espatllat.
9. El diari comarcal ha revelat la font **d'on / de la qual** ha tret la informació que ha fet trontollar el càrrec del regidor.
10. Per fer aquest jersei has de fer servir les agulles **amb què / amb les quals** vas fer la jaqueta de l'Andreu.

Pàg. 132. Exercici 10

1. Treballen en l'edifici **on / en què / en el qual** hi ha els gegants de la Patum.
2. Les dues muntanyes **entre les quals** baixa el riu són de roca calcària.
3. La persona **en qui / en la qual** més confio viu lluny d'aquí.
4. El professor **amb qui / amb el qual** col·labora prové d'una prestigiosa universitat.
5. No m'has contestat el correu **que** t'he escrit.
6. Tenia l'esperança **que** em donessin una bona notícia.
7. Van anar d'excursió en un riu **on** fan ràfting.
8. La seva parella li va acabar confessant que li havia estat infidel, **la qual cosa / cosa que** la va enfonsar.
9. No ens ha informat del que ha fet ni del que pensa fer. **Correcta**
10. Han elegit president l'home **en qui / en el qual** els socis no confiaven.

LES PREPOSICIONS

Pàg. 141. Exercici 1

1. Mitjançant aquesta cèdula, se cita **Ø** Josefina Prats a judici.
2. Tu avises **el/en** Roger i jo **a la** Cristina.
3. Les àvies sempre aconsellen **els** seus néts sobre la vida.
4. El jutge informa **la** part demandada de la situació del procés.
5. És un gos molt agressiu. Sempre mossega **(a)** tothom.
6. L'advocada culpa **la** part denunciada d'haver mentit en el judici.
7. Tot el dia m'increpa **a** mi i no **a** ella.
8. Abans de marxar de casa, dóna menjar **als** peixos.
9. Aquest Sant Jordi he regalat dues roses **a la** Mireia.
10. El passat mes de juny van expropiar el pis **al** veí del nostre replà.
11. Els Mossos d'Esquadra van haver de separar **els/Ø** dos nois que es barallaven.
12. Els pares van abandonar **els** nens quan eren ben petits.
13. Després de moltes infraccions, l'empresa ha comunicat l'acomiadament **al** treballador.
14. **A la** Júlia, l'ajudo cada dia a fer els deures.

Pàg. 141. Exercici 2

1. Quan he arribat **a** casa, he fet un glop d'aigua. Tenia molta set.
2. He perdut molts partits **en** aquesta pista de tennis.
3. Aquest delictes està tipificat **en** l'article 240 del Codi penal.
4. Em vaig deixar la jaqueta **al** penjador de la feina.
5. L'any que ve anirem de viatge **al** Senegal.

6. Pots consultar les condicions de la subhasta **en** l'edicte que està afixat **al** tauler d'anuncis.
7. Ens vam trobar **en** una cafeteria que hi ha **a** la Rambla.
8. He vist moltes perdius **en** un bosc a prop de Girona.
9. Després de dinar, anirem **al** riu a pescar.
10. Viurem una temporada **en** algun indret d'Àustria.

Pàg. 141. Exercici 3

1. **A** l'hivern lleigeixo més que **a** la primavera.
2. Encara no sé si el meu avió aterra **a les** onze del matí o **a les** dotze del migdia.
3. **Per** Sant Joan sempre anem a sopar amb uns amics.
4. El jutge prendrà una decisió **en** dues hores.
5. Ho va tenir enllestit **en un** tancar i obrir d'ulls.
6. **A** mitjan setmana sabré els resultats de les anàlisis.
7. **En** dirigir-se al Registre Civil, es va adonar que s'havia deixat tots els documents a casa.
8. Van detenir els lladres **en** arribar a l'autopista.
9. Ha decidit marxar al Vietnam **de / del / des de** setembre **a / al / fins a** juny.
10. **Al** matí sempre em costa llevar-me.

Pàg. 142. Exercici 4

1. No m'agrada cuinar amb l'olla **de** pressió.
2. Pots baixar les escombraries? Se sent molt la pudor **de** podrit.
3. He comprat dues novel·les històriques i dues **d'**aventures.
4. **De** panellets, sempre en menjo per Tots Sants.
5. La faldilla que busco és **de** ratlles.
6. Tot i que era a l'hospital, se sentia olor **de** tabac.
7. **De** mal de cap, en tinc sempre que baixa la pressió atmosfèrica.
8. Mira que n'arriba a ser, **d'**hipòcrita.
9. Sort en tinc del meu assecador **de** mà! Em deixa els cabells ben llisos.
10. La fiscal, quantes n'ha presentat, **de** proves?
11. He agafat dues samarretes de màniga llarga i dues **de** curta.
12. El vi **de** l'Empordà és boníssim.
13. **D'**olives farcides, en farem prou per a la festa?
14. Posa't aquella camisa **de** llunes que m'agrada tant!

Pàg. 142. Exercici 5

1. He inflat un globus **per a la** meva cosina.
2. Aquesta cafetera és **per a** mi i no **per a** tu.
3. I si comprem una mica de curri **per al** pollastre?
4. Ha contractat un advocat **per** si el demanden.
5. Per fi ha acceptat tenir un gos! Això sí, ho ha fet **pels / per als** nens.
6. Ens van enviar la documentació **per** correu.
7. L'han escorcollat **per** si amagava alguna arma.
8. Prepararé un plat exquisit **per al** dia del meu aniversari.
9. Ho has de tenir tot a punt **per** demà!
10. Han decidit acomiadar-lo **per la** seva incompetència.
11. La meva àvia sempre porta postres **per a** tothom.
12. Aquesta pel·lícula és apta **per a** tots els públics.

Pàg. 142. Exercici 6

1. S'ha aficionat **a** col·leccionar segells.
2. Es conforma **a** pensar que ho pot tornar a intentar l'any que ve.
3. La Mariona s'ha acostumat **a** passejar el gos cada dia al matí.
4. L'acusat es va penedir **d'**haver robat a la víctima.
5. En Vicenç sempre col·labora **a** tallar els xiprers del jardí.
6. Com més temps passa, més s'obsessiona **per** tornar al seu país natal.
7. El meu fill s'ha entossudit **a** sortir de festa cada cap de setmana.
8. La veïna de dalt s'ha compromès **a** no posar la televisió tan alta.
9. El propietari sempre ens amenaça **de** denunciar-nos.
10. Espero que deixi **d'**anar amb aquesta colla.
11. És un pesat. Tot el dia m'insisteix **a** quedar per anar a fer un cafè.
12. L'estratègia consisteix **a** convèncer el tribunal de la nostra versió dels fets.
13. Un cop més dubto **de** convidar l'Antoni i la Montserrat al sopar d'aquest vespre.

Pàg. 143. Exercici 7

1. Dubto **que** vingui.
2. No va canviar d'actitud fins **que** va arribar a la maduresa.
3. Està avesat **al fet que / que** ploqui tot el dia.
4. Recorda't **que** avui tens hora al metge.
5. Em nego **al fet que / que** m'acompanyi algú.
6. Assegura't **que** es cordi bé el cinturó de seguretat.
7. Tot i haver fet trampes, no va renunciar **al fet que / que** li lliuessin el premi.
8. Abans **que** dinem, podem anar a fer un volt pel poble.
9. No estic d'acord **en el fet que / que** es malbarati diner públic.
10. Confiaua **en el fet que / que** la magistrada jutgessa li donaria la raó.
11. Estava tan contenta que vaig animar tots els companys de feina **al fet que / que** anéssim a celebrar-ho.

Pàg. 143. Exercici 8

1. Sota el meu punt de vista no tenen dret a queixar-se.
2. Quant a les proves, cada part ha de presentar les que cregui necessàries.
3. No obstant el mal temps, encara podem anar a caminar.
4. En vista de les lesions, la forense no ha dubtat a l'hora de determinar el diagnòstic.
5. El tren va arribar amb retard a causa de les interrupcions en el subministrament elèctric.
6. M'he donat un cop de cap amb aquest arbre. És massa baix.
7. L'Ajuntament va intervenir en el judici com a acusació particular.
8. Vol començar a estalviar amb vista a comprar-se un pis més endavant.
9. La situació política ha empitjorat arran dels resultats de les darreres eleccions.
10. Tal com ja et vaig dir, sota cap circumstància pots arribar tard a la feina.
11. Gràcies a Internet, posem el saber a l'abast de tothom.
12. En lloc de renyar-lo, és millor que hi parlis tranquil·lament.
13. De vividors, en surten com bolets.

LES CONJUNCIONS

Pàg. 150. Exercici 1

1. tanmateix; 2. així mateix; 3. tanmateix; 4. tanmateix; 5. així mateix; 6. tanmateix.

Pàg. 150. Exercici 2

1. si no; 2. sinó; 3. si no; 4. si no; 5. sinó; 6. si no; 7. sinó; 8. Si no; 9. si no; 10. sinó.

Pàg. 150. Exercici 3

1. doncs; 2. perquè; 3. Doncs; 4. perquè; 5. doncs; 6. perquè; 7. perquè; 8. Doncs; 9. perquè; 10. Doncs.

Pàg. 151. Exercici 4

1. Finalment ens va entendre **perquè** (conjunció causal) li ho vam explicar amb signes.
2. No entenc **per a què** (interrogatiu de finalitat) utilitzareu les eines que em demaneu.
3. **Perquè** (conjunció final) la roba s'eixugui més de pressa, caldrà estendre-la al sol.
4. L'advocat li va preguntar **per què** (interrogatiu causal) s'havia barallat amb el seu fill.
5. Tothom ha tocat el dos **perquè** (conjunció causal) ja es feia fosc.
6. No el deixava reposar **perquè** (conjunció final) es cansés.
7. **Per què** / **Per a què** (interrogatiu causal o de finalitat) ha vingut? Per enfonsar la festa?
8. Les parts van arribar a un acord **perquè** (conjunció causal) volien estalviar-se el judici.
9. Rumia **per què** (interrogatiu causal) la Núria ha desheretat els fills.
10. **Perquè** (conjunció final) el negoci rutlli bé, haureu de posar-hi el coll.

Pàg. 151. Exercici 5

1. Recorda **que** passarem a recollir-te a les dues.
2. El gos es va intoxicar **i** immediatament el vam portar a cal veterinari.
3. **Com que** he acabat la feina, me'n vaig a fer un vermut.
4. Ha marxat de viatge, **ja que** li ha tocat la loteria.
5. **Posat que** aconseguim motivar els treballadors, l'empresa en sortirà beneficiada.
6. **Malgrat que** sigui diumenge, es lleva a les set del matí.
7. El taller **per a què** vam preparar el pressupost ha fet fallida.
8. El mínim per obrir un curs són deu persones; **tot i això**, es poden fer excepcions segons les circumstàncies.
9. Per cada ascendent o descendent minusvàlid/a en un grau igual o superior al 65% es pot aplicar una deducció de 100 euros **tota vegada que** es compleixin els requisits exigits.

Pàg. 151. Exercici 6

1. Fes-ho **tal com** t'ho ha dit, perquè, **si no**, t'ho farà repetir.
2. Posat que vulgui anar-hi, li proporcionarem un cotxe oficial. *Correcta.*
3. **Si no és que detestes** el flamenc, aquesta obra segur que t'agradarà.
4. No fan sinó el ximple, els meus fills. *Correcta.*
5. Ha demanat **que** es respecti el resultat de les eleccions.
6. **Mentre** en Jordi va a comprar, jo aniré fent la bugada.

ELS ADVERBIS

Pàg. 156. Exercici 1

1. Va respondre la pregunta **per sobre**.
2. Parla **a cau d'orella / fluix**.
3. **Pitjor** no ho podia fer.
4. Vam entrar a la sala de ball **de franc / gratis**.
5. **Sens dubte** la realitat supera la ficció.
6. Les reformes de les sales d'espera de l'hospital es van fer **a poc a poc**.
7. S'han de pagar les taxes **sempre i per força**.
8. **De sobte**, vam haver de desaparèixer **de pressa**.
9. L'operació **solament/sols** està indicada si el pacient compleix uns paràmetres molt rigorosos.
10. **Aleshores**, els dos tennistes es van donar la mà esportivament.

Pàg. 156. Exercici 2

1. Obert fins al 15 de juliol **inclòs**.
2. **Aviat** es convocaran els exàmens de català.
3. La pel·lícula era **massa** dramàtica.
4. **Sovint**, els diaris publiquen notícies sobre nous experiments químics.
5. Havíem de buidar el frigorífic **del tot**.
6. **De moment** el menjador romandrà tancat.
7. No ho ha considerat **prou**.
8. Necessitarem **pel cap baix** dotze planxes de metall.
9. **Com** és **d'**antipàtic aquest noi!
10. Vam enxampar els lladres, que, **de seguida/a l'instant**, van arrencar a córrer.

Pàg. 156. Exercici 3

1. Construïnt els fonaments de l'edifici, van arribar molt **avall**.
2. **Pot ser** que la importància de l'acord radiqui en la defensa dels drets humans.
3. Diuen els entesos que aquesta tendència no té una teoria convincent **darrere**.
4. El jugador va llençar la pilota massa **enlaire**.
5. **En lloc de** dormir tant, podries treballar més!
6. La fàbrica és **(a) prop** de l'estació.
7. El congrés es va fer a l'estiu? –No ho recordo, però **més aviat** es devia fer a la tardor.
8. Viu al mateix carrer, però no recordo si més **amunt** o més **avall**.
9. L'amfitrió ens va deixar **còmodament** instal·lats.
10. Tenia festa fins a l'1 de setembre **inclusivament/inclòs**.

Pàg. 157. Exercici 4

1. No vinguis **gaire** tard.
2. Si heu de conduir, no begueu alcohol **ni/i no** telefoneu amb el mòbil.
3. No va ser fins **aleshores/llavors** que no vam saber la solució del conflicte.
4. No li va agradar **gens** que llegíssim els seus papers.
5. Mai **no** he entès els logaritmes.
6. **D'ara endavant** haurem de comptar amb despeses afegides.
7. De **tant en tant**, els treballadors fan cursos de reciclatge.

9. No crideu **tant**, que molesteu els veïns!
10. Camina **tan** de pressa que no el podem seguir.
11. T'ha escoltat sense **gaire** interès.

Pàg. 157. Exercici 5

1. Acosta't **tant** com puguis. Ell és **tan** ric com tu. Ella anava **tan** pintada com tu. No cridis **tan** fort.
2. No es pot queixar, que no li falta **res**. Desgraciadament el malalt no millora **gens**. És molt lleuger: no pesa **gens**. Amb aquestes balances no podràs pesar **res**.
3. Hi anirà **com a** secretari. Cobra-li un deu per cent **com a** paga i senyal. Em va passar un cas **com** el teu. Tenia uns ulls **com** taronges.
4. Envieu-m'ho **al menys** tard possible. **Almenys** vés a dormir més d'hora, si tens febre. **Almenys** menja't la carn.
5. Li pagaré **un tant** cada mes. És una obra literària **una mica** anacrònica. Passava **un tant** mensual al seu fill. Aquest vi és **una mica** agre.
6. Els nens petits no podem anar **d'ací d'allà** quan els pares se separen. Com que el seu pare és periodista té objectes **d'ací i d'allà**.
7. Estic dolguda **per tot** el que m'has dit. Hi ha barreres arquitectòniques **pertot**.
8. Va comprar un gelat **en lloc** de galetes. No vaig trobar l'abric **enlloc**.
9. La part del **darrere** de la casa és molt freda. És la **darrera** factura del mes.
10. La pilota va caure **damunt** del cotxe. La perruqueria és molt més **amunt**. La perruqueria és **damunt** de casa nostra.
11. **Dijous** tinc reunió, per tant avui hauria d'acabar l'informe. **El dijous** 16 de juny la Martina comença el curs de defensa personal i l'acabarà d'aquí a dos mesos. Aquest estiu, doncs, haurem de canviar **el dijous** com a dia de la nostra trobada.
12. La cuina és **a dalt**; la trobaràs escales **amunt**.
13. Això **pot ser** tan sols la punta de l'iceberg. Després **potser** m'arribaré fins a casa de l'àvia a fer-li la declaració de renda. **Pot ser** que quan arribi ja no quedi ningú.
14. Ha tret 98 punts a l'examen. L'ha superat **amb escreix**. No sé exactament els anys que té, però en deu tenir trenta **i escaig**.
15. –Et queda **res** per sopar? –Tenia pizzes congelades, però ja no me'n queda **cap**. –Has vist **cap** processó de manaies? La de Besalú, per exemple? –No, **mai** no n'he vist **cap**. Els teus plans no són **gens/gaire** engrescadors. No vagis **gaire** de pressa per aquí, que aquesta carretera és perillosa; no te'n pots refiar **gens/mai**.

DERIVACIÓ

Pàg. 165. Exercici 1

fill: persona de qui som padrins: fillol; tots els fills d'algú: fillada; fill del cònjuge: fillastre; ple de fills: enfillat; filla petita: filleta; adoptar com a fill/a: afillar.

blanc: qualitat de blanc: blancor o blancúria; operació per legalitzar diner negre: blanqueig; d'un color tirant a blanc: blanquinós; pintar de blanc: emblanquir o emblanquinar; legalitzar diner negre: blanquejar; aplicar una capa molt fina de guix: emblancar.

sang: animal que xucla la sang: sangonera; sang cuita: sangada; que li agrada vessar sang o matar: sanguinari; brut de sang: sangonós o sangós; tenyit de sang o barrejat amb sang: sanguinolent; tacar de sang: ensangonar.

flor: adornament artificios: floritura; afalac: floreta; que té flors: florit; començar a manifestar-se: aflorar; treure flor: florir; treure la virginitat a una dona: desflorar.

pols: pols finíssima: polsim o polsina; gran quantitat de pols: polseguera o polsinera; petita quantitat de pols:

polsada; ple o cobert de pols: polsós; sacsejar una cosa per fer caure el que en penja: espolsar; alçar pols: polsejar.

Pàg. 166. Exercici 2

Colors

Li han quedat els ulls **vermellosos o envermellits** de tant plorar.

Les fulles de l'àloe s'estan **esgrogueint**.

Aquestes tomates encara **verdegen**.

Té els ulls **blavencs o blavosos** i els cabells castanys.

He **ennegrit** els pantalons amb un tint fabulós.

La **grisor** d'aquestes parets em posa malalta.

Tèxtils

Acabem d'**emmidonar** les camises del teu avi.

El **drapaire** no ens ha volgut vendre res.

Creixen tot de plantes **enfiladisses** a les parets de la terrassa.

Va deixar la feina perquè s'hi sentia **encotillat o encotillada**.

La indústria **cotonera** ha patit un daltabaix els darrers anys.

A la Berta no li agraden els gossos **falders o faldillers**.

Natura

La granissada ha **esfullat** tots els rosers.

Cal **aigualir** el vi amb una mica de gasosa perquè és massa fort.

El meteoròlog ja havia anunciat **nuvolositat** parcial a l'interior.

Van trobar l'esquelet d'un bòvid **soterrat o enterrat** al Camp dels Ninots.

Tenim previst fer una excursió a la **fageda** d'en Jordà.

Amb la pluja han sortit **degoters, degotalls o goteres** al menjador de casa.

Cos

Li ha engaltat una tal **manotada** que ens hem quedat de pedra. Fa una calor **enervant** aquest matí.

Ha deixat els vidres ben plens de **ditades**.

En Miquel té l'**ossada o ossamenta** pròpia d'un guerrer primitiu. Aquest matí ha vingut a treballar lívid i **ullerós**.

És tan afectuós que no s'està de fer **abraçades** i petons a tothom.

Pàg. 167. Exercici 3**Substantius**

1. besàvia	6. rajolí, rajolinet
2. anticossos	7. branquillons
3. assortiment	8. ploricó, ploraner
4. coixesa, coixària	9. porticons
5. pidolaires	10. bafarada

Verbs

1. arrodonit	6. fujetejar
2. esmicola	7. espessir, espesseir
3. Nua't / Nueu-vos	8. encaparris
4. emmiralla	9. escridassin
5. parpellejar	10. endormiscar-me, dormisquejar, dormirar

Adjectius

1. assedegats	6. primerenques
2. il·legal	7. ponedora
3. assenyada	8. fonedissos
4. traçut	9. esprimatxat
5. fredolic, fredorós	10. assolellat

Pàg. 168. Exercici 4

1. l'embragatge	6. del raval	11. emmurallada
2. parisenca	7. finances	12. de turmentar-se
3. esborrany	8. humilitat	13. entapissar
4. alimentàries	9. condicionat	14. enjardinades
5. garantir	10. efeminades	15. creences

Pàg. 168. Exercici 5

1. alguerès	6. alemanyes
2. tarragonins	7. algerià
3. xinesos	8. tunisencs
4. iraquians	9. brasileres
5. hongaresos	10. igualadins

Pàg. 168. Exercici 6

llet: lacti, làctic	cervell: cerebral
corba: curvatura	fill: filial
avortament: abortiu	boca: bucal
calb: calvície	jove: juvenil
llavi: labial	doble: duplicar

Pàg. 168. Exercici 7

picossada
 carnisseria
 clenxinar
 fullaraca
 cantarella
 aleró
 pobrissona
 embarbussament

empatollar
 embarbussar-se
 solellada
 hortolà
 terrissa
 bordegàs
 estireganyar
 costaner

pelletèria
 calçotets
 lladregot
 xicarró
 canyissar
 granellut
 herbolari
 esbojarrat

Pàg. 169. Exercici 8

1. ximpleria, ximplexa
2. alleugerir, alleujar
3. xerrera; inacceptable
4. vivències
5. sordesa, sordària
6. redrecis, adrecis
7. fosquejar, enfosquir-se
8. escurces, escurceu, escurça
9. amargor, amargantor; dolçor, dolcesa
10. llogaret, llogarret, llogarró
11. grandària; grossària, grossor
12. suavitzar
13. estovar
14. alentiment; enterboliment
15. bellugadís; dolenteries
16. assecador

MOTS COMPOSTOS**Pàg. 172. Exercici 1**

1-f	6-a
2-b	7-h
3-g	8-j
4-i	9-d
5-e	10-c

Pàg. 172. Exercici 2

1-c: poca-solta	6-a: gratacel
2-g: guarda-roba	7-i: bocamoll
3-h: gira-sol	8-j: adéu-siau
4-e: migdia	9-f: pelacanyes
5-b: celobert	10-d: cercabregues

Pàg. 172. Exercici 3

248: dues-centes quaranta-vuit
23: vint-i-tres

52.160.000: cinquanta-dos milions cent seixanta mil
490.000: quatre-cents noranta mil

380 tres-cents vuitanta

Pàg. 173. Exercici 4

Amb guionet: adéu-siau, Vila-seca, mata-rates, barba-ros, penya-segat, Mont-roig, ciència-ficció, nord-oest, sud-africà, barrim-barram

Sense guionet: camatort, exmarit, historicofísic, escuradents, Vilanova, besnét, antireligiós, bocabadat, coliflor, parallamps

Pàg. 173. Exercici 5

1. Es troben en un **cul-de-sac**.
2. És una botiga de **vetesifils**.
3. L'han escollit **viceconseller**.
4. Va quedar **bocabadat**.
5. Ens passaran un **audiovisual**.
6. El vent ha arrencat el pollancre de **soca-rel**.
7. Van arribar **abans-d'ahir**.
8. Selecciona el programa de **prerentat**.
9. Fer la **gara-gara**.
10. Han signat un pacte de **no-agressió**.

SINONÍMIA I ANTONÍMIA**Pàg. 175. Exercici 1**

llord	→	greixós
minso	→	exigu
gat	→	moix
dominar	→	comandar
estable	→	quadra
gos	→	ca
timó	→	farigola
gasiu	→	avar
brida	→	regna
estrada	→	tarima

Pàg. 175. Exercici 2

emocionar → asserenar
equivoc → clar

grolleria	→	cortesia
esponerós	→	marcit
eteri	→	corpori
aixoplugar	→	desemparar
vigilar	→	negligir
pignorar	→	desempenyorar

Pàg. 176. Exercici 3

alt: soberg, enlairat, encimat, airívol, altívol, acimat

baix: rabassut, nan, menut, petit, camacurt, boterut

Pàg. 176. Exercici 4

Tingueu en compte que no hi ha una única solució.

plànol / planell:	Quan vam arribar a Barcelona, vam comprar un plànol de la ciutat. Al capdamunt de la muntanya, hi havia un magnífic planell.
dofí / delfí:	L'espectacle de dofins del zoo va ser magnífic. El Manel cada cop té més responsabilitats, es perfila com a delfí del president.
cataractes / cascades:	Van operar la meva mare de cataractes. En aquella font brolla l'aigua en forma de cascada.
data / dada:	La data de l'examen és el 25 de juny Cal emplenar totes les dades personals per inscriure's al congrés.
trànsit / tràfic:	La contaminació produïda pel trànsit de vehicles va en augment. El tràfic de drogues és habitual en aquell barri.
abonar / adobar:	Cal abonar 10 € abans d'entrar. Si no adobes les terres, no colliràs.

Pàg. 176. Exercici 5

idiotisme, analfabetisme, inòpia, desconeixença, incapacitat, incultura

Pàg. 176. Exercici 6

Aquell cantaire té un to de veu molt **greu**.
Va quedar **interromput** el servei de rodalia.
Els Mossos d'Esquadra el van **alliberar**.
L'**empobriment** d'una part de la població és cada vegada més evident.
Els dies **feiners** ens aixequem a les vuit.
Aquella casa té un preu **inassequible**.

POLISÈMIA I HOMONÍMIA

Pàg. 177. Exercici 1

Tingueu en compte que no hi ha una única solució.

- braç: El forense li va examinar el braç després de l'accident.
Les cadires amb braços són molt més còmodes.
- cinta: Vaig comprar un metre de cinta de color vermell.
En arribar a l'aeroport vam posar les bosses a la cinta transportadora.
- ploma: Ens van regalar una cinta estilogràfica.
Aquella classe d'ocells tenen molta ploma.
- taula: La mestra els ha manat que s'apreguessin la taula del 4.
Aquella taula era de roure.
- cort: La cort reial va passar revista a les tropes.
Aquella casa semblava una cort de porcs.

Pàg. 177. Exercici 2

1. el canal / la canal
 - a) El canal d'Urgell té les reserves garantides per la campanya d'enguany.
 - b) La canal de la teulada té força goteres.
2. el pudor / la pudor
 - a) Cal que respectem el pudor d'aquella persona.
 - b) La pudor que se sentia era insuportable.
3. un editorial / una editorial
 - a) Un editorial és aquell article que trobem a l'inici del diari.
 - b) Demà tanca les portes una editorial puntera en la publicació de textos legals.
4. el pols / la pols
 - a) Vam treure la pols dels mobles després de les obres.
 - b) El pols li anava massa ràpid i el metge va decidir ingressar-lo.
5. el fi / la fi
 - a) El fi no justifica els mitjans.
 - b) El curs ha arribat a la fi.

Pàg. 178. Exercici 3

1. La meva mare **em** va dir que anéssim a comprar flors i també **hem** comprat algun arbust.
2. **Què** vols **que** et regali?
3. **Ha** anat a Lleida a menjar caragols.
4. **Oh!** Això és una meravella. **Ho** vols comprar **o** no?

Pàg. 178. Exercici 4

1. s'acosta
2. condueix
3. evacuar
4. funciona
5. escau

LOCUCIONS I FRASES FETES

Pàg. 182. Exercici 1

1. tenir	6. ser	11. tenir
2. fer	7. anar	12. buidar
3. remenar	8. anar	13. passar
4. anar	9. tocar	14. fer
5. tocar	10. anar	

Pàg. 182. Exercici 2

Treure el fetge per la boca	Arrufar el nas /les celles
Estirar-se els cabells	Ésser tot orelles
Caure la cara de vergonya	Fer els ulls grossos
Ficar-se entre cella i cella	Tenir coll avall
Estar amb l'aigua al coll	Tancar la porta als nassos
Tenir dos dits de front	Dur-ne una de cap
Fer dentetes/boca/mala cara	

Pàg. 182. Exercici 3

- a) 4; b) 3; c) 8; d) 9; e) 2; f) 1; g) 10; h) 7; i) 6; j) 5

Pàg. 183. Exercici 4

1. a cor què vols	6. treu de polleguera
2. rascar-se la butxaca	7. la sap llarga
3. picar ferro fred	8. té mala peça al teler
4. anava de vint-i-un botó	9. remogut cel i terra
5. hi ha roba estesa	10. sé de quin peu calces

Pàg. 183. Exercici 5

En Tomàs i la Teresina havien preparat amb molta cura el bateig de l'últim dels seus fills: En Bernat. Havien d'anar amb compte de no estirar més el braç que la màniga, però volien que el petit tingués una gran festa de benvinguda. Per això van fer un cop de cap i van convidar una pila de gent. Fins i tot van convidar els parents d'Ulldemolins, dels quals que no sabien res des que en Judes era fadrí i sa mare festejava, però a la Teresina li feia molta il·lusió veure'ls perquè havien menjat del mateix plat amb la seva cosina Elvira. Una setmana abans del gran esdeveniment, l'Elvira va trucar a la seva cosina i li va donar carbasses. La Teresina, en sentir això, va treure foc pels queixals perquè l'havien deixat amb un pam de nas. Des de llavors va haver-hi mala maror entre les dues cosines. Un mes abans del gran dia la Teresina va anar a triar el vestit d'en Bernat. Es va enamorar d'un vestit de somni: era tot blanc, amb un faldó ple de brodats i una gorreta d'angorina. Valia un ull de la cara, però no era ella qui havia de gratar-se la butxaca, sinó que el vestidet era el regal de la seva àvia. El nen havia de fer patxoca el dia de la seva presentació en societat, i aquell vestidet garantia amb escreix l'èxit de la comesa. El gran dia va arribar i en Tomàs i la Teresina van celebrar el bateig a cor què vols. Els convidats van poder treure el ventre de pena amb el dinar que els havien preparat, i com diu la dita: *a la taula d'en Bernat, qui no hi és, no hi és comptat*.

BARBARISMES

Pàg. 185. Exercici 1

bidell, revenja, cascada, vertigen, borsa, impremta, atorgar, esdeveniment, badia, maragda, raval, angoixa, absent, motxilla, intricat, escurçó, àncora, encens

Pàg. 185. Exercici 2

1. M'ha **decebut** molt el discurs que va pronunciar el director.
2. No han **aclarit** encara qui va trencar el gerro de la veïna.
3. La implantació va permetre **remeiar** la sordesa del nadó.
4. Trucarem a un jardiner perquè **enjardini** el pati de la comunitat de veïns.
5. S'ha **entossudit / obstinat / entestat** a comprar-se un cotxe nou i no la traiem d'aquí. 6. Després de molts esforços han conseguit **nivellar** la paret mestra amb els envans.
7. Diumenge vam anar als aiguamolls de l'Empordà per **alliberar** un exemplar de xoriguer. 8. **Hem de** parlar seriosament quan tornis a casa.
9. És un producte **garantit** per la Unió de Consumidors de Catalunya.
10. Han **col·lidit** quatre vehicles a l'AP-7 i això provoca cues quilomètriques. 11. Enmig de l'actuació va oblidar la lletra de la cançó i va haver d'**improvisar**.
12. Més val que col·loqueu alguna cosa a terra per **amortir / esmorteir** la caiguda.
13. L'Ajuntament **recapta** més de tres milions d'euros en concepte de multes de trànsit. 14. La dinastia dels Trastàmara va **regnar** durant gairebé dos segles consecutius.
15. **Devien ser** les onze del matí quan va arribar la comitiva.
16. Els problemes de la població s'han **agreujat** després de l'últim terratrèmol. 17. La princesa va **enlluernar** tothom amb la seva elegància.
18. El van **nomenar** cap de partit després dels últims resultats electorals. 19. **Assaboreix** bé aquest ànec amb peres!
20. Van **reprendre** les negociacions tot i que la situació no els era gens favorable. 21. Hem **ajornat** la signatura del conveni fins a nou avís.
22. Aquest grup **compon** les seves pròpies cançons.
23. Hem de **desemborsar** el 25% del préstec en el termini de dos anys. 24. No han pogut **avaluar** encara els danys del cicló a la regió.
25. Les estadístiques no **reflecteixen** la proporció real de població aturada. 26. **Seu / Asseu-te** a la cadira i no et moguis.
27. L'empresa ha **traslladat** la seu central a Madrid.
28. Els meus cosins **estiuegen** cada any a la Vall d'Aran.
29. Hem **amidat / mesurat** l'habitació i el llit que hem comprat no hi cap. 30. No **t'ajuntis** amb aquests brètols perquè tindràs problemes.

Pàg. 186. Exercici 3

1. **Tant de bo** se'n surti; no sembla gaire probable, però. 2. Vull un bitllet a Barcelona **d'anada i tornada**.
3. El **cap de setmana** passat vam estar a l'hotel que ens vas recomanar. 4. Quina **mala sort** que heu tingut amb aquest cotxe!
5. En aquests magatzems s'hi pot comprar **a l'engròs**.
6. El crim va succeir **als voltants / als encontorns** del polígon. 7. En aquesta oficina tothom treballa **a preu fet**.

8. Com sempre **paguem els plats trencats** els mateixos.
 9. No ha tingut cap **mania / inconvenient / objecció** a dir-li el que pensava. 10. **Quina ganga** aquest frigorífic!
 11. **Fes una ullada / Fes un cop d'ull** als nens mentre surto a comprar el diari. 12. La Berta ha tardat sis anys i **escaig** a acabar la carrera.
 13. Les Spice Girls van cancel·lar **de sobte / sobtadament** la seva gira al Canadà. 14. El client que acaba de marxar **ha tingut la barra** de no pagar la consumició. 15. **Encara sort / Encara bo / Sort** que han arribat reforços!
 16. **En comptes d' / En lloc d'anar** a treballar se n'anava al bar amb els amics. 17. **Almenys** endreça l'habitació abans de marxar!
 18. S'ha de presentar un certificat expedit pel **metge de capçalera**.
 19. **Cal que preparem / Cal preparar / Hem de preparar** dinar per a tots. 20. **En poques paraules**: no hem arribat a temps al teatre.
 21. L'equip va ser **la riota** de la lliga després d'anar primer durant tota la temporada. 22. I ara farem la pregunta del **milió**.
 23. **Quines maneres les** d'aquest polític!
 24. **Compte / Alerta / Atenció** amb els passos de vianants. 25. Les seves amenaces semblava que anaven **de debò**. 26. **Cal** que aneu amb compte amb els revolts.
 27. **Per descomptat** que hi anirem, a Austràlia.
 28. Quin **espant / ensurt** quan vaig veure aquell energumen que girava cua cap a nosaltres! 29. Els organitzadors van negar cap tipus de **martingala / tripijoc** en el concurs d'Eurovisió. 30. Durant l'entrevista li van preguntar quin creia que era el **súmmum** de l'elegància.

Pàg. 186. Exercici 4

codony	malaltia
cabellera	matissar
mitjana	bolquer
seguici	para-sol/ombrel·la
batuda	orquestra
guspira, espurna	Alemanya
embragatge	amortidor
cansament	reixeta/gelosia
quitrà	estruç
impermeable	avantguarda
llambordes	serralada
cigne	mots encreuats/mots enreixats
cambrer	captivar
breu, concís	casolana
progressivament	pertinença

Pàg. 187. Exercici 5

- Està **angoixat** perquè l'han **cosit** a preguntes durant la presentació.
- Lletreja'm** aquesta paraula; no **aconsegueixo** entendre què em dius.
- Per culpa d'aquesta pluja **fastigosa** he acabat **xopa** aquesta tarda.
- Hi ha hagut una **allau** de queixes **després** de publicar-se el decret.
- Aquest anys l'equip fitxarà **dues / dos** (en cat. occidental) noves jugadores **del planter**.

6. Cal profunditzar en els problemes derivats dels **alts i baixos** del mercat de l'**habitatge**.
7. Han hagut d'**ajornar** la tornada perquè es avions no podien **enlairar-se** pel mal temps.
8. Li van fer **un comiat** de soltera que no **oblidarà** mai.
9. **Prem** el botó dret del ratolí si vols **augmentar la mida** de la lletra.
10. Tot i portar el dinar en una **carmanyola**, he hagut d'**escalfar-lo** al **microones**.
11. Els fets es van **desenrotllar / desenvolupar** molt a prop de **la duana**.
12. He deixat els **plànols** de l'**enginyer** a sobre el **respatller de la butaca**.
13. La **finor / finesa** no és un dels seus millors atributs quan es posa fet una **fera**.
14. Tingues **cura** amb les **píndoles** per dormir.
15. Pel seu **aniversari** li van regalar un anell amb un brillant de vint-i-quatre **quirats**.
16. L'aeroplà es va **estavellar** per **una fallada / un error** en la palanca de **comandament**.
17. Ha fet **una comanda** de pastes **alimentàries** que **ultrapassa / excedeix / depassa** el pressupost inicial.
18. Ahir **vaig caure** enmig del carrer i ara m'ha sortit un **bony / nyanyo** al cap.
19. L'escudella era un pèl **fada / insípida / insulsa**, però **les postres són excel·lents**.
20. Han **aconseguit un bon finançament** per comprar-se l'**ordinador**.
21. Se m'ha **tombat** una **safata** de **confits**.
22. En Martí ha anat a **llençar les escombraries / la brossa** al **contenedor**.
23. Encara no t'has **assabentat** que no li agraden els **ous ferrats**.
24. Després d'una festa **sorprenent** pel **luxe** dels assistents no va quedar **gens** de cava.
25. Han **reprès** el **subministrament** d'aigua després **de la rebotada** a les **canonades**.
26. És **lògic** que la gent no vulgui consumir carn de **mico** o de serp als restaurants.
27. A la meva tieta, que encara va amb **crosses**, ara l'hauran d'operar de **cataractes**.
28. Estan traient **el greix** de **la catifa** amb un producte importat d'**Anglaterra**.
29. Tinc **l'espatlla** mig **dislocada** i el cos adolorit **pels cruiximents / per les fiblades**.
30. Va agafar **el revolt** a massa velocitat i es va **encastar** a **un fanal**.

Pàg. 187. Exercici 6

1. Hem hagut de fer dos **alardos** en sis mesos.
2. **La decisió** de la sentència no era prou **clara** i per això hi vam recórrer.
3. El **desnonament** de l'inquilí es va produir sense alteracions d'ordre importants.
4. El contracte de **compravenda** conté defectes de forma que l'invaliden.
5. En l'accident de **trànsit** es van veure implicats cinc vehicles.
6. El jutge **degà** va ser entrevistat pel principal diari comarcal.
7. El **reu** no va suportar la pressió mediàtica i es va suïcidar.
8. L'han condemnat per assassinat amb l'agreujant **de traïdoria**.
9. Els **creditors** el perseguen pels deutes contrets pels fills.
10. La parella demandada es troba en **parador** desconegut.
11. Ha sol·licitat **un avançament / una bestreta** i no **l'hi / la hi** han concedit.
12. El **Codi** penal estableix penes de fins a cinc anys de presó per aquest delictes.
13. El **plet** es va resoldre per acord entre les parts.
14. Cal practicar les diligències **necessàries** per aclarir els fets.
15. L'acusat no va mostrar **penediment** durant la declaració.

Pàg. 188. Exercici 7

1. L'advocat de la defensa va demanar al jutge que **aclarís** la sentència.
2. La policia encara no ha **esbrinat** on s'amaguen els delinqüents.
3. Cal **emplenar** la sol·licitud per tenir dret al subsidi.

4. En aquest expedient no hi **consten / figuren** els informes pericials.
5. L'accident es va produir quan la víctima intentava **avançar** un camió.
6. El judici es va **reprendre** després d'haver fet fora de la sala alguns testimonis.
7. A l'altressí l'advocat **sol·licitava / demanava** que s'admetés l'informe mèdic com a prova.
8. L'imprès ha d'anar signat i **segellat** pel secretari judicial.
9. S'han **endarrerit** en els pagaments i ara els reclamen uns interessos excessius.
10. Van demanar a la gestoria que **ajornés** la signatura del contracte.
11. Li haureu de comunicar que ha **exhaurit / esgotat** el termini per interposar recurs.
12. Conformement **al que estableix la llei / a allò que estableix la llei**, és procedent imposar les costes a la demandada.
13. L'encausat **exerceix / ocupa / té / posseeix** el càrrec d'administrador de l'empresa.
14. Atesos els fonaments de dret exposats, **s'ha de / cal** condemnar la demandada.
15. Ha demanat que el **rescabalin** de les pèrdues sofertes.

Pàg. 188. Exercici 8

crida i cerca
 a boca de canó
 al més aviat possible, com més aviat
 millor violació de domicili
 entrada i escorcoll
 via de constrenyiment
 sota advertiment
 donar-se per assabentat,
 assabentar-se assetjament sexual
 guarda i custòdia

Pàg. 188. Exercici 9

1. **Arran de** la denúncia no el van veure més per la llibreria.
2. Li perdonaran la pena **sempre que** faci efectiu el pagament en el termini establert.
3. **Quant a / Pel que fa a** la petició de la denunciant, cal ajustar-se al que prescriu la llei.
4. El règim de visites s'ha de decidir **de manera que** no perjudiqui el menor.
5. La decisió del tribunal es pot complicar **a causa de** les contradiccions de les parts.
6. Van preferir pactar prèviament amb la part contrària **en comptes d' / en lloc d'** arribar a judici.

Pàg. 189. Exercici 10

1. La van **citar** perquè es presentés al Jutjat en el termini de cinc dies.
2. He tramès el correu amb **acusament de recepció**.
3. La llei no **estableix** la falta de lesions dins la categoria de delictes.
4. Es va apuntar a la **borsa** de treball amb poques expectatives que el cridessin.
5. El **tràfic** d'estupefaents és un delictes perseguible d'ofici.
6. L'**informe mèdic** no confirma que li hagin quedat seqüeles psicològiques.
7. Els **esdeveniments** desgraciadament es van precipitar.
8. **La decisió** del jutge beneficiava clarament els interessos de la menor.
9. El delictes de malversació de **cabals** públics afecta els funcionaris en l'exercici de les seves funcions.
10. He anat al **cadastre** a comprovar la inscripció del pis que vull comprar.
11. Cal afixar l'edictes al **tauler** d'anuncis del Jutjat.

12. L'advocat ha de **resoldre** els defectes de forma de la seva demanda.
13. El declaro incapaç i en **nomeno** tutor el seu fill petit per considerar-lo la persona més adequada per desenvolupar el càrrec.
14. Avui és un dia amb molts **assenyalaments**.
15. El jutge ja ha dictat la interlocutòria d'**obertura** del judici oral.

PROBLEMES LÈXICS

Pàg. 190. Exercici 1

- òrgan / orgue:* L'**orgue** de la catedral ha estat malmès per una colla de vàndals.
El principal **òrgan** sensitiu de les formigues són les antenes.
- tron / tro:* L'aspirant al **tron** d'Albània va tornar al seu país després de 63 anys d'exili. Hem sentit un **tro** que ha ressonat arreu.
- una retallada / un retall:* El govern s'ha vist obligat a fer **una retallada** en els pressupostos.
Vull **un retall** d'aquesta roba per fer-li una brusa a la meva filla.
- embussos / embuts:* Vull que em diguis sense **embuts** quins problemes hi ha a l'oficina.
Cada matí, per anar a treballar, trobo **embussos** a la carretera.
- d'ampolles / de butllofes:* No va poder acabar el pelegrinatge perquè els peus se li van omplir de **butllofes**. L'armari és ple d'**ampolles** buides que hauríeu d'haver llançat.
- medecina / medicina:* Quina **medecina** he de comprar a la farmàcia?
Tot i haver estudiat **medicina**, ha preferit dedicar-se a les assegurances.
- dades / dates:* El científic va aplegar totes les **dades** possibles abans de formular una nova teoria sobre el naixement del llenguatge.
Ja podeu consultar per Internet les **dates** de preinscripció als exàmens de català.
- ciments / fonaments:* El terratrèmol va fer trontollar els **fonaments** de molts edificis.
Els **ciments** que distribueix la nostra empresa estan normalitzats segons les diferents normes UNE.
- mida / mesura:* El públic s'anava desanimant a **mesura** que el seu equip anava encaixant gols. Vull que em feu una prestatgeria a **mida** per al rebedor.
- soterrani / subterrani:* Sento soroll al **soterrani**: deu haver-hi ratolins.
Es construirà un pas **subterrani** a les principals estacions de tren de la comarca.
- regnes / rendes:* Qui porta les **regnes** del partit: la cúpula o els militants?
Les **rendes** més altes no percebran l'ajut promès pel govern.
- taulell / tauler:* En aquest bar, les consumicions són més barates si les demanes al **taulell** que si ho fas assegut a la taula.
L'edicte es publicarà al **tauler** d'anuncis del Jutjat.
- esborrador / esborrany:* Hi havia alguns errors a l'**esborrany** de la declaració de la renda que hem hagut de rectificar.
He perdut l'**esborrador** de la pissarra.
- els fulls / les fulles:* A la tardor **les fulles** dels arbres agafen colors daurats.
Falten **els fulls** 6 i 15 d'aquest expedient.
- espatlla / esquena:* No el preocupa res: s'ho tira tot a l'**esquena**.
Ahir al gimnàs em vaig fer mal a l'**espatlla** dreta.
- pastís / pastel:* Es vol casar amb un vestit d'un rosa **pastel**.
El **pastís** de maduixa és més bo que el de xocolata.

capsa / caixa:

Sembla que ha sortit de la **capsa**, tan ben vestit com va!
L'empresa de mudances m'ha perdut una **caixa** de llibres.

addició / addició:

El jutge va tenir en compte l'**addició** del denunciat en dictar sentència.
Haurem de fer els aclariments corresponents mitjançant l'**addició** d'una nota al peu de pàgina.

Pàg. 191. Exercici 2

1. aixafat	8. completa
2. tou	9. famós
3. assentada	10. biennal
4. rendible	11. confusa
5. aterrit	12. tibants
6. zelós	13. plegats
7. necessari	14. tendres

Pàg. 192. Exercici 3

fons	fondo	
al fons d'un pou baixos fons fons d'amortització a fons	pou fondo baixos fondos respirar fondo un riu fondo un plat fondo	
pla	plànol	planell
ara pla! pla hidrològic pla de pensions caure tot pla	plànol topogràfic el plànol de les obres els plànols de l'edifici	planell assolellat
tros	tall	llesca
tros de quòniam és un tros de pa quin tros d'home! tros d'ase	venir a tall tall rodó de vedella passar a tall d'espasa	talla'm més llesques de pa fer la llesca a algú
cabal	cabdal	
el cabal del riu cabal hereditari fer cabal de cabal ecològic	una obra cabdal un factor cabdal figura cabdal	
trànsit	tràfic	tràfec
el trànsit de la vida a la mort regular el trànsit del carrer el trànsit d'un planeta accident de trànsit	tràfic d'estupefaents	els tràfecs mundanals passar un tràfec aquest nen és un tràfec

mig	mitjà	medi
a mig camí al bell mig	preu mitjà mitjà de comunicació temperatura mitjana	el medi natural medi ambient el medi urbà

Pàg. 193. Exercici 4

1. desvelar	5. fa	9. està	13. feia
2. són	6. nomenar	10. escorcollar	14. esclafir
3. compondre	7. llença	11. atenir	15. prendre
4. vindré	8. assenyalar	12. eixugar-se	16. disposar

Pàg. 193. Exercici 5

<i>gaire bé / gairebé:</i>	Acompanya'm al caixer automàtic perquè gairebé no em queden diners. He de revisar-me la graduació de les ulleres perquè no hi veig gaire bé .
<i>massa / gaire:</i>	Al perit no li ha agradat gaire que el fessin esperar. Ho fas massa ràpid. Hauries de fixar-t'hi més.
<i>gens / res:</i>	Hem tingut molta sort amb el temps: no ha fet gens de fred. La policia el va escorcollar però no van trobar res del que buscaven.
<i>cadascú / cadascun:</i>	El fiscal ha demanat vuit anys de presó per a cadascun dels acusats. Que cadascú valori si el seu comportament és un model a seguir.
<i>tanmateix / així mateix:</i>	Ens han aprovat la subvenció. Tanmateix , ens han modificat el projecte inicial. Heu de presentar l'impres de sol·licitud. Així mateix , heu d'aportar el DNI i el llibre de família.
<i>ahora / a l'hora:</i>	Heu de prémer ahora el botó dret del ratolí i la tecla asterisc del teclat. El preu és el que té més en compte el jovent a l'hora de comprar roba.
<i>quant / quan:</i>	Un estudi recent ha revelat què mengem quan som davant l'ordinador. Quant triges a arribar de la feina a casa teva en transport públic?
<i>vint-i-u / vint-i-una:</i>	A la pàgina vint-i-u trobareu la clau de correcció dels exercicis. La unitat 21 del curs d'autoaprenentatge té vint-i-una pàgines.
<i>sobretot / sobre tot:</i>	Cal que m'informeu sobre tot el que necessitareu per realitzar aquest projecte. Les últimes pluges han afectat sobretot el Pirineu i la Catalunya central.
<i>pot ser / potser:</i>	Ningú no va dubtar de la seva paraula, però potser haurien hagut de fer-ho. Si no hi ha llum, pot ser que hagin saltat els ploms.
<i>a base de / sobre la base de:</i>	A base de no dormir, acabareu malalts. Protocol establert sobre la base de l'apartat 1 de l'article 43 del Conveni.
<i>de la seva classe / que correspongui:</i>	El Ministeri Fiscal sol·licitarà que s'imposi a l'infractor la pena que correspongui . Aquest és el telescopi més gran de la seva classe .
<i>posat que / atès que:</i>	Posat que hi hagués indicis de delictes, el fiscal obriria diligències contra l'empresari. Atès que s'ha anul·lat la resolució impugnada, cal deixar sense efecte la sanció.

<i>mentre / mentre que:</i>	L'home va participar en el robatori, mentre que la seva germana se'n va mantenir al marge. Mentre no es demostrï el contrari, ha de prevaler la presumpció d'innocència.
<i>de referència / esmentat/ada:</i>	Us trameto aquest exhort d'acord amb el que s'ha disposat en el procediment esmentat . La revista va esdevenir una publicació de referència per al sector del muntanyisme.
<i>tota vegada que / ja que:</i>	Denunciarem públicament qualsevol acció tota vegada que la considerem injustificada. Hauréu d'assumir tots els costos ja que l'entitat asseguradora no preveu fer-se'n càrrec.
<i>sota / baix:</i>	El van trobar a la part de baix de l'edifici. Els han condemnat a desallotjar el local sota advertiment de llançament en cas que no ho facin.
<i>per complet / per complert:</i>	Un vehicle s'ha cremat per complet i tres més han resultat afectats pel foc. El jutge ha donat per complert el tràmit requerit.
<i>amb aquesta fi / amb aquest fi:</i>	No podien preveure que ensopegarien amb aquesta fi tan terrible. No s'admetran ingerències exteriors. Amb aquest fi s'ha creat una nova normativa.
<i>a falta de / quan faltaven:</i>	Van empatar quan faltaven deu minuts per a l'acabament del partit. A falta de recursos propis, van haver de recórrer a les subvencions.
<i>arran / arrel:</i>	Tots els canvis s'han produït arran del decret de descentralització. L' arrel del problema del canvi climàtic l'hem de buscar en la contaminació ambiental.

MODEL DE PROVA I

Bloc C: gramàtica i lèxic

Pàg. 233. Exercici 1

Fins al 1858 la cocaïna no es va aïllar de la coca, planta que creix principalment en països com el Perú i Bolívia. Al començament s'usava en l'àmbit de la medicina per les propietats anestèsiques que té atribuïdes i, més endavant, per a la desintoxicació dels heroïnòmans.

La cocaïna és una de les drogues més perilloses que hi ha. En un principi redueix la fatiga, augmenta l'agressivitat i l'agilitat mental i proporciona eufòria i excitació. Però la durada de l'eufòria induïda per la cocaïna depèn molt de la via d'administració: és més prolongada i menys intensa quan la substància és aspirada pel nas i és més breu i intensa quan s'injecta o es fuma. Ara bé, la taquicàrdia i, en cas de sobredosi, l'aturada cardíaca segueixen aquesta primera fase. A més, el consum crònic i abusiu ocasiona idees paranoïdes i depressió, deteriorament del pensament, la memòria i l'atenció, disminució de la capacitat sexual, pèrdua de la gana, insomni i patologies respiratòries.

Pàg. 233. Exercici 2

Aquesta matinada els bombers han trobat Ernest Pla, de 73 anys i veí de la localitat muntanyenca de Lloms, a l'humit bosc de les Falgueres. La seva filla va alertar la policia de la seva desaparició el 21 de desembre, després de veure que no havia passat per casa ni per esmorzar ni per dinar. Segons fonts properes a la família el senyor Pla pateix somnambulisme i ja en altres ocasions havia arribat a sortir de casa, però, a més, darrerament en despertar-se li costava molt recuperar la memòria. Pel que sembla, el senyor Pla va sortir de casa a trenc d'alba profundament adormit i en despertar-se va provar de tornar, però, es va perdre i va caminar força hores pel majestuós bosc de les Falgueres, on es va arraulir en un racó per reposar una estona i arrecerar-se del fred. Tot i que els bombers i la policia havien traçat un elaborat pla per localitzar-lo, la densa vegetació que ha absorbit la zona ha dificultat que el veiessin abans. Finalment, però, han descobert on era i, tot seguit, l'han portat a l'hospital de la capital de la comarca perquè se sotmeti a un examen de salut. En l'informe mèdic només consta que li han hagut d'aplicar un tractament per contrarestar les conseqüències d'haver estat tantes hores al ras.

Pàg. 233. Exercici 3

l'arbre pansit
l'avantatge còmode
un respecte mutu

els índexs reduïts
unes cercaviles comunes
una aroma adient

Pàg. 233. Exercici 4

1. A l'espai **on/en què/en el qual** ara hi ha una prestatgeria hi havia hagut una taula.
2. Ha vingut a saludar-me la noia **a qui/a la qual** vas donar un cop de mà en el treball de recerca.
3. El poeta li va dedicar el llibre **de què/del qual** era autor.
4. El jutge va condemnar l'acusat al cotxe **del qual** els Mossos d'Esquadra havien localitzat haixix.
5. El millor disc del grup és **el que** van enregistrar en l'últim concert i la millor cançó és la peça **amb què/amb la qual** van obrir el concert.

Pàg. 234. Exercici 5

1. No us **mogueu** si no voleu prendre mal.
2. Si haguéssiu retirat la denúncia, ni la Queralt ni jo no **hauríem difós** certes imatges.
3. Intueixo que tu a hores d'ara ja **perceps/has percebut** que el cas està perdut.

4. El denunciant ha declarat que actualment encara es **ressent** de les lesions que va patir.
5. Tan aviat com **puguem** l'Eudald i jo ens casarem.
6. Si aquest matí encara **tusso** tant com ahir, aniré al metge.
7. Els bombers han estat **traient** runa durant tot el matí.
8. Si les empreses del país **produïssin** beneficis, tothom hi sortiria guanyant.

Pàg. 234. Exercici 6

1. L'agressor convivia amb la víctima, tot i que el jutge **li ho** havia prohibit.
2. Les participants al festival ja són a l'hostal. Per què no **els hi** truques perquè et diguin quan vindran?
3. La Mariona ahir estava moixa. Avui també **la hi** has vista?
4. No tinc encara entrades per als monitors, però demà espero poder-**los-en** comprar dues.
5. A la primera part, l'equip local ha fet un gol al rival; a la segona, però, **li n'**ha fet cinc.

Pàg. 234. Exercici 7

1. Des **que** pares i professors van iniciar la campanya de recollida de signatures **per a la** instal·lació d'unes tanques més segures ja n'han aplegat més de tres-centes.
2. Aprofita avui **a la** nit per anar al cine; **si no**, no hi podràs anar **fins al** mes vinent.
3. La solució no consisteix **a** condemnar l'acusada a la pena de presó **perquè/ja que/si** no és conscient del mal que podia haver fet.

Pàg. 234. Exercici 8

1. La gran **escassedat/escassetat/escassesa** de bolets farà que aquesta tardor n'augmenti el preu.
 2. Els **miratges** són il·lusions òptiques, normalment seductores, oi?
 3. La novel·la mostrava la **cruesa** del règim durant la segona meitat del segle xx.
-
1. L'advocat va sol·licitar al jutge que **escurcés** la pena imposada a l'acusada.
 2. Cal que la modista li **empetiteixi** el vestit de casament.
 3. Per fer mandonguilles primer cal **estovar** el pa.
-
1. És difícil que un adolescent sigui **assenyat**, però no impossible.
 2. Aquest poeta té talent, però és molt **geniüt** amb la premsa.
 3. Per Sant Esteve no hi ha res com uns bons canelons **casolans**.

Pàg. 235. Exercici 9

1. El dia dels fets la denunciada conduïa amb una **taxa** d'alcoholèmia que superava els 0,25 mil·ligrams.
2. Perquè els trens funcionin és **necessària** una forta inversió.
3. L'edicte va estar penjat al **tauler** d'anuncis durant més de quinze dies.
4. Si no compareixeu us afectaran els **perjudicis** legals.
5. Pots demanar un cafè o un tallat **en lloc** de postres.
6. **Senyaleu** amb una creu els alumnes que no s'hagin presentat a l'examen.
7. Esperem que el preu **mitjà** dels pisos no s'incrementi tant a partir d'ara.
8. Cal **doblegar** bé la carta perquè càpiga dins el sobre.

MODEL DE PROVA II

Bloc C: gramàtica i lèxic

Pàg. 237. Exercici 1

L'ensaïmada **és** un pastís de base rodona format per una massa envoltada en espiral feta amb els següents ingredients: farina de força, aigua, sucre, ous, massa mare i saïm. **És** freqüent trobar-les sense cap guarnició, però també se'n poden trobar de farcides amb cabell d'àngel, nata o xocolata. Sens dubte **és** el producte de pastisseria més genuïnament mallorquí, el més emblemàtic i conegut dels produïts a l'illa. Per alguns historiadors i gastrònoms l'origen **és** hebreu perquè la cuina tradicional jueva **té** uns dolços que tenen la mateixa forma. Altres entesos creuen que **és** d'origen àrab, potser perquè la forma de l'ensaïmada recorda el turbant dels musulmans; de fet, es **té** notícia d'una recepta d'uns pastissos àrabs de forma cargolada que es feien amb els mateixos ingredients que l'actual ensaïmada, però substituïen el saïm per la mantega feta a partir de llet d'ovella.

Pàg. 237. Exercici 2

Després del recital de danses que ahir a la tarda va oferir un grup **basc** a la plaça de Catalunya es van lliurar els trofeus als personatges de l'any. El premi al vilatà exemplar va correspondre a Octavi Major, per haver-se fet càrrec dels Amics del Bosc gairebé una quarantena d'anys; el premi al vilatà transgressor va anar a parar a mans de Carme Vinyes, que ha aconseguit mobilitzar la població juvenil de la comarca per crear el centre Cap Límit; el premi al vilatà intrèpid va ser per a Ignasi Ponts ja que es va tenir en compte que travessar més d'un miler de quilòmetres de desert en total soledat mereixia una recompensa, i el premi al vilatà savi el va rebre Robert Serra, pediatre que ha aconseguit que tots els pares puguem fer menjar correctament els fills. Finalment, el premi especial que cada any rep una associació de la comarca va ser per a Cada Setmana, que des de fa temps està traient al carrer la revista d'informació del mateix nom. Tot seguit es va oferir un ressopó a tots els assistents en el qual es van repartir sandvitxos i refrescos i on els guardonats van celebrar amb cava els premis obtinguts.

Pàg. 237. Exercici 3

unes postres exquisides
els reflexos liles
els llapis grocs

unes espeleòlogues audaces
uns senyals ambigus
una resplendor nul·la

Pàg. 237. Exercici 4

1. L'equip **amb què/amb el qual** compta l'entrenador té moltes possibilitats de guanyar la Lliga de Campions.
2. L'Eulàlia volia estudiar cuina, **la qual cosa/cosa que** era lògica perquè havia crescut en una família de cuiners.
3. La hipòtesi sobre **la qual** treballa ja havia estat estudiada.
4. **El que** vol el Joan Carles és anar a viure a Norís.
5. Les explicacions del professor van servir per aclarir el període **en què/en el qual** es va produir l'enfrontament entre pagesos i senyors.
6. Finalment l'agent va localitzar la noia **a qui/a la qual** havia de lliurar la citació.

Pàg. 238. Exercici 5

1. Deixa'm una mica de lloc perquè no hi **cabo**.
2. No vol anar a veure els Pastorets perquè li fa por que hi **aparegui** el dimoni. 3. Si la Mireia i jo **féssim** tot el que ens manen, aniríem de bòlit tot el dia.

4. Els experts han calculat que d'aquí a uns anys **naixeran/hauran nascut/naixerà/haurà nascut** el doble de nadons als Països Catalans.
5. **Dueu** les peces de convicció fins al dipòsit, si us plau!
6. Si hagués fet més bon temps, no us **hauríeu reclòs** tot el dia a l'alberg, oi?
7. El jutge disposa que el procediment **continui** d'acord amb el que mana la llei.
8. Si continues **devent** tot el que compres, no et donarem més crèdit.

Pàg. 238. Exercici 6

1. Han apuntat la meva neboda a l'escola del barri, però no sabem si **la hi** admetran.
2. No s'han assabentat de res. Explica'**ls-ho** tu mateix.
3. Li van enviar molts missatges per convidar-lo a sortir, però ell no va contestar-**los-en** cap.
4. La mare ja deu ser a casa, així que ja **li hi** pots trucar.
5. Van treure la coca del forn, però **la'n** van treure tan crua que no es podia menjar.

Pàg.238. Exercici 7

1. No va guanyar el torneig l'equip americà, **sinó** el combinat europeu, que va ser escollit **com a/com el/el/Ø** millor equip del món.
2. Finalment va aixecar la mà per cridar **el** taxista que acabava d'acomiarar **perquè/ja que** havia de ser a l'oficina a les vuit.
3. Confiava **a/d'**arribar a l'hora a l'exposició per poder veure el quadre de la Patum que la seva mare havia comprat **per a la/a la** Irene.
4. Els professors coincideixen **que** suposa una gran dificultat emplenar els buits només amb lletres que vagin des de la ce **fins a la** ema.

Pàg. 238. Exercici 8

1. La Rosa és massa orgullosa. Li aniria millor si es comportés amb més **humilitat**.
 2. Va abandonar l'ascensió perquè la **coixesa** no el deixava caminar amb comoditat.
 3. La padrina va comprar un **sonall** al seu fillol.
-
1. Les últimes informacions van **esporuguir** els inversors.
 2. Hi ha moltes fans que **embogeixen/bogeixen** quan veuen els seus ídols de prop.
 3. Va **empal·lidir** de cop quan li van dir que no recuperaria les maletes.
-
1. És habitual trobar hamburgueseries pels carrers **polonesos**?
 2. Rússia i la Xina són estats **fronterers**.
 3. El resultat de les proves d'ingrés ha estat **decebedor**.

Pàg. 239. Exercici 9

1. L'arqueòleg va descobrir un **soterrani** amagat al jaciment iber.
2. La pluja va caure intensament **sobre tot** el Berguedà i part del Solsonès.
3. L'estat no es decideix a **abaixar** els interessos dels préstecs.
4. El gat es va enfilel tan **enlaire** que després no podia baixar.
5. Va fer una inversió tan poc **rendible** que ho va perdre tot.
6. El Jutjat va retornar l'informe perquè va considerar que era **incomplet**.
7. El professor fa la pregunta **al menys** indicat per respondre.
8. Passa bé el drap per la pantalla perquè no hi quedi **gens** de pols.

MODEL DE PROVA III

Bloc C: gramàtica i lèxic

Pàg. 241. Exercici 1

Després de les celebracions nadalenques, incloure fruita i verdura en l'alimentació quotidiana constitueix una excel·lent manera d'ajudar el cos a "desintoxicar-se" dels excessos gastronòmics que se solen cometre, ja que ingerides diàriament contribueixen a eliminar l'excés de líquids i de toxines presents en l'organisme, i l'estómac i la línia ho acaben agraint.

L'api és una de les verdures més depuratives. És diürètic, conté poques calories i un alt valor nutritiu. A més, l'oli essencial de l'api exerceix un efecte dilatador sobre els vasos renals i això afavoreix l'eliminació d'aigua i substàncies tòxiques. Pel que fa a les fruites, la pinya és una elecció molt adequada: estimula la producció de suc gastrics i ajuda a digerir els àpats ja que posseeix un enzim que fragmenta les proteïnes, fet que afavoreix el procés digestiu. El raïm és també una altra fruita amb propietats beneficioses per a la salut.

Pàg. 241. Exercici 2

L'incendi que es va declarar en una impremta de Ponts Soler Associats comportarà per a l'empresa una despesa d'uns quants milers d'euros. Els bombers han suggerit que l'incident podia haver començat a la sala de màquines, on han trobat un cartutx de tinta sospitós i una tassa de porcellana amb restes de material explosiu. El cap de l'empresa creu que l'incendi pot estar relacionat amb l'encàrrec d'imprimir els cartells que l'Ateneu de Joventut necessita per informar de la seva assemblea anual. El cap de l'associació considera aquesta possibilitat ben fonamentada ja que des de fa uns mesos percep un estat de crispació vers l'entitat. Creu que els fets es podrien relacionar amb les agressions que van patir alguns membres de l'entitat en la manifestació per l'eradicació del feixisme quan uns vianants, tots enfundats dins uns gecs de tall militar, van contradir amb supèrbia els crits dels manifestants i, tot seguit, els van llançar ous. Els manifestants van mostrar la virtut de suportar estoics l'atac, però es van produir greus desperfectes en un establiment de venda de records.

Pàg. 241. Exercici 3

els impresos emplenats
les anàlisis serioses
uns deutes mixtos/mixts

els batejos/bateigs lluïts
els titelles nus
la ventríloqua famosa

Pàg. 241. Exercici 4

1. No tenia ni idea de fer servir els coberts **amb què/amb els quals** havia de menjar els cargols.
2. El cap **per a qui/per al qual/amb qui/amb el qual** he treballat durant els últims anys ha demanat la baixa per estrès.
3. Van perdre l'últim partit de la lliga, **la qual cosa/cosa que** els va impedir pujar de categoria.
4. Els esquiadors lliscaven amb facilitat per unes pistes la neu **de les quals** estava molt glaçada.
5. La raó **per què/per la qual** ha tornat té a veure amb la seva nova parella.
6. La jutgessa **que** ha dictat més sentències és la degana dels jutjats.

Pàg. 242. Exercici 5

1. Divendres comença la Festa Major i encara no n'han **imprès** els cartells.
2. El jutge ha anat **absolent** tots els acusats.
3. És important que tant tu com jo **coneguem** tots els detalls del cas.

4. Si haguéssim tingut temps no sé quantes hores **hauríem jagut** en havent dinat.
5. Si no vols que la teva filla et **menyspreï**, tracta-la sempre amb respecte.
6. Us va explicar totes aquelles misèries perquè us **commoguéssiu**.
7. No és pas que no **vulguem** fer-ho, però és que no podem.
8. Si voleu que el pastís us quedi bé, **foneu** del tot la xocolata!

Pàg. 242. Exercici 6

1. Tinc aquests treballs per als alumnes del curs passat. Torna'**ls-els**.
2. Afegiu a la farina els ous d'un en un i afegiu-**los-hi** sense deixar de remenar.
3. La guia indicava la ruta que calia seguir als turistes que tenia assignats, però **els la** indicava amb tantes vacil·lacions que ningú no entenia res.
4. Podeu passar per la taquilla del teatre a buscar el resguard de l'abonament. Recordeu-vos de retirar-**l'en** abans del 15 d'octubre.
5. Agafeu la còpia de l'informe medicoforens per adjuntar-la a l'expedient i grapeu-**la-hi**.

Pàg. 242. Exercici 7

1. No vingueu a sopar a les vuit, **sinó** a quarts de deu **perquè/a fi que** tingui temps de preparar un bon àpat **a la/ per a la** invitada d'honor, la Mireia.
2. Vaig ser a fora des del 30 de juny **fins a l'**11 de juliol, per això no vaig poder conèixer **l'/Ø** Úrsula Llopis després de ser guardonada **com a/com la/la/Ø** millor periodista de l'any.
3. Es conforma **a/de** passar uns dies de vacances amb els pares, tot i que s'ha entossudit **que** siguin a l'estranger.

Pàg. 242. Exercici 8

1. L'explosió de l'artefacte li va causar una **sordesa** permanent.
 2. Per evitar l'**embruniment** de la pell cal que et posis una bona protecció solar.
 3. Volen construir un complex turístic a l'**esplanada** on cada any fan la fira.
-
1. Cal que **redrecis/redreceu/redrecin** aquesta situació si no vols tenir més problemes amb els alumnes.
 2. El jugador ha **coixejat** durant tota la segona part.
 3. Es va **acovardir** en saber qui seria el seu rival.
-
1. Saps si inclouran gaires zones **enjardinades** en el nou pla urbanístic?
 2. Al festival hi actuaran grups d'arreu, també de **brasilers**.
 3. Estic més tranquil si diposito els estalvis en una entitat **financera** important.

Pàg. 243. Exercici 9

1. Avui l'han **nomenat** el nou gerent comercial de l'empresa.
2. Els espeleòlegs van entrar en l'avenc més **fondo** de la comarca.
3. Hem d'aconseguir el nostre objectiu utilitzant tots els **mitjans** que tinguem a l'abast.
4. No m'agrada **gaire** que em facin esperar.
5. Amb aquest **plànol** tan detallat serà difícil que ens perdem.
6. *La plaça del Diamant* és una obra **cabdal** de la literatura mundial.
7. Han de vacunar **cadascun** dels viatgers.
8. He aprovat l'examen de les oposicions i, **tanmateix**, no tinc plaça i he de treballar com a interina.

Bibliografia

Diccionaris

- Abril EspAñol, JoAn. *Diccionari de frases fetes*. 4a edició. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- bruguErA, JoAn. *Diccionari ortogràfic i de pronúncia*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1990.
- ginEbrA, J.; MontsErrAt, A. *Diccionari d'ús dels verbs catalans. Règim verbal i canvi i caiguda de preposicions*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- ruAix, Jordi. *Diccionari auxiliar*. Moià: Josep Ruaix, 1996.
- Diccionari castellà-català*. Barcelona. 4a edició. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005.
- Diccionari català-castellà*. Barcelona. 3a edició. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2001.
- Diccionari de la llengua catalana*. 2a edició. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2007.
- Gran diccionari de la llengua*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998.

Manuais i llibres complementaris

- AIEMAny, EsthEr [et al.]. *Curs de llengua catalana. Nivell suficiència 1, 2 i 3 i solucionaris*. Barcelona: Edicions Castellnou, 2005.
- bAdiA MArgArit, Antoni. *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1994.
- bAdiA, JoAn; brugArolAs, NúriA; grifoll, Jordi. *Nivell C. Llengua catalana*. Barcelona: Castellnou, 2001.
- bAdiA, JoAn; brugArolAs, NúriA; grifoll, Jordi. *Nivell C. Llengua catalana. Solucionari*. Barcelona: Castellnou, 2001.
- bAdiA, JoAn [et al.]. *Llibre de la llengua catalana per a escriure correctament el català*. Barcelona: Edicions Castellnou, 1997.
- bAdiA, JoAn [et al.]. *1000 exercicis per al nivell C*. Barcelona: Castellnou, 2000.
- bAdiA, JoAn i Grifoll, Jordi. *Ortografia catalana*. Barcelona: Castellnou, 2005.
- CAstEIIAnos i VilA, JosEp A. *Quadern. Normativa bàsica de la llengua catalana*. Institut de Ciències de l'Educació. UAB, 1998.
- fAbrA, poMpEu. *Gramàtica catalana*. 16a edició. Barcelona: Teide, 1996.
- hErrEro, pErE; VAlIE, MAriA. *Llengua catalana: Material didàctic per a cursos de nivell C*. Barcelona: EAPC, 2004.
- MArquinA, fErrAn; pAllàs, VíCtor i pAzos, M. IuísA. *Exercicis per a l'obtenció del certificat de capacitat en llengua catalana*. Barcelona: La Busca Edicions. 1997, reimpressió 2006. MAs, MArtA [et al.]. *10 exàmens de català. El nou nivell C*. Barcelona: Teide, 2001.
- MEstrEs, J.M.; CostA, J.; OlIVA, M.; fité, r. *Manual d'estil. La redacció i l'edició de textos*. 3a. edició. Barcelona: Eumo Editorial / Universitat de Barcelona / Universitat Pompeu Fabra / Associació de Mestres Rosa Sensat, 2007.
- ruAix i VinyEt, Jordi. *Català complet/1*. Moià: Josep Ruaix, 1997.
- ruAix i VinyEt, Jordi. *Català complet/2*. Moià: Josep Ruaix, 1998.
- ruAix i VinyEt, Jordi. *Català complet/3*. Moià: Josep Ruaix, 1998.
- ruAix i VinyEt, Jordi. *Punts conflictius de català*. Barcelona: Barcanova, 1989. Solà, JoAn. *Lingüística i normativa*. Barcelona: Empúries, 1990.
- XuriguErA, JoAn bAptistA. *Els verbs catalans conjugats*. 9a ed. Barcelona: Claret, 2008.
- Documents de la Secció Filològica, I*. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona: Biblioteca Filològica, XIX, 1990.
- Documents de la Secció Filològica, II*. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona: Biblioteca Filològica, XXVII, 1993.
- Documents de la Secció Filològica, III*. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona: Biblioteca Filològica, XXX, 1996.
- Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries, 2002.

Aquest *Curs de llengua catalana – Nivell C* pretén oferir al personal de l'Administració de justícia, als professionals del món del dret i a qualsevol persona que hi estigui interessada una eina útil per assolir els coneixements mitjans en llengua catalana.

El curs està estructurat en cinc apartats –Ortografia, Morfosintaxi, Lèxic, Expressió escrita i Expressió oral–, subdividits en temes, que contenen informació teòrica i exercicis. Tot i treballar la llengua general, sovint els exemples i els exercicis recullen terminologia i fraseologia bàsica de l'àmbit jurídic, amb l'objectiu que l'alumnat es vagi familiaritzant amb els recursos propis de la llengua catalana en el seu àmbit de treball i els pugui incorporar a la seva tasca diària. A més a més, hi ha un sisè apartat, Models d'examen, útil per preparar-se per a l'obtenció del certificat de coneixements mitjans corresponent i, finalment, una bibliografia bàsica.